ISSN 0-1301-0220-2
77
AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ
Ekim 2000 Sayı: 2000/10 Fiyatı: 800.000 TL. (KDV Dahil

ÖKÜZ

www.lemandom.tr

biraak kendiinii son yıldıızız seniinle

Usta Olmak Ne Korkunç Şey!

Gözün Ulaştığı Her Yerde Renge Bürünüverir Madde!

Yaralarımıza Bakarız En Sonra!

Teneffüs Solunum! Dersler Boğulum

Atlaaa! Atlaa! Atlaaa! Atlaa!

Hepimiz Kendimizin Peşindeyiz

GÜLA

Ece Ayhan'ın Yıllar Sonra Yazdığı İlk Şiir, 2. sayfada

Demek ki İnsanın Hallerinde, Daha Binlerce Olasılık Varmış

I

Bir tek tip yok.
İnsanın çeşitliliği o yüzden.
(Gogol işte bunları incelemiştir.)

Bir anlamıyla Dostoyevski de öyle.

19 Ağustos 2000 Cumartesi günü,
Maltepe Huzurevi çay bahçesinde,
Gölgede ağaç altında oturuyoruz.
Çok sıcak var. Belki de Eyyamu Bahur
Denilen şey. Kısacası son sıcaklar olabilir.

Çaybahçesindeki mermer anıtı
S.S. Küçükyalı Esnaf Kefalet
Kooparatifi 1998, yaptırmış.

Burnuma gözleme kokuları geliyor.
Başörtülü bir müteşebbis kadın yapıyor.
Herhalde kocasıyla birlikte

II

Demek ki her şeyin olduğu gibi
Şiirin de saati, dakikası varmış.

- Saat kaç??

Körolası dünyada zamansız bir şey yok.
Kimisi zaman yok der oysa.
Bu güzelim dünyada evren ve yıldızlar
Zamansız düşünülemiyor.
Zaman denilen şey belki de
İnsanların çıkardığı bir şey, bilinmez!

Bence uzayın hiçbir yerinde
Zaman kavramı yok!
Zaman yok!

Yok!

Marmara Üniversitesi Hastanesi, Eylül 2000

ECE AYHAN

Bizde, "roman dediğin öyle ha deyince yazılmazzz!", "öyle kolay kolay romana girişilmezzz", "bir şeye roman denince o roman olmazzzz", "Nezle olduğunu yazmak da roman mıdır yani?", "Romancı çocukluğunu anlatmazzz"... Daha böyle her biri defalarca yalanlanmış yüzlerce zavallı, yalandan kural...

"Roman Kaç Sayfa?"

E. EMİNE

Bu ay çıkacak yeni romanımın adı **"Turuncu Kayık"**. 3,5 yıldır çatıyoruz tersanede... Birtakım ruhlarla birlikte... Kitapta, **Vivet Kanetti** imzalı bir de önsöz var. Bu meseleye de nihayet biraz eğlenerek yaklaşıyorum...

Türkiye'de, roman üzerine tam manasıyla özgürce tartışmaya başlanmamıştır bile..: Açılamamış, rahatlayamamış, ıkınan ve kendi kendinden kaygılı bir zevk ve çok başka zamanlara ait bir anlayış zorla, adım adım getirildi ve çakıldı kaldı buralara... Tartışma sıfır (ara sıra bir kişinin kendi kendisiyle konuşması da tartışma sınıfına girmez tabii), ama biraz zen olanlar tek başlarına, yarasalar gibi kör karanlıkta uçarak da olsa, çalışmaya devam ediyorlar. Zen olmayanlar ise, meseleye değil inmek, hiç yaklaşamayanlar karşısında çöktüler, gözleri yuvalarından fırladı ve verem oldular... Türkiye'de veremin geri dönüşü dedikleri işte tam bu konuya işaret eder...

Roman bugün neleri deneyebilir, nerelere gidebilir (nereye değil, NERELER'e, yani yolların çoğulluğu prensibiyle), girip çıkılacak geniş alanlar, dar sokaklar, delikler neler olabilir, bunlar bizde deşilen, hatta ilgi bile duyulan meseleler değil... Türkiye'de her sanat bu soruları az çok kendi kendine sorar, roman hariç... Orada, zekalar aniden durur. Çok ezilmiş, sömürülmüş bazı halkların çarpım cetveli karşısında "panikten" donmaları gibi...

"Roman dediğin nasıl olmalı": işte bizim şarkımız hala bu... Çağa yakışır şekilde ve gerçeklikleri hareket halinde, ruhlara varabilecek kadar taze bir ifade için "nasıl olmasa da gene olabilir" kumarı değil, hala, nasıl olmalı? Nasıl şöyle okkalı, oturaklı, manalı, çok bayılınan ama fazla da bir şey ifade etmeyen tabirle sentezli, hem insani değerleri savunan, hem estetik kaygıları gözeten, karakterler sosyal, psikolojik, ekonomik çerçevesiyle oturtulmuş, uygun dozda Batılı ve uygun dozda Doğulu, bir şeyleri hatırlatıcı, kimine göre önce hümanist, kimine göre önce Marksist, kimine göre önce masalımsı, ama her halükarda Türk eleştiri literatürünün eşsiz tuhaflıktaki terimiyle "dört dörtlük" bir şey, yani daha doğarken ölmüş, yani tamamen tazeliksiz, buzdolabı dibinde başka mevsimden kalmış bir portakal gibi, illa eski ve bildik lezzette bir şey olmalıdır... İnsanın bu beklentileri sıralarken bile içi kararıyor...

Bizde, "roman dediğin öyle ha deyince yazılmazzz!", "öyle kolay kolay romana girişilmezzz", "bir şeye roman denince o roman olmazzzz", "Nezle olduğunu yazmak da roman mıdır yani?", "Romancı çocukluğunu anlatmazzz"... Daha böyle her biri defalarca yalanlanmış yüzlerce zavallı, yalandan kural... Ve bu buz kalıplarının, bu konserve üretme formüllerinin hepsi, sokakta kollarını sallayarak geçen adamdan değil, konusu edebiyata girmek olan kişilerin kaleminden ve ağzından çıkmıştır yıllarca, düşünebiliyor musunuz?

Yerleştirilmiş anlayış hakkında somut bir fikir vermek için, Turuncu Kayık'la ilgili bir komiklik mesela... İki kişinin (ikisi de yazan), "romanım bitti" dediğimde bana birkaç gün farkla sordukları soru şudur, kelime kelimesine : "Kaç sayfa?"

Ya. Böyle. Tamamen ayrı telden çalar görünen insanlardı hem de bunlar... Türkiye'de yerleştirilmiş bir anlayışın en güzel işaretidir bu çok içten, yürekten kopmuş soru ve romanla ilgili neredeyse bütün diğer beklentileri de içinde barındırır. Bayılıyorum bu soruya: "Kaç sayfa tuttu?"

Ama sorulan sorular kadar güzel cevaplar, bazı insanların aklına ne yazık ki hep çok gecikerek gelirler... Saatler, günler, hatta yıllar sonra.... Zararı yok... Bu soruyu soran nasılsa karşımıza daha çok çıkar diye zaman içinde ağır ağır iki cevap hazırladım.

Diyaloğumuz şöyle gelişiyor:

-Ne var ne yok? Ne yapıyorsun?

-Biliyor musun, benim kitap bitti..

-Nedir kitap?

-Roman.

-Kaç sayfa oldu?

(Bir es)

-10 sayfa oldu. E modern bir şey tabii.

Bulduğum ikinci diyalog şöyle: baş tarafı aynı, ama en sonu farklı:

-Kaç sayfa oldu? (Bir es)

-1 kilo 350 gramdı... 350 gramı attım, temiz bir kilo kaldı, iyidir bence.

Daha güzel cevaplar akıl edenler olursa, tabii ki önerilere açığım...

Bütün bunları anlatmak niye? "Turuncu Kayık" biraz da bu sularda sayılır... "Ha ha ha, roman konusuna bakın siz!!" Bu kadar antipatik konulardan eğlenceli bir şey doğabilir mi, insanın önce kendi ruhuna merhem? Ruhların yardımıyla, onlarla birlikte aynı kayığa binip sular üzerinde kayılabilir mi? Bizim yastığımızda da ağır şeylerden hafiflikler yükselebilir mi? Ben inanıyorum ki evet...

Turuncu Kayık'taki bir 1. mevkii yolcusu ruh da, **Ahmet Haşim**. Yalnız, sahipsiz ve kil yutan adam. Sadece hüzünlü sanılan ve yaklaşılınca herkesten de neşeli... Onun gibi inatla, büyük bir kendine güvenle ve ısrarla aynı alanlar ve dilsiz sanılan varlıklar üzerine yazmış şair Divan sonrasında hiç yoktur bizde; tepesinde çok gelişmiş bir anten, bir radarla... Bu adama düşünün ki "kurbağa" diyenler çıktı; bıkmadan gölleri, kamışları, tek tek bütün kuşları anlatıyor diye. "Kurbağa!" Halbuki şiirde bizim **Chopin**'imizdir o.

Haşim'de sonra düz yazılarında da olağanüstü bir zıpırlık yeteneği; onu bugün de aşırı diri tutan. Çok ortak ilgi alanlarımız da var, onun için ayıptır söylemesi, tümüyle değilse bile zaman zaman birazcık onun reenkarnasyonu olduğuma inanıyorum. Kendisiyle boğuşuyoruz biraz, ama eğlenerek, boğuşmadığınız ruhlar yaşamazlar zaten, donarlar...

Şimdi mesela **Tanpınar** yeni basımından ötürü yeniden gündeme geliyor ya, bu tabii iyi ve güzel... Ama "tartışılarak" ve yeniden yorumlanarak gündeme gelirse ancak, ruhları uyanık tutmaktan, yani çağdaş tabirle kültürden söz edilebilir. Yoksa çok güzel, çok bravo demek yetmez elbette. Tartışılmayan her şey donar... Üç kere "**Huzur** büyük roman" ve "**Nuran** pek zarif bir hanımefendi" diyerek hiçbir katkı yapılmaz bugünün edebiyatına...

Kendi hesabıma Tanpınar'ın **"Saatleri Ayarlama Enstitüsü"**nü bir şaheser olarak görürüm, orada tamamen uçabilmiştir, gerçekleri daha iyi yakalayabilmek için bir "metamorfoz" nihayet söz konusudur ve Tanpınar şükür ki, bugün bazı arkadaşlarımızın gustosuna uyarak "Huzur"da kalmamıştır, romancı olarak... Ama Batı-Doğu çelişkisi, cumhuriyet inkilaplarının getirdiği kopukluklar, eski değerlerin yokoluşu, aşağılık komplekslerimiz, bunların hepsini birden ve tonlarca ağırlıkla kucaklamak ister Tanpınar Huzur'da ve ortaya bir dizi bildiri çıkar. Hele onların diyalog haline getirilişi, dört beş adamın ağzına tıkıştırılması, bir realist roman kalıpları içine sıkıştırılmak istenmesi, projeyi iyice felakete sürükler... Düşünün ki bu, birkaç yıldır bize "örnek" roman diye gösteriliyor. **Kemal Tahir**'in "toplumu çözme" projeli kitapları da beni esnetir. Ne yani bunları söyleyemeyecek miyiz? Bu duygular da bindi bizim Turuncu Kayık'a! Ama sürprizli bir şekilde... Huzur'dan binen ilk kahramanın kim olduğu ise kimsenin aklına öyle kolay kolay gelemez....

Turuncu Kayık'ta, temelde bir tür "ruh çağırma seansı" yaptım. Orada hepsine zemin olarak da Reenkarnasyondan Geçmiş Ruhlar'a özel bir klinik var... İnsana tamamen uydurma gibi gelen şeylerin çoğu gerçek, gerçek gibi duranlar da bazen uydurma...

Bizans Sohbetleri'ndeki ve bir önceki romanım **Kırık Zarlar**'da da anlatıcı, gazeteciydi ve kadındı... "Turuncu Kayık"ta da iki gazeteci kadın var. Belki ikisi birden, tek kadın ediyor. Ve Türkiye'deki çağdaş kadınların çoğu gibi, o da çok ruhlu...

Bir önceki romanım Kırık Zarlar'da, anlatıcının gözüyle hem basın dünyası, hem birkaç yıl Türkiye'yi kasıp kavurmuş kumarhaneler macerası vardı. "Kumar" zevk duyarak anlatıldığında, efendice, ahlaki bir konu değil bir kere... Oysa Türkiye'de insanların hayatlarını zar gibi fırlatmalarının da bir simgesiydi her köşe başındaki kumarhaneler... Bu çağda papazlar bile kendilerini "efendice" konularla sınırlamazken, ben niye "efendi" konularla kendimi sınırlayacağım... Basınla ilgili alanlarda ise bilinen ve tanınan mevcut gazetecilerin hiçbiri yoktur, ne model, ne itici güç olarak... Bunu gözetmek zaten en eğlenceli şeydi kitabı yazarken ama bütün bunlara rağmen "atmosfer" odur ve aradığım da buydu. Bir tek İtalya muhabiri var, güzel bacaklarından ötürü **Nilgün Cerrahoğlu**'nu hafiften andırır, o da tek bir "cilve" olarak bir iki sayfanın içinde şöyle bir geçer. Basında köleleşmenin ve korkunun azaldığı dönemlerde Kırık Zarlar'ın başka bir dikkatle okunacağını sanıyorum, çok da eğlenceli bulunacağını... Zaten aceleci ruhlar, edebiyat gibi bir uğraşa girişmemeli... Aceleciyseniz, zamanla ya limon ya kırmızı pul biber şeklinde reenkarne olabilirsiniz, hem de bu hayatınızda, ve o limon veya biber hali önce kendinizi zehirler... Dıştan fevri dursam da içerden sanırım epeyce zen'im. Romana **E. Emine** adıyla girişmem, biraz da bundandı. Aceleci beklentilerle arama iyi bir mesafe koymak için. Bir de kendimi kitapçılarda asla "yabancı edebiyat" raflarında bulmamak için tabii... İnsan zaman zaman kendini biraz kollamalı böyle...

Akşamsefası

Alooo! Öküz'den Arıyoruz?!

Her kadının ya doğurduğu, ya da doğurmadığı bir çocuğu vardır

Vivet Kanetti'nin Felsefe Öğretmeni

Alo Öküz'den arıyoruz. İzel Rozental Bey'le mi görüşüyoruz?
- Evet buyrun, ben İzel Rozental.
Yeni karikatür albümünüz çıkmış. Bize kitabınızdan biraz bahseder misiniz?
- Öncelikle şunu belirteyim, kitabım karikatürlerimin de olduğu bir düz yazı kitabı. Benim ilk düz yazı kitabım. Daha önce 5 karikatür albümüm çıktı. Bu kitaba yurtiçi, yurtdışı gezi-anılarımın mizahi türde bir yazımı diyebiliriz. Mizahı silah olarak kullanmadım. Hemen herkesin benim başımdan da geçti diyebileceği olayları fazla abartmadan mizahçı gözüyle yorumladım diyebilirim. Çok yeni, henüz bir aylık bir kitap.
Hayırlı bir kitap olsun diyoruz.
- Sağolun, ben de ÖKÜZ'e ilgisi için teşekkür ederim.

Alo Öküz'den arıyoruz. Gacı dergisi mi?
- Evet buyrun ben Dr. Muhtar Çokar.
- Gacı, periyoduna ara mı verdi. Uzunca süredir göremiyoruz, nedeni nedir?
- Öncelikle en büyük nedeni şu; Avrupa Birliği finanse ediyordu, artık o destek yok. İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı finansı üstlendi. Bizim yapmak istediğimiz seks işçilerinin bu dergiyi sahiplenmesiydi. Yazılarıyla her şeyiyle. Son sayılarımız Öküz'den Ali Kemal, ben Muhtar ve Şevval'in yazılarından ibaret olunca amacımızın dışına çıktık. Daha doğrusu seks işçilerine yönelik terapi çalışmalarımızı yürüten Uzman Psikolog Nevhan Hanım ayrılınca grubun dağılmasını önleyemedik. Yakın bir tarihte toparlayacağımızı umuyoruz. En azından periyodu olmasa bile seks işçileriyle çalışmalarımız sürecek. Seks işçilerine okuma-yazma kursları ve HİV AIDS'ten Korunma Yöntemlerini öğretmeye yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.
Peki biz de Gacı'ya, tekrar çıkması dileğiyle başarılar dileriz...
- Biz de severek okuduğumuz ÖKÜZ'e sevgiler sunarız.

Alo Öküz'den arıyoruz. Kadının Sesi dergisi mi?
- Evet buyrun ben Rahime Özatik.
Bir kadın dergisi olarak hedefleriniz neler, sadece kadın sorunları mı derginizin içeriği?
- Evet, ülkemizde demokratik gelişmeler yönünde değişim tartışmalarının yaşandığı bu süreçte, yaşamın yaratıcısı olarak tanımladığımız kadın, potansiyel güç durumundadır diye düşünüyoruz. Ve her alanda kendi temsilini gerçekleştirme, irade olabilme, özündeki gücü açığa çıkartabilmenin araçlarını oluşturma çabası içinde sesimiz olmasını dilediğimiz için Kadının Sesi'ni çıkarıyoruz.
Peki sadece Kürt kadınlara yönelik bir dergi mi?
- Kesinlikle hayır, biz tüm kadınların sesi olmayı hedefleyen birlikte verilecek emek ve çaba ile eksikliklerin de aşılabileceği inancıyla çıkıyoruz. Henüz yolun başındayız çeşitli kadın dernekleriyle, vakıflarla görüştük. Ülke gündeminde kadın alanında yaşanılan gelişmelerin de sesi olacağız. Genel kadın mücadelesine ivme kazandıracağımıza inanıyoruz.
Başarılar dileriz.
- Biz de ÖKÜZ'e başarılar dileriz.

78'liler Vakfı Kuruluş Girişimi
Tel: 0212 - 249 44 04
Faks: 0212 - 249 84 72

Alo Öküz'den arıyoruz, 78'liler Vakfı Kuruluş Girişimi Sözcüsü'yle mi görüşüyoruz?
- Evet buyrun ben 78'liler Vakfı Kuruluş Girişimi Sözcüsü Celalettin Can.
- Vakıf girişiminizden, amaçlarınızdan bahseder misiniz?
- İsmimizden de anlaşıldığı gibi henüz proje aşamasındayız. Ana fikrimizi şöyle açıklayabiliriz; 1980-1990 yılları arasında 100 bin civarı arkadaşımız yargılandı. Bu yargılanmalar sonucunda 21.764 kişi ceza aldı. Bu arkadaşlarımızdan ceza sonrası "şartlı tahliye" edilenlere siyasi yasak konuldu. Ehliyet, pasaport, siyasi partilere üye olma gibi yasaklar getirildi. Yani bir çeşit ömür boyu sessizliğe mahkum edildiler.
Vakfın kuruluş amacında bu maddelerin kaldırılması gibi hedefler mi var?
- Yetmiş sekiz kuşağı için her zaman çok önemli olan bağımsızlık, demokrasi, özgürlük, eşitlik, adalet ve insan hakları ideallerinin benimsenerek yaşama katılabilmesini, kişilerin kamu haklarının sınırlandırılmasını önlemeyi, özgürce toplum hayatına katılabilmesini ve tarihin araştırılıp sorgulanmasını, 78 geleneğinin daha üst düzeyde üretilmesini ve toplumun aydınlatılması için sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal, hukuki etkinlikleri gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.
O vakit kolay gelsin size.
- İlginiz için de biz teşekkür ederiz.

Alo Öküz'den arıyoruz. Kybele Şiir dergisi mi?
- Evet buyrun, ben Kybele Şiir dergisi'nden Bahar Akay.
- Mektup formatında bir şiir dergisi çıkarmak çok ilginç, içinde kaliteli şiirler de var. Mektup formatında bir dergi çıkararak 'Mektup'un sıcaklığını mı vermek ya da hatırlatmak istediniz?
- Evet, mektup yazma alışkanlığımızı uzun zaman önce kaybettik. Hayat hızlandıkça, iletişimin de daha hızlı, daha ruhsuz yollarını kullanmaya başladık. Posta kutularımız faturalar, makbuzlar etrafa dağılıp kaybolmasın diye bekliyorlar apartman girişinde. Biz bu kadar mektupsuz yaşarken, bir yandan da Kybele okurları Şiir Cumhuriyeti'nden altı yıldır mektuplar alıyorlar.
Tirajınız ne durumda, istediğiniz okuyucuya ulaşabiliyor mu derginiz?
- Bereket tanrıçası Kybele'nin adıyla ortalarda dolaşan mektup dergisinden şiirle az çok tanışıklığı olan herkes haberdar. Okuyucu kitlesi giderek genişliyor. Dergimiz İstiklal Caddesi'nde okunan bir dergi olmanın ötesine geçti. Yeni sayımız 2 bin adet basıldı. Eski sayıları da fiyat etiketleri dahil yeniden basıyoruz.
Derginizin mutfağı kimlerden oluşuyor, hangi şairler var?
- Murat Öksüz, Hakan Duman, Ejder Çolak ve Hakan Uygun, fakat bir şeyler üreten herkes dergimize dahil olabiliyor.
Teşekkür eder başarılar dileriz...
- İlginiz için asıl biz ÖKÜZ'e teşekkür ederiz..

Alo Öküz'den arıyoruz Roza Kürt Kadın dergisiyle mi görüşüyoruz?
- Evet buyrun ben Fatma Kayhan.
Derginizin 17. sayısının toplatıldığını öğrendik. Gerekçesini anlatır mısınız?
- "Nasıl ve Kime Göre Kürt Kadın İmajı" başlıklı yazıda TCK'nın 312 /2 maddesi yani "halkı ırk farklılığı gözeterek basın yoluyla kin ve düşmanlığa tahrik etmek suçunu işlemek"ten dolayı toplatıldı. Biz esas olarak Kürt Kadını meselesini önde tutuyoruz. Varolan Kürt Hareketi bizim kadınlığımızı, Türk Feminist Hareketi de Kürtlüğümüzü unutmamızı istiyor ya da görmezden geliyor. Oysa biz iki kimliğimizle birlikte var olmak istiyoruz. Tabii kendi sözümüzü söylemek istiyoruz. Tüm kadınları zoraki ortak bir paydada buluşturma isteğine karşı çıkıyoruz.
Farklı ama eşit diyen bir anlayışı ön planda tutma istiyorsunuz. Peki ortak birliktelikler konusunda tavrınız nedir?
- Ortak kampanyalara kendi özelliğimizi koruyarak katılıyoruz.
Size başarılar dileriz.
- Biz de ÖKÜZ'e sevgilerimizi sunuyoruz.

Alo Öküz'den arıyoruz. Başka Dergisi mi?
- Evet buyrun ben Kadir Aydemir.
Başka'nın 5. sayısı çıktı. 4. sayı d iki yıl önce çıkmıştı. Başka, iki yılda bir mi çıkacak?
- Önceki sayılar büyük ilgi görmüştü Ama parasal sorunlar çıktı. Sonra da zaman ve nitelikli ürün sorunu baş gösterdi. 5. sayının kadrosu çok sıkı, sayımız için de şairleri davet ediyoru
Başka'nın logosundaki ilk ve son harfler açık renk. İlk bakışta derginin adı "aşk" gibi görünüyor.
- Görüntüden çok içeriğe önem veriyoruz. Aşk mı? O şiirin en büyük beslenme kaynağı zaten. Başka, bir sözcük/hayat oyunu belki de.
Peki hayat gereksiz ve ucuz dizelerle mi sıvanmış gerçekten?
- Hayat değil belki ama Türkiye'deki edebiyat ortamı için bu böyle. En büyük şiir/ edebiyat dergilerinde bile gereksiz, çırpınan yerler var.
Yani yüzyıllardır varolan şiirin başka bir sesi olarak mı görüyorsunuz bu seçkiyi?
- Başka bir ses, evet. Bu sese herkes katılabilir. Bir ipucu; PK. 141 Kadıköy-İstanbul.
Teşekkür ederiz..
- İlginiz için biz teşekkür ederiz...

Alo Öküz'den arıyoruz Barış Annelerinin sözcüsü Rahime Özatik'le mi görüşüyoruz?
- Evet buyrun ben Rahime Özatik.
Barış dergisini çıkarıyorsunuz. Kaç sayı çıktı ve dergi aracılığıyl iletmek istedikleriniz neler?
- Doğumun ve yaşamın temsilcisi o kadın, kırılan her umudu, toprak kutsallığıyla içine geçer ve onu yenid yeşertir. Bu topraklara düşen binler canın yeniden yeşertilmesi hiç kuşkusuz onun yaratıcısı olan kadının göreviydi. Barış Anaları kardeşlik ve barış üzerine bir dünya kurmak istiyorlar. Şehit Anaları Derneği'ne gönderdiğimiz mektupta "Acının dili, rengi, ırkı yoktur." dedik. Kurma çalıştığımız barış bir daha bozulmasın diye mücadele ediyoruz.
- Mektubun cevabı nasıldı?
- Henüz cevap gelmedi. Umudun tükendiği yerde, yaşam biter. Çekilen acıların ortağı olan Asker Anneleri ellerini Barış Anaları'na uzatacakları umudunu güçlü buluyoruz! Omuzlarımızda böylesine ağır yükleri taşıyo
- Size kolay gelsin.
- Teşekkür ederiz. Barış Anaları'na ilginiz için.

Aksunsel Fası

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Kedi Kediyi Çeker

Çocukluğumdan bu yana yaşamlarının çeşitli dönemlerini, bazen de tamamını benimle paylaşan hayvanların sayısını hesaplamam mümkün değil. Özellikle de bulunuş öyküleri ve karakter özelliklerinin birçoğunu unutmam olanaksız.

Tırmık, kızımın ilk kedisiydi. Benim de hayvan hakları meselesine aktif olarak başlamamın vesilesi oldu. Apartmanın bahçesinde annesi ve iki kardeşiyle oynarken gördük onu ilk kez. Gri bir top gibi zıplıyordu. Önceleri sevmek için eve alıyor, sonra yine annesi ve kardeşlerinin yanına bırakıyorduk. Bir gün bırakamadık; zaten artık annesini emmekten vazgeçmiş bizim hazırladığımız mamaları yemeye başlamıştı. Evin en değerli varlığı oydu. Annem, kızım, ben ve evimizin erkeği Tırmık...

Sonbahar gelip de yağmurlar başlayınca diğer iki kardeşini de eve aldık. Ancak anneleri asla gelmiyor, sokağın tehlikelerini ve "özgürlüğü" güven ve konfora tercih ediyordu. Tırmık, aşırı sevgiden sıkkın, bizimle mesafeli, onu eğlendirmek için yaptığımız tüm şaklabanlıkları "bu ne saçmalık böyle, ciddi olun" bakışlarıyla izliyor, işi uzatırsak bir pati vurup köşesine çekiliyordu. Kardeşleriyle de pek ilgisi yoktu, evin başka bölümlerini paylaşıyorlardı. Kedi sayısı gün geçtikçe arttı. Biz de evi ikiye ayırdık. Salonda Tırmık bizimle, diğer odalarda da öbür kediler yaşıyordu.

Fındık, kovboy bacaklı sıska bir kediydi. Her "Fındık" deyişimizde veya göz göze geldiğimizde yerinden kalkıp gelir, kafasıyla çenemize sürünüp yerine dönerdi. Bir gece Fındık, Tırmık'ın bulunduğu bölüme girdi; işte o anda inanılmaz bir şey oldu. Tırmık, bütün dişleri ve tırnaklarıyla Fındık'a yapıştı. Ben Fındık'ı güçlükle kurtarıp odanın dışına attım ama Tırmık çıldırmış bir halde benim kollarımı ve bacaklarımı hızar gibi biçti. Beni kurtarmaya çalışan kızım da epeyi parçalandı. Canımızı zor kurtardık, birkaç saat sonra Tırmık sakinleşti. Günlerce sargılar içinde gezdik ve bu olaydan sonra anladık ki Tırmık, asla başka bir kediyle karşılaşmayacak. Çünkü bizi kıskanıyor veya kendisinin kedi değil de "insan" olduğunu düşünüp kedi düşmanları gibi davranıyordu. Böylece evde inanılmaz bir trafik başladı; diğer kediler odalarında kilitli oturuyor eğer onlara mama veriliyorsa Tırmık kilitleniyordu. Sokakta bakılan kediler apartman kapısını açık bulup bizim kata çıkmış olabilir diye antre kapısı kapatılıyordu. Kapılar mutlaka kilitleniyor, çünkü Tırmık kapının koluna atlayıp açabiliyordu.

Sonuçta her şey Tırmık üzerine kuruldu, ne yaparsa yapsın ona tapmaya devam ediyorduk. Evde hiçbir işe elini sürmeyen kızım, Tırmık'ın gönüllü hizmetçisi oldu, aslında hepimiz, onun için yeryüzüne gönderilmiş mutlu kölelerdik o da bizim kırbaçlı efendimiz.

Birkaç yılda evdeki kedi sayısı 25'i geçti. Artık sokakta bulduğumuz her kediyi almayalım, diye bir karar verdik. Çünkü sonu yoktu! Üstelik bu arada birkaç kez daha Tırmık tarafından parçalandım. Büyük sözler, yeminler falan, artık yeni bir kedi yok, diye. Bir gün, diğer kedilerin odasına gidim, ortalığı temizlerken camlı büfenin içinde tanımadığım siyah-beyaz bir yavru gördüm. Büfenin içinde yemek ve su kabı, camlar birer parmak aralanmış, inanılmaz bir kamuflaj. Kızım, henüz lisede; okuldan getirmiş. Kedi derslere girmiş, günboyu okul çantasının içinde sınıfta oturmuş. Eve gelince de benden gizli büfeye saklamış. Adını **Karolin** koyduk.

Fakat sayı inanılmaz boyutlara ulaşınca, Yedikule'de bahçeli evleri olan bir ailenin yanına yerleştirdim hepsini. Bahçenin içinde boş bir gecekondu daha vardı, para karşılığında kediler orada kalacak ben de her gün yemeklerini götürecektim. Yazın bahçede ağaçların tepesinde, otların arasında gezip kedi olduklarını hatırlayacaklardı. Evde sadece Tırmık kaldı ama biz yılların alışkanlığıyla kapıları kilitlemeyi sürdürdük. İyi ki de öyle yaptık çünkü kısa zamanda yine ev doldu. Bir taraftan her gün Yedikule'ye yemek taşıyor, bir yandan da evdekilere bakıyordum. Fakat 1987'nin o müthiş kar yağışı sırasında, kutuplarda ilerleyen kâşifler gibi, Yedikule'ye gidişlerim anlatılacak şey değil.

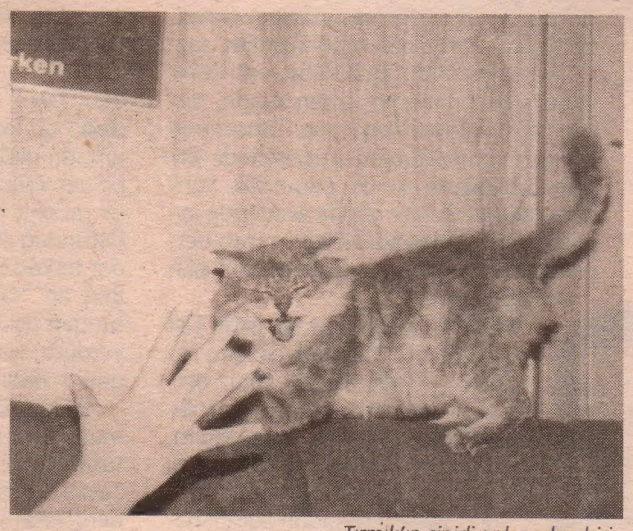

Tırmık'ın sinirli anlarından biri.

Tırmık o yıl çok ciddi bir ameliyat geçirdi; barsağı dışarı çıkıyordu. Diktiler ama zor ve ümitsiz bir ameliyattı. Çünkü kaka yaptığı sırada dikişler yırtılıp yeniden barsak çıkabilirdi. Tırmık'ın ameliyattan sonra ilk tuvalete gidişinde kızımla peşinden koşup, kafamız neredeyse çiş tasının içinde müthiş bir heyecan yaşadık. Neyse ki her şey yolunda gitti ve kurtuldu.

O sırada Karolin Yedikule'de hamile kaldı, ama doğuramadı, birkaç kez düşük yaptı. Bir gün yemek götürdüğümde, ev sahipleri "torunların oldu" dediler. Karolin, arka bahçelerden iki tane epey büyük yavru çalıp getirmiş. Uzun süre annelik yaptı koskoca kedilere, kimselere elletmedi yavrularını. Bir gün nihayet kendisi de doğurdu, rahatladı. Karolin'in kızına **Havuç** adını verdik. Ama Yedikule'dekileri bir süre sonra eve taşımak zorunda kaldım. Çünkü kaldıkları evi boşaltmamızı istediler. Bu arada kızım, üniversiteyi bitirmek üzereydi ve yıllarca Beyazıt'tan kediler gelmişti bize. Ev, tıkış tıkış kedi doluydu.

1988'e gelindiğinde Beyoğlu Belediyesi para karşılığı kedi köpek toplatma işine girişince, ben de bir grup hayvanseveri örgütleyip açlık grevine başladım. Böylece hayvan sevgisi başka bir boyuta taşınmış ve "sistem"e karşı bir mücadele şeklini almıştı.

Apartmanın bahçesine üç yavru doğuran siyah kedi, beni bugün hayvan hakları başta olmak üzere birçok alanda mücadele etmeye yönlendirdi. Benim panterliğim o siyah anne kediden geliyor denebilir aslında...

ÇaLıŞıRkEn

- Clinton benim dişime cihaz yerleştirmiş!
- **Biz otoritemizle, bürokratlığımızla değil olm, tadımızla, duruşumuzla, neşemizle bir kurumuz tamam mı!**
- Reha Muhtar kadar döt'ün var, Gülgün Feyman kadar yerden geçmeye çalışıyorsun be!
- **Depremi Amerika çıkarmış diyolar!**
- Pompa hakikaten önemli bir şeydir hayatta!
- **Kadın-erkek ilişkisini sen, şakkada, şukkadaya mı indirgiyorsun!**
- Su sana da tuzlu gibi geliyor mu!
- **Makyaj beceremem en güzeli sadelik!**
- Beni avukatlar bile kabul etmiyor!
- **Nay naynay na nay nam!**
- Bir sabah yine elektriklendik arkadaşlarla!
- **Kerhane sokağında üzerimde gizli kamera aradılar!**
- Ne cimri bir kadın ya cep telefonunu dötü gibi koruyor!
- **Amerika, Japonya'yı dövebilir mi acaba!**
- Panter geldi heyecan geldi!
- **Rus bir kadın ÖKÜZ'e yazmak istiyormuş!**
- Galatasaray özüne dönüyor!
- **Ulan bir orospu karnesi 1 milyarmış be!**
- Strum Grazs diyorum! Başka birşey demiyorum!
- **Bir avcı beni yedi, bin avcı beni zikti!**
- Doğal Hayatı Koruma Derneği başkanı ava gidiyormuş ya!
- **Bir gün Orta Asya'ya gidelim, cillop malzeme var ya!**
- Sert sigarası olan var mı!
- **Hepimizi kilitledin lan etli bomba!**
- Nuh Peygamber Laz'mış!
- **Kadın da bizimkine demiş ki; benimle morgda sevişir misin?!**
- Ciddi müzik dergisiyle lolipop arası bir şey, benim dediğim!..
- **Nereye gidersen git dötün gelir seninle!.**
- Bırak artık şu Strum Grazs suratını, ben bu suratla çalışmak istemiyorum kardeşim!
- **Kız kısmını çok salak yetiştiriyorlar ya!**
- Diline pirsing taktırmış bir editör tadı yaşayamadık ya!
- **Boynuzum terledi ya!**
- Musa Bey siz de haklısınız, Özbekler de haklı, Gagauzlar da, Rintintin de!
- **Budha da bizim köylü!**
- Seks hayatın düzenli mi dost!
- **Burjuvaziyle yattım ben!**
- Naaber len demokratik ortamların çocuğu!
- **Devrimci çorabını çıkardığında, çorap kirden dik durmuyorsa o devrimci değildir!**
- Palamutbükü'nde büksünler seni olm!
- **Üç sevgilimden de ayrıldım, parçalanmış aile gibiyim!**
- Kanundan kaçılmaz olm!
- **Ihlara Brendisi gibi bir adamsın ya!**
- Yazın çok nefis olmuş yiğit, bir süre yayınlamayıp da okşasak ve sevsek!
- **Öküz yine edebiyat sosyetesini birbirine katmış!**
- Sarıl bana Meral, ben Dilber dudağıyım!
- **Bu ay bana aşık olan yok mu hiç ya!**
- Bugün yemekte blöf yiyelim mi!
- **Toplum bir izin verse herkese saksafon çekerim be!**
- Ohh!! Bi dergi daha bitti, hadi içmeye-sıçmaya!

"Koç" Gibi Kampüs

Habitat II'nin hemen ardından, sanırım Ağustos'ta Ev Sahibi Komite olarak çeşitli sivil toplum örgütleri biraraya gelip **Koç Üniversitesi** talanını örnek olay seçmiş ve masaya yatırmıştık. Aralarında **Prof. Ertuğrul Acun** ve **Oktay Ekinci**'nin de bulunduğu bir grup uzman, durumun vahametini, yağmanın büyüklüğünü, kanunsuzluğun katmerlisini uzun uzun anlattılar. Kesilen binlerce ağaç bir yana, iş makinelerinin çiğnediği geniş bölgenin yıllar boyunca eski haline dönemeyeceğini, ormanın sadece ağaç topluluğu demek olmadığını ve ölçekli planların nasıl üç kağıt döndürülerek değiştirilip bu koskoca kampüsün usulsüzce İstanbul'un akciğerleri kabul edilen ormana kurulduğunu ayrıntılarıyla öğrendik.

Bütün çabalar kaale alınmadı ve koç gibi kampüs, koskoca ekolojik alanı mahvetti. Türkiye'nin, altına imza koyduğu **Rio Deklarasyonu** ve **Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi**'ni umursamadan Koç Üniversitesi'nin açılışını dönemin **Cumhurbaşkanı Demirel** yaptı. Üstelik üniversitenin yasalara aykırı inşa edildiği yönünde alınan mahkeme kararlarına rağmen Cumhurbaşkanı Demirel bu üniversiteyi açtı.

Son günlerde Koç Üniversitesi yeniden gündeme geldi; koskoca bir gecekondu olduğu söyleniyor. Tıpkı Gökkafes denen ucubenin İstanbul'a atılmış devasa bir kazık olması gibi, Koç Üniversitesi de doğaya, insanlığa karşı işlenmiş bir cinayet.

Kendini İstanbullu hisseden, kentine sahip çıkan her bireyin sessiz ve duyarsız kalamayacağı bu iki hukuksuzluk ürünü ortadan kalkmadıkça İstanbul'un eski tadı olmayacak...

Akşam Servisi

O, Öküz'ün en genç ve en yetenekli elemanlarından. Şişko editörümüz met üst'ün son keşfi. Birlikte Öküz okurlarının bayıldığı "İncelikler" sayfalarını yapıyorlar. Daha bir ay önce Mimar Sinan Üniversitesi Resim Bölümü'ne yetenek sınavından 98 puan alarak giren genç arkadaşımız Rewhat'ı kutluyor ve Hatice Meryem'e anlattıklarına kulak kabartıyoruz.

Kendimi Tanıtayım: Ben Rewhat Arslan

Ankara'da 1983'te doğdum, fakat daha sonra Ankara'ya hiç gitmedim. Annemin memuriyeti dolayısıyla tüm Türkiye'yi gezdik. Aslen ailem Tuncelili. Tunceli'de 4-5 yıl kaldım. Yaz tatillerinde hala gidip geliyorum. Hatta bir ara orada Kürtçe öğrendim. Annem beni nazik yetiştirmeye çalıştı hep. Köyde kaldığım sürede kendimi yöre şivesine hal, hareket ve tavırlarına iyice kaptırmıştım. Bizim oralarda tuvalet yoktur. Rastgele yerlere işiyorlardı. Konya'da Gima'nın içinde çişim geldi. Ben o alışkanlıkla mağazaya çişimi yapmaya başladım. Üstelik çok tanıdık vardı oralarda. Annem ağzıma çarptı.

Recaizade Ekrem İlköğretim Okulu'nda okudum. Bir öğretmenim benim çizgilerimin güzel olduğunu fark etti. Resim yarışmalarına soktu. "Çok iyi çiziyorsun." diyorlardı. Sarıyer'de ortaokulların katıldığı bir yarışmada 1. oldum. Çizgi benim için çok önemliydi. İlkokuldayken resmi hiç sevmiyordum. Öylesine çiziyordum. Diğer derslerim de çok iyiydi. Öğretmenler okulun adını ön plana çıkarmak için beni zorluyorlardı. Ortaokulda artık ünlü olmuştum. Bütün herkes benim çizer olduğumu biliyordu. Mizah dergilerini hiç bilmiyordum. Çizgi roman denen şeyi ilk defa dinci bir gazetenin ekinde gördüm. Öğretmenim çok kızdı, "Sen nasıl böyle şeyler okursun." diye çıkıştı. Çizgi romanlara sıcak bakmıyorlardı hocalar. Anneme de söylemişler "Dikkat edin, böyle şeyler okumasın." demişler.

Sosyal Faaliyet Arkadaşları diye lisede bir grubumuz vardı. Ders çalışmaz, durmadan sinema, tiyatro, konser gibi etkinliklere katılırdık. Birbirimize kitap verir alırdık. Güzel bir kızdan kitap alırsak kitabı koklardık. Fantazilerimizin odak noktası bu kitaplardı. Porno filmlere hiç gidemedim, çünkü siyasi grubumuz vardı ve bütün o filmler rezilce karşılanırdı. O yüzden içimde uktedir, ukte olarak kalmıştır.

Lisedeki gençliğe baktığımda şiire karşı inanılmaz bir duyarlılık gördüm. Herkes mutlaka şiir yazıyordu. Üstelik de okurlardı. Benim bir arkadaşım şiirlerini bana usandığımı düşünmeden okurdu. Martılarla kafayı bozmuştu. Bir gün "Yeter martı martı, başka bir şey yaz." dedim. "Sen şiirden ne anlarsın." dedi. Şiir beni çok etkilemiyor, ama öykü ve roman tarzı beni çok etkiler. Çizgi romanı sanatsal açıdan hak ettiği yere koymak istiyorum.

Bir Kürt olarak küçüklüğümde Kürtlüğümden ve ismimden nefret ederdim. Kendimi aşağılık hissederdim, ki o zamanlar bütün çocuklar Kürtlerden korkan bir yapıyla yetişmişlerdi. O yüzden mahalledeki bazı çocuklara ismimi, Hakan diye söylerdim, Rewhat demezdim, çünkü her şey Rewhat'la başliyor. Ne adın Rewhat mı? Neyce? Kürt müsün? falan diye. Ama annem "İsminden utanma ileride bu isimle çok ünlü olacaksın." demişti.

Zamanla büyüyüp Kürt Camiası'na girince bazı gerçekleri öğrendim. Utançlarımın çoğu övünce dönüştü ki ismim de bunlardan biridir. Annem bana çok yardımcı oldu, babam öyle değildi. Baba bak çizdim derdim "Amaan" derdi. Ama annem ilk köşem çıktığında ağlamıştı. Geceleri çizim yaparken uykum gelirdi ama işi yetiştirmen gerekirdi. Annem bu geceler bana çay yapar, konuşur motive ederdi.

Sonra bizim evin üst katında öğrenciler vardı. **Leman** okuyorlardı. Bana bir sürü Leman verdiler. "Ben zaten böyle şeyler çizebiliyorum." dedim. Herkes **Bahadır Baruter** taklidi yaparken ben Baruter'den daha iyi çizdiğimi düşünüyordum. 60-70 sayfa hiç kurşun kalem kullanmadan çizgi roman çiziyordum. Kendi hikayelerimi kendim kuruyordum. İlk kahramanım babamdı. İçki içtikten sonraki tavırları, hareketleri bana komik gelirdi. İçip sapıtıyordu. Annemin bir doktor arkadaşının mizah dergilerinde tanıdığı varmış. **Hıbır**'dan **Sadık Tekin**'le görüştüm. İlk gittiğim gün çizdiklerimi bastılar, fakat o zamanlar sadece çiziyordum. Esprim yoktu. Hep kendi güldüğüm şeyleri çiziyordum. Okuldan Ömer'i çiziyordum mesela. Ömer'i kim tanır ki! Espri bulamıyordum.

Sonra mizah dergilerinden esprileri takip etmeye başladım, yavaş yavaş kendi esprilerim oluşmaya başladı. Bir gün **Gırgır** dergisine gittim. Bana hemen köşe verdiler. Köşe çiziyorum diye sevinirken baktım ki para vermiyorlar bu sefer de: Orada bir çocuk bana dedi ki "Sen buradan hayatta para alamazsın. Biz bile alamıyoruz." Para da alamayınca ailem bana kızdı. Bari **Kürt Camiası**'na gireyim dedim. O zaman **Rewşen** vardı. Orada çizmeye başladık. İki üç çizik atıyordum para veriyorlardı. "Mizah dergimiz olsa" filan diyorduk kendi kendimize. Sonra bir ara bütün dergilere gidip geldim. Hiçbiri para veremiyordu.

Leman'a geldim sonra, içerisi kalabalık, kapıda adamlar vardı. Bu kalabalık hep amatör çizerlerdi. O gün bir çizer bile göremedim. "Açılın," diyorum "ben çizerim." Üzerimde ortaokul kıyafeti "Ben çizerim." diyordum. Ama başarılı olamadım. Çok sonra geldim, bu sefer amatör karikatürlere **Selçuk Erdem** bakıyordu. O bana "Sen okulunu oku ya, bırak bu işleri" dedi. Ben, "Olmaz çizmem lazım" diyordum. Sonra ben Hıbır'a girdim, sayfa falan çiziyorum ama Hıbır, eski Hıbır değil. Çok durmadım zaten orada, birkaç hafta çizdim. Ama onun öncesinde bir çizgi roman projesi çerçevesinde **Ergün Gündüz'le** 3-4 ay çalışmıştık. Sonra **Solak** dergisinde çizdim oradanda ayrıldım. Sonra **Pine'yi,** Kürtçe mizah dergisini çıkardık. Hala orada da düzenli olarak çiziyorum.

Öküz'le tanışmam gariptir. Üst katımızda oturanlardan aldığım Leman'ların içinde tek tük Öküz dergisi oluyordu ama ben bu Öküz'leri bir kenara ayırıp hiç bakmazdım. Düşünsenize içinde tek tük çizgi olan ve sırf yazıdan oluşan bir dergi o yaştaki çocuğun ilgisini nasıl çeksin? Ben hep Leman'ları izliyor, oradaki çizgileri taklit ediyordum. Daha sonra lise son sınıf öğrencilerin arasında Öküz okuyanları gördüm ve ilk orda okudum bu bol yazılı dergiyi. Ve bir daha okudum. Mizah dergisinden daha komik, başka bir dergiydi bu. **Oktay Güzeloğlu'**nun **Sokak Mobilyaları** röportajları vardı, ona çok gülüyorduk. Ben ve herkes okuyordu ve bir süre sonra insanlar "Öküz'e çizsene lan, niye diğer dergilere çiziyorsun?" falan dediler ama demekle olan bir şey değil bu ve ben de bu tarzda dergilere girmenin ne denli zor olduğunu biliyorum.

Ama kafaya koymuştum. İdealim olmuştu **Öküz**'e çizmek. Çünkü "**Solak**'ta çiziyorum" diyorum, "O ne ya!" diyorlar, **Pine** diyorum bilmiyorlar, **Hıbır** diyorum tanımıyorlar. Ama Öküz deyince karizman kat kat artıyor. Daha bir şekil oluyorsun insanların gözünde. Tabii Öküz'de çizmek istememi kamçılayan bazı etkenler oldu. Mesela bir kız vardı hoşuma giden. Hep Öküz okuyordu. Çok kültürlü takılıyordu. Diğer kızla-

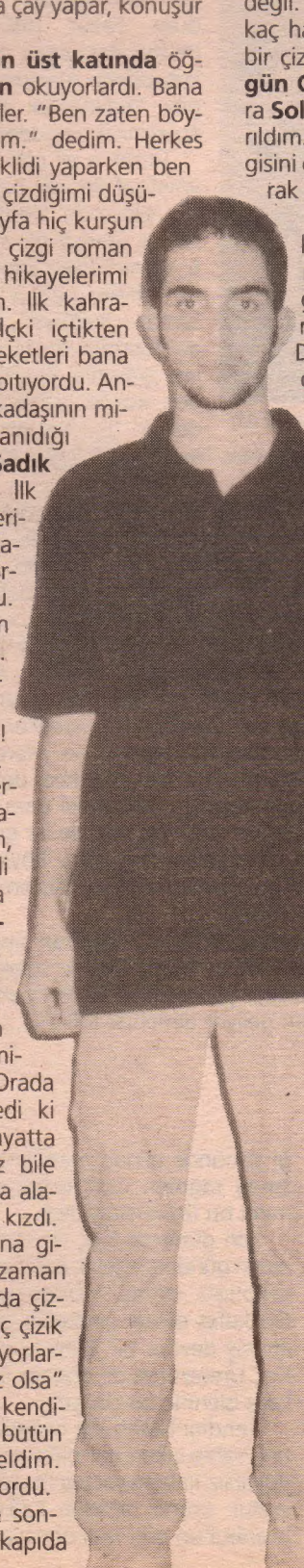

rın güldüğü esprilere burun kıvırıyor garip bir tipti yani ama kızdan hoşlanıy sun gözüne girmeye çalışıyorsun. E Öküz'e girmeden öncede çizerdim de lerde ama hiç umurunda değil çünkü dergileri önemsemiyor. E, açılamıyorsu da, hani dedim "Öküz'de çizsem, düş sene hayran olduğu dergiden bir çi onun hemen yanı başında. Kız bana ke tav olur." dedim.

Ve çizer arkadaşım **Ahmet Gölba** beni Öküz'e getirdi. O **Metin Üstü dağ**'ı tanıyordu. Görüşecektik ama umutlu değildim. Yani en fazla ne ka bir yer verirlerdi ki bana. Hatta yer ve ler mi diye düşünüyordum. Sonra Me Üstündağ ile görüştük. "Bana yarına dar birkaç öykü getirebilir misin?" de Ben de "Getiririm." dedim. Metin tündağ'da "Hah ben de böyle birini yordum, yarın imza günüm var or getir." dedi.

Götürdüğüm öyküler çok beğe medi. Sonra tekrar görüştük Metin tündağ ile o ay Öküz'e iki vinyet çizd Zaten kimseye de söylemedim. Di dergilerde sayfalarca çizerken Öküz'd vinyetlerden bahsetmek o kadar öne gelmedi bana. Ertesi ay zaten umud kesilmişti, çizeceğimi zannetmiyordu olsa olsa birkaç vinyet çizerim, zama bir yer edinirim diye düşünüyordum.

Derken, Metin abi, Kutlukhan K ker'in çizdiği **İncelikler'i** benim çizm istedi. Yani şey gibi oldu, hani asso hastalanınca gazinoya gelmez, tam gar çıkacakken kenarda sahneyi sess süpüren temizlikçi assolistin yerine ç ya aynen öyle oldu. Ben de hemen a dım, "Çizerim tabii." dedim ve her asıl o zaman başladı. Metin Abi'nin lattığı gibi **İncelikler**'i çizdim 3-4 sa Dergi çıksın diye bakıyorum sabırsızl ama kimseye de söylemedim Öküz'e diğimi, şok olsunlar istiyordum. Za beni en fazla heyecanlandıran şey o kızın Öküz'de çizdiğimi görecek olm ihtimaliydi. Neyse Öküz çıktı. Kız bir almadı, iki gün almadı, üçüncü gün b tım almış. Ama bu kız bütün sayfa okuyan bir kız, yani iyi yazı kötü yaz ye ayırt etme yok, benim sayfama g ne kadar kaç sayfa okumasını bekle yani. O anları hiç unutmam cehenn gibiydi. Sonra kız, benim çizdiğim sa lara geldi, isimleri okudu ve **"dan!"** na döndü. Ben de hiç orayla ilgile yormuş gibi yaptım. "Rewhat!" "Bunları sen mi çizdin!." "E bi ara dim işte." dedim. Bir hava, bir hava mayın gitsin. Ondan sonra o iş oln zaten, kız bir yana ben bir yana. Ben Öküz'de çizdiğimle kaldım.

Şimdiye kadar hiçbir kızla flört medim. Hala bakirim. Yaşım küçük a yine de sempatik, kendini beğenmiş mayan kızlar ilgimi çeker, haberleri ol

Artık arkadaşlarıma "met üst nim en yakın arkadaşım. Biz onunla seye parmak .öte şaplakız" diyorum

Akşamsefası

İncelikler - Altı

Kurgu: MET ÜST
Çizen: REWHAT

Ünlü yönetmen **Ertem Eğilmez** henüz hayattayken ve henüz yalnızca siyah-beyaz TRT'nin tek televizyon olduğu bir dönemde, eğer televizyonda o akşam bir **John Ford** filmi varsa, saatler öncesinden hazırlık yaparmış.

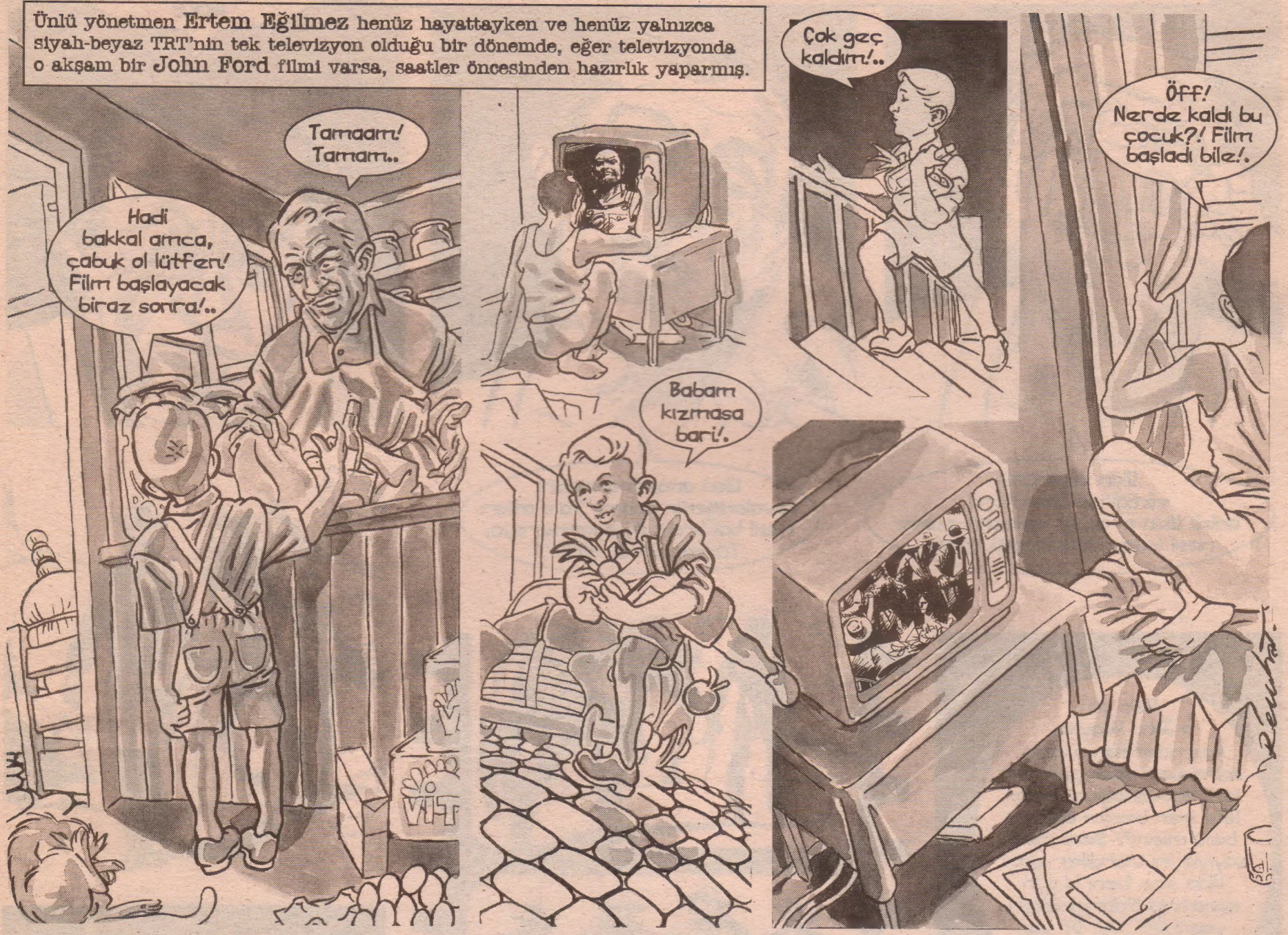

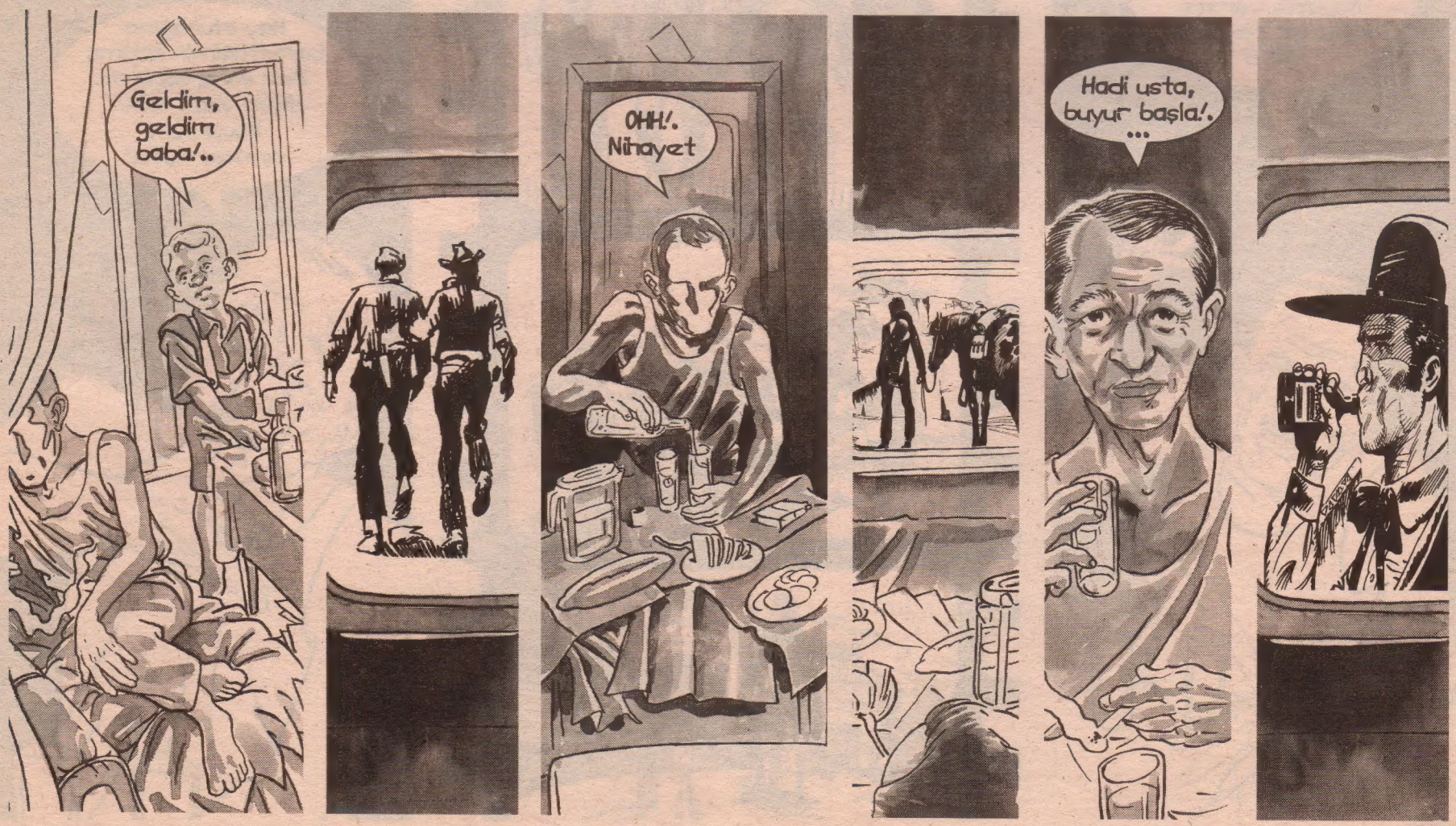

Akşamsefası

Ertem Eğilmez film ilerledikçe, olaylar geliştikçe, birbirinden enteresan sahneler çıktıkça, içiyor içiyor, içtikçe de ağlayarak aslında adeta taptığı Amerikalı ünlü film yönetmeni **John Ford**'a olan o müthiş saygı ve sevgisini de ağzına gelen olup olmadık, yakası açılmadık bin bir türlü küfürleri sıralayarak gösteriyormuş...

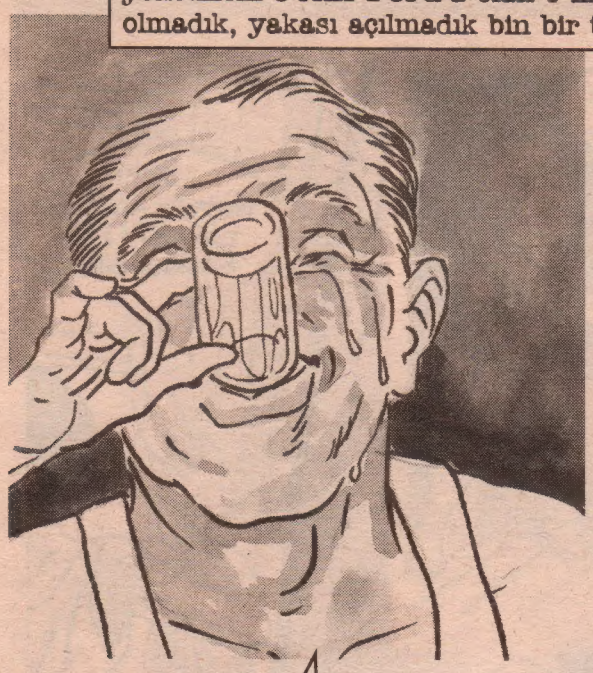

Ulan vizörünü ziktiğimin John Ford adisi! Ulan o acaip kamera açısını nasıl buldun lan lüleoğlulüle!..

Ulan anasını-avradını kovaladığımın adamı! Ya o atları nasıl baktırdın öyle kameraya, Türkan Şoray gibi?!!

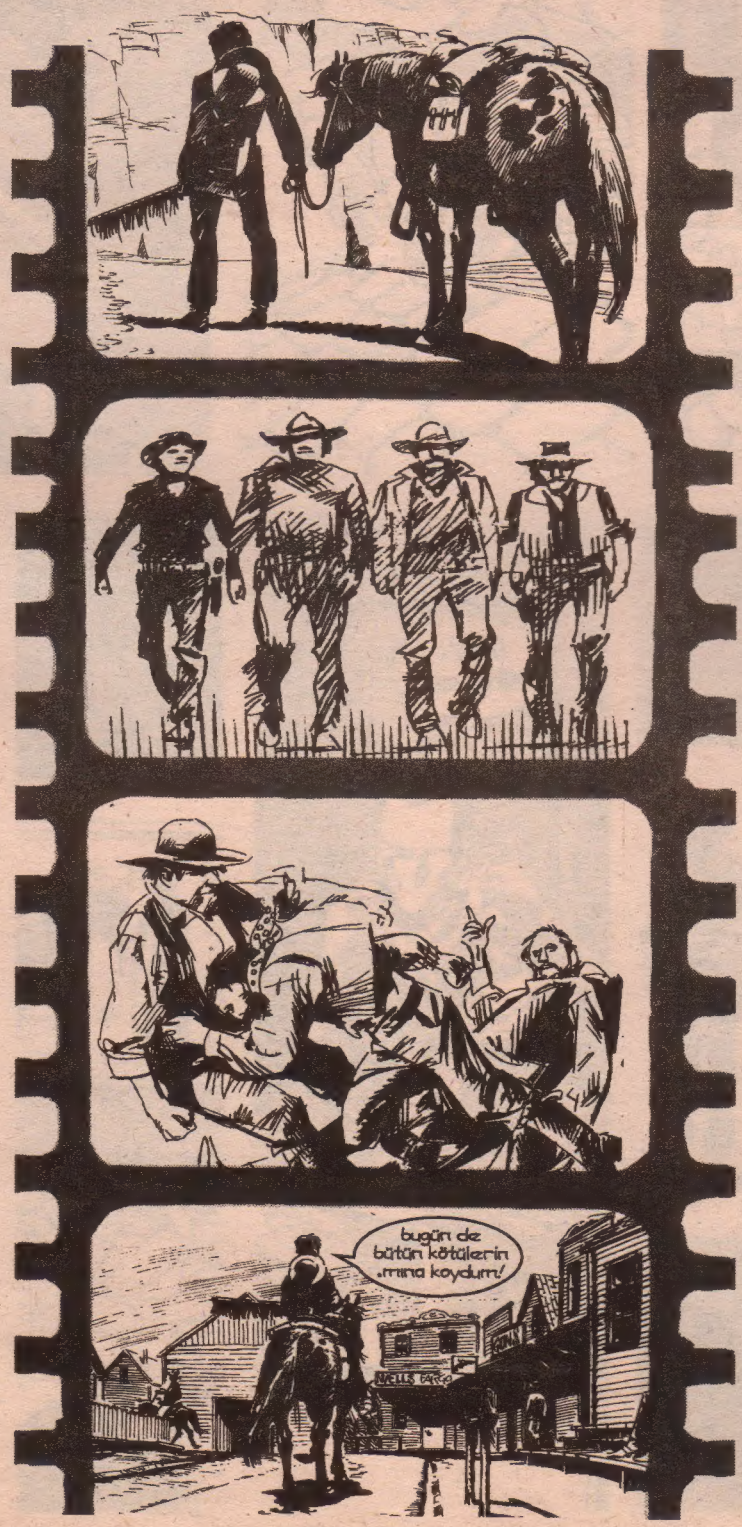

Aksamsefasi

"Dünya çapında, toplumsal düzeneğin hoşnutsuzlukları harekete geçiyor. Çevreciler harekete geçiyor; çünkü dünya yaşanmaz hale geliyor, ekolojik riskler hızla artıyor. Mesela son 30 yılda, canlı hayvan ve bitki türlerinin 3'te bir azaldığını biliyoruz. Neo-liberal politikalar, yeni sağın ve pazar ekonomisinin saldırısıyla insanlar daha çok işsiz, evsiz kalıyor, marjinalleşiyor; toplumda klasik ahlakın baskısında olan insanlar kendileri, kendi kişilikleriyle yaşamak istiyor vs... Bunlar bizim ümitsiz olmamıza değil, tersine fevkalade ümitli olmamıza nedendir."

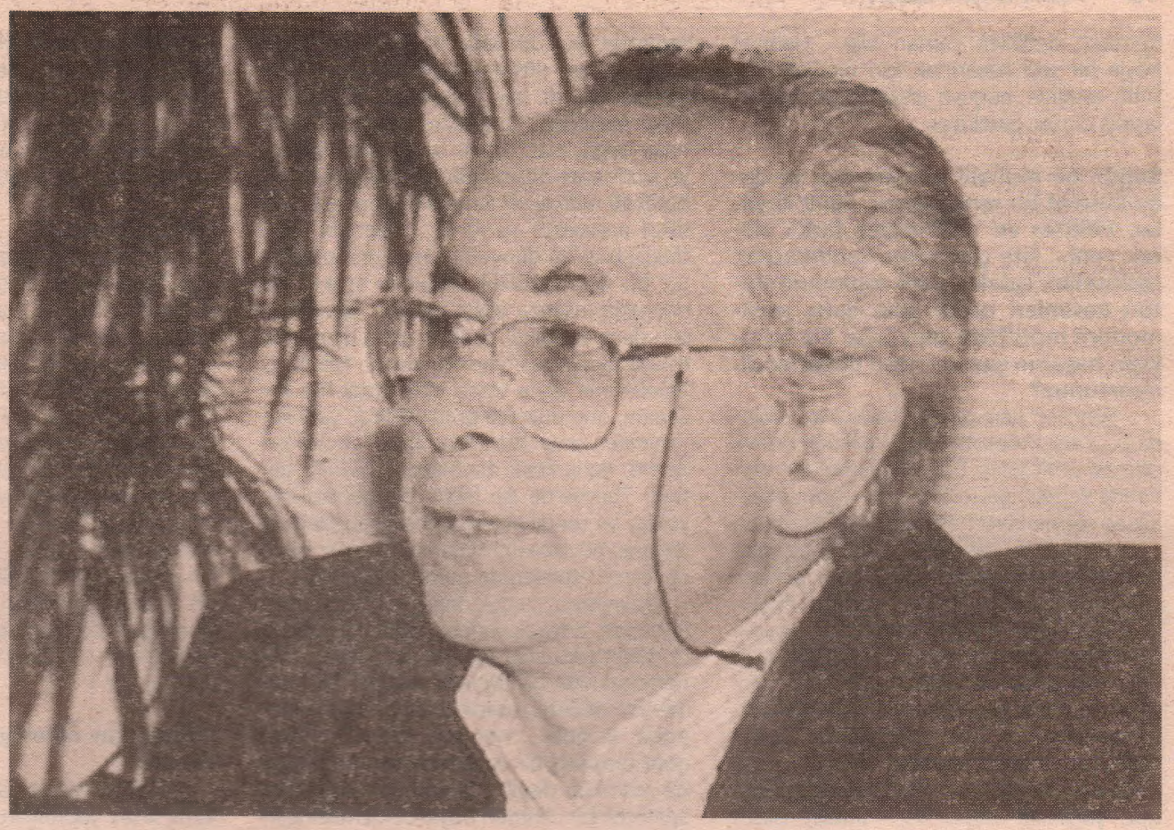

Pof.Fikret Başkaya ile Özgür Üniversite, paradigmanın iflası, küreselleşme, aydın tavrı, medya, umutsuzluk, seattle ruhu, hayal kurmak, tüketim çılgınlığı, iletişim, sivil toplum örgütleri, yeni dünya düzeni vesaire üzerine söyleştik...

"Hayalperest Olmamanın Köleleştirici Rehavetinden Korkarım!.."

ÖMER LEVENTOĞLU

Hocam bugün Türkiye'de birçok şeyin baş aşağı olduğu yazılıp çiziliyor. "Kafasının üzerinde yürüyüp ayaklarıyla düşünen"lerin işgalinden söz ediliyor... Siz bugünkü Türkiye fotoğrafında hangi kareleri yakalıyorsunuz?.

- Tabii Türkiye'nin bugünkü manzarası ne bugünün, ne 50 ne de 100 yıllık bir tarihin sonucudur... Bu manzaranın belirleyici unsurları, esas itibariyle Osmanlı imparatorluğunun 'yeni sömürge'leştiği döneme kadar gidiyor. Türkiye o günden bugüne, yeni sömürgeleşen yapının evrimini yaşıyor. Fakat bugünkü durumu spesifik olarak anlamaya çalıştığınızda, bunun geri planında 1980 sonrası tercihini görmek mümkün... Bu tercih de şudur: Ne kadar yetersiz olursa olsun, ne kadar bağımlı ve ne kadar iç tutarlılıktan yoksun olursa olsun, 1980'e gelinceye kadar Türkiye'de iyi-kötü bir kalkınmacı retorik vardı; ve bu retorik, zaman zaman fiiliyata da geçebiliyordu; fakat Türkiye 80'ten sonra bir 'yeniden kompradorlaşma' tercihi yaptı... Bu da şu demekti: Bu ülkenin yönetenleri ve rejim, bu ülkenin sorunlarıyla, insanlarıyla, insanlarının aç ya da işsiz kalıp kalmamasıyla, sağlıklı ve eğitimli olup olmamasıyla ilgilenmekten elini çekti. Yani o tarihten sonra şöyle demeye başladı: 'Piyasa ekonomisi bu sorunları çözecektir; ancak eğer işsizlik varsa bu işsizin sorunudur vs... Tabii devletin de bakkallık, çakkallık, manavlık yapmasına gerek yoktur; devlet asli işlevlerine dönsün...' Tabii buradaki 'asli işlev; yani tipik baskı işlevi dışına çıkmasın' anlamına geliyor. Tabii bu da şu demektir ki; böyle bir rejimin meşruluğu olamaz; nitekim de yok... Dolayısıyla Türkiye'deki geçerli rejim tamamen kompradorlaşmış ve soysuzlaşmış bir rejimdir.

Siz "Paradigmanın İflası" çalışmanızda da Türkiye'de mevcut paradigmaların artık aşındığına vurgu yapıyorsunuz; ama peki şu anda iflas edenin yerinde geçerli olan nedir ve bu, toplumu nereye götürüyor?

- Şimdi genel olarak bir Yeni Dünya Düzeni'nden bahsediliyor ama bu; "kaos" demek için böyle söylenir ve dünyada bile şu anda geçerli olan şey 'düzen' değil; üstelik bu da yeni değil. Bir kaos. Türkiye'deki geçerli rejim de süratle bir kaos rejimine doğru gidiyor. Çünkü bu süreç, her geçen gün daha fazla insanı işsiz, daha fazla insanı evsiz, daha fazla insanı aç bırakıyor. Daha fazla sayıda insanı sağlık korumasının dışına atıyor; bu demektir ki, rejim, ancak kendini bir baskı ile yeniden üretebilir, halbuki bir toplumu sadece baskı ile yönetmeniz de mümkün olmadığına göre, o zaman belki kaos kelimesini kullanmasak bile Türkiye, hızla, "yönetilemez bir kaotik zatiyet" haline dönüşüyor... Hani istikrar, yapısal uyum söyleminin esas anlamı da budur.

Bunun sorumlusu kimdir peki? Bu kaotik zatiyetin varlığında kimin ne kadar suçluluk payı vardır: Kamu bürokrasisi, devletin derin çekirdeği, aydın, medya, muhalefet, halk... Toplumun hangi kesimlerinin ne ağırlıkta bir katkısı var buna?

- Bakın eğer bu tabloda araç yürümüyor ve uçurumun eşiğine gelmiş ise, burada direksiyonun kimin elinde olduğuna öncelikle bakmak gerekir. Dolayısıyla Türkiye'nin egemen sınıfı diyebileceğimiz bir ekibin ağırlıklı sorumluluğundan söz edilebilir, ki bu da biliniyor... Büyük sermaye, bununla eklemlenmiş olan medya, ordunun üst kesimlerinden oluşan bir egemen ittifak var ve bu ittifakın genel konjonktürü de arkasına alan çıkarları, ülkeyi bu noktaya getirmiş durumdadır.

Ancak bu ittifak yalnız yok bu ülkede, hakkında karar verilen kitle, açlar, yoksullar, marjinaller, muhalif potansiyelin bütün unsurlarının bunda bir payı yok mu sizce?

- Tabii zaten onlar için gereğini yapabilselerdi böyle bir iktidar olamazdı; dolayısıyla bu toprakların asıl zenginliğini üreten, asıl sahibi olması gereken geniş kesimler kendi güçlerinin farkında olmadıkları ve bunun gereğini yapmadıkları için bu durum vardır zaten... Ama Türkiye'de çok köklü, müthiş tahripkar ve bağnaz bir resmi-devlet ideolojisi var. Bu, zihinsel ve entelektüel alanı ve yaratıcılığı tamamen çoraklaştırmış durumda. Toplumun bütün katmanları olduğu gibi aydınlar da bundan etkileniyor elbette. Bundan kurtulma konusunda da bu çevrelerde yeterli bir karşı çaba olmadığını da söyleyebiliriz.

Bu karşı çabanın nasıl olması gerekir?

- Şimdi tabii Aydın'la ilgili tartışma, oldukça karmaşık bir meseledir, ama resmi ideolojiyle hesaplaşmayı göze almayan, bu egemen ideolojiye itibar eden ve onun çizdiği çerçevenin dışına çıkmak için çaba göstermeyen bir insanın aydın tanımını hak etmesi mümkün değil... Fakat Türkiye'de öyle bir kepazelik geçerli ki, her kim diplomalıysa o aydın sayılıyor. O diplomalı da kendi hakkında öyle kuruntu ve hezeyanlara sahip... Bir kere Türkiye'de en büyük mesele, soldakilerin bile, bu resmi ideolojinin tahribatına uğramış olmalarından kendilerini kurtaramamış olmalarıdır ve bu, kademe kademe bütün kesimleri sarmış bir kötülük olarak tezahür ediyor. Bunun için Türkiye'de resmi ideolojinin varlığı ve rejimin bağnaz ve totaliter bir rejim olmasından dolayı, özerk kurumlar var olamıyor, nitekim yoktur; olanlar da devletin kuşatması altındadır. Sivil Toplum Örgütü denenler de sivil değildir; çünkü böyle totaliter ve kapsayıcı bir bağnaz rejimde iki şey olamaz: Birincisi özerk kafalar ve diğeri de özerk kurumlar. Kaldı ki bunlar zaten birbirini üreten şeylerdir. Dolayısıyla Türkiye'nin, okumuşu bu kadar çok olup da cahili de yine bu kadar çok olan ender ülkelerden biri oluşu bundandır; çünkü eğitim kurumları tamamen insanların zihinsel yeteneklerini tahrip etmek, dumura uğratmak üzere kurgulanmıştır.

"Yönetilemez Kaotik Zatiyet"ten bahsettiniz. Buna karşı bir muhalif iklimin, aydınlanmanın veya bir bilinç devriminin gerçekleşmesi için muhalif unsarların, toplumsal önderlerin ve aydınların nasıl, nereden ve ne tür bir başlangıç yapması gerekir sizce?

- İdeolojik, teorik açılım ve ilerlemelerle kitle hareketlerinin yükselişi arasında doğrudan bir ilişki vardır; tarihte bu hep böyle olmuştur. Dolayısıyla aydınların bir başına sahneye çıkıp olayların seyrini değiştirmeleri mümkün değildir; fakat kitle hareketinin yükseldiği zaman aydınların yaratıcılığı ve verimi de yükselir; böylece, o hareket içerisinde cereyan eden kritik durumlarda, kritik müdahalelerde bulunabilirler ve zaten önderlik denilen şey de kritik anlarda müdahale yeteneği olduğu için önderliktir; bunun dışında önderlik diye bir şey de yoktur. Tabii ki şu andaki duruma bakarak bunun hep böyle gideceğini söyleyemeyiz... İnsan karla kaplı bir yerde yaşarken, dünyanın her tarafının karla kaplı olduğunu düşünür; halbuki oradan belli bir uzaklıkta durum daha da farklı olabilir. Yani şu andaki duruma bakarak asla ümitsiz olmamız gerekmiyor.

Bir şey daha eklemek gerekir ki; piyasa güçlerinin bu ölçüde saldırıya geçtiği ve bu ölçüde sınırı aştığı durumlarda mutlaka karşı kitle hareketleri ortaya çıkar. Tarihte bunun çeşitli örnekleri vardır. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde kitle hareketlerinin yükseleceğini kesinlikle söyleyebilirim; fakat bir şeyi kesinlikle söyleyemem; o da şudur ki, o zaman aydınların bu yükselişe cevap verip veremeyecekleri tereddütlüdür. Şunun için ki, Türkiye'de solun önemli bir kesimi hala Kemalizm'den kopmuş sayılamaz; hatta kendilerine açıkça anti-

Akşamsefası

Kemalist dedikleri zaman bile... Halbuki böyle bir şeyi başarmak için bir kere her türlü totaliter burjuva ideolojisiyle hesaplaşmış olmak gerekiyor.

Bugün bir muhalif yükseliş var ve daha küresel bir renk taşıyor. 1800'lü yıllar, 1968'ler ve 1978'lerden farklı olarak yeni... İşte çevreciler, sendikacılar, eşcinseller, işsizler, yani toplumun bütün kesimleri ortak ama daha postmodern motiflerle çıkıyorlar. Siz bu çıkışın başarım şansını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Şimdi bir kere global olarak bakıldığında bu karşı hareketlerin, bu şekilde ortaya çıkması ümit verici bir şey. Elbette bir toplumda ve rejimde, o toplumun hoşnutsuzlukları rejime karşı harekete geçerler; ki bu eşyanın tabiatı gereğidir. Dünya çapında olan da budur. Çevreciler harekete geçiyor; çünkü dünya yaşanmaz hale geliyor, ekolojik riskler hızla artıyor. Mesela son 30 yılda, canlı hayvan ve bitki türlerinin 3'te bir azaldığını biliyoruz. Neo-liberal politikalar, yeni sağın ve pazar ekonomisinin saldırısıyla insanlar daha çok işsiz, evsiz kalıyor, marjinalleşiyor; toplumda klasik ahlakın baskısında olan insanlar kendileri, kendi kişilikleriyle yaşamak istiyor vs... Bunlar bizim ümitsiz olmamıza değil, tersine fevkalade ümitli olmamıza nedendir. Fakat burada kritik bir sorun var; o da, bu tip hareketlerin kolay raydan çıkma, manipüle edilme veya kolay ehlileştirilme riskidir. Yani IMF'ye, Dünya Bankası'na ya da Dünya Ticaret Örgütü'ne karşı olan hareket, esası gözden kaçırabilir. Esas olana karşı ve radikal bir çıkış gerekir; gerçi bu hareket içinde de "Kapitalizmi öldür, Kentleri durdur!" gibi son derece radikal çıkışlar da var. Ama kuşku taşımak, bu moral unsurları ve ümitli olma durumunu ortadan kaldırmaz.

Bu küresel karşı saldırının Türkiye'deki ayağını nasıl görüyorsunuz?

- Türkiye yönetici sınıf hariç, hep dünyadan kopuk yaşamış olan bir toplumdur. Burada da dünyadaki olayların gerisindeyiz. Çünkü kitleden hareket etme, kendi taleplerini spontane olarak ifade etme yetenek ve geleneği yoktur. Hep devlete bakılır, devlet yürü derse yürür, dur derse durur. Bu yüzden insanların orijinal şeyler yapma eğilimi gelişmemiştir bu ülkede. Hep bilinenleri yapma ve tekrarlama nedeniyle bu hareketin, bürokratik yapıları aşması gerekiyor. Halbuki, bürokratik yapılar, orijinal hareketlerin gelişmesini engellerler, doğaları gereği de sıcak bakmazlar... Mesela sendikal bürokrasi, klasik demek ve vakıflar, bu tip durumlarda, kendi yapılarını korumak adına korkak davranırlar, radikalleşemezler. Bu, dünyada da böyledir. İşçiler başlarda, asıl düşmanın ne olduğunu fark edememişlerdi. İşte makinaları aletleri kırmaya başladılar. Sonradan baktılar ki makinalar değil, esas onların sahibi olan sermaye sınıfı esas düşmandır. Ondan sonra işçi hareketi radikal bir temele oturdu ve bu radikal perspektif şu idi ki; "Kapitalizm oldukça bize bu dünyada hayat yok; o halde biz bu ücretli kölelik sistemini aştıkça bu dünyada insanca yaşayabiliriz." İşte böyle son derece radikal, tarihsel akışa uygun bir rotaya uygun işçi hareketi oluştu. Fakat işçi hareketinin daha sonra elde ettiği her kazanımı, onu düzenle bütünleştirdi; yani kazanımları, onun kuyusunu kazdı ve her kazanım, daha köklü bir kayıplar bütünü getirdi. Türkiye'de ise böyle bir geçmiş bile yoktur ve sendikal kazanımlar dahi devlete dayanır, böylece işçi sınıfını radikal bir şekilde temsil etmeleri de mümkün değildir.

Dolayısıyla, şu çok önemli ki, Türkiye'de bağımsız, orijinal, yeni bir şeyler hiç çıkmadı. Niçin çıkmadı? Çünkü son derece denetim altında bir toplum, bağnaz ve totaliter bir ideoloji, insanların her birinin kafasında bir polis... Her şeyi emir komutaya göre oluşmuş bir toplumda bunun olması da mümkün değil... Tamamı bir kışla sayılabilecek bir ülkeden böyle beklentiler içinde olmak da zaten abesle iştigal olurdu.

Hocam siz, Türkiye'de hiç örneği olmayan bir şey yapıyorsunuz ama... "Özgür Üniversite" gibi, toplumun ve kamusal alan örgütlenmesinin oldukça yabancı olduğu bir proje yürütüyorsunuz. Peki bu yapılanmanın çıkış ilkeleri ve amacı neye dayanıyor. Bu, böyle bir arayıştan mı ortaya çıkıyor?

- Bunu açıklamak için bir not düşmem gerekir: Tabii tek başına değil ama, kurumlar da umumiyetle bir ihtiyacın sonucu olarak ortaya çıkıyor. Mesela bir Özgür Üniversite projesini 1960'larda, 70'lerde, hatta 1980'lerin ortalarına doğru gündeme getirmiş olsaydık, kimse dönüp bize bakmazdı; halbuki dünyanın geldiği yeni aşamada manzara çok farklı... Şöyle bir manzara ile karşı karşıyayız: Eğitim kurumları her zaman, mevcut egemenlik sistemini yeniden üretmek üzere kurulurlar, fakat bu yapılar içerisinde az da olsa sisteme muhalif insanlar da çıkabilir; onlar da sürekli bir umudu yaşatabilirler.

Şimdi 1980'lerden sonra bilimsel faaliyet tamamen metalaştı, soysuzlaştı, etik kaygılara bütünüyle yabancılaştı... İkincisi sağ liberal saldırı beyinleri tamamen teslim aldı... Üçüncüsü de, Sovyet sisteminin çökmesi, sanki sosyalizm hedefinin de insanlığın gündeminden çıktığına dair bir bilinç yarattı. İşte biz de bunların tersinin olabileceğini kanıtlamak üzere böyle bir girişim başlattık. Amacımız şu: Bir kere bilimsel yozlaşmaya dikkat çekmek istiyoruz; sağ liberal saldırıya karşı bir hegemonya odağı olmak istiyoruz; üniversiteyi ve bilimi bulunması gereken zemine çekmek istiyoruz.

Bu zemin nedir?

- Zemin şudur: Bilim bir kere eleştirel olmak zorundadır; eleştirel değilse bilim de değildir... Halbuki bugünkü dünyada bilim, kar etmenin aracı haline gelmiştir; bilim adamı denilen taife de çok uluslu şirketlerin memuru haline dönüşmüş bulunuyor. Fakat çok daha önemlisi, bir kere bu, bilimsel çabayı sadece metalaştırmıyor, aynı zamanda bilimsel faaliyeti etik kaygılara da yabancılaştırıyor. Oysa iki şey kaçınılmazdır bu konuda... Birincisi eleştirel olmayan bilim olamaz, ikincisi ise etik kaygıları dışlayan bir entelektüel, estetik, bilimsel faaliyet mümkün değildir. İşte Özgür Üniversite bu konularda duyarlılık yaratmak istiyor ve genel yapıda bir gedik açmak istiyor...

Bunun için neler yapıyor Özgür Üniversite?

- Eğitim yapıyoruz... Eğitim yapıyoruz ama sınav yapmıyoruz.. Eğitim yapıyoruz ama diploma vermiyoruz. Yani düzenli eğitim verip de diploma vermeyen bir kurumdur Özgür Üniversite.

Neden?

- Çünkü biz diplomanın, ideolojik işlevlerine karşıyız; çünkü diploma, insanlara bir şey bildiği için verilmez burjuva toplumunda... Tam tersine, diplomaya sahip oldukları için bir şeyler bildikleri varsayılır; yani tersine dönmüş bir süreç geçerlidir. Kaldı ki diploma bir de, diploma sahibine bir iktidar verdiği için ve egemenlik ilişkilerinin bir aracı olduğu için diploma vermiyoruz; kategorik olarak diplomaya karşıyız. Sınav da biliyorsunuz bilgiyi ölçmek için yapıldığı söylenir; bu son derece yanlıştır; sınav aslında disipline etmek, terörize etmek, ehlileştirmek için yapılan bir şeydir. Şimdi zaten ne öğretiyor da neyi ölçecek adam? Bir şey öğretmek gibi bir niyeti yok ki, eğitimin amacı, insanların zihinsel, entelektüel yeteneklerini dumura uğratmak, onları uysallaştırmak ehlileştirmek; yani Amerikancı sosyal bilimcilerin pek sevdiği bir tabirle sosyalleştirmektir; ama burada ifade edilen sosyalleştirmeyi biz köleleştirmek olarak ifade edebiliriz. Kaldı ki bizde öğrenciler gönüllüdür, öğrenmek için gelir, hocalar gönüllüdür öğretmek ve o da aynı zamanda öğrenme sürecini geliştirmek için gelir. Bu açıdan, sınav ve diploma yoktur bizde fakat düzenli eğitim vardır; bu da herhalde dünyada ilginç bir deneydir. Kaldı ki Özg Üniversite sadece bu düzenli eğitimin ya sıra, İşçi Sendika Programı ile sendikal dan gelen panel, konferans ve diğer eğit taleplerini de karşılıyor. Ayrıca eğitim fa yetleri yürütüyoruz. 27 kitap çıkardık b güne kadar ve bu çaba devam ediyor. ayda bir yayınlanan Özgür Üniversite Fo mu dergisiyle de yine ideolojik ve bilim alandaki çarpıklıklara müdahale etme cevap vermeye çalışıyoruz.

Peki Özgür Üniversite'nin ders progr mı ve öğrenci profili nasıl şekilleniyo

- Özgür Üniversite'de öğrenci olm için herhangi bir koşul ileri sürmüyor Dolayısıyla bizim öğrencilerimiz arasın ev kadını, işçi, memur, işsiz vs. olabilec gibi üniversite ya da diğer öğrenciler var. Fakat öğrencilerimizin büyük çoğu luğu da başka üniversitelerin öğrencile den oluşuyor; yani mükerrer öğrencilik rumu var. Okuttuğumuz dersler, umur yetle şu konulardan oluşuyor. Bir kere ek nomi-politik dersi; temel derslerden b dir... Çünkü içinde yaşadığınız burju toplumu, emperyalist sistemi, kapitalizm tahribatını anlamak için önce kapitalizm ne olduğunu anlamak lazım... Dolayısı kapitalist toplumun bir eleştirisini yapm gerekiyor; bu nedenle ekonomi-politik mel derstir. Buna eklemlenmiş olarak dünya ekonomisi ve Türkiye ekonom dersini veriyoruz. Bunların dışında; Uyg lık Tarihi, Etik, İdeoloji, Devlet ve Siyas Türkiye-Orta Doğu Tarihi, Medya, Tiya ve Drama'ya Giriş, Türkiye'de Sınıfla Gelişimi, Ekoloji-politik, Sınıf Mücadele Tarihi, Felsefe, Sosyoloji gibi dersler okut luyor ama bunlar tabii her şubede a dersler olmasa da, mümkün olduğun ortak temel dersler her yerde aynıdır.

İzin verirseniz size bir de daha "öz sormak isterim. Türkiye'deki ortalar entelektüel, akademisyen kavrayı mızı biraz zorlayan bir yapınız oldu biliniyor. Fikret Başkaya, bir günü nasıl, nelerle doldurur acaba?

- Şimdi benim Özgür Üniversite'ye g diğim günlerdeki zamanımın tamamı, o daki pratik sorunlar, oraya gelen insanla görüşme, ziyaretçileri ağırlama, birtak talepleri cevaplandırma; röportaj, kon rans, panel gibi talepleri karşılama, zam zaman da muhabbetle geçiyor. Ama h gün böyle olacak olsaydı, okumaları yapmam, bilgi ve donanımımı yenileme entelektüel faaliyete zaman ayırmam i kansız hale gelirdi. Onun için ben her g Özgür Üniversiteye gelmiyorum; haftar sadece üç gününü burada geçiriyoru Buradayken, bütün isteğime rağmen ok mam gereken bir metin olduğunda da, y ni bir yazı, çeviri vb. bir şey yetiştirmem g rekebiliyor; bunu başaramıyorum; çok sı şırsam eğer, bazen kapıyı kapatıp kims almayarak yapmaya çalışıyorum. Diğ günlerim ise evde çalışarak geçiyor. Evd günlerim aşağı-yukarı şöyle olur; işte sa 8 civarında kalkıp gazetelere göz atıyoru süratle... Çünkü pek okuyacak bir şey yok... Onun dışında, gece 11-12 ya da d ruma göre 1'e kadar entelektüel faaliye geçer. Bu arada telefonla aranma, özel işle gelen kesintiler dışında çalışırım.

Hocam, toplumun yaşam tarzı ve t ketim alışkanlıklarında da son yılları önemli değişimler oldu. Otomobil, c telefonu, medya, özellikle TV bağım lığı, internet vs. gibi... Sizin özel yaş mınızda bunların ağırlığı nedir acab

- Şimdi burjuva toplumunun hele de tüketim çılgınlığının yaşandığı evresinc insanların bir şeye sahip olması, ona ihti cı olduğu anlamına gelmiyor. Mesela c telefonu; benim yok, olması da gerekmiy Şunun için; şimdi bizim evde telefon v Özgür Üniversitede de telefon var. Şim demek ki ben evdeyken herkesi arayab rim, herkes de beni arayabilir. Özgür Ü versitedeyken de ben herkesi arayabilir oradan aranabilirim. O zaman geriye ka

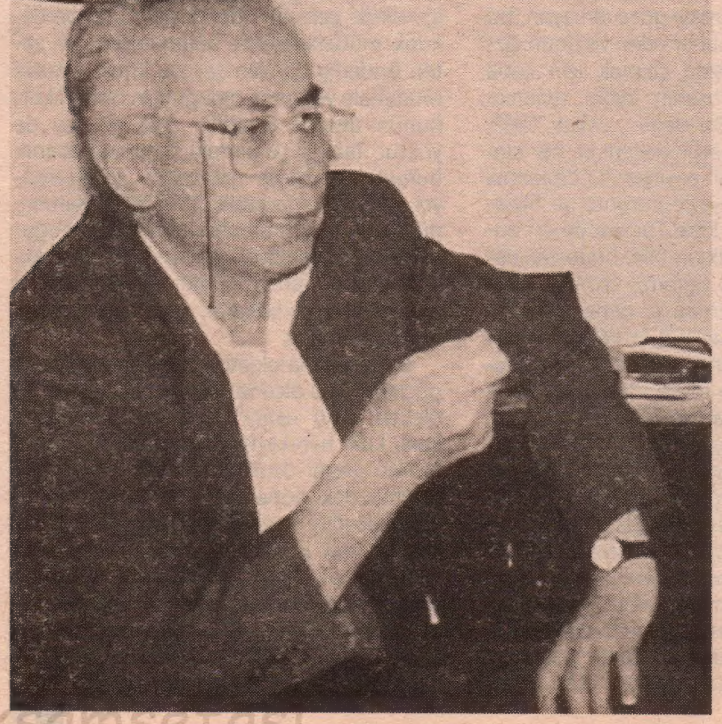

"Şimdi mesela biz ne yapabiliriz?... Pekala bu hoşnut olmayanlar, medyanın bir yalan makinası olduğunu düşünen insanlar bir araya gelebiliriz ve yalan makinası olmayan bağımsız bir televizyon, günlük bir gazete, dergi çıkarabiliriz; yine aynı şekilde bir radyo kurabiliriz. Yani bunun için bir sürü imkan var elimizde..." "Efendim bu ülkede bu kadar yasakçı kanun, işte RTÜK, işte mahkemeler, kapatma vs. varken, buna girişirsen buna izin verilmez." falan diyorlar. Aslında bu, bir şey yapmama isteğinin dile getirilişidir.

Aksamsetasi

yor otobüs ve metroda geçen zaman. Şimdi zaten son derece utanç verici bir şey ve iğreniyorum; mesela metrodaki telefon konuşmaları... Yani demek ki benim ihtiyacım yok. Ha öbürlerinin belki yüzde 85-90'ının da ihtiyacı olduğu için takılı değil bellerine... Yani adam Orman Koruma Memuru, hakikaten onun için gereklidir. Çok uluslu bir şirketin direktörü, onun için gereklidir... Büyük bir metropolün Emniyet Müdürüne gereklidir, ama bunun dışında genelde başka amaçlarla kullanılır. Hakeza otomobil kullanımı da böyle... Mesela otomobil de benim için gerekli değil. Benim yaşantım tipik bir öğrencinin yaşamı gibidir. Ama elbette bu bir bilinçli tercihtir. Büyük bir kentte yaşıyorum ve burada taksi var, otobüs var, metro var; burada otomobil sahibi olmak için çalışmak saçmadır; iki bakımdan... Her an ihtiyaç olduğunda taksiye binebilirim... Eğer sıkışık değilsem de diğer araçlardan faydalanabilirim. Şimdi otomobil almak için bir kere önce belli bir miktar birikim yapıp bunu oraya tahsis etmen lazım; sonra onun vergisi, sonra onun benzini, sonra tamiri vs.. Dikkat edersen bütün bunlar için bir angajmana girersin ve bu harcamaları ihtiyaç olduğunda gerekli ulaşım ihtiyacının karşılanmasına verecek; fakat bu sefer de araba garajına sahip olmaktan, sigorta, vergi, park yeri, benzin, tamir sanayini beslemekten kurtulabilir; fakat bu durumdan da geçerli tüketim modelinin dışında kalırsa adam kendinde bir eksiklik hissedecek; halbuki ben böyle bir şey yaparak vakit ve yaşamın verimine ihanet edemem... Televizyon meselesine gelince sadece haber programları ve bazen böyle nostaljik kovboy filmi falan olursa izlerim.

Son dönemde günlük medyadan biraz uzaksınız bildiğim kadarıyla; bunun nedeni nedir?

- Şimdi bir kere Türkiye'deki hakim medyanın yüzde 95'inin bana yer vermeleri mümkün değildir; benim de yine bu yüzde 95'inde yer almam, etik, siyasi, moral duruşum ve kanaatlerim itibariyle mümkün değildir. Onun için alan son derece sınırlanmış oluyor... Ama pekala böyle bir imkan yaratılabilir istense...

Nasıl?

- İşte bu ülkede, bu mevcut kokuşmuş, tefessüh etmiş rejimden, düzenden şikayet eden bir sürü insan var. Medyadaki çürümüşlük ve yozlaşmadan şikayetçi olan, medyanın bir yalan makinesi olduğunu, her gün istemeyerek aldığını söyleyen binlerce, on binlerce, belki milyonlarca insan var... Şimdi mesela biz ne yapabiliriz?... Pekala bu hoşnut olmayan, medyanın bir yalan makinası olduğunu düşünen insanlar bir araya gelebiliriz ve yalan makinası olmayan bir televizyon, günlük bir gazete, dergi çıkarabiliriz; yine aynı şekilde bir radyo kurabiliriz. Yani bunun için bir sürü imkan var elimizde... Nitekim bir mafya bozuntusuna bakıyorsun, iki, üç tane televizyon kanalı var adamın... 5-6 tane gazetesi, birkaç dergisi var... Şimdi bu adam bunu yapabiliyor da bu kadar insan bir araya gelip de niçin bir TV, gazete, radyo kuramaz... Tabii bunun nedeni de, bu toplumun, (ki en büyük açmaz da budur) durumu veri olarak almasıdır. Halbuki siz veri olarak aldığınız zaman, o düzen içinde hep debelenir durursunuz, çıkış yapamazsınız.. Bu da insanların, yeni, orijinal, enteresan bir şeyler yapma yeteneğinin olmamasıdır işte... Ki bu proje benim kafamda çok uzun zamandan beridir var... Ben istiyorum ki mesela, bir milyon ortaklı bir yapılanma olmalı. Herkesin cüzi katkılarıyla, büyük bir yekun tutacak bir kaynakla, bu proje hayata geçirilebilir. Bunun için her şey var ve bir tek sorun, bunun olabilirliğine güveni oluşmuş ve harekete geçecek bir kadro eksik...

Peki bu nasıl olabilir? Yani bir reddiye mi var böyle bir hayale?..

- Şimdi zaten az çok bir bürokrasi oluşturmuş olan potansiyel muhalefetin böyle bir kaygısı yok... Mesela bir sendika bürokratının tek kaygısı hep orada, yani iktidarda kalmaktır... Ama ben konferanslarda, çeşitli sunuşlarımda bu projeyi açtığım zaman böyle bir şeye taraftar olduklarını ifade ediyorlar... Ben eminim ki şu anda Türkiye'nin köylerinde, kasabalarında, kazalarında, şehirlerinde hatta en ücra köşelerinde bile, bu proje ona ulaştığı zaman severek buna katılacak insanların çok fazla olduğunu biliyorum. Fakat bizim yapacağımız şey, bu insanlara ulaşacak bir mekanizmayı inşa etmek... Fakat bunu sadece bir yayın faaliyeti olarak da düşünmemek lazım; insanlara bu vesileyle birçok toplumsal sorunu tartışacak bir alan da yaratılmış olur, ortak iş yapma bilinci gelişir, kitlenin kendine güveni artar... Yani mevcut muhalefet anlayışı ve araçlarının ötesine geçme olanağı ortaya çıkabilir. Fakat buna karşı olanlar da, konuyu dile getirdiğimde, "Efendim bu ülkede bu kadar yasakçı kanun, işte RTÜK, işte mahkemeler, kapatma vs. varken, buna girişirsen buna izin verilmez." falan diyorlar. Aslında bu, bir şey yapmama isteğinin dile getirilişidir. Şimdi düşünebiliyor musunuz bir milyon insan böyle bir projeye katılsın; ki bu bileşik baktığında 5 milyon insan demektir.. Bir rejim, 10 bin satan bir gazeyi, 5 bin satan bir dergiyi kolaylıkla kapatabilir, ama arkasında birkaç milyon insan bulunan herhangi bir yayını kapatması o kadar kolay olmaz; zira kapatırsa, o rejim, kapatmadığı durumda karşı karşıya olduğunu düşündüğü sorunlardan daha zor ve çetrefilli sorunlarla yüz yüze gelecektir... Çünkü bu kadar geniş bir muhalefeti karşısına almak zorunda kalabilir. Yani bu rejim insanların hayal gücünü zayıflatmış durumda, halbuki hayal gücü olmayanın, bir şey kotarma imkanı da yoktur... Yani aslında Türkiye'de insanlar, hayalperest olmakla suçlanırlar.... Oysa ben de, bunu ileri sürenleri, yeteri kadar hayalperest olmamakla suçluyorum...

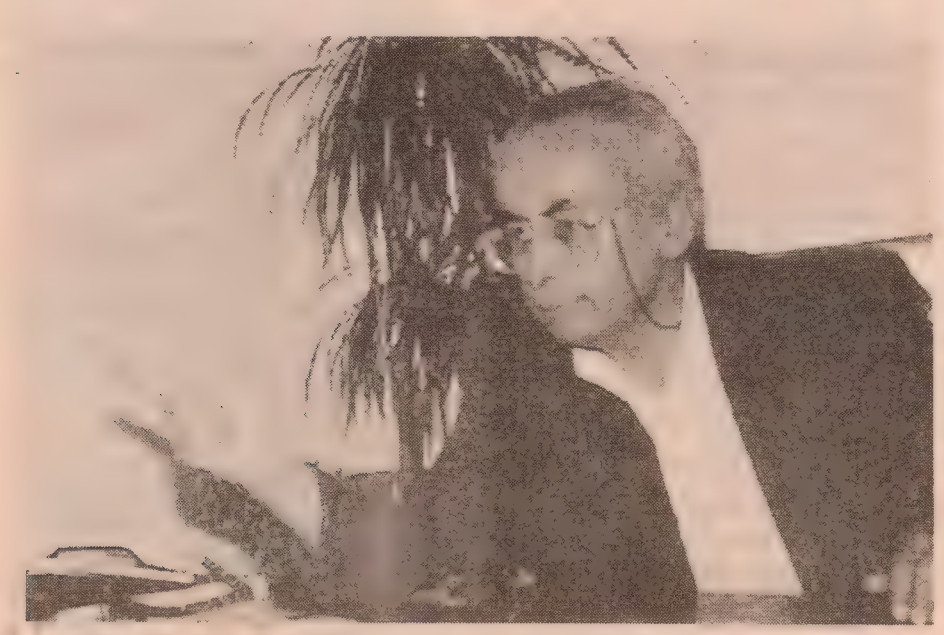

Kanguru Diyarında Olimpiyat Dedikleri

NİHAT ZİYALAN

2000 Olimpiyat Oyunları'nın Avustralya'da yapılması, burada yaşayan, değişik ülkelerden gelme göçmenlerin gözünü parlattı. Biz Türklerin de!

Ülkemizin sporcuları madalya aldıkça, buraya uçurulduğumdan beri yakalandığım göçmenlik ezikliğinden kurtulmakta olduğumu, omuzlarım dik yürümeye başladığımı hissedeceğim!

1956 Melbourne Olimpiyatı'nda, takım halinde serbest güreşte nasıl da birinci olmuştuk! İşte ben böyle bir ülkeden gelen göçmenim! İkinci Dünya Savaşı'nın yıkımından daha kurtulamamış devletler, serbest güreşi bilmiyorlarmış! Bunlar hep bahane!

Birkaç yıl önce Avustralya'ya gelen Orhan Pamuk'la nasıl övünmüştüm! Kitapları İngilizceye çevrilerek basılan salt Yaşar Kemal'imiz değil Orhan Pamuk'umuz da var! Hayranlıkla seyrettiğiniz Sürü filminin yönetmeni Türk'tür efendim! Ya! Ben böyle bir ülkenin göçmeniyim işte!

5 Eylül'de Mono Park'taki piknikte, davul-zurnayla birlikte yüreklerimiz de gürp gürp att!

Olimpiyat Kafilesi'nin onuruna verilen bu piknikte, gözlerimin yaşarmasını güneşten sansınlar diye, boyuna güneşe doğru baktım! Bayrak, milliyetçilik, İstiklal Marşı! Hepsine eyvallah! Ama önce, göçmenlik ezikliğime bir çare! Hadi aslanlar! Madalya alın! Bana ilaç olsun!

Olimpiyat Kafilesi davul - zurna eşliğinde Mono Park'a girerken, üç bine yakın göçmen Türk onları alkışladı. Alkışlayanların gözlerine bakan, benim gibi çoğunun ağladığını görebilirdi.

Türk toplum liderleri, büyüklerimiz konuştu. 1968 yılından beri 120 bin Türk'ün keyiften mi, kederden mi buraya göçtüğü anlatıldı. Artık karnımız tok, sırtımız pek denildi.

Devletler arasında bir güç gösterisi olarak görülebilir olimpiyatlar. En çok madalya alan, dünyada en çok söz sahibi olandır denilebilir. Benim için öyle değil!

İman gücüyle değil, bilimsel olarak, paranın gücüyle hazırlanıyor artık atletler. Beslenme, takviye ilaçlar, saniyeler, milimetrelerin tartışıldığı sistemler! Bana ne bunlardan!

Atletlerin kazandıkları başarılardan kendilerine pay çıkaran politikacılar, geçici olarak sicil temizleyebilir. Ama olimpiyatlardan sonra, insanlık sorunları tak diye çıkar ortaya. O zaman gelsin, futboldaki heyecan! Benim derdim başka abiler!

Sevgili atletler, vatan için yarışırken benim için de yarıştığınızı unutmayın. Göçmenlik, askerlik elbisesinden de beter bir şey. Askerlikte terhis olmak var. Göçmenlik ruha giyilen bir elbisedir, bu elbiseyi ferahlatın, aldığınız madalyalarla göçmenliğimi dayanılır kılın.

Sporcular tek tek çıktı, kendilerini alkışlayan halka söz verdi. Yaşşa! Varol! diye alkışladık onları. En büyük Türkiye demeyi de unutmadık kuşkusuz.

Avustralya'da birey muamelesi görüyorsunuz ve insana iyi bakılıyor. Avustralya'nın alacağı her madalyaya sevineceğim kuşkusuzdur. Ama bizim derdimiz, anavatandan gelen sporcuların alacakları madalyadır.

Sporcularımızın alacağı her madalya ruhumuzu ferahlatacak. İşte biz böyle bir ülkeden gelen insanlarız diye övüneceğiz.

Bu yazı yayınlandığında Sydney Olimpiyatı bitmiş olacaktır.

Türk Olimpiyat kafilesi, benim, ben yaştaki, anavatan yetişmeli diğer göçmen Türklerin ezik ruhlarının belki de farkında olmadan yurda dönecektir. Ama bilinsin ki, Halil Mutlu her dünya rekoru kırdığında, halteri her kaldırdığında, ruhumuzun, yüreğimizin üstündeki taşı da kaldırmıştır.

Biz göçmen Türkler, çığlıklarımızı Olimpiyat vesilesiyle anayurda duyuracağımızı sanıyorduk. Belki de duyulmuştur bilemiyoruz.

Olimpiyat Kafilesi çekip gitti, bizler hala buradayız diyeceğiz sonunda.

Bizleri unutmayın lütfen.

Gelecek olimpiyatlar, Türkiyemizin başka başarıları için söyleyeceklerimiz herhalde şuna benzer sözler olacaktır:

Dayan ruhum! Genç kal göçmen ruhum!

Sydney. 2000

GazlıBeZ

ALTAY ÖKTEM

oktemaltay@hotmail.com

Korkunun Ecele Faydası Vardır

Mezarlık sözcüğü bile mezarlığın kendisi kadar ürkütücüdür. İnsanlar bu mekanı elden geldiğince günlük yaşamlarından uzak tutmaya çalışırlar. Sanki hayatla ölüm arasında bıçakla kesilmiş gibi kesin bir çizgi vardır ve mezarlık o çizginin öbür tarafında yer alır. Belki bayramlarda, o da birkaç dakikalığına bir ziyaret yapılır ve bir dahaki bayrama kadar unutulur mezarlık.

Oysa mezarlıkların çoğu şehrin göbeğindedir. Özellikle İstanbul'da Karacaahmet ve Zincirlikuyu gibi iki büyük mezarlık gündelik yaşamın dışına atamayacağımız kadar yakınımızdadır. Belki de bu mezarlıklar şehrin dışına inşa edildiği halde, genişleme hesap edilemediğinden böyle şehrin ortasında kalmışlardır. İnsan aklı işte; hayatından uzak tutmaya çalıştığı ne varsa bir süre sonra hayatının içine giriverir. Bu strateji hataları da tecrübe diye adlandırılır.

İnsanın en acınılacak özelliği, kabullenemediği gerçekleri yok sayma çabasıdır. Küçük çocuklarla saklambaç oynanmaz. Çünkü kafalarını kanepenin altına sokarak saklandıklarını sanırlar. Çocuk için görünmek, görmekle eşdeğerdir. Büyüdükçe başıyla vücudu arasındaki organik bağın farkına varır. Ama gözünü kapatarak tehlikelerden uzak kaldığı yanılsamasını sürdürür. Karşısında başa çıkabileceği bir sorun varsa gözünü dört açar. Tehlikenin boyutu kendisini aşıyorsa gözlerini sıkı sıkı kapatır.

Daha yazının ilk cümlesindeki mezarlık sözcüğünü gören okur da yanlışlıkla gözü açık yakalanmanın verdiği sıkıntıyla "şimdi ne anlamı var bu konunun" ya da "memlekette başka sorun mu kalmadı" diye içten içe öfkelenerek sürdürür okumayı.

Ama sürdürür. Çünkü yokmuş gibi davranarak hiçbir şeyi yok edemeyiz. Yalnızca gizleriz. Gizlenen şeyler de hayatın zayıflayan bir noktasından fırlayıp çıkar dışarı. O zaman hayat bir anda iğrençleşir. Gotik korku edebiyatının tartışmasız en büyük ustası **Lovecraft**'ın söylediği gibi "bazen bildiklerimizin ötesindeki arka plandan onu bin kez daha iğrenç kılan gerçeğin şeytani imaları görülebilir." İşte o zaman yandığımızın resmidir. Gerçek karşımıza dikiliverir.

Mezarlıktan geçerken kötü ruhları kovmak için ıslık çalan birinden daha gülünç ne olabilir? Bu kişi ya kötü ruh diye bir şey olmadığını bilmiyordur ya da kötü ruhu yanlış yerde arıyordur. Oysa ıslık çalarak dolaşacağımız öyle çok yer var ki hayatımızda.

Pek kolay değil ama, örneğin bir banka şubesine girdiğimizde **King Diamond**'un **The Graveyard** albümündeki ilk parçayı ıslıkla çalmayı deneyebiliriz. Ya da art arda on dört bankaya girip her birinde bir parçayı çalarak albümü tamamlayabiliriz. Hem bu albümün bir özelliği de birbirini takip eden parçalarla tek bir öykünün anlatılmış olması. Böylece, sistemin bir zincirinin halkaları gibi birbirine eklenen özellikleriyle bizi kıskıvrak sarmalamasına da gönderme yapmış oluruz.

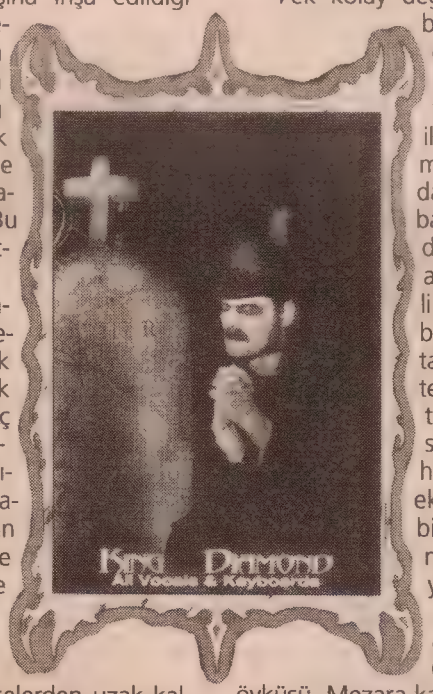

The Graveyard, adından da anlaşılacağı gibi bir mezarlık öyküsü. Mezara kapatılan Lucy adlı yedi yaşındaki bir kız anlatılıyor. Lucy'yi kaçıran adamın asıl peşinde olduğu kişi ise Lucy'nin babası. Mezarlıkta pusu kurup kızının peşi sıra gelmesini bekliyor. Oysa Lucy'nin babası da kendisi.

Adam kendi peşinde ve Lucy'yi, yani kendinden bir parçayı, kendini yakalayıp yok etmek için kullanıyor. Bu arada, Lucy'nin kapatıldığı mezardaki ceset sıcak hala.

Hepimiz kendimizin peşindeyiz. Başkaları da bizim peşimizde. İşin kötüsü, gözümüzü kapattığımızda tehlike yok olmuyor. Görünmüyor, o kadar. Neyse, canınız cehenneme.

Şiirin de yatakla bir ilişkisi var. Şair de yattığı yerden belli oluyor. Mesela Dağlarca en genç şairlerimizden biri. Büyük olasılıkla çek-yat'ta yatıyordur. Son dönemde gündeme gelen, çocuk denecek yaşına rağmen en yaşlı şairlerden biri olan Can Bahadır Yüce babaannemin divanına benzer bir divanda yatıyordur muhakkak...

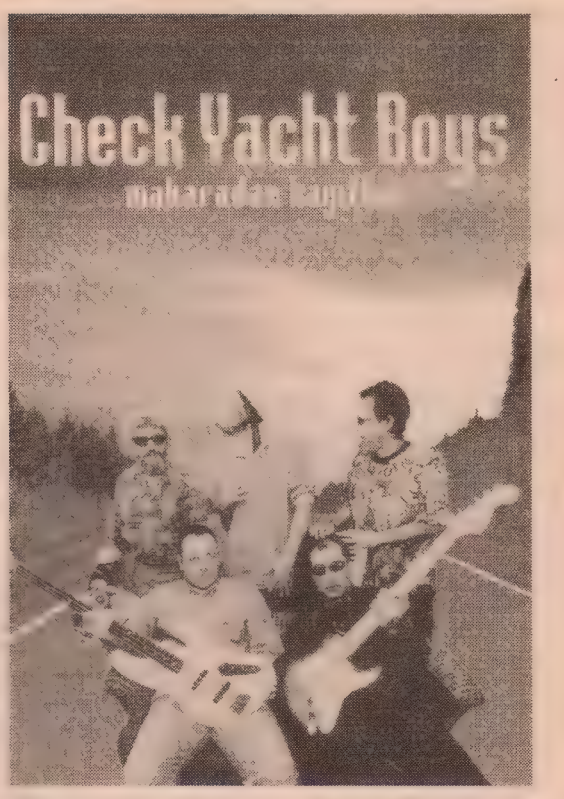

Yatakta Fena Değilim, Çek-Yat'ta Aslan Kesilirim...

Leman'ın 19 Ağustos tarihli sayısında **met üst**'ün uzun süre güldüğüm bir karikatürü var. "Yatakta sınır tanımam" diyen kadını "ben de çek-yat'ta" diye yanıtlıyor adam. Bir insan bir karikatüre gereğinden fazla gülüyorsa, aslında karikatüre değil, kendine gülüyordur.

"Aslan yattığı yerden belli olur" diye bir atasözü var. Muhakkak doğru bir sözdür. Bunu söyleyenler adı üstünde; ata. Koskoca, yaşlı başlı insanlar yalan söyleyecek değil ya... Ama dönüp kendi yattığım yerlere bakınca kesinlikle aslan olamayacağımı anlıyorum: Her şeyden önce yattığım yer belli değil.

Çocukluğumda çek-yat falan yoktu. Divan vardı. Uzun uzun telleri olan demir yatağın üstüne yün döşek atardık. Etekleri büzgülü divan örtüsü üstüne örtülüp ortası düğmeli üç tane yastık da duvara dayandı mı üstünde oturmaya da yatmaya da doyum olmazdı.

Sonra hayat gittikçe karmaşıklaştı. Divan, çek-yat, yer yatağı derken; muayene masası, hapisane ranzası, banklar, dişçi koltuğu, su yatağı, üst geçit, hatta sandalyelerin üstünde bile uyudum kim bilir kaç gece.

Şimdi çek-yat'ta mı daha iyiyim, yer yatağında mı, muayene masasında mı, bilmiyorum.

Şiirin de yatakla bir ilişkisi var. Şair de yattığı yerden belli oluyor. Mesela Dağlarca en genç şairlerimizden biri. Büyük olasılıkla çek-yat'ta yatıyordur. Son dönemde gündeme gelen, çocuk denecek yaşına rağmen en yaşlı şairlerden biri olan Can Bahadır Yüce babaannemin divanına benzer bir divanda yatıyordur muhakkak.

Herkes kendine göre çağı yakalıyor. Önemli olan kimin hangi çağı yakaladığı...

Tüm bunları düşünürken elime bir CD geçmez mi... Check Yacht Boys'un "Makaradan Kayıtlar" adlı albümü, caz müziğine düşkünlüğüm olmadığı halde acayip hoşuma gitti. Özellikle Sürahili Süvari, Cükcici Böceği, Amcalar Geliyor, Musluğu Taktık Tıpasını Çaktık, Psikopata Bağlamalar, Darwin'in Yamyamı, Jilete Son Çağrı gerçekten sıkı parçalar. Gerçi, özellikle diye söze başlayıp neredeyse albümdeki bütün parçaları saydım. Albüm 1994-98 tarihleri arasında Üsküdar'da Himmet'in evinde kaydedilmiş. Ama ses kalitesi, stüdyo kayıtlarını aratmıyor.

Albümün asıl özelliği kapağında bir prospektüsün yer alması. Prospektüs bilgilerine şöylece bir göz atmadan önce bu karikatürden ve bu albümden sonra kararımı verdiğimi de kamuoyuna açıklamayı bir borç biliyorum: artık nerede daha iyisin diye soranlara hiç düşünmeden "çek-yat'ta" diyeceğim.

Makaradan Kayıtlar

Formülü: 150 mg. Starforce elektrik gitar, 150 mg. Dimorzio Powered Clear Sound elektrik gitar, 200 mg. Fender Jaz Bass...

Farmakolojik Özellikleri: Dezenfektan etkilidir, adama iyi gelir. 1-2 dozdan sonra beyin tarafından hızla emilir. En yüksek jilet konsantrasyonlarına 15 ila 45 dakika sonra ulaşılır. Niteliksiz müzik dinleyen beyin realitelerini kökten değiştirir. Beyin, omurilik soğanı, omurilik zinciri ile çalışır.

Endikasyonları: Baş ağrısı, migren, diş ağrısı ve diş çekimini takip eden ağrılar, aybaşı ağrıları, ameliyat sonrası ve romatizmal ağrılarda ağrı kesici olarak.

Kontrendikasyonları: Aşağıdaki durumlarda kullanılmamalıdır:

Bu tür müziğe aşırı alerjisi olan kişilerde ciddi, bazen de öldürücü anaflaktoid reaksiyonlar bildirilmiştir. Değişik düşünce sistemlerine karşı tutucu vakalarda kontrendikedir. Bebeklere ve 12 yaşından küçük çocuklara rahatlıkla uygulanabilir.

Gebelik ve Emzirme Döneminde Kullanımı: Bu CD içerdiği bileşikler nedeniyle gebelere ve emziren annelere dinletilmemelidir, sütten kesilir.

Yan Etkiler: Başdönmesi, uyku hali, saldırganlık, hallenme, titreme, kalp çarpıntısı, üzerine başka müzik dinlendiğinde disco müzikmiş etkisi yaratır.

Kullanım Şekli ve Dozu: Her bir parça 1 dozdur. Erişkinler günde 13x1 doz, 12 yaşından küçükler 13x1/2 doz alabilir.

Doz Aşımı ve Tedavisi: Yüksek dozda dinlemede genellikle santral sinir sistemini etkileyen toksik etkiler olabilir. Bu tip huzursuzlanma, umutsuzluğa kapılma ve gaz gibi belirtiler görüldüğünde müzik setini fişten çekin.

Sonunda olan oldu. Genç Rus, "Büyük Rusya!" diye bağırıp kazağıyla başını örterek kendini boşluğa bıraktı. Belki, bir saniye boşlukta süzüldü ve betonun soğuk sert yüzüne çarptığında son nefesini vermişti. O an... O an, güruh donmuştu. Başımı çevirip baktığımda, belki saniyenin onda biri kadar bir sürede yılışık gülen, 'yapamaz' yüzlerin yerini, 'olur'dan kaynaklanan hayret ve yanılgının sersemlettiği ifadeler almıştı. Güruh, boşalmıştı.

Güruh ve Yeniden Yapılanma

VECDİ ÇIRACIOĞLU

"Gerçeğin zıttı yoktur."

Baraque

Gerçeğin zıttı yoksa var olan hayaldir! Ve, hayaller yaratır...

Yıllar, yıldırım gibi bir çakıp bir kayboluyor ve çok çabuk bir yerlere gidiyor. Biz yılları, dizgine gelmeyen yabani bir at gibi durduramıyoruz.

Aşağıda anlatacağım öldüren utancın, hangi yılın hangi ayında olduğunu anımsamıyorum. Tek anımsadığım, baharın geldiğini müjdeleyen billur gibi bir sabahın ilk saatlerinde onu yaşamamdı.

Sirkeci Garı'nın bir üst caddesi olan Muradiye Caddesi'nin üzerindeki Hayyam İş Hanı'nın çatısının kenarında bir genç kayıtsız dolaşmakta, arada durarak aşağıya bakmaktaydı. Onu, benimle birlikte birkaç kişi, ilk olarak fark etmiştik. Bizim toplumumuzda adettir. Birileri bir yere bakarsa, herkes oraya bakar. Yine öyle oldu. Birileri baktı, yoldan geçen diğerleri de baktı. Diğerlerinin baktığı yere, başka diğerleri de bakarak, bakan kalabalık sabahın ilk iş saatlerinde inanılmaz çoğunluğa ulaştı.

Hanın çatısında, kenarda dolaşan genç bir adam. Ve aşağıda birikmiş, onu izleyen kalabalık insan güruhu...

Genç adam önce çatıda bulduğu tahta parçalarını aşağıya fırlattı, sonra da çatıdan aşağıya sarkarak atlamak istedi, vazgeçti. Bağırmaya başladı. Ne söylediği anlaşılmıyordu. Yanımda bulunan biri gencin Rus olduğunu, çalıştığı dükkandan bu dili anladığını söyledi.

Bütün bunlar olurken, cadde esnafından birileri, çatıdan birinin bağırdığını duyup polise haber vermişlerdi. Polis ve itfaiye ekipleri geldi. Polisler hemen çatıya çıkıp itfaiyeciler de her olasılığa karşı brandalarını gererek beklemeye başladılar. Ancak genç Rus aşağıya biriken güruha doğru konuşmaya başladığında, işin hiç de kolay olmadığı anlaşıldı. Rus genç, bozuk Türkçesi'yle **"Sözde süper gücüz ama yaşadığımız şu sefalete bakın. Biz buna layık değiliz..."** gibisinden sözler ediyordu. Hemen bir tercüman arandı. Polis megafonla anons etti. Yanımda bulunan ve bu dili anladığını söyleyene döndüm. Göz göze geldiğimde, omuzlarını silkerek "Ben anlıyorum ama konuşamıyorum ki..." dedi. Sabahın o saatinde Rusça bilen bir tercüman nereden bulunacaktı?

Dakikalar ilerliyor, genç bir türlü sakinleşmiyordu. İtfaiyecilere açtıkları brandadan kızmış olacak ki, çatıda eline geçen ne varsa aşağıya fırlatmaya başladı... Polisler çaresizdi... İtfaiye brandayı çekmek zorunda kaldı.

Bu sırada sayıları her geçen dakikada artan güruh -onlar her geçen gün çatıya çıkıp "intihar" etmeye kalkanlara alışıktırlar- meraklı gözlerini birbirlerine çevirdiler. Önce aralarında "atlar mı, atlamaz mı?" tartışması başladı. Tartışma büyüdüğünde, tartışanların; sabah işe gitme saatinin yüzlerindeki mahmurluğu yerini yılışık bir tebessüme ve amiyane konuşmalara bıraktı. Çevreme bakındığımda, insanlar işi gücü unutmuş görünüyorlardı.

Bir anda, güruh, ağız birliği yapmışcasına **"Atla... Atla... Atla..."** diye bağırıp, elleriyle de tempo tutmaya başladı. Aşağıda bulunan itfaiyecilerle polisler şaşırdı. Gerçekten ortada şaşılası bir durum vardı. Bir sürü insan, çatıya çıkmış kendi cinsinden bir insana "Atla" diyerek tempo tutuyor; ıslık çalmasını bilenler, avurtlarını bir kurbağa örneği doldurarak, var güçleriyle onlara eşlik ediyorlardı.

Tempo tutup çatıdaki genci atlamaya ikna etmeye çalışanların yüzlerine teker teker bakmaya çalıştım. Görebildiklerimin hepsinde, güruhun içindeyken, kendi kişiliklerinin sınırlarını aştıklarını hissetikleri gözlemleniyordu. Bu, bir tür rahatlamanın dışavurumunun başka bir çeşidiydi. Çünkü güruhun içinde, her birini tek tek ele almaya çalışırsak, onları kendilerine döndüren ve iç benliklerine kapatan 'ara'ların artık ortadan kalktığını görmeye başlarız. Ara, bir yüktür. Hem de çok ağır bir yük... Bireyselleşememiş güruh unsuru, bu 'ara'ların ortadan kalkmasıyla kendinde büyük bir rahatlama ve özgürlük hisseder. Birlikte hareket eder ve başına gelenlerin diğer unsurların da başına gelmesini ister, ümit eder.

Polis, megafonla uyarmasına karşın, çatıdaki gencin aşağıya atlaması için yapılan yüreklendirici tezahüratı durduramadı ve güruhun en heyecanlı elemanlarından birkaçını götürmek için harekete geçti. Bu diğerlerini belki susturabilirdi. Güruh, bu sefer polisi yuhalamaya başladı. Ufak yollu bir iki itiş kakıştan sonra polis aldıklarını bırakmak zorunda kaldı. Zaten ortada toplumsal bir olay yoktu ki!..

Çatıdaki meçhul Rus genci bağırmaya devam ediyordu. Çatının kenarındaki çıkıntıya çıktı sonra kendini aşağıya sarkıttı. Üzerinde atacak bir tek ayakkabıları kalmıştı. Bir an durdu ve ayakkabılarını çıkartarak aşağıya, tempo tutan güruhun üzerine gelişi güzel fırlattı. Sonra kendine baktı çaresizlikle belki de: "Beni kendinize alın, içinizde olmak istiyorum, ben de sizdenim." dedi.

Sonunda olan oldu. Genç Rus, **"Büyük Rusya!"** diye bağırıp kazağıyla başını örterek kendini boşluğa bıraktı. Belki, bir saniye boşlukta süzüldü ve betonun soğuk sert yüzüne çarptığında son nefesini vermişti.

O an... O an, güruh donmuştu. Başımı çevirip baktığımda, belki saniyenin onda biri kadar bir sürede yılışık gülen, 'yapamaz' yüzlerin yerini, 'olur'dan kaynaklanan hayret ve yanılgının sersemlettiği ifadeler almıştı.

Güruh, boşalmıştı. Onlar için işlerine gitmekten bile en önemli olay o an boşalmaydı, boşalma olmadan bir araya gelmiş güruh, mevcudiyetini asla ispatlayamazdı. O an, güruhun içinde bulunan her bireyin, kendi farklı özelliklerinden sıyrılıp bilinmeyen köşelere gittiği ve diğer savrulanlarla 'eşit' hissettiği andı.

O günlerde İstanbul bu tür intihar olaylarına doymuştu. Her iki günde bir, bir yerlerden insanlar kendilerini boşluğa bırakıyordu. Yakınımda bulunanlardan birisi arkadaşına, "Bu intiharlar iyi oluyor, kendimi iyi hissediyorum. Haydi, bakalım yenisine..." dedi.

Dünyaya 'merhaba' deyip gözlerini açtığında, ülkesi iki süper gücünden biriydi... Çocukluğu, bütün dünyaya kafa tutan, sert yapan Sovyet liderlerinin katı açıklamaları, uzaya ilk fırlatılan canlı olan köpek kozmonot, Yuri Gagarin'in kahramanlıkları ve Ekim Devrimi'nin yıl dönümlerinde Kızıl Meydan'da gördüğü nükleer füzelerin ihtişamıyla geçti. Belki, 18 yaşında bir gençken, bu kez ülkesinin gerçek yüzüyle tanıştı. Mihail Gorboçov iktidardaydı... Takvimler 1989'u gösteriyordu ve inandığı bütün kavramlar, "Berlin Duvarı" ile birlikte yıkılmıştı.

Bir şeyi temsil eden suret yıkılmıştı. Berlin Duvarı'nın yıkılması, reddedilen bir hiyerarşinin de ortadan kaldırılmasıydı. Bu ortadan kaldırma ve yıkıcılık tüm güruhun kabul ettiği, görebildiği ve her yerde geçerli olan 'ara'nın da (mesafenin) ortadan kaldırılmasıydı. Sovyet hiyerarşisindeki geçmiş idarecilerin heykellerinin ihtişamı ve bronzun metalik sağlamlığı da kalıcılığın ve erkin ifadeleriydiler. Dik ve kıpırdatılamazdılar, Berlin Duvarı gibi. Topraklarında yaşayanlar; daha önce onlara değil düşmanca yaklaşmak, yan gözle bile bakamazlardı. Şimdi onlar devrilmiş ve parçalanmış durumdaydılar. Tıpkı, birey olamamış, asfalta kafa üstü çakılarak cansız yatan, ayakkabısız genç Rus'un bedeni gibi...

Yıkıcılık ve parçalama hareket tarzı olarak, güruhun boşalmasıyla aynı edimi taşır. Ülkesinden, ailesinden, sevdiklerinden binlerce kilometre uzakta, ekmek peşinde, kendisini İstanbul'da bulmuştu. İşsiz, parasız ve çaresiz...

Üzerinden hiçbir kimlik çıkmadı. O, artık kimliksiz, sınırsız, ve piramitsiz bir dünyanın vatandaşıydı!

Cihangir-Argos 15.09.2000

vecdihisar@hotmail.com

Teneffüs solunum demek olduğuna göre derslere de "boğulum"desek. Öğrencilerin işi zor walla. Toplam boğulum saati toplam solunum saatini çok aşıyor; 50 dakika boğulum beş dakika solunum, bu durumda bu çocuklar nasıl hayatta kalıyor? En iyi öğrenci ölgün öğrenciyse sorun kalmıyor demektir. Sigara yakar mısın? Solunuma kaldığımız yerden devam edelim.

Mahallede Bir Pencere

SÜREYYYA EVREN - RAHMİ G. ÖĞDÜL

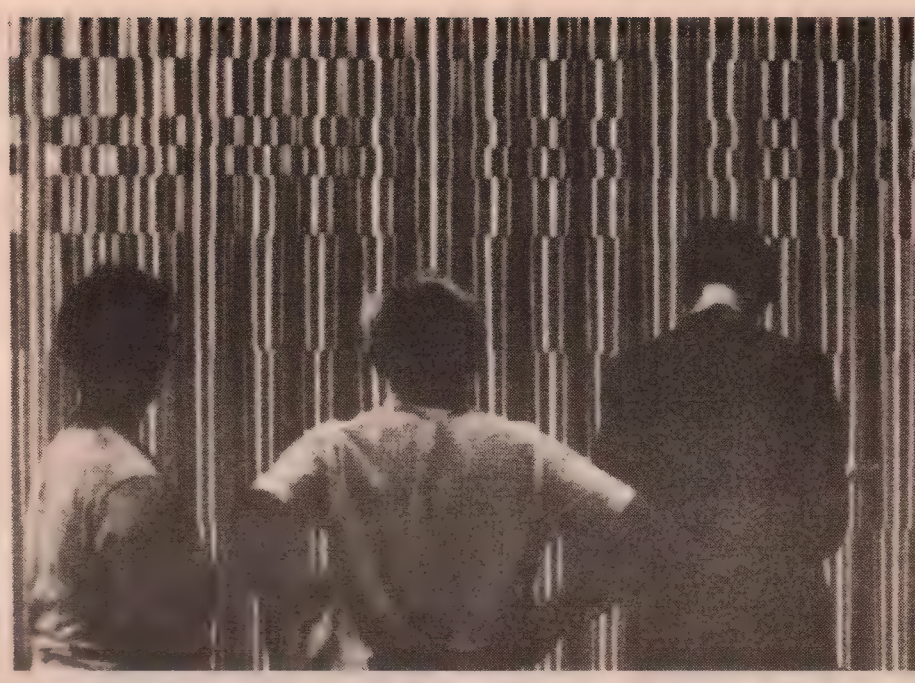

Hani sokakta yürürsün, geceleri konuşmalar duyarsın. Hele sıcak gecelerde; açık pencereler, açık balkon kapıları... Televizyon seslerinin, müzik seslerinin, çatal bıçak seslerinin arasından bazı insan sesleri gelir. İşte bir pencere. Dur bakalım. Kulak kabartalım.

- İlk gençlik yıllarımda numune tezgahlarında kumaşlar dokurdum. Tezgaha dikine yerleştirilen ipliklere çözgü, belirli bir şablona göre açılan çözgü ipliklerinin arasından atılan mekiğin içindeki ipe ise atkı denirdi. Kimi kumaşlarda çözgünün içinde renkli iplikler olurdu. Çizgili kumaşlardı bunlar. Doğrusal olarak yerleştirilen çözgü tek başına bir hiçti. Mutlaka bunları dikine kesen atkının da olması gerekiyordu. Ve atkıyı attıktan sonra kumaşı sıkıştırmak için tarak ile yapılan darbe şiddeti de önemliydi. Ne çok sıkışacak ne de gevşek kalacaktı kumaş. Bir kumaşın ortaya çıkışında o denli çok etmen rol oynuyordu ki ancak bunlar bir araya geldiğinde kumaş oluyor. Birey de tıpkı bir kumaşa benziyor. Bugün bazı kişiler, örgütler, otoriter kurumlar birey denilen kumaşın tek bir öğesini ortaya çıkararak kimlik sorununu çözmeye çalışıyorlar. Biri diyor ki senin kimliğin sadece çözgüdeki şu kırmızı ipliktir; öteki ise hayır o değil sarı ipliktir. Birey, kendisini kesen, teğet geçen sonsuz sayıdaki çizgilerin dokuduğu bir kumaşa benziyor halbuki.

- Zaten bir laf vardı. Adamın kumaşı sağlam mıydı neydi laf. Gerçekten de kumaşı sağlam olmak gerekirken etrafımız kendi dayattıkları tek bir çözgünün sağlamlığını övenlerle dolu.

- Hayat bir kumaştır!?!

- Di mi? Bu "hayat şu elmadır" falan büyük sözlerinin hepsi doğru olduğu için, hepsi bir şekilde doğrulanabileceği için, hepsi yanlış tabii. Geçenlerde yıllardır Kırkpınar şampiyonu olan Ahmet Taşçı ile yapılmış bir söyleşi vardı gazetede. Gazeteci soruyor; "bakın sumo güreşinin adamakıllı bir felsefesi var, sizin, yağlı güreşçilerin de bir felsefesi var mı?" Güreşçi yanıtlıyor: **"Ne felsefemiz olacak. İşte hayat da bir yağlı güreş gibi. Bir yerinden tutup da yakalayamıyorsun elinden kayıp gidiyor."** Güreşçi bunu söyledikten bir iki hafta sonra dopingli çıktı! Bütün başarıları, şampiyonlukları şüphe altında kaldı. Belki kendi kendine hayatın kıspetini kaçırdım elimden demiştir.

- Ben de bir akrabamızın eczanesinde durduğum günlerde, bir türlü doğru düzgün bir işe yarayamıyordum. Eczanede çalışmak çok zor. Bir sürü yabancı isimli ilaç var ve hangisinin hangi dolapta hangi rafta durduğunu ezbere bilmek gerek. Elinle koymuş gibi bulmalısın. Hele eczane kalabalıksa; kimseye triporiktifalanfilansin ilacı neredeydi diye soramıyorsun, çok berbat oluyor. Sana tarif edeceğine kendi buluyor. Zaten doktorların reçeteleri de kodlarla kurulu. Eczane eczacı kalfasının matriksi gibiydi. Sen bir sürü koddan başka bir şey göremiyorsun ama o açık bir harita görüyor. Bir dünya görüyor. Bazen bir müşteri geliyor. İneğimin şuyu var diyor. Eczacı kalfası o müşteriyi elinden tutuyor matriksin bir kapısından içeri sokuyor. Bir maceraya dalıyorlar. Orada, o ilaç kodunun içinde birtakım oyun kuralları var, kurallara uyarsan derdin çözülebiliyor. Kurallar da genelde çok basit. Tok karnına günde üç öğün, bilmem ne. Sadece oyunda olduğunu, hala oynadığını ispat etmek için gerekli.

- Şu Japon sanal oyuncakları gibi mi? Tamagochi miydi? Bilgisayarında yaşıyor ve her gün beslemezsen ölüyor.

- Neden bizde köşe yazarları bu kadar önemli ve seviliyor? Günlük yazan, hergün okuyucusunu besleyen yazarlar isteniyor. Okuyucularını da bir süre sonra tamagochileri gibi hissedebilir köşe yazarı. Sanal oyuncakları gibi.

- Bir süre yem vermezsem ölecek gibi mi bakıyor yazar? Okuyucumu kaybedeceğim, okurumu kaybedeceğim.

- Karşılıklı da olabilir. Okuyucu da köşe yazarına sanal oyuncağı gibi bakıyor. Köşe yazarı okuyucunun tamagochisi gibi. Okuyucu kendini her sabah ona göre ayarlıyor. Bir ebeveyn gibi, sorumluluk sahibi bir ebeveyn gibi, her gün yazarıyla uğraşıyor, onun en küçük dertlerini en ufak sıkıntılarını dert ediniyor. Her gün onu bu bakışıyla besliyor.

- Şimdi sana bir gazeteden köşe yazarlığı teklifi geliyormuş?!

- Walla hemen kabul ederim.

- Oohh, yol yapıyorsun bakıyorum.

- Yok yahu Kazı Kazan oynuyorum gene. Kazı Kazancı'ya yöneliyorum. Görünür olanın değil de görünmeyenin, her şeyin altında yatan hakikatın peşindeyiz. Durmadan yüzeyleri kazıyoruz. Altlarında yatan hakikat ise hiçbir zaman ele geçmiyor. Durmadan kaçıyor bizden. Defineciler de kazıyorlar. Toprak altında yatan hakikatların peşindeler.

- Ben gençliğimde kaportacılık yapmıştım. Çıraklık dönemimde otomobillerin çarpık yerlerinin boyalarını kazırdım, daha sonra usta çekiçle düzeltirdi burasını. Diğer çıraklarla birlikte segmanlarla kazırdık boyaları ve ellerimiz su toplardı. İlk kat boyanın altından astar boya çıkardı, yani bir başka yüzey. Onu da kazıdığımızda otomobil çeliğinin yüzeyine ulaşırdık ve buradan öteye gidemezdik.

- Yüzeyin altından başka bir yüzey çıkıyor yani. Elleri su toplayanlar birbirinize ellerinizi gösterseniz yeter aslında.

- Bu arada yine bir şey çıkmadı Kazı Kazan'dan, yani hakikate bu kez de ulaşamadık.

- Annemin bir arkadaşı bir gün koca bir tır görmüş, içi **Milli Piyango** bileti dolu. Umudu kırılmış. Bir daha bilet almamış.

- Birden şey geldi aklıma. Acaba diyorum yüzeyleri kazıyıp altında yatanlara ulaşmaktan vazgeçsek de hakikatleri kazıyıp altlarında yatan yüzeyleri mi bulsak? Nietzsche çok kızıyor bu hakikat peşinde koşanlara, böylelerini yaşamı olumsuzlayanlar olarak tanımlıyor. Hiçbir zaman ele geçmeyecek hakikatın peşinde koşarlarken ellerindeki yaşamı kaçırıyorlar, yaşamı ıskalıyorlar.

- **Andre Gide'nin Dünya Nimetleri** de yaşamı onaylayan kitaplardandı galiba. Hatta sonunda okurun elindeki kitabı atmasını ve yaşama gömülmesini öneriyordu. Yani kurmacayı at ve hayatın içine çivileme ya da balıklama bir dalış yap. Fakat ilginçtir gerçek ve kurmaca içiçe geçiyor, yaşamımızda da hangisinin kurmaca, hangisinin gerçek olduğunu zaman zaman karıştırıyoruz. Geçen gün bir hikayeyi gerçek gibi yaşadım, yoksa tam tersi miydi? Şairler de hayatı şiir gibi yaşamazlar mı?

- Zaten hayat da kurmaca.

- Çok konuştuk. Biraz teneffüs verelim. Teneffüse çıkalım.

- Cd'yi değiştirsene.

- Aslında teneffüs solunum demek olduğuna göre derslere de "boğulum"desek. Öğrencilerin işi zor walla. Toplam boğulum saati toplam solunum saatini çok aşıyor; 50 dakika boğulum beş dakika solunum, bu durumda bu çocuklar nasıl hayatta kalıyor? En iyi öğrenci ölgün öğrenciyse sorun kalmıyor demektir. Sigara yakar mısın? Solunuma kaldığımız yerden devam edelim.

- Yakarım tabii. Bu arada şarapları tazeleyelim.

- Hiç fena fikir değil.

- Solunum için, teneffüs için, tabii barikatların açılması gerekiyor. Kapılar açılacak falan. Şimdi Enerji-Yapı Yol Sen mesela üç günlük iş bırakma eylemi yapıyor. Grevler de o açıdan siyasi teneffüsler gibi. Enerji emekçileri Ankara'da lar, Kızılay'a yürümek istiyorlar. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün bulunduğu 1'inci Cadde üzerinde polis barikatıyla kesiliyor emekçilerin yolu. 12 polis otobüsü ve çok sayıda panzerle yığınak yapan polis tarafından durduruluyorlar. Polis caddenin iki ucunu da kapatınca işçiler "emekçiye değil IMF'ye barikat" diye bağırıyorlar. Gerçekten çok önemli, kimin yolu açılacak? Kimin yolu açık olacak? Yollar, hareket, hız, kimin tarafından denetlenecek.

- Devlet İstatistik Enstitüsü'nün önünde kapatılmak da ilginç. İstatistiklere geçmek için önce sayım yapmak gerekiyor. Balık sayma makineleri var örneğin. Balıklar dar bir yerden tek tek geçerken optik bir göz onları sayıyor. Aynı şekilde köprülerde, paralı geçişlerde, paray öderken yavaşlıyor ve sayılıyorsun. Sayım günü de yaşamı yavaşlatıp, bizleri evlerde hareketsiz hale getirip sayıyorlar. Toplumu denetleyenler belirli noktalarda yaşamı yavaşlatıp sayımlar yapıyorlar ve çıkan istatistiklerden toplumsal denetim için projeksiyonlar üretiyorlar. Gerçekte yaşam bir otoban gibi algılanıyor. Sürekli hız kazandığın bir otoban. Sayım noktaları dışında otobanda yavaşlamak kesinlikle yasaktır. Belirli hızın altına düşemezsin. Kapitalist yaşam biçimi toplumu kocaman, uçsuz bucaksız bir otobana çevirdi, çevirmeye devam ediyor. Otobana dahil olmayan toplumlar, topluluklar pazarın dışında kalacağı için yok sayılıyor. Bu otobanın üzerinde sadece ileriye doğru hareket edebilirsin. Birbirinden yanındakinden habersiz sadece ileriye doğru fırlatılmış kör mermiler gibi gidiyoruz. Anayoldaki bu akışın kesildiği anlar olmuyor mu? Tabii ki oluyor. Otoban tıkanabiliyor. Otoban tıkanınca birden yanındaki otomobilin içindekilerin farkına varıyorsun. Otomobilinden dışarı çıkıp konuşmaya başlıyorsun. Sen onu, o seni farkediyor. Giderek birbirini far

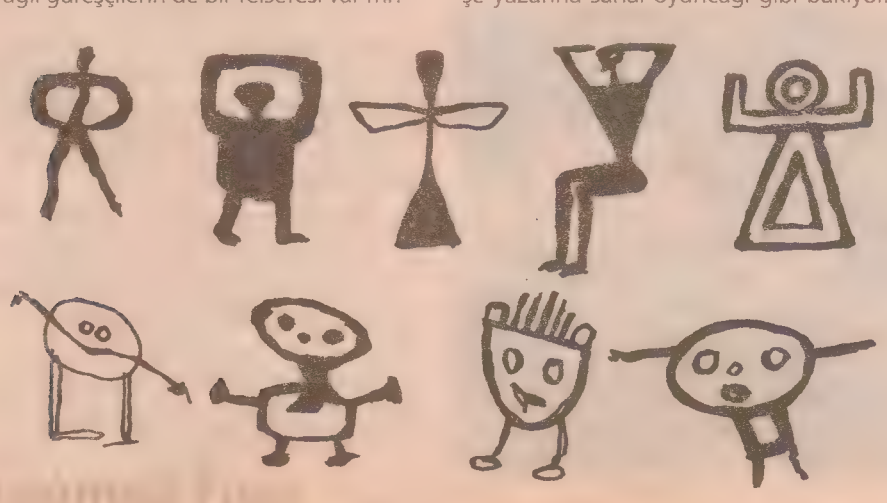

edenlerin sayısı artarken otobanın bir mahalleye dönüştüğünü görüyorsun. Deprem her ne kadar acı bir olay olsa da bir otoban tıkanmasıdır bu açıdan bakınca. Otobanda birbirinin farkına varmadan hız yapanlar bir sabah otoban tıkanınca kendi acılarıyla birlikte ötekileri de fark ettiler. Mahallede yeniden dayanışmacı ilişkiler kuruldu, insanlar kendi yaşamlarını kendileri düzenlemek durumunda kaldılar. Depremin ilk şaşkınlığından sonra kriz masası kuran iktidar, yeniden otobanı açmak için kolları sıvadı, yani kapitalist akışın tıkanıklığını önlemek, otobanı hızlandırmak için.

- Bergama var, yine bir otoban tıkanması değil mi? Çokuluslu şirketlerin hızlarını kesen bir tıkanış. Bu tıkanmayla birlikte gerçekten Bergama Mahallesi ortaya çıktı. **Bağbozumu Mahallesi** olarak **Bergama Mahallesi**'ni yürekten destekliyoruz. Tuhaftır bu ülkede mahalleler yargılanıyor. Mahalle yasadışı örgüt olarak görülüyor. Oysa insanların kendi yaşamlarına ve yaşadıkları ortama sahip çıktıkları bir mahallenin...

- Eurogold'un gönderdiği fakslar kullanılıyor delil olarak. Bergama mahallesini teröristlikle suçlayanlar tarafından. Hep **Eurogold**'un, IMF'nin yoluna açıklık; Bergamalıların ve Enerji işçilerin yoluna barikat!

- F tipi denilen cezaevlerinden cezaevi konusunun teknik uzmanları Türk tipi cezaevi diye bahsediyorlar literatürde. Görüyorum. **Galatasaray**'ın **Strum Graz** maçında da "Hücre Tipi cezaevine hayır" pankartı açılmış. Tecrit de deniliyor. Açık Radyo da örneğin Bukowski'nin bir öyküsüne kapatıldı. O öykünün içinde 15 gün kapalı kalacaklar. Özgür Radyo da 1 yıl kapatma cezası almıştı.

- Bizim radyoda öyle bir ayar vardı ki ayağa kalkınca **Özgür Radyo** çalıyor, oturunca **Açık Radyo** çıkıyor. Yanından geçiyorsun Özgür Radyo, uzaklaşıyorsun Açık Radyo. Şimdi tabii bu keyif bana yasaklanmış oldu, otursan da kalksan da, uzaklaşsan da yakınlaşsan da yalnız RTÜK çıkıyor, RTÜK'ün o sinir bozucu düdüğü. Öyle bir sinyal hatırlıyorum.

- Sansür bir yandan zapping kafesi işlevi görüyor. Zaten kanallar arasında zapping yaparken bir yere kaçamıyorsun, kanalların arasında kalıyorsun, bir de sansürle bazı odalar kapanıyor sana. Mavi Sakal masalı da var. 41. Odaya mı giremiyordun neydi? Hem de eline anahtarı veriyorlardı galiba, fakat yasak. Yassah Açıkhava Toplama Kampı'na Hoşgeldiniz.

- Hareketin içinde, alışveriş tesislerinde kapatılma. Akmerkez kürek mahkumları. Etrafımız Mavi Sakallarla sarılı.

- Foucault'nun Hapishaneyle ilgili yazıları, söyleşileri falan var ya. Orada Foucault...

- **Akmerkez** aslında bir labirent gibi ya da çok odalı, odalarında dünyanın zenginlikleri taşıyan kocaman bir saray

gibi algılansa da gerçekte çizgisel bir labirenttir ve bu labirentin iki ucu da kapalıdır. Bu labirentin içine düşen uyanık birey bunun böyle olduğunu bilir; bir tür kırk haramilerin mağarası gibidir. Zenginliklerle birlikte mağaraya kapatılan birey ne yazık ki çıkış yolunu bulamıyor. Çünkü şifreyi unutmuştur ya da şifre geçersizleşmiştir. Bellek yitiminin çok güçlü olduğu modern toplumlarda böyle kapatılmışlık durumları ortaya çıkar. Gündelik yaşama baktığında da bunun bir eğretileme değil gerçek olduğunu görürsün. Birey görünüşte, istediği biçimde istediği yönde hareket etmede özgür gibi görünür. Ama bireyler olarak hareketlerimiz o denli kapatılmıştır ki kendimizi bazı mekanlar içerisinde dolanıp dururken buluruz hep.

- Tabii kaybolmaktan korktuğumuz için buralardan ayrılmıyoruz. Kırlangıçların kent üzerinde keyifle çığlıklar atarak dolaşmalarını düşününce, haliyle kanalizasyonda dolaşan fareler de akla geliyor. Bu benzetme doğrusunu söylemek gerekirse Italo **Calvino**'ya ait, **Görünmez Kentler**'de.

- Kırlangıçların çatı arasındaki yuvalarında kullanmak üzere her türlü nesneyi taşıdıklarına tanık oldum bu bahar. Bu nesnelerin arasında öğrencilerin ders notları da vardı. Bu fotokopileri yuvalarının açıklıklarını tıkamada kullandılar. Kırlangıçlar ile metinler arasında böyle de bir ilişki var. Acaba kırlangıçlar yaşamın kurmaca doğasını keşfettiler mi bizden önce? Yuvaları da bir kurmaca değil mi? Üstelik kurmaca metinlerle kurulmuş bir kurmaca. Öğrencilerin sınavlardan sonra işe yaramayacağını düşünüp dağıttıkları fotokopi notlara bir başka bağlamda işlerlik kazandırılıyor.

- Bak şimdi çok güncel bir olay geldi aklıma. Metinler ile yaşamın ve ölümün ilişkisine dair.

Çocukluğumun en sevimli figürlerinden birini, **Urfalı Teyze'**yi, **İmame Hanım'**ı, kaybettik! Urfalı Teyze, güzel bulduğu çocukları "çirkin şey, çirkin şey" diyerek severdi, nazar değmemesi için ve kıskanç dalgaları yanıltıp yönlerini değiştirmek için. Hala daha beni gördüğünde, ortaokul çağlarında sabahları apartmanın dış merdivenlerinde servis arabasını beklerken Cumhuriyet okuduğum günleri övgüyle anardı (Halbuki ben, büyük ölçüde, servisi beklerken sıkılmamak için gazete okuyordum! Ama bunu ona hiç çaktırmadım.) Aslında, devirdiği üç çeyrek asra ve geçirdiği çeşitli hastalıklara karşın çok dinçti. Hemen her gün geziyordu. O uğursuz pazar günü de, **Nigar Hanım Teyze'**lere (90) gitmiş. Çıkmadan önce, yarın da **Firdevs Hanım'**a (85, anneannem) uğrayacağım, beni kastederek, evlenmiş onu tebrik edeceğim demiş. Ama dışarıda fenalaşmış ve Yavuz Selim Durağı'ndaki kitapçının önünde yığılmış. (Bu da bana bir imge, bir işaret gibi geldi: kitapçının önünde düşmek, orada veda etmek!) Hastaneye kaldırmışlar. Çocukları onu bulduklarında Haseki'deymiş. Komada. Şimdi bakıp bakıp düşünüyorum. Karşımızdaki dairenin tam karşımızdaki dairesinde oturuyorlardı. Başımı kaldırıp tül perdenin arkasından sokağa baktığımda pencerede duran Urfalı Teyze'yi görürdüm. Şu anda da, bu satırları yazarken, gene aynı odada oturuyor, Urfalı Teyze'yi görmeye alışık olduğum pencereyi gözlüyorum. İçimden, şairin dizelerini hafif değiştirerek, şöyle yazmak geçiyor: "Aldırma Urfalı Teyze! Mahallenin çirkin şeyleri seni hiç unutmayacaklar!"

- Mahallemizden bir insan daha göçtü, gitti sonbaharda. Tıpkı kırlangıçlar gibi.

sureyyyaevren@yahoo.com - rgogdul@yahoo.com

Marsilya Mektupları

Dikiz aynasından geçmiş iki yıla baktım da, dört kent göründü. Kimyaları pek farklı. Nereden ve nasıl bakıldığına bağlı tabii. Mahreçsiz de olsa bu yazıda galiba Süleymaniye Camii'nin minarelerinden baktım Saray, Amsterdam ve Boston'a...

Dört Kent

RAGIP DURAN

Saray'da **Radikal**, **Amsterdam**'da **İnternational Herald Tribune**, **Harvard**'da **Boston Globe**, Paris'te **Le Monde** ve iki yıl sonra kürkçü dükkanında hangi gazeteyi okuyacaksın?

Yemeklere gelince, aynı kent sırasıyla, önce güveç, sonra patates kızartması, ardından istakoz, Fransızca "couscous" veee kokoreç!

Tekirdağ'ın kazasında daha solcu oluyor insan da, dumanlı kanallar kentinde biraz liberal, Massachusetts'de en iyisi "Serbest rekabetin neresi serbest?" sorusunu gündeme getirmek, Fransız başkentinde elin mecbur sosyalist olacaksın vee buralarda ideoloji bitti mi?

Kitapların da kent ve mekanları vardır: Saray'da çökelek diplomatların anıları ile gezi öyküleri, **Van Gogh**'un orada "Saksıda ot yetiştirme teknikleri", Cambridge civarında Beat kuşağından **Ginsberg**, **Sartre**'ın şehrinde ya Bourdieu ya da Ramonet vee buralarda "12 Eylül günü çorbama kaç avuç tuz koydular?" trajiği.

Trakya'da dostluk ve dayanışma vardı, Ajax'ın kentinde çokses ve çokrenk, New England'da hep iş ve para, **Moliere**'in mekanında bol şarap, burada da bir türlü atılamayan kara kahkahalar!

Koğuşta dışarıyı beklerdik, **Rembrandt**'ın memleketinde olmayan dağları, Boston'da İstanbul'dan gelmeyen iki satır güzel haberi, Paris'te Mektebi Sultani'deki fırlama nostaljiyi vee şimdi de az sonra görünmeyecek olan umudu!

Karadeniz'e yakın mandıralar diyarında karşı cinsin güzelliği yoktu, Hollandalı sarışın kızların bacakları çok uzundu, Amerika'da Deborah'ya, ha "Beni seviyor musun?" demişsin ha "Çakmağınız var mı?", onun için iyisi mi hiç sorma, Midi yöresinde cazip olmayan kız yoktur vee yüzme bilmeyenlerin büyük yarımadasında "Benimle evlenecek misin?".

O soğuk kasabada 3 dönüm arazisinin 3 yıl tartışması sürer de, Van Dijkgillerin torunları evreni karış karış gezerler, Coniler ise Irak'ı yerleştiremez dünya haritasına, Fransız İngilizce'yi hala garip konuşur vee Osmanlı'nın kılıç artıkları bir türlü ayarlayamaz saatlerini ne de pusulalarını. Kim uğraşıyorsa bu işlerle hep yanlış yapmış sanırım. İnsanları, adaletleri ve kentleri doğurup oluştururken hesapsız, kitapsız ve dengesiz halletmiş bu sorunu galiba.

Felemenklerin ülkesindeki binses ve binrengi Anadolu'ya, Amerikan pragmatizmi ile hürriyetçiliğini Türkiye'ye, Fransız yaşama keyfini de İstanbul'a yerleştirecekti oysa ki... İhracaat kaleminde, biz buradan Hollanda'ya zaten lale göndermişiz, Türk milliyetçiliğine de zaten Amerika'da yurtseverlik diyorlar, Versailles krallarına da alaturka tuvaleti öğretmişiz... Daha ne? Dönelim başa: **CNN-Türk** var da acaba neden **atv-Amerika** yok?

ragip137@hotmail.com.

Seranit Şirketi, ünlü dağcı Nasuh Mahruki'yi K2'ye çıkması için destekledi. Şimdi dağcılar, kaya tırmanış alanları Pelitözü'nü kirleten fabrikalara karşı Nasuh Mahruki'den ve Akut'tan yardım bekliyor. K2 çıkışı ile ilgili anlattıklarında çelişkiler görülen Nasuh bakalım ne yapacak...

Nasuh Mahruki, Pelitözü'nü de Kurtar..!

TİMUR DANIŞ

Pelitözü'ne akan dere, içinde Nasuh Mahruki'nin K2 sponsoru Seranit'in de olduğu sanayi bölgesi tarafından kirletiliyor. Bölgeden gelen beyaz su ayçiçeklerini kurutuyo

Adapazarı-Bilecik yolu üzerinde, şehre 3 kilometre kala, büyük bir sanayi bölgesi var. Bu sanayi bölgesinin içinde, Nasuh Mahruki'ye K2'ye çıkması için para veren şirket Seranit'in fabrikası da var. Seranit'in de yer aldığı sanayi bölgesinin, tam Seranit'in altına denk gelen bir yerinden, toprağın altına girerek ilerleyen bir kanal 200 metre sonra küçük bir dereye varıyor. Yoldan bakınca kanal görülmüyor. Fakat, tarlanın ortalarını kaplayan beyazlık ilk bakışta farkediliyor. Merak edip izlerken beyazlığın tarlaya yayıldığını farkettim. Biraz daha ilerleyip dereye varınca durum anlaşıldı; çünkü dere bembeyaz akıyordu... Suyun akmadığı yerleri ise simsiyah bir balçık kaplamış. Dipleri beyaz su ile kaplanmış ayçiçekleri boyunları bükük, kurumuşlar. Toprağın ortalarındaki beyazlığın sırrı anlaşılıyor; tarlanın ortalarında sızıntı yapan kanal tarlayı beyaza boyamış.

Beyaza boyanan dere, ağaçların arasından akarak aşağı doğru gidiyor. Dere ile daha sonra Pelitözü eski tren istasyonunda tekrar karşılaştım. Dere burada da beyaz akıyordu. Tren yoluna paralel giden dereye ulaşan atıklar buradan Sakarya'ya karışıyor.

Pelitözü, dağcıların kamp kurdukları yemyeşil bir yer. Tren ile bölgeye gelen dağcılar buradaki kayalarda çalışıyorlar. Yalnız dağcıların bir sorunu var; onlar sularını İstanbul'dan taşımak zorundalar, çünkü yukarıdaki sanayi bölgesinden gelen su kirli, içmek ve temizlenmek için kullanılamıyor. Özellikle uzun süreli kamplarda su sorunu iyice belirgenleşiyor. Bazen tren Pelitözü'nde durmuyor. O zaman dağcılar sularını Vezirhan'dan alıp yedi kilometre yürüyerek Pelitözü'ne ulaştırıyorlar. Bu durum bölgeye gelen dağcıların günlük yaşamlarını zorlaştırıyor. Yani Seranit Fabrikası'nın da içinde yer aldığı sanayi bölgesinin altından çıkan atıklar dağcıların tırmanış bölgesini kirletip onların buradaki yaşantısını zorlaştırıyor. Ünlü dağcı Nasuh Mahruki, kendisi ile yapılan röportajlarda Seranit'e teşekkür etmeyi hiç ihmal etmedi. NTV-Gündemdekiler Programında **Murat Birsel** Seranit'ten bahsetmek için özel bir çaba gösterdi ve Nasuh da Seranit'in dağcılığa yararlarından söz etti. Nasuh'a göre Seranit K2 çıkışının sponsorluğunu yaparak dağcılığın gelişmesine katkı yapmıştı.

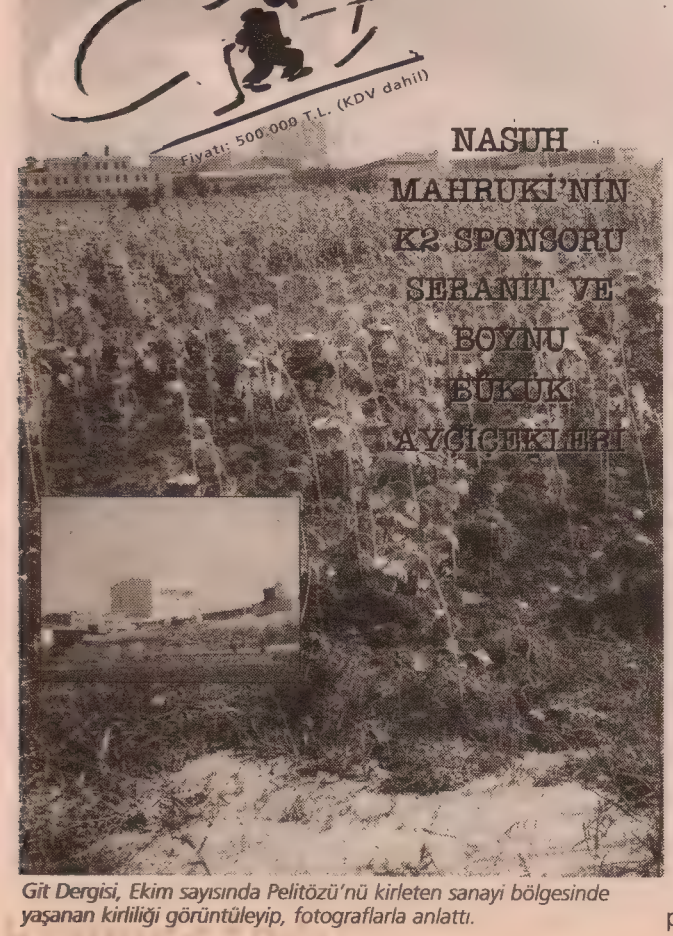

Git Dergisi, Ekim sayısında Pelitözü'nü kirleten sanayi bölgesinde yaşanan kirliliği görüntüleyip, fotograflarla anlattı.

Şimdi merak ediyorum; Seranit'in dağcılığa katkılarından söz eden Mahruki, Pelitözü'ne akan beyaz suyun dağcıların yaşamını zorlaştırdığının farkında mı? Farkında değil ise Öküz'ün bu satırları aracılığı ile farkında olmuş bulunuyor. Şimdi acaba kendileri kirlenen dere ve boynu bükülen ayçiçekleri için bir şeyler yapacak mı? Mesela dereyi kirletenleri kınayacak mı? Acaba, bu anlattıklarımız, Mahruki'de bir hassaslık yaratıp da sponsorlarını seçerken dereleri kirletip kirletmediğine bakacak mı?

Seranit AŞ. Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Gönenç, Nasuh Mahruki'nin K2 çıkışı ile ilgili bir yazılı açıklama yapmıştı. Gönenç, Mahruki'nin Seranit ürünlerinden örnek plakaları K2'nin en yüksek noktasına, yüz yıl sonra alınmak üzere bıraktığını söylüyordu. Seranit Fabrikası'nın çevresinde dolaşırken, ormanlık alana atılmış fayanslar gördük. Bu fayanslar arasında Seranit'in ürünleri de vardı. Bence sayın Gönenç'in K2'nin zirvesindeki ürünlerini indirmekle ilgilenmesinden çok, çalıştığı fabrikanın arkasına atılan çöplerle ilgilenmesinde yarar var.

Tabii bu olanları izlerken Nasuh Mahruki'nin başkanlığını yaptığı Arama Kurtarma Derneği AKUT'a da bir çift söz söylemeden geçemeyeceğim. Kurtarmakla ünlenen AKUT acaba, boynu bükük ayçiçeklerini ve Pelitözü'nü kurtaracak mı?

Nasuh Mahruki'ye, Akut'a saf saf sorular sorup yanıtlar beklemek bende adet oldu. Fakat Mahruki ve Akut sorulara hiç yanıt vermiyor. Nasuh ve Akut ünlendikçe benim sorularım da çoğalıyor. Bu yazıya çalışırken, internette ytüdak listesine gönderilen bir metin dikkatimi çekti. Metin, Nasuh'un da içinde yer aldığı, K2 Kanada-Us çıkış grubunun Kanadalı üyesi **Andy Evans**'a ait. K2 çıkışı sırasında, 3. Kamp fırtınada yok oluyor, tüm malzemeler kayboluyor. Bunun üzerine 2. Kamptan Evans, 3. Kamp ile konuşup, içlerinde Nasuh'un da bulunduğu üç kişilik grubun 2. kampa dönüp tüm ekibin eşyalarını yukarı taşımak için anlaşıyor. Evans şöyle yazıyor: **"3. Kamp'ta bulunan üç üyemiz yükün bir kısmını paylaşmak için 2. Kamp'a ineceklerdi; İvan ve Fabrizio bu şartlar altında tırmanışı sürdürmek istemedi ve 2 Kampa geri döndü."** 10 Eylül 200 tarihli Hürriyet Pazar'da ise olay Nasuh Mahruki'ye göre böyle cereyan etmişti Mahruki şöyle devam ediyor: "Koreli ler'in çadırından kaz tüyü bir anora ödünç aldım ve durumu telsizle An Kampa haber verdim."

Bakın Andy Evans'ın yazısı nasıl de vam ediyor; **3. Kamp'ta bulunan ü üyemiz yükün bir kısmını paylaşma için 2. Kamp'a ineceklerdi. Ya da ine cekler miydi? Ekvator'dan İvan v ABD'den Fabrizio böyle yapmayı seç tiler ve 28 Temmuz sabahı onları biz doğru inerken gördük. Türkiye'de Nasuh ise çok daha bencil bir yol tercih etti. Koreliler'in 3. Kamp'ta ka lacak bir şerpasının malzemelerini üstüne konup, Brezilya ekibine katı larak 4. Kamp'ı ve ardından zirvey hedefledi. Ekibimizin artık ayrılan b üyesinin hareketinden hepimiz şo geçirdik ve çok şaşırdık..."**

Soru: Gerçek hangisi? Nasuh Andy'nin dediği gibi, bir şerpanın mal zemelerini üstüne mi kondu; yoksa Na suh'un dediği mi doğru; "Koreliler'i çadırından kaz tüyü bir anorak ödün aldım ve durumu telsizle Ana Kamp haber verdim."

Nasuh durumu ana kampa haber ver diğini söylüyor, ana kamp Nasuh'und içinde olduğu üç kişinin geri dönme ko nusunda anlaştıklarını söylüyor. Kim haklı? Yoksa, bütün yazdıklarımda be haklıyım da, alacağım mı yok.

Bu yazıda Akut'un adı geçti de hatı latmada yarar gördüm. Ağustos ayın Kaz Dağları Altınoluk kanyonunda kaz olmuş, bir kişi ölmüştü. Olay yerine ge len Bandırma Arama Kurtarma Ekibi b kurtarma-ceset çıkarma faaliyeti düzen lemiş ve sürdürmüştü. Faaliyetin ardın dan evlerine dönen Bandırmalı kurtarıcı lar, basın tarafından yaptıkları işi AKUT'a mal edildiğini görünce üzülmüş ler. Dernek üyeleri durumu yerel basına internet sitelerine bildirdiler. Aslında b olay ilk değildi. Eski yıllarda basın başka larının yaptığı kurtarma çalışmaların AKUT'a mal etmiş, Akut da buna hiç se çıkarmamıştı.

Bakalım sizi kim kurtaracak?

"Mazi, Kalbimde Yaradır.."

MERAL ONAT

Alma koçum, kalsın!.
Bu!! bu ses!!.. onun...
..Çeto!!...
...Songül!!..
Kalbim yerinden çıkacak.. kendime hakim olmalıyım... Yıllar geçti..,. Belki de hatırlamaz...
..SONGÜL!?
Dur Songül! Gel bi çayımı iç!! Allahaşkına. Gel hele gel.
...ne arıyosun burda Çeto... Gene ne canlar yakacaksın...
..Öyle deme... bıktım biliyo musun.
...Çok değişmemişsin... Bi sen yalvarmadındı Songül... ne inatçıydın be!!...
....Unutmadım seni!!.. herkes iş verdi bana...
....bir sen vermedin!...
IIĞĞG
IIĞĞH
IIGGH
İŞVER OROZPU
İŞVER!.. Arkadaşların **20-30** iş verdi... hepimiz sırayla zikeriz seni... küçük kardeşin de içerde, ..yedi yedi hala istiyo.. hı.hı.hı..
Daha alma koçum! kalsın!..
GARÇ
GARÇ GARÇ
AL ARTIK KOYNUNA BENİ KARAM.... GÜNAHIN BOYNUNA..
....merak ediyorum... bir keresinde... bir ara.. bayılmıştım.. bana... Tecavüz.. ettiniz mi.. ırzıma geçtiniz mi...
...yoo... Sanmam.. be.. ben.. zaten yoktum...
.Hırıf... Hırıf... bayıldı orozpu!.. ben zor tutuyom kendimi oğlum!.. Yeter artık.. Birinç!..
Iıhh
IIĞĞĞ
GIRÇ
GIRÇ GIRÇ
..İkinç!.
KÜT KÜT
. İŞVER! İŞVER... Yoksa çıkamazsın buradan!...
Konuş! Kenediyi sen mi vurdun!. Nihihaha hahaa!..
Suçunu kabul etmeden birinin buradan kurtulması bizim kitabımızda yazmaz kızım!!
Vur kaltağa acırma!.. Sarıyer'de bi çıkıkçı var, ona gider hiç bi şeyi kalmaz..
... Ağzından b.k çıkana kadar işkence yaparım sana!!.
... bedava boynu uzatıyoruz kızım fena mı... manken gibi olucaksın!...
..Su Yok!. su içersen ciğerlerin parçalanır!. HOPLA HOPLA İYİCE!.
..bağlayın şunu..
..ıslatma bu sefer!.. kuru ver...
...Al sana su yavrum!.. güzelce bi apdes al bakıyim... Ba ba bak!. içmeye çalışıyor... elektrikten kurudu tabii..
HHHFFFFŞŞŞŞ
...bantlayın ağzını iyice... Çöl kızım burası Çööööl... Su yok burda... Hüürrp...

..Bir kadının... bir kadının memelerini kablosuz düşünebilir misin sen Çeto?!.. ..ya da... "Yoo!.. bizim kitabımızda kadına el kalkmaz" dedin mi hiç hayatında..

İyi iyi.. fena değil kalbi, idare eder!.. biraz soğuk su dök..

Hhhh... hhhh... hhhh...

Konuşacağı yok köpeğin... gene "uçtu uçtu" (*) yaptıralım şuna..

(*) aşkı, filistin aş

".. Ya da 36-37 numara, patlamamış, nazik bir kadın ayağı gördüğünde!.. ... Ayaklarım 50 numaraya kadar şişmişti.. Parçalanan deriler makasla kesilirken hiç bir şey hissetmiyordum."

Daha iki tur atıcan yavrum!.. Yoksa tabanların şişer, rahatsız olursun canım.. Şu tuzlara bas iyi gelir... Kah kah kah... Hadi deah!. Deah!..

Naber kız.. iş vermiyecen mi hala!..

COP SOKMAYIN!. Yalvarırım COP SOKMAYIN!!!. AHAHAĞĞĞ..Tamam Kabul ediyorum, yalvarırım!!..

..Yapmadığım suçları kabul edersem eğer, yani "işverirsem" büyük acılardan kurtulacaktım.. Ama bu sefer haksız yere yıllarım gidecek ve yıllarca içerde yatmış olacaktım!...

...evet!.. hiç bir şey söylemedim... hayran kaldım metanetine... onca çalıştım, senin gibisine az rastladım. Gözlerin delip geçiyordu. en fazla ölürüm diyordun. Yalnız bir keresinde dayanamamış, "öldür beni, beni öldür" demiştin.. Kim bilir... başka şartlarda karşılaşsaydık.

...Yaa Çeto!. ..ne güzel mini mini bir evimiz olurdu... İçinde iki tane çelik dolabımız. Manyetolu telefonumuz... 2-3 metrelik bir kalas, hortum.. araba lastiği...

..Şambrel görmeye dayanamıyorum.. vapurda.. iskelede..

Siz de kaşınıyosunuz kızım!!.. Oraya kendi kızım düşse hiç acımam s...m...

"bir taraftan da garip bir yakınlık... yanımda inledin, bağırdın.. küfür ettin... o sırada her şeyinle öylesine bana aittin ki, kurbanlık kuzu gibi.. elimdeydin.. ne bileyim; karımdan yakın."

..evet... askıda kürek kemiklerim birbirine geçer, sen, yarım saat masaj yapardın sırtıma... bir kere askıda kolum mahsustan gevşek bağlanmıştı... Koltuk altım yırtıldı, liflerim teker teker koptu.. kanlar bacaklarımdan süzülüyordu..

...sen.. "olur mu lan!. olur mu!" demiştin..

..o zaman senin içinde bile, bir yerlerinde bir insanlık duygusu, geceleri başını yastığa koyduğunda kandırmaya ve bastırmaya çalıştığın bir vicdanın olduğunu düşünmüştüm...

Amman bee!. Bi kere çarh ha gerildin ye İsa kesi başımıza!

..ama korkusuzdun sen... korkusuz...

..hayır.. Hep korktum.. Çocuklar için.. zulüm görenler için..

...birilerini görüyorum hep.. onlar beni çoğunlukla tanımıyor... Ben hatırlıyorum... Gittikçe çoğalıyorlar...

...çayını içmedin?!!...

...istemem!.. susamadım.. Onu benim yerime.. ihtiyacı olan..

...çok isteyen birine ver!... söz mü...

..söz..

Eylül 2

* Ayrıen yo

Artık bilgisayarımın sırdaş bir dost olmadığını biliyorum. Hatta tehlikeli bir dost olduğundan eminim. Arkamı dönmemek kaydıyla ilişkimizi devam ettirmeye karar verdim. İstediğim zaman fişini çekebilecek olduğumu bilmek beni rahatlatıyor. Ama onun elinde de bir fiş olduğunu hiç unutmuyorum...

Bir Nesne: Bilgisayar; Bir Korku: İzleniyorum!

Daha şundan on yıl önce gazeteciler kavga ettiklerinde birbirlerinin kafasına daktilo atarlardı. Daha şundan on yıl önce gazeteciler camsız, penceresiz, küçücük mekanlarda, ağızlarının kenarında sigaralar, tıkır tıkır yazı yazarken etrafı toza dumana bularlardı.

Daha şundan 10 yıl önce gazeteciler, kesilip biçilmiş, seloteyplerle birbirine satır satır eklenmiş, kırmızı kalemlerle üzeri çizik çizik çiziktirilmiş, rezil görünümlü sarı saman kağıtlarla boğuşurlardı.

Sonra bir gün daktilolar dolapların dibine koyuldu ve masaların üzeri bilgisayarlarla doldu. Bilenler bilmeyenlere bilgisayar kullanmayı öğretmeye başladılar. Tanrım o ne tuhaf bir devrimdi!

Ti-pex yok, kırmızı kalem yok, seloteyp yok, üzeri karalana karalana en önemli yerinden yırtılıp ufalanan sarı teksir kağıtları yok. Kafa şişiren takır tukur tıkırtılar, ha bire çıkan şeritler, basmayan harfler... Hepsi ama hepsi bir günde tarih oluverdiler.

Bilgisayar, daktilonun yarattığı nasırlara yumuşacık bir krem gibi sürüldü.

Artık yazılandan vazgeçmek, kelimeyi düzeltmek, paragrafları oradan oraya taşımak, sayısız kelimeden kelime beğenmek bir kırtasiye işkencesi değil, gönül eğlencesiydi.

Birkaç nostalji tutkunu bir süre daha daktiloyla sevişmeye devam ettiler ama zamanla onlar da bilgisayarın sonsuz konfor vaat eden cilvelerine yenildiler.

Bilgi artık ilerlemek için patika yoldan otobana terfi etmişti. Bir zamanlar o naif daktilo makinesinin gürültücü tuşlarıyla kağıtlara teker teker dizilen kelimeler, sihirli dokunmalarla ışıklı ekranlarda görünür oldular.

Ardından bu konfora bir de internet büyüsü eklendi. Başlangıçta çoğu insan için sadece daktilonun tahtına göz dikmiş konforlu bir yazı makinesi olan bilgisayar, birden bire bir peri masalı kahramanına dönüşüverdi. Tıpkı eski bilimkurgu filmlerindeki "elektronik beyin" fantezileri gibi artık içinde sorduğumuz her şeye cevap veren bir akıl saklıydı. Eskiden, hayatımızın ağır başlı nesnesi olan kitapların içinde, uslu uslu duran bilgiler hercai giysilere bürünüp internet dünyasında fır fır uçmaya başladılar.

Sandım ki artık özgürüm. Küçücük bir odaya kapatılsam bile bu teknoloji harikası dostum bana seksen dakikada devr-i alem yaptırabilir. Uçan halı misali, tuşlarına bindim mi, ona fısıldadığım her diyara kanat çırparız. Sandım ki bilgi artık benden kaçamaz. Ben onu gönlümce kovalarım, bir köşeye sıkıştırıp mutlaka yakalarım.

Kendimi öyle güçlü hissediyordum ki bilgisayarın içine ustaca enjekte edilmiş o sınırsız dünyayla kurduğum ilişkinin dozunu kendim ayarlarım sanıyordum. İpleri sıkıca kavradığımı sanıyordum. "Bu dünyanın efendisi benim" sanıyordum. Ve istersem o teknoloji çılgını dünyadan kendimi uzak tutabilir, "saf bir bilgisayar köylüsü" olarak kalabilirim sanıyordum.

Teknoloji çılgınlığından öylesine uzak durmaya çalışmıştım ki, tüm dünya birtakım bilgilerle sarsılırken benim olan biteni ruhum bile duymamıştı. İnternet'e haftada bir iki gün bağlanıyor, gazete arşivlerinde ihtiyacım olan bir bilginin peşinde koşturuyor, arkadaşlarımın gönderdiği tek tük elektronik postalara göz atıyor ve hiç tanımadığım insanlardan gelen tuhaf tekliflerle bezeli postaları çöpe gönderiyordum. Yetişkin, yani 18 yaşından büyük olmam şartıyla çılgın fotoğraflarını görmemi isteyen, beni 10 günde 10 kilo zayıflatmayı vaat eden ya da şu kadar dolar para kazanmam için şans oyunlarına kışkırtan bu postaları kimler gönderiyor, adresimi nasıl buldular diye şöyle bir düşünüyor ama üzerinde fazla durmadan geçip gidiyordum.

Bir gün odamın başköşesinde duran bilgisayardan bu denli ürkeceğim hiç aklıma gelmemişti. Ama sonra onunla ilgili öyle tuhaf şeyler öğrendim ki bana artık bir canavarmış gibi görünüyor.

Ben istediğim kadar "teknolojik dünyanın çılgın danslarını öğrenmesem de olur " diyip durayım, meğer o gelip benim herkeslerden sakındığım o pek kıymetli iç dünyamı gizli bir düşman gibi ele geçiriyormuş.

İnternet'te bastığım her tuş hiç tanımadığım birileri tarafından izleniyormuş.

Bilgilerden bilgilere yaptığım yolculuklar hiç bilmediğim çok uzak yerlerde haritaların üzerinde işaretleniyormuş.

İsteseler benim ilgi alanlarımdan yola çıkıp kişiliğimi, politik görüşlerimi, zaaflarımı, korkularımı, meraklarımı derler toplar, hakkımda kocaman dosyalar hazırlayabilirlermiş.

Meğer ben yapayalnız ekranın karşısında oturduğumu sanırken aslında yalnız değilmişim. Birileri o sırada benim bilgisayarıma girip yaptığım her hareketi izliyor, dosyalarımın içinde dolaşabiliyor, bir hayalet gibi burnumun dibinde soluyorlarmış.

Onlar bunları çok farklı bir dille, terimlerle, hiç bilmediğim kelimelerle anlattılar ama benim aklımda o kelimeler değil sadece olayın tedirgin edici o tuhaf duygusu kaldı.

Her şeyden önce bilgisayarım sandığım gibi benim özel bir malım değil, hiçbir korunması olmayan herkese açık bir arenaydı. Ve ben onun karşısında gaflet içinde açılıp saçılıyordum. Binlerce gözün üzerime dikildiğini bilmeden zavallı bir kurban gibi oturuyordum.

Sonuç: Bilgisayarım içinde sinsi bir hayalet besleyen rezil bir casustu.

Bunu öğrendiğimde önce ondan bir an tiksindim.

Sonra ilişkimizi tekrar gözden geçirmeye karar verdim.

Birinin casus olduğunu bilmeden onunla arkadaşlık etmek tehlikelidir. Ama casuslardan arkadaş seçmenizin hiçbir sakıncası olmaz. Hatta dostunuzun casus olduğunu bilmek onu gözünüzde daha ilginç bir hale getirebilir.

Artık bilgisayarımın sırdaş bir dost olmadığını biliyorum.

Hatta tehlikeli bir dost olduğundan eminim.

Arkamı dönmemek kaydıyla ilişkimizi devam ettirmeye karar verdim.

İstediğim zaman fişini çekebilecek olduğumu bilmek beni rahatlatıyor. Ama onun elinde de bir fiş olduğunu hiç unutmuyorum.

* Geçen ayki Öküz'de yayınlanan söyleşide "Kafka'nın Milena'ya yazdığı aşk mektupları" diyeceğime "aşk şiirleri" demişim. Dilim sürçmüş, yanlış söylemişim...

MİNE SÖĞÜT

Beyoğlu'nda Garibanın Otopsisi Yapılmaz

OKTAY GÜZELOĞLU

Bu kaldırım ben; bu sokak, bu ev, bu insan... Hep ben... Bu yüzden Dostoyevski beni bana anlatır. "Düzyazı yazmış olsaydım ilk önce seni kaleme alırdım." demişti bana Fazıl Hüsnü Dağlarca.

Vahan Usta her Allah'ın günü Galatasaray Lisesi'nin yan duvarına dizdiği kitaplarıyla dostlarını bekl

Beyoğlu Devleti'nin En Eski Kültür Bakanı

Beyoğlu'nun en eski sahafısınız sizin için "kültür hamalı" derler. Hiçbir ticari kaygınız olmadan, ne yapıp edip insanların aradıkları kitapları buluyorsunuz. Peki kazancınız nedir?

- Tabii ki paylaşma... Sevgiyi, heyecanı paylaşma. Çünkü sadece o kitabı isteyen kişi için aramıyorum; kendim için de arıyorum. Kazancım da bu paylaşımın heyecanı oluyor...

Peki sizce gerçek bir sahaf nasıl olmalıdır?

- Çok hassas bir meseledir bu. Belki bunun tarifi benim açımdan da eksik kalabilir. Bir sahafa gidin, "Şu kitabı istiyorum" deyin; eğer varsa çıkaracak yoksa aramaya gerek bile duymayacak.. Ayrıca sahaf, hemen her kitabın içeriğini, hangi kağıda basıldığını, ilk basım tarihini ve kaç baskı yaptığını bilmeli; bunların olabilmesi için okumalı. Meslek aşkı bu işte.

Peki ne zaman başladı bu aşk?

- Aşağı yukarı 40 küsur yıl önce.

O yıllarda başka sahaf var mıydı?

- 60'lı yıllarda Beyoğlu ve çevresinde tek bir sahaf bile yoktu. Sadece kitapçılar vardı. Ta ki 1984 yılına gelene kadar... O yıldan sonra sahaflar gelmeye başladı. Yani Beyoğlu'nda sahaflığın başlangıç yılı 1984 diyebiliriz.

1984'ten bu yana sahaflıkta ne gibi bir değişim oldu?

- Modernleşme, yani pratiğe geçiş. başlangıçta daha bir sahafi hava vardı. 1984'ten sonra işin kolayına kaçıldı. Kitap alım-satım olayı gibi bakılmaya başlandı.

Beyoğlu dışında sahaflık yaptınız mı?

- Hayır. Hep, Beyoğlu'ndayım. 40 yıldır İstiklal Caddesi'ndeyim. İlk olarak Atlas sinemasının yanındaydım. Bir ara da bugünkü Konak Muhallebicisi'nin yerinde (Banca Commerciale) vardı; onun önünde tezgah açıyordum. Sonra caddenin değişik yerleri... 80'li yıllardaki yasaklar yüzünden ara verdim.

Eski bir Beyoğlu insanı olarak Beyoğlu'nu nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Şimdi bakıyorum da bir ad koyamıyorum, bir kişilik göremiyorum...

Nedir bunun sebebi?

- Zihniyet bozukluğu... Yıkıcı bir zihniyet, dağıtıcı ve sanat estetik anlayışından uzak zihniyetler... Önceki dönemlerde belediyelerde işin uzmanı insanlar bulunuyordu... Fakat zamanla üstten gelen baskılar sonucu ya kendileri ya da fonksiyonları yok edildi.

Peki Beyoğlu'ndan başka bir yerde, örneğin Bebek'te bir yalıda yaşayabilir misiniz?

- Eskilerin bir tabiri vardır: "Beyoğlu zehirli muhittir." Eğer zehirlenmişsek açık hava bize kötü gelir, hasta yapar; yaşayamayız.

Evet, ben de biliyorum... Zaten onun için "Kültür hamalı; Beyoğlu Devleti'nin gelmiş geçmiş tüm zamanlarının Kültür Bakanı" diyorum size...

- Çok hassas bir şey hatırladım. Turgut Çeviker, "Vahancığım seni görüyorum içim parçalanıyor." dedi... "Sağol, beni düşündüğün içindir." dedim. "Ama yanlış anladın, içim parçalanıyor, vah vah! anlamında değildi. Bir belediye başkanı olsaydım şu caddeye senin ismini verirdim... İşte bu yüzden..." diye cevap verdi. Düşünüyorum da, kişilikle mesleği birbirinden ayırt edemiyorum. Bugün insanlara tek tek soralım "İşinizden memnun musunuz?" diye; çoğu "değilim" der. Buradan yola çıkarsak yaptığın iş; yani sahaflık senin kimliğin, kişiliğin. Bünyenle bütünleştiği için severek yapıyorsun. Yani sokak köşelerinde -10 derecede, bir iki kitap bulmak ve bunun hamallığını yapmak... 40 sene karşılığında başka yerlerde üçkağıtçılık yapsaydım daha iyi yaşamaz mıydım? Ama sevgi meselesi.

Bu sevgi nasıl aşılandı size?

- 1943-44 yılları arasında bahçıvan yardımcılığında bulundum, Emirgan'da... Vapur iskelesinin karşısından diklemesine yeşillerle bürünmüş bir merdiven çıkar. Bir doktorun bahçesiydi. 18 yaşlarındaydım, ama kitapla hiçbir ilgim yoktu, arzum da... İlkokul 1'den ayrılmıştım zaten. Her neyse, o arada bir bahçıvan kulübemiz var. Orada elime tesadüfen Nat Pinkerton'ın (Amerika'lı polis hafiye kahramanı) hikayeleri geçti... Sonra Sherlock Holmes... Okumaya başladım.

(Bu arada, rahat etmesi içni koltuğunu değiştirdik... "Aman Oktaycığım rahata alıştırma beni, dengemi bozarsın, hükümet olanlar da bu koltuğa oturdular mı kalkamıyorlar" diye yanıtladı.) Söyleşiye Vahan Bey'in anılarıyla devam ettik.

- Geceleri ezan sesi ruhumuzu okşardı; bir de balıkçıların haykırışlarını duyardık. Bütün Boğaz'ı kucaklayan bir manzara, sandal eğlenceleri... Buradan ayrılınca bir boşluğa düştüm, bir arayış başladı bende, bir yerlerde çıkar. O günleri düşünüyorum, filmlerde orayı hatırlatan görüntüleri izliyorum ve bir anda romantizme akıyorum. Nat Pinkerton'dan geçiyorum Esat Mahmut'a; onun romanlarına. O da yeterli gelmiyor Ahmet Haşim'leri, Cenap Şahabettin'leri okuyorum. Akabinde Batı şiirleri, öyküleri... Şimdi kendim bunu çözemiyorum. Okuma hevesi olmayan, 1. sınıftan ayrılan, okuma-yazmayı zor sökebilen ben, birdenbire nasıl oldu da bu düzeye gelebildim? Yüzlerce yazarın ismiyle, eserleriyle nasıl haşır neşir oldum, bilemiyorum. Nitekim hepsi ezberimde olmasa bile, efendim "Sait Faik'in şu öyküsü, Behçet Necatiğil'in şu şiiri vardı" diyebilirim.

Kitapları birisi mi tavsiye eder; yoksa siz mi seçerek okursunuz?

- İç duygu mu, içgüdü mü nedir, kendim seçerdim. Arada sırada karşıma çıkan tahsilli insanların tavsiye ettiği birkaç kitabı da okudum...

Caddede bir tek siz vardınız...

- Fethi de vardı, ama o karma de bir konuya ait kitapları satıyordu. Y kültür-sanat eserlerinden Tommiks, T sas'a kadar...

Beyoğlu'nda hovardalık yaptınız hiç?

- Eh!.. Arada bir... Bünyeye uyg nezih insanlardı.

Yani seçme... Sevgiye dayalı ilişk oldu mu?

- Kısa devreli...

40 yıldır sahaflık ne getirdi size?

- Çok hassas, anlatmak istiyor Muazzam bir senfoni düşünelim. M zart ve Beethoven'dan. Ve o senf bestecinin bütün çabalarına karşın b sebeplerden ötürü bitmiyor. Yegane haf olduğum için iyi para kazanıyordu Çünkü o zamanlar kaynak boldu. 80 re kadar "nasıl olsa yürüyoruz, ha devam ediyor" düşüncesiyle hare ediyordum... Ama sonra kapılar kilitl di; kısaca senfoni tamamlamadı.

Sahaflık sırasında hangi sanatçıla ahbaplık ettiniz?

- Yanlış bir tutumum oldu. Düşün de yapamadığım bir şey vardı: Gün tutmak. Adamla sohbet ediyorum, k bını buluyorum gidiyor... Nasıl olsa b gün gördüğüm kişi. Tiyatrocular, s macılar hepsi ahbabımdı. Örneğin, **lah Birsel**... Muazzam bir yazar... B den kitap alırdı, sohbet ederdik.

Rahmetli **Özdemir Asaf**'la daha kın ilişkideydik. Yazıhanesine giderd "Üstad, rakı koy da içelim." derdi Meğerse çok hoşuna gidermiş. Sonr **Hüsnü Dağlarca**... Allah! Kardeşi Tam filmlik. Özdemir Asaf'ın Bebe küçük bir meyhanesi vardı. Bir ara genç bana geldi, "gidip, röportaj ya lım" dedi. Bir terslik oldu gidemed Tatlı dostluklar. Bunları yazamad günlük tutmadım. İşte buna hayıflan rum. Bazen televizyonda birini görü rum, "ya, bu adam yabancı gelmiy diyorum. Bakıyorum bir yerlere yön olmuş, gurur duyuyorum.

Yani müşterileriniz hep bir yerl gelmişler haberiniz yok...

- Zaman gelip geçti. Biraz da yaş maz oldu. F. Hüsnü Dağlarca; "Baks allahaşkına şu kalabalığa, ne görü sun?" derdi... Sonra beni onurland bir şey: "Ustacığım seni görüyorum, sıkılıyor." derdi. Bir gün de şöyle söyl "Düzyazı yazmıyorum, onun için sana faydam olmuyor. Düzyazı yazmış ol dım ilk önce seni kaleme alırdım."

Sizde gördüğüm kitaplar hep insa ait, ezilen sınıfa ait; okuduğunuz taplar da öyle mi?

- Evet. Çünkü saltanat kitaplarına ilgim olmadı. Pek zevk de almazd Değdiğim gibi, Gorki, Dostoyevski,

Faik, Steinbeck okuyordum. Bir de Jack London. Sonra adamsendecilik başladı...

Etkilenme, özdeşleşme diyelim...

- Adamsendecilik derken gayretsizliğimi belirtmek istiyorum.

Gayretsizlik?

- Nat Pinkerton'dan, Jack London'a, ondan Gorki'ye... Kademe yükselttik yani...

Şunu söylemek istiyorum; yaşamınız kitaplardaki kahramanların yaşamlarıyla özdeşleşmiş. Hepsi halkın yolunda, sokaktan gelme yazarlar. Okuduklarınızdan etkilenerek değiştiniz gibi geliyor bana...

- Şöyle söyleyeyim: Bende demek o dünya vardı. Bir çıkış arıyordum kafamda. Buna "içinde filizlenme" diyelim. "Keşke Gorki gibi hikaye yazabilseydim," diyordum. Ama bir güvensizlik herhalde; kendime güvensizlik... Veya ruh tembelliği...

Siz hep "acaba"larla düşündünüz sanırım...

- Çok "acaba"lar çıkışlara engel olabiliyor ve sonra da "keşke"ler başlıyor.

Beyoğlu'nda aşağı yukarı 40 yılınız var. Hiç kötü bir anınız var mı?

- Belediyelerle olan hadiseler var. Dönem dönem kitaplarıma el koydular. Örneğin geçen yaz, "birkaç ay açmayacaksın" dediler. Sonra bir arkadaşla ümitsiz bir şekilde belediyeye gittik. Özel Kalem Müdürü müşterim çıktı. "Talebeyken senden kitap alırdım." dedi. Galatasaray Lisesi'nin yanındaki sokakta neresini istediğimi sordu. Ön tarafı istedim. Bu kez kahyalarla tartıştık. Yabani yabani, "burayı biz kiraladık" dediler. Halbuki bir araba eksik olsa, yerine tezgah açabilirim. Sonra öne aldım, o zamandır buradayım.

Bu aralar kitaba ilgi nasıl?

- İnsanlar kitap almak istiyorlar, ancak fiyatları öğrenince vazgeçiyorlar. Alım gücü yok çünkü...

Daha çok ne tür kitaplar alıyorlar?

- Tarih, felsefe, dekorasyon, güzel sanatlar...

Bu mesleğin sürdürülmesi bakımından şu an ne zorluklar var?

- Ekonomik zorluklar. Çünkü bir kitap isteniyor, ben buluyorum fakat gelip almayabiliyorlar. Bir de kaynak bulma zorluğu. Önceden sahaflar arasında bir dayanışma vardı. şimdi bir kitap aradığın zaman diğer sahaflar ilgilenmiyorlar, olaya ticari bakıyorlar.

Okuduğunuz ilk kitap neydi?

- Esat Mahmut... Dediğim gibi sonra daha düzeyli kitaplara yöneldim. Her güzel manzara karşısında hayal dünyam uyanıyor; ama bütün mesele dile getirmek. Kendi kendime diyorum ki; Ben bir Dostoyevski'yim. Ya da bir Sait Faik; çünkü onların yazdığı şeyleri yaşıyorum.

Aslında güzel bir tanımlama. Onlar yazmış, biz okumuşuz. Yani hepimiz bir Dostoyevski, bir Istrati, bir Jack London, bir Sait Faik olmuşuz...

- Evet... Hepsi beni bana anlatmışlar... Dalıyorsun kitaba, bu kaldırım ben; bu sokak, bu ev, bu insan... Hep ben... B yüzden Dostoyevski beni bana anlatır.

Söyleyeceğin son bir şey var mı?

- Ülke hakkında karamsarım. Ama dünya birçok evrim geçirdiğine göre, şu an içinde bulunduğumuz durumu normal görüyorum. Ortaçağ, karanlık çağ, engizisyon dönemi. Bunlar gelmiş geçmiş. Şimdi de öyle. Kaybolan kaybolacak, ezilen ezilecek. Bu çağ da geçiyor. Çünkü zaman dönüyor, bir akın; nereye kadar gidecek bilinmez. En nihayet bir yere toslayacak. Başlayan her şey biter.

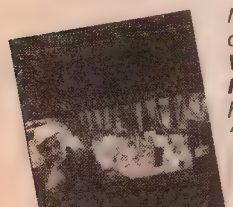

*Maceralarını iki aydır dergimizde izlediğiniz **Vahan Usta**'nın, **Hasan Coşkun** tarafından hazırlanan kitabı çıktı! "Özürle" isteyiniz..*

Mahallenin Delisi

Tam yüz kere zıplattım şu kafamdan güneşi
Rekor yüz birmiş ama o gün hastaydım biraz
Hep söylerim anneme çok yıkamasın beni

Ey İstanbul'un padişahları
Tırnaklarınız uzamış
Aya çıkamazsınız

Romatizmalı evleri
Pencereden taşlar atar çocukları
Tahta atları sanırlar ölümü çeker ipleri

Üç aylığını almış yalnızlıktan emekli
Ah babacığım benim dünyanın taşralısı
Bir tanecik oğlu var o da azıcık deli

Ben hep doğruyu söylerim
Çünkü herkesin yalancısıyım
Ellerim kirlidir biraz yani herkesin elleri

Annemi mi sormuştunuz
Kağıt mendili bilmez
Kolalanmış mendille siliyor gözlerini

Güngör Tekçe

Parça Tesirli Şiirler

28. *Serap mısın düş müsün*
bahar mısın kış mısın
ön güne alkış mısın.
Tütünü tenime tüten

29. *Günü dünle karartırlarken:*
günü günle aklayan sevgilim
cümle alemim,
kelimem, tükenmez kalemim.

30. *Bir kural oldu neredeyse:*
alçaklar yüksek uçar.
Bir umut, bir iltizam intizar
yarim yarim
nereye kadar?

31. *Günü gün ekşitir*
kekremsi yıllar doğar
nefsimiz yorulsa da
şalgamı, şarabı ayrımsarız.
Aşkı türevi ayrılığı
bir de kabap kokusu
Adana

Mevlüt Gülveren

Aforizmalar

- *Sağlık Bakanı çok sığ düşünüyor. Sanki **'Sığlık** Bakanı."*
- *Bu dünya kimine göre fani, kimine göre **funny!***
- *Kimliklere (tam saha) pres yapılır.*
- ***'Birlikten kuvvet doğar'** sözünü hep **'cinsel birliktelik'** olarak anlıyoruz*

Ali Köktürk

O Analar O Anılar O Yıllar

- anam Mediha'nın aziz anısına -

bir kahvenin telvesinde buğulanırdı zaman
analar bize seslenirdi taş avlulardan
koşarak gelirdik...
koşarak ağrıyan, yoksul çocukluklardan
türküler, maniler duyulurdu daracık sofalardan

"yara benden
ok senden yara benden
ne sende ok tükenir
ne acı yara benden..."

o analar, o anılar o yıllar yaşardılar
analar mağrur mabetler gibi susardılar
eyvânlarda serin yaz geceleri
kurutulmuş patlıcanları tokuştururdu rüzgâr.

bir kahvenin telvesinde buğulanırdı zaman
analar bize seslenirdi taş avlulardan
koşarak gelirdik...
koşarak yırttığımız sokaklardan
türküler, maniler duyulurdu ilenen avurtlardan

"su olup taşabilsem
dağları aşabilsem
ne kadar sevinirdim
sana yaklaşabilsem..."

o analar, o anılar o yıllar yaşardılar
analar ana kokar, gül bakar, şehriye açardılar
analar... gökyüzüne ne güzel bakardılar
analar saçlarında aklıkları kınarla kandırıp
kandillerde mum yakar
yatırlarda mahçup dilekler tutardılar...

herkesin anası bir defa ölür
ölür kınaları, yemek tarifleri ve türküleri
herkesin anası bir defa ölür
ölür sevgileri, kokuları ve öpüşleri

herkesin anası bir defa ölür;
bir hançer
birden böler ikiye
yüreklerimizi...

Yılmaz Odabaşı

Birbirleriyle 'anket' yoluyla iletişim kurmaya çalışan bu gençlerin hayat anlayışı bu defterden yansıyor. Birbirlerinin hayatını didik didik etmek üzere hazırlanmış sorular 100'ü geçiyor. Müthiş bir merak duygusuyla arkadaşının 'sevdiği sanatçıları, şarkıcıları, filmleri, okuduğu kitapları, nefret ettiklerini' öğrenmek istiyor anket sahibi. İdealindeki erkek ya da kız nasıl bir tip? Hangi çağda yaşamak ister? En sevdiği üç şey? Arkadaşlarla sohbette en çok ne konuşulur? Romantik mi yoksa realist mi? Milli piyangodan büyük ikramiye çıksa ne yapar? Aşkı ve sevgiyi nasıl tanımlıyor?

'Fakir Ama Mutlu Olmak!'

AYLA ÖNDER

Yirmi yıl öncesinin bir anket defterinden, o dönemin genç insanının değerleri. Yeni dünya düzeni.. Serbest piyasa ekonomisi.. Globalleşen dünya.. Ve bu sistem içinde 'yükselen değerler'.. İmajın yarattığı insan. Para ve 'güç'ün tartışılmaz hakimiyeti. '80'li yıllardan bu yana esen 'değişim' rüzgarları eskiye, geçmişe dair ne varsa silip süpürüyor. Her geçen gün hız kazanıyor 'değişim'. Zevkler, alışkanlıklar, yerini bize sunulan yeni zevklere bırakıyor. Bir sabah uyandığımızda, yeni bir 'in' yer alıyor hayatımızda. Birkaç gün önce 'tapılanlar, yüceltilenler', kısa bir süre sonra 'out' oluyor. İdeolojiler, hayat anlayışları, ideal meslekler, giyim tarzları, starlar, kitaplar, dergiler.. Bir 'klip' süratiyle değişiyor her şey. Hayat bir rüzgar gibi geçiyor ve damağımızda bile kalamayan tadları hızla terkediyoruz. 'Yeni' olan ne varsa, kullanıldığı andan başlayarak eskitiliyor. Hiçbir tabu kalmamalı! Medya, tabuları yıkma savaşımında yol gösterici. 'Sen, sen ol' diyor yeni ideoloji. Neopopülizm bu çağda yükselen değerlerden. Birey olmak 'in'. Peki ama, nasıl birey olunur? Onun da formülü; 'Daha çok tüket, kendin ol, birey ol.'

Her şey eğlenceye endeksli.. TV kanallarındaki 'hoş vakit geçirme' programlarına, reklamlara, televolelere bakılırsa herkes tüketiyor ve eğleniyor. Peki, ya geçmişten bugüne kalanlar? Ya da kaldı mı? Nostaljik sohbetler hangi yıllara kadar uzanıyor? 'Nerede o günler' diye başlayan yazılar neden bu kadar çok? Neyi arıyorlar? Bu imajlar çağının ortasında, 'mış gibi' yaşayanların arasında, 'sahiciliği' arayanlar nasıl ayak uyduruyor? Ya da kimler yabancılaşıyor?

20 yıl öncesinde tutulmuş bir anket defteri içinden çıkan 'değerler', bugünün değerlerinden söze başlama zorunluluğunu getirdi. Yer yer kopmuş, sararmış sayfalarında, o zamanın 'saf ve temiz duyguları' okunuyor. Şimdiki zamanla karşılaştırıldığında arada bir uçurum var. '12 Eylül öncesi'nden bir kesit bu. Ya da, o moda deyimle 'dinazorların güncesi'.

O zamanlar, yani bu defterin yazıldığı 1977-1979 yıllarında, yaşları 15-18 arasındaki gençler kendilerini anlatıyor. Bugünden bakıldığında, internetin, bilgisayarın günlük yaşama girdiği bu çağdan fotoğrafı çekildiğinde, 'out' elbette. Acaba onlar için 2000 ne ifade ederdi? Böyle bir bakış fırlatıldığında, bugünün gençleri 'uzayda yaşıyorlar' onlara göre belki de. Titizlikle hazırlanmış sorular, özenle verilmiş yanıtlar birçok ipucu veriyor. O kaba tabirle, 'her şey bir Türk filmi gibi' o zaman. Hayat tam da öyle. 'Saf ve temiz duygular, ömür boyu sevmeler'..

Bir zamanlar..

Adreslere bakılırsa, (Son soru; adresiniz ve telefon numaranız) bu gençlerin çoğu kentin varoşlarında yaşıyor. Kentin bir iki halka ötesinde kurulu varoşlarda hayat bambaşka o zaman. Genç kızların ve erkeklerin isyanlarına **Orhan Gencebay** ve **Ferdi Tayfur** tercüman oluyor. İsyan, aynı zamanda **Selda**'nın, **Melike Demirağ**'ın, **Cem Karaca**'nın sesinde. Ve mahalle duvarlarında kırmızı siyah boyalarla da başkaldıranlar var. 'Yaşasın'lı, 'kahrolsun'lu sloganlar bağırıyor duvarlardan.

Anket defterinin konukları da ayrı yerlerde duruyor, fakat aynı atmosferi soluyorlar. İç içe geçmiş iki hayat tarzı... Bir yandan 'militan' gençler, kendilerini 'sömürüsüz bir dünya için' feda etmeye hazırlanırken, öte taraftan aynı kuşak içinde başka bir yaşam biçimi boy veriyor.

Duvarlarında **Nazım**'ın, **Yılmaz Güney**'in, **Marx**'ın posterlerinin asılı olduğu daracık odalarda tartışmalar sürüyor hararetle. Yeni bir dünya düşü kuruyorlar ve düşün gerçekleşmesi için gerekirse ölüyorlar.

Bu sayfalardan yansıyan, 12 Eylül öncesinin toplumsal hayatından sadece bir kesit. O şarkı sözünün anlatımıyla, henüz 'büyümemişler' ve dünya 'kirlenmemiş'. 'Pratikten' dersler çıkarmaya çalışıyorlar, birbirlerini etkileyip 'değiştirmeye' çabalıyorlar. 'Devrimci' gençlerin 'lümpen, küçük burjuva' diye adlandırdığı 'ötekiler', bu etki halkasının içine giriyor ister istemez. Bir 'seyirci' olarak kalmayı yeğleyenler de var. 'Sempati'yle yaklaşanlar da..

Rüzgar soldan eserken

Bugün, TV'lerden fırlayan keyifli, eğlenceli gençlik programlarının tam tersine, o günün tek kanallı televizyonundan 'kara haberler' ilan ediliyor. Ülkenin üzerine siyah bulutlar çökmüş. Yürekler sıkışıyor, gözler doluyor. 'Ölü bulundu' haberleri koyulaştırıyor korkuyu, tedirginliği..

Tek bir TV ve radyo kanalıyla, birkaç gazete iletişimin yegane araçları. Bir de gökten yağarcasına dağıtılan bildiriler.. Gazeteler 'mega kupon' dağıtmıyorlar. Düzenledikleri yarışmalarla, 'artist olmak isteyenlere' şans kapılarını aralıyorlar. Edebiyat, sanat dergileri altın çağını yaşıyor. Sinemaların, tiyatroların önünde bilet kuyrukları uzuyor.

Markalar alışverişe henüz tam teneffüz etmemiş. 'Tüketim canavarı' peydah olmamış daha.. Kot'un adı kot, içeceğin adı gazoz. (Coca cola, 'hayatın gerçek tadı' olma savaşını sürdürüyor.)

Türkan Şoray'lı, **Tarık Akan**'lı filmler; **Yılmaz Güney**'li, **Semra Özdamar**'lı, **Melike Demirağ**'lı filmler aynı sinemalarda. Seks filmleri vizyona girme hazırlığında.. İşte böyle bir hayatın ortasında, rüzgar iki taraftan da esiyor. Ne var ki, sol taraftan esen yel daha güçlü. Gençliğin bir kesiti, yürüyüşlerde 'omuz omuza'lar. Ve şaşkınlıkla onları izleyenler.. 'Aman ha, anarşistlere karışma' diye sıkı sıkı tembihlenenler..

Bana kendini anlat

Birbirleriyle 'anket' yoluyla iletişim kurmaya çalışan bu gençlerin hayat anlayışı bu defterden yansıyor. Birbirlerinin hayatını didik didik etmek üzere hazırlanmış sorular 100'ü geçiyor. Müthiş bir merak duygusuyla arkadaşının 'sevdiği sanatçıları, şarkıcıları, filmleri, okuduğu kitapları, nefret ettiklerini' öğrenmek istiyor anket sahibi. İdealindeki erkek ya da kız nasıl bir tip? Hangi çağda yaşamak ister? En sevdiği üç şey? Arkadaşlarla sohbette en çok ne konuşulur? Romantik mi yoksa realist mi? Milli piyangodan büyük ikramiye çıksa ne yapar? Aşkı ve sevgiyi nasıl tanımlıyor? Zengin ve mutsuz mu yoksa fakir ama mutlu olmayı mı tercih eder? Yanında birileri kavga etse seyreder mi, yoksa ayırır mı? Daha onlarca soruyla sıkıştırıyor arkadaşını. 'Şeffaf' bir ilişki istiyor belli ki. Ve 'Sorulara doğru yanıt verdiniz mi?' diye de soruyor.

Peki ya yanıtlar? Yanıtlarda, 20 yıl öncesinden genç insanın değerlerinin tablosu çıkıyor ortaya. Bugünden bakıldığında gözlenen, o günki değerlerin tersyüz edilişi. Hayat tarzlarının bambaşka bir şekile bürünmesi. Aynı zamanda bir şok. Defterin yapraklarının arkasına, yazılardan boşluk kalan ön yüzlere o dönemin starlarının fotoğrafı yapıştırılmış.. Bazı 'özlü sözler' kenarlara sıkıştırılmış. Bunların yanı sıra gazetelerden, dergilerden kesilen ilginç, hoş fotoğraflar.

Sayfaları çeviriyorum, gözüme en çok çarpanları yazıyorum: **Fatma Girik**.. Çocuğunu öpen bir anne.. **Nokta-Virgül** ikilisi.. Cep fotoromanlarının yakışıklı jönü **Franco Gaspari**.. **Çarli'nin Melekleri**.. Bir fotoroman karesi (Delikanlı genç kıza; 'Bir gün sana soyadımı versem ne yaparsın!' diye soruyor).. **Yılmaz Güney.. Elvis Presley.. Sezen Aksu.. Nükhet Duru.. Marilyn Monroe.. Türkan Şoray.. Filiz Akın..** Birbirlerine sarılmış sevgili fotoğrafları.. **Melike Demirağ.. Nilüfer.. Charles Bronson.. The Sweet.. İlhan İrem.. Küçük Ev'in yıldızları.. Avanak Avni.. Müjde Ar.. Ajda Pekkan.. Alpay.. Moğollar.. Mona Lisa..**

Bu fotoğrafların çevresinde kalan boşluklara yazılmış sözler dikkat çekiyor. Çoğu aşkla ilgili: 'Seni gerçek şeyler için değil, gerçek her şey sende olduğu için seviyorum.' 'Kalp ne alınır ne satılır, sadece hediye edilir.' 'Dünyanın bütün zevkleri senin acılarından değerli değildir.' 'Gözyaşları, insan ruhuna yağan ya

yağmurlarıdır.' 'Ölümden korkmayan ölmez, ölüm kendine koşanları vurmaz.' 'Sev seni seveni sürüye çoban olsa da, sevme seni sevmeyeni Mısır'da sultan olsa da.' 'Dost uğruna ölmek değil, uğruna ölünecek dost bulmak zordur.' 'Yarin yanağından gayri her yerde, her şeyde hep beraber diyebilmek için.' 'Yarin yanağından gayri her yerde, her şeyde hep beraber diyebilmek için.' 'Haydi insanlar kin tutmayın birbirinize, haydi insanlar sarılalım birbirimize.'

İdeal erkek: Esmer ve bıyıklı

Anketin sahibi kimdir? Şimdi nerede? 1962 doğumlu bu genç kızın, 'ömür boyu hatıra kalsın' diye hazırladığı bu defter şimdi neden kendisinde değil? Bu soruların yanıtı meçhul. Zaten, böyle bir bilgi olsaydı da bu yazıda ifşa edilmeyecekti doğal olarak. Ankete yanıt verenlerin adı da bende saklı kalacak elbette.

Gelelim verilen yanıtlara... Tam 117 soru var. Bunlar arasında karakteristik olanları seçildi. Ankete katılan toplam 20 genç var. Bunların 7'si erkek. Çoğunun idealindeki meslekler dört grupta toplanıyor: Doktor, eczacı, öğretmen, hemşire.. Artist olmak isteyenler de var aralarında. Politikacı olmak isteyenler tek tük. A. D. adlı genç kız, bu soruyu şöyle yanıtlamış: "Artist olup kendi hayatımı oynamak isterim. Ya da şarkıcı olup, fakirler için bedava konser düzenlemeyi..."

Genellikle kendilerinden hoşnutlar. 'Bu çağda yaşamayı' ve tekrar dünyaya gelirlerse, 'kendileri olarak gelmeyi' istiyorlar. Sadece bir işçi kız 'Sıhhatli, mutlu ve asil bir ailenin kızı olarak dünyaya gelmek isterdim.' diye yanıtlıyor. Nasıl bir çağda yaşamak istersiniz sorusuna yanıt veren 5 kişi, 'Savaşın ve sömürünün olmadığı bir çağda.' diyor.

"Nasıl bir tiple çıkmak istersiniz?" sorusuna yanıt veren kızların çizdiği tip genellikle esmer ve bıyıklı! Aynı soruya yanıt verenlerin bir bölümü de, önemli olanın tip olmadığını, karakter olduğunu" savunuyor.

Sokakta birilerinin kavgasına tanık olsalar ne yaparlar? Hepsinin yanıtı benzer: "Ayırırım, araya girerim." Z. A. çok kere ara sopası yemiş kavga edenleri ayırırken..

Milli Piyango'dan büyük ikramiye çıksa? Büyük bir çoğunluğu fakirlere dağıtmak istiyor bu parayı! Bir tanesi araba alıp, köylere gitmek istiyor. "Oradakilerin dertlerini paylaşmak için." İşçi olan konfeksiyoncu genç bir erkek, büyük bir atölye açıp yoksullara ucuz giysi dikmekten söz ediyor.

"Fakirlik kader olamaz"

Onları en çok etkileyen şarkılar; 'Beni böyle sev seveceksen', 'Arkadaş', 'Fakirlik kader olamaz', 'Sevemez kimse seni', 'Sevdan olmasa', 'Kaybolan yıllar', 'Huzurum kalmadı fani dünyada', 'Batsın bu dünya'.

En sevdikleri üç şey arasında, 'aile' başta geliyor. İkinci sırada, 'dostlar, arkadaşlar' yer alıyor. Nefret ettikleri şeylerin başında, 'yalan, ikiyüzlülük ve egoistlik' var. Hemen hepsi 'dedikodu'dan nefret ediyor. Issız bir adaya gidildiğinde, 'dürbün' götürmeyi tercih edenler çoğunlukta.

Parayla ilgili sorulara verilen yanıtlar da birbirine benzer. Soruların en ilginç olanı; "Zengin ve mutsuz mu olmak istersiniz. Yoksa fakir ama mutlu olmayı mı tercih edersiniz?" 19 gencin verdiği yanıt tek: 'Fakir ama mutlu olmak!' Sadece verilen yanıt da 'zengin erkek, fakir kız filimlerinde sık sık gördüğümüz sahneleri hatırlatıyor: Aşk paraya üstün geliyor!

Kötü Şair Şerafettin 'Aşk'

ŞİİR ve OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
ELİF YAVNIK
KAMERA : Dr. CEM MUMCU

Ruhumu acıtıyorsun
bakma öyle telaşlı

Şimdi kendimden çıkıp gitsem
Şimdi senden çıkıp gitsem

böceklerin, ağaçların, gecenin
memleketine

Bir arı kovanı(nın) çatı katında
doğum uykularıma kavuşsam yeniden

Bir karınca ayağımı ısırsa
Korksam bir kertenkelenin
hışırtısından

Gördüğüm her şey
ya duruyor ya da çekip gidiyor

Ben hangisindeyim
sen hangisinde uyuyorsun

Çıkıp gidiyorsun kendinden
bir deniz nasılsa öyle

bir ağaç nasılsa öyle
bir gül nasıl soluyorsa öyle

Sende bir hal var
Sen hiç sen değilsin

Buralara benzemiyorsun
gözlerinden belli

HİÇ KİMSENİN RENGİ YOK ÜSTÜNDE

www.kotusair@hotmail.com

18 Ekim'de saat 18.OO'de Kötü Şair Şerafettin 'in sunduğu Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'ndeki Suare Şiir Matinesi'nin konukları, Sunay Akın ve Ahmet Ümit...

TIAMAT
Konserleri ertelendi
(6-7-8 Ekim'de görüşürüz)

Long Play

SENTENCED
21 Ekim 2000
Kazablanka Concert Hall

DENİZ DURUKAN • dendur66@hotmail.com

SAYI:12

GÜVEN ERKİN ERKAL • kertenkele@hotmail.com

Rashit: "Punkın şekilci bir hareket gibi görünmesi eyleme dayanmasından kaynaklanıyor. Bir insanın saçını başını dikip sokakta yürümesi toplum kurallarına karşı yapılmış bir eylemdir."

"Ne Kadar Popüler Olursak O Kadar Düşeriz"

Genel olarak punka karşı olumsuz bir tepki var. Neden böyle?

Tolga: Sanırım görünüşle ilgili bir tepkidir. Punk sistem karşıtı bir hareket olduğu için, diğer müzik türlerine oranla yaşayış ve kültürle daha iç içedir. Kimseyi kırmak istemiyorum ama, rock müziğin gerçek anlamda felsefesi yoktur. Punkın bir felsefesi vardır ve görünüşüyle de bunu yansıtır.

Nedir o felsefe?

Oğuz: Biraz nihilizme, biraz anarşizme dayanır. Punkın şekilci bir hareket gibi görünmesi eyleme dayanmasından kaynaklanıyor. Bir insanın saçını başını dikip sokakta yürümesi toplum kurallarına karşı yapılmış bir eylemdir. Ben sizden değilim, sizin giydiğiniz üniformalara karşı çıkıyorum anlamına gelir. Estetikten ziyade bir nevi eylemdir.

Tolga: Toplum insanları aynı şekilde olmaya iter. Punk ise toplumdan sıyrılmak isteyen, toplumun yanlış yanlarından kaçmak isteyen insanların müziğidir. İnsanları görünüş olarak rahatsız etmek, topluma karşı bir saldırıdır.

Oğuz: Fiziksel olarak bir eylem yapmıyoruz ama zihinsel olarak eylem içindeyiz. Varlığımızla bir eylemiz. Ama insanın zekası yeterliyse, illa saçını dikmesi gerekmiyor.

Punk agresif bir müzik. Siz de agresif misiniz?

Oğuz: Ben öyleyim.

Tolga: Evet agresifim. Çevremizde olup bitenlere karşı çok çabuk hiddetlenebiliyoruz. Ama insanlara saldırmıyoruz. Punkta şu vardır; punk saldırmaz, saldırıya uğrar ve kendini korur. Kadıköy konserinde başımıza gelen de buydu. Fasişt bir saldırı yaşadık.

O saldırıdan bahseder misiniz?..

Tolga: Kadıköy'de Avrupa Müzik Şöleni'ne çıktığımızda Ülkücülerin saldırısına uğradık.

Oğuz: Bu kavga Radical Noise'in söylediğine göre kız yüzünden çıkmış. Öyle birşey yok. Tamam, sonuçta bazı kızlara da saldırı oldu ama, orada bozkurt işareti yapıp sahneye şişe atıldığında Radical Noise'den de hiç kimse yoktu.

Bir web sitesinde ne söylediğimiz anlaşıldığı için saldırıya uğradık demişsiniz... Başka grupların söyledikleri şeyler anlaşılmıyor mu? Mesela Radical Noise?..

Oğuz: Biz konserde kahrolsun faşizm diye bağırdık, ama onu söylemeden önce zaten saldırı başlamıştı. Önce amatör faşistler vardı, sonra profesyonel olanları geldi.

Tolga: Çünkü söylediğimiz sözler anlaşılıyordu. Metalin dinleyicisi çok. Birçok insan İngilizce olan şarkı sözlerinin ne anlama geldiğini bilmiyor, öğrendikleri an eminim onlara da saldırırlar. Üzülerek söylüyorum; metal ve hip hop müziği içerisinde faşist insan çok var. Biz Türkçe söylüyoruz, isteyen dinler diyoruz. Fazladan bir dinleyici sayısına ihtiyacımız yok. Az olsun amma öz olsun.

Genelde topluma karşı çıkış ergenlik döneminde olur. Ve bu dönemde gençler kendini müzik, şiir gibi uğraşlarla ifade eder. Yaşınız ilerleyince punka devam edecek misiniz?

Tolga: Ben ergenliği atlattığımı düşünmüyorum. Yetişkin olmak istemiyorum. Adam olmak istemiyorum. Çünkü adam olmak isteyen insanların neler yaptığını görüyoruz.

Oğuz: Yurtdışında kırklı yaşlarında, çoluğu çocuğu olan birçok punkla karşılaştım. Kafada olup biten bir şey. Punk gerçekten bir yaşam biçimi. Bu felsefeyi anlayan insan entelektüeldir. Sözünü ettiğim bilinen anlamıyla entelektüellik değil. Fanzin okumak da bir nevi entelektüelliktir.

Fanzin okumak bir çeşit karşı çıkış mı?

Tolga: Fanzin alternatif bir yayındır. Kopyalanmasına kimse bir limit veya sansür koyamaz.

Fanzin bana yüzeysel geliyor. Sisteme karşı çıkmak için ciddi bir birikim gerekiyor. Bu da kitapla sağlanır.

Tolga: Evet. Fanzin kişisel, anlık bir şey.

Şu anda neler yapıyorsunuz. Herhangi bir yerde çalışıyor musunuz?

Tolga: Çalışmaya karşıyım. Arada bir iki ay çalışıyorum. Çalışma hayatını da baltalamaya çalışıyorum aslında.

Oğuz: Gelecekle ilgili kaygım var. Bu yüzden çalışıyorum.

Punkın adrenalini artıran bir tınısı var. Nasıl bir boşalma bu?

Oğuz: Bu harika bir şey. Bizim şarkılarımız, konserlerde albümdeki hızıyla çalınabiliyor. Hissediyoruz ve gaza geliyoruz. Özellikle seyirci de etkiliyor bizi.

Türkiye'deki çarpıklıkları sokak diliyle anlatıyorsunuz.

Tolga: Evet. Sokak diliyle yazılmış ironik şarkılar bunlar.

Politik müzik yapıyorsunuz ama politik olmadığınızı söylüyorsunuz.

Tolga: Biz grup olarak politika yapmıyoruz. Bir ideolojimiz yok. Belli bir kuruma ya da fikre hizmet etmiyoruz. Kendimize hoş gelen şeyleri seçiyoruz, her şeyden biraz alıyoruz. Kişisel bir şey bizim yaptığımız.

İdeolojimiz yok diyorsunuz. Punk ideolojik değil mi?

Tolga: Sonuçta sol görüşe sahip olduğumuz kesin. Ama bu bildiğimiz, klasik anlamdaki sol değil. Türkiye'deki sol anlayış bana bağnaz geliyor.

Oğuz: Herhangi bir eylemde çıkıp halay çekmek istemem. Türkiye'deki solcularla benim eylem mantığım çok farklı. O açıdan da birçok yerde ayrılıyoruz.

Türkiye'de bir sürü müzik grubu var. Çoğu da aşk, börtü böcek konularını işliyor. Sözleri de sizin kadar sert değil. Ama çıkıp da "biz politik değiliz" demiyorlar.

Tolga: Biz punk müzik yapıyoruz. Pop grubu değiliz.

Oğuz: Yeraltında gruplar var. Bizim şu anda sizinle yaptığımız röportajı reddeden en aşağı bin tane grup sayabilirim size. Sonuçta Öküz bağımsız bir dergi, ama bir yanıyla sisteme ait. Dağıtımıyla en azından.

Tolga: Türkiye'deki olanakların darlığında, sistemin araçlarını bir şekilde kullanmamız gerekiyor.

Oğuz: Mesela albümümüz tahmin etmediğimiz kadar çok sattı. Şöyle bir sorun da var; ne kadar popüler oluyorsak o kadar düşüyoruz aslında.

Tolga: İnsanlar "ne güzel, her yerde çıkacaksınız" diyor. Biz bunun için müzik yapmıyoruz ki. Biz nefretimizi kusmak istiyoruz. O yüzden çalmamayı bile kabulleniyoruz.

Grup içinde uzun zamandır birtakım problemler var. Bir ara ayrıldınız, sonra tekrar devam ettiniz. Ama yine de kendi içinizde bir çözülme var. Birbirinizden habersiz gibisiniz.

Tolga: Aramızda kopmalar oldu. Grup ikiye bölündü. Belki onlar büyüdü biraz.

Oğuz: Bizim grubun tek sorunu popülizmdir. Genelde popülizm punk gruplarının belasıdır. Dağılmalara neden olabilir.

Tolga: Sonuçta biz bir araya gelmeyi düşünmüyoruz. Bir albüm daha yapmayı istiyoruz. Bunu da şunun için istiyoruz; bir şeyler yaptılar ama arkasında duramadılar demesinler diye. İkinci albümden sonra da ayrılacağız.

Gerçekten "Telaşa Mahal Yok" mu?

Tolga: Her şey hazır olmasına karşın uzun süre albüm yapmadık, bekledik. Sonuçta albüm istediğimiz gibi çıktı. Ağır ağır gidiyoruz, acelemiz yok. Ömür uzun yanı.

Bir şarkınızda "Beni kandır ama, kendini kandırma" diyorsunuz. Gerçekten de felsefeniz bu mu?..

Tolga: Ben kişisel olarak kendimi kandırmamaya dikkat ediyorum. Ama birçok insan kendını kandırıyor.

Oğuz: Siz bir basın mensubusunuz, ama kendinizi kandırıyorsunuz. Çünkü bir işınız, eviniz, televizyonunuz var diye kendinizi mutlu sayıyorsunuz, bu bir kandırmaca. Siz de bu çarkın dışlılerinden birisiniz.

Tolga: Paraya endekslı bir hayat bu. Kağıt parçacıkları için insanlar birbirini yiyor.

Son arzularınız?..

Tolga: Rashit Grubu olarak son kez konser vermek...

Oğuz: Kendi plak şirketimi kurmak...

Demo Albümler Tarihe Mi Karışıyor?

Pentagram'ın davulcusu ve Pena Müzik Mağazası'nın sahibi **Cenk Ünnü**, bandrolsüz kaset ve CD sattığı gerekçesiyle mahkemelik oldu. Satılan söz konusu albüm **Yok** adlı topluluğun kendi olanaklarıyla kaydedip çoğalttığı demosuydu. Bu durum, birçok topluluğun müzik piyasasına ilk adımı olarak bilinen demo albümlerinin, artık dinleyicisine zor ulaşacağı anlamına geliyor. Sanatçıyı koruma gerekçesiyle yapılan bu "temizlik harekatı"nın, amatör toplulukları korumaktan çok, zor durumda bırakacağı bir gerçek. Yani önümüzdeki günlerde başta Akmar ve Atlas Pasajları olmak üzere bir çok noktada bu demoları artık göremeyebiliriz. Toplulukların ilk şoku atlattıktan sonra bu duruma bir çözüm bulması gerekecek. Akla ilk gelen çözümler arasında, iyice yeraltına çekilip demolarını oradan postayla satışa sunmaları gibi bir çözüm geliyor. Bir başka yöntemse şu: **www.basamax.com** ve **www.studyoimge.com** olabilir (Bu siteleri bir gezin, neden olduğunu anlayın). Yine de bu çözümler, "kendi albümünü kendin yap" keyfini yaşatmayacaktır. Ha bu arada hemen belirtelim; korsan albüm (!) sattığı gerekçesiyle mahkemeye çıkacak olan Cenk'in topluluğu Pentagram'ın tüm albümlerini, MP3 CD olarak kaldırımlarda görmek mümkün. Polis bu tezgahlara sadece "porno film var mı" diye bakıyor. Ve ilginçtir, sonra da "Himm! Yokmuş" deyip geçiyor.

Yanlış Olmasın!..

Prolefan'ın web sitesinde **Radical Noise**'in **Rashit**'le mesajlaşması ve **Crunch**'ın da taraf olmasıyla tırmanan gerginlik, Prolefan'ın mesaj sayfasının kapanmasıyla sona erdi. Söz konusu gerginliğin iki kaynağı vardı. İlki, Kadıköy'de çıktıkları bir konserde ülkücü olduğunu iddia eden bir grubun Rashit'e saldırması ve RN'in buna seyirci kalması. İkincisiyse yine RN'un sayfalarımızda yayınlanan röportajında "hardcore punkın ayakları yere basan halidir" şeklinde bir açıklama yapmasıydı. Sonuç olarak iki topluluk arasında oluşan gerginliğin sona ermiş olduğunu belirtip şunu hatırlatalım; Röportajlarına yer verdiğimiz (ve vereceğimiz) tüm topluluk ve solistleri belirlerken öncelikle aradığımız özellik, söz ve beyanatlarının arkasında durabilmeleri olmuştur. Her ihtimale karşı röportaj sonrasında meydana gelebilecek bir yanlış anlamayı önlemek amacıyla da röportaj kasetleri saklanmaktadır.

Kaydedenler Kulübü adına
D. Sfenks & R. Sfenks

Ayın En Güzel Onlusu

1. **Pentagram / Gündüz Gece**
   Popçular Dışarı (Konser) / Tempo Müzik
2. **Düş Sokağı Sakinleri / Mor Yel**
   Üç / EMI - Kent
3. **Kramp / Tek Başına**
   İstanbul Sokakları / Ada Müzik
4. **Radical Noise / Bazen**
   Plan-B / Hammer Müzik
5. **Bulutsuzluk Özlemi / Dede Baba Oğul**
   Yol / Ada Müzik
6. **Kargo / Yanımda Sen Olmayınca**
   Sen Bir Meleksin / Universal
7. **Mor ve Ötesi / Boşver**
   Bırak Zaman Aksın / Ada Müzik
8. **Nil Karaibrahimgil / Ben Özgürüm**
   Ben Özgürüm / Papağan Müzik
9. **Rashit / Çok Mu Zor?**
   Telaşa Mahal Yok / Kod Müzik
10. **Aslı / Keşfialem**
    Neresindeyim / Sony

Listeler her pazar saat 21.00 - 23.00 arası 104.0 Radyo D Maximum Rock programında belirlenmektedir.

Raflarda Bu Ay

Serüvenciler-Veda
Aşanlar Müzik

İlk albümlerini çıkaran grup, daha önceden tanıdığımız isimlerden oluşuyor. **Tuncay Akdoğan'ı Kızılırmak**'tan, **Gürsoy Tanç**'ı **Zuğaşi Berepe**'den **Uğurcan Sezen**'i hem Zuğaşi Berepe, hem de **Flu**'dan tanıyoruz. Vokalde ise Kürtçe müziğin tanınmış ismi **Fırat Başkale** yer alıyor. Özgün müziğin, arabeskin, rockın formlarını kullanarak sentez bir müzik oluşturmaya çalışan grup, özgün müziğe kimlik kazandırmak için uğraşıyor. Ama bu seferlik bir kimlikten çok karmaşanın hakim olduğu bir çalışma çıkıyor karşımıza. Rastgele diyoruz...

Astrahan – Yedi Ateş
Demo

İkinci demosunu çıkaran Ankara'lı Astrahan'da kaptan **Metin Dikkaş** dışında kimse kalmamış. Zaten o da sadece bir davulcuyla kotarmış bu demoyu. Fidayda'nın enstrümantal yorumu dışında, tamamen Türkçe bestelerden oluşan bu albüm, "Heavy metal Türkçe olmaz" diyenleri haklı çıkartacak düzeyde. (Ve bu durum; "zor koşullar altında kayıt" problemi değil.) Bu demonun ilkine attığı fark; Metin'in artık "iyi" gitar çalıyor olması. Kin, intikam ve hesaplaşma üzerine sözleri sevenlere. Üçüncü demoyu bekliyoruz.

Pisliks - Çiçekçi Elektrikli
Testere Katliamı
Fuck Copright

Rashit'den **Tolga "küçük"**ün hazırladığı bu demo kötü kaydıyla, kirli sounduyla ve birbirinden çarpıcı sözleriyle punkın bütün özelliklerini taşıyor. "Öldürmek Arzusu" adlı parçada "asla uzlaşmam sizin aptal dünyanızla / hata ettiniz beni doğurmakla / hatalarımdan ders almam / zevk verir onlar bana" derken "Sabrım Kalmadı Artık" adlı parçaya sidik kokusu bulaştırıyor Pisliks; "Ölmen için sabırsızım iple çekiyorum o anı / İçip içip sulayacağım sidiklerimle mezarını". Kısacası Tolga, zombi punkları ölülerle pogo yaptırıyor. Canın cehenneme Tolga.

(Altay Öktem)

Leviathan – Cold caress
Poem Productions

Artık İzmir'de bağımsız bir müzik firması daha var. Firma, Leviathan'ın kendi prodüksyonlarını kendi üretip dağıtması amacıyla kurulmuş (Bi tarafımızı keseriz, kasaba minnet etmeyiz hesabı). 1996'da çıkan ilk demoları Forrest Of The Fallen'la bir atmosferic black metal topluluğu olarak tanınan topluluk, bu kez doom tarzına da ağırlık vermiş durumda. "Tersten kayıt" gibi, karanlıklar alemi topluluklarına özel numaralar bu albümde de yer alıyor. Kapak; yılın en iyi albüm kapaklarından birisi olabilir. Ayrıntılı bilgi; www.poemproductions.com

Sıradaki Gelsin

Geçtiğimiz ayın önemli konserleri arasında duyurduğumuz Dream Theater, gerçekleşen bir dizi aksilikten ötürü gelemedi ama şimdi Sentenced bizi teselli etmeye geliyor. İstanbul Üniversitesi Rock Kulübü'nün yeni jenarasyon yöneticileri oldukça faal. İşte bu konser, ortaya koyacakları büyük kahramanlıkları olacak. Konuğumuz **Sentenced**'a iki yerli topluluğumuz eşlik edecek; **Leviathan** ve **Abraxas**. 21 Ekim Cumartesi Saat 15.00'de başlayacak olan konser, **Kazablanka Concert Hall**'da gerçekleşecek. Ankara ve İzmir'den konserden bir gün önce otobüsler kalkacak. Bilgi için arayın; 0532 230 85 74

Rock Station'ın Dergi Hali

Yıllardır radyo –TV programı, web site ve rock festivali olarak karşımıza çıkan Ankara orjinli Rock Station bu kez de bir dergi olarak belirdi. Kaptan **Hicri Bozdağ** yönetimindeki dergi, siyah beyaz, tamamen kuşe kağıda basılı, 42 sayfa ve büyük boy olarak çıkıyor. İlk sayıda doğal olarak, Ankara'nın karanlık bölgesinden isimlerle röportajlar yapıldığını görüyoruz; **Ehrimen, Sadistic Spell** ve **Witchtrap** bunlardan bazıları. Duvardaki Tablo ve Kitap Ayracı gibi köşeler, bu tip dergilerin en büyük eksikliklerindendi. Rock ve metal türlerini açıklayan sayfa çok başarılı. Bir sürü albüm kritiği ve poster de var. Rock Station'ın yazarlarından **Oktay Uslu**, bu dergiyi almayanlar için nefes tüketmezse yerini gerçekten doldurmuş olur. Hicri Bozdağ'ın web sitesine şu adresten ulaşabilirsiniz: **http://rockstation.cjb.net**..

Şimdi Reklamlar

Bir şarkıyı ilk kez bir reklamda duyup sonra da mırıldandığımız vakidir. Bir süre önce Kargo'nun Efes Pilsen birası için yaptığı "Herkesin Geçtiği Yoldan Geçme" adlı çalışmasıyla karşılaşmıştık. Bu kez karşımıza çıkan şarkı sırt çantamızı alıp yollara vurmamız için oldukça tahrik ediciydi. Turkcell'in reklam filmiyle gelen bu şarkı ve şarkıcı geçtiğimiz ayın en çok merak edilen konuları arasında yer aldı. **Nil Karaibrahimgil** 24 yaşında, reklam yazarı ve Modern Folk Üçlüsü'nden tanıdığımız **Suavi Karaibrahimgil**'in kızı. İlk kez 3. Roxy Müzik Günleri finallerinde görüldü. Daha sonra, **Siddhartha**'nın albümünde sözlerini yazdığı ve seslendirdiği "Om" adlı bir çalışması yer aldı. Kayıtlarını Demir Demirkan'la gerçekleştirdiği ve henüz dinleyicilere ulaşmayan birkaç çalışması daha var. Bu arada **"Ben Özgürüm"** adlı single CD'yi piyasada aramayın. Sadece hazır kart alanlara veriliyor. Şarkının düzenlemesi, **Teoman**'ın da albümlerinde adına rastladığımız **Alper Erinç**'e ait.

Protesto kamplarının bazıları yıllarca sürüyor. 1990 yılında Batı Almanya'da Mercedes, inşa edeceği motor test pisti için yer açmaya ve bu maksatla çevredeki ormanlardan ağaç kesmeye kalkıştığında radikal çevreciler orada derhal bir protest kampı kurmuşlardı. Anatopia adını verdikleri bu kamp beş yıl sürdü. İngiltere'de Claremont yolunun yapımını protest eden yol karşıtları ise ağaçların kesilmesini engelleyebilmek için ağaçlar arasında hamaklar kurarak bir kamp oluşturdular.

Eko Savaşçılar

HALİL TURHANLİ

1980'lerde ortaya çıkan çevreci akımlar bir anlamda 1960'lardaki toplumsal muhalefetin uzantısıydı. Ancak, bu akımların geniş bir tabana yayılmasında gelişen orta sınıf duyarlılıkları da önemli rol oynamıştı.

1960-74 yılları arasında, Batı Almanya başta olmak üzere, Avrupa'da orta sınıflar büyüdüler, genişlediler. Batı toplumları "orta sınıf toplumları"na dönüştü. Orta sınıfın yeni ve dinamik üyeleri pek çok sorunun yanı sıra çevre konusunda da hayli duyarlıydılar. Tüketim kalıpları yaygınlık kazandıkça çevre kirliliği ve tahribatı konusunda daha da duyarlı hale geldiler. Sosyal demokrat ve sosyalist partiler orta sınıfın eko-bilinçli bu genç üyelerini kazanmaya çalıştılar; fakat bu insanlar önce bir hareket, sonra bir parti olarak **Yeşiller**'in örgütlenmesinde, mücadelesinde etkili oldular.

Yeşiller'in en büyük özelliği ortodoks politikalara, yerleşik siyaset anlayışına sırt çevirmiş olmalarıydı. Bir diğer anlatımla, anaakım (mainstream) partilerin ve politikaların dışında, alternatif olmalarıydı.

Geleneksel sol, Yeşiller'in "tek sorun" çevresinde örgütlendiklerini ve salt bu sorunun çözümü için mücadele ettiklerini ileri sürerek onları eleştirdi. Oysa, **Rudolf Bahro**'nun 1980'lerin başında vurguladığı üzere, asıl tek sorunlu, dar amaçlı ve dar perspektifli politika işçilerin ücret artışı için yürüttükleri kurumlaşmış ekonomik mücadeleydi.

İngiliz İşçi Partisi içindeki Troçkist kanat, Militan Eğilim, Yeşiller'i tek amaçlı olmakla eleştirirken **Raymond Williams** onlara umutla bakıyor ve Batı Almanya'da henüz partileştikleri günlerde ilginç bir düşünceyi dile getiriyordu. Williams'a göre Batı Almanya'daki siyasi yapı, parti ve seçim sistemi Yeşiller'e parlamentoya girme ve koalisyon ortağı olma şansı tanımaktadır. Ancak, bu onların şansızlığı da olabilirdi. Zaman, şansı tanımaktadır. Ancak, anaakım politikanın böylesine içinde yer almak onların şansızlığı da olabilirdi. Zaman, Williams'ın kaygılarının yersiz olmadığını göstermiş bulunuyor.

Yeşiller siyaset sahnesinin aktörleri olduklarında imkansızı istemekten yavaş yavaş vazgeçtiler ve pek çok konuda "gerçekçi" davrandılar. Gerçekçi davrandıkları ölçüde de anaakım politikanın tamamlayıcı unsurları oldular.

Bir dönem toplumsal muhalefeti ateşlemiş olan çevreci örgütler on yıl gibi kısa bir zaman dilimi içinde profesyonelleştiler. Bu örgütler şimdilerde yöneticilerine yüksek maaşlar ödüyor, uzlaşma yolları aramak ya da politika değişikliklerine ikna etmek için çokuluslu şirketlerle masaya oturuyor, militan eylemciliğin yerine lobiciliği tercih ediyor, kimi zaman eylem yaptıklarında ise bunu hükümetlerden izin alarak gerçekleştiriyorlar.

Çevre sorunlarına orta sınıf duyarlılığıyla yaklaşım kaçınılmaz olarak yeni bir tüketici tipi yarattı. 'Çevreye dost tüketim malları' almaya özen gösteren, bu malların satıldığı mağazalar zincirinden, örneğin Body Shop'tan alışveriş yapan, Amazonlar'daki yağmur ormanları için gecesini gündüzüne katan **Sting** gibi pop yıldızlarını dinleyerek rahatlayan **"yeşil tüketici"**. Bir de yeşil tüketiciye hizmet sunan yeşil kapitalizm gelişti. Büyük şirketler, ünlü markalar yeşil tüketiciyi kazanmak için yeşil mallar ürettiler.

Yeşiller partisinin ve çevreci örgütlerin merkeze yaklaşmaları, bugün küreselleşme karşıtı hareketin itici gücü haline gelmiş bulunan radikal çevreciliğin canlanmasının, yeşil anarşizmin yükselişinin ana nedenlerinden biri oldu.

Yeşiller partisi içindeki radikal unsurlar, düşsever olmada ve imkansızı istemede ısrar edenler içeriden yürütecekleri muhalefetin etkili olmayacağını anlayarak ayrıldılar. Bu kıdemli radikaller marjinalize edilmiş, gevşek yapılı örgütler içindeki genç unsurlarla, çalışmadan ve dolayısıyla sisteme dahil olmadan, işgal ettikleri evlerde komünal hayat yaşayan şehir otonomcularıyla kaynaştılar. Bu ittifaka, başlangıçta politik yönü olmayan, fakat **"parti patlatma hakkı"** için yürüttüğü mücadele sürecinde otorite karşıtı bir tavır geliştiren "rave gençliği" de katıldı. Böylece, yeşil anarşizmin kimyası tamamlanmış oldu.

"Yeni bir hareket" olduklarını duymak yeşil anarşistleri öfkelendiriyor. Köklü ve zengin bir tarihsel geleneğin mirasçısı olduklarını, bu geleneği günümüzde yaşatmaya çalıştıklarını ısrarla vurguluyorlar. O halde, yeşil anarşizm açısından 1990'ların bir milat değil, bir rönesans olduğunu söylemeliyiz.

Sahiplendikleri ve yaşattıkları geleneğin içinde **Tolstoy, Kropotkin, William Morris**, Kuzey Amerika yerlilerinin kültürü, Derin Ekoloji'nin radikal yorumu var. Bir de, **"doğrudan eylem"** ya da **"eko sabotaj"** rehberi olarak okudukları bir roman var. **Edward Abbey**'nin 1973 yılında, ünlü yeraltı çizeri **Robert Crumb**'ın çizgileriyle yayımlanmış **Maymun Bükme Çetesi (Monkey Wrench Gang)** adlı romanı. Abbey romanda, doğayı korumak için şiddet içeren doğrudan eylemlere girişmekten kaçınmayan gözüpek eko-savaşçıların serüvenlerini anlatmış.

Abbey bu romanıyla yeşil anarşistlere bir de jargon armağan etmiş bulunuyor. Örneğin, romanın başlığında kullanılan "maymun bükme" deyimi doğayı korumak amacıyla gerçekleştirilen bir doğrudan eylem türünü ifade ediyor. Bu eylemle, ağaçların kesilmelerini önlemek, oduncuların testerelerini ya da bıçkı makinelerini tahrib etmek için ağaçlara çiviler gömülüyor. Maymun bükme, oduncuların ciddi biçimde yaralanmalarına da yolaçabilen tehlikeli bir eylem. Fakat, Abbey bu eylemi kararlılıkla savunuyor. **Earth First** adlı radikal çevreci örgütün manifestosu niteliğindeki **Ecodefense** başlıklı kitapçığa yazdığı önsözde şöyle söylüyor: "Artık hiçbir iyi Amerikalı eline bir çekiç almadan, ceplerini çivilerle doldurmadan ormana gitmeyecek. Bu çivileri ağaçlara gömdüğünüzde onları incitmiş olmayacaksınız. Tam aksine, ağaçlar size minnet duyacaklar. Ağaçları, ormanı ancak böyle koruyabilirsiniz. Batı Virginia'daki Emma teyzem bu egzersizi yıllardan beri büyük bir keyifle yapıyor. Bu, ağaçlar için, orman için, yeryüzü için ve insan ruhu için iyi bir şey".

Yeşil anarşistlerin zengin bir doğrudan eylem repertuarları var. Onlar için doğrudan eylem iki bakımdan önemli: Doğrudan eylem eko gerillaların hem bireyselliklerinin bilincine varmalarını sağlıyor, hem de onların kollektif gücünü ortaya koyuyor. Bu açıdan bakıldığında doğrudan eylem, eko gerillaları eğitici, olgunlaştırıcı bir etkiye sahip.

Yeşil anarşistlerin pek rağbet ettikleri doğrudan eylemlerden biri, etik nedenlerle mağazalardan mal çalma (ethical shoplifting). Bu eylemi seçenler, hayvanlar üzerinde denenmiş, hayvanların ölümüne ya da kör olmalarına neden olmuş malları, özellikle de kozmetik malzemelerini, şampuanları çalıyorlar. Çalıyor ve çöplüğe atıyorlar. Çünkü burada çalmanın amacı o malı kullanmak değil. Amaç, etik değerler çiğnenerek, hayvanların yaşam hakları ihlal edilerek imal edilmiş bu malların tüketiciye ulaşmasını önlemek. Kuşkusuz, bu eylem yasalara aykırı, ama etik ilkelere uygun.

Yeşil anarşistler için çevrecilik, doğayı koruma ve bu amaçla doğrudan eylemlere girişme bir hayat tarzı, bir kültürel pratikler bütünü. Çoğu işgal evlerinde yaşıyor ya da göçebe (nomadic) bir hayat sürüyor. Bu nedenle, protesto kamplarına katılmaları, uzun süre o kamplarda yaşamaları hiç zor olmuyor. Dahası, bu kampları Hakim Bey'in deyişiyle, **"geçişi özerk bölge"**lere dönüştürüyorlar.

Protesto kamplarının bazıları yıllarca sürüyor. 1990 yılında Batı Almanya'da **Mercedes**, inşa edeceği motor test pisti için yer açmaya ve bu maksatla çevredeki ormanlardan ağaç kesmeye kalkıştığında radikal çevreciler orada derhal bir protest kampı kurmuşlardı. **Anatopia** adını verdikleri bu kamp beş yıl sürdü.

İngiltere'de **Claremont** yolunun yapımını protest eden yol karşıtları ise ağaçların kesilmesini engelleyebilmek için ağaçlar arasında hamaklar kurarak bir kamp oluşturdular. Avustralya'da da güçlü bir radikal çevreci hareket var. Bu ülkedeki eko-sabotörlerin büyük bir kısmı göçebe hayatı yaşıyorlar ve onlara **"yabaniler" (ferals)** deniliyor.

Çevre kıyımının küresel bir sorun olması buna karşı direniş ve mücadelenin de küresel düzeyde yürütülmesini, yeşil anarşistlerle yerli halklar arasında sıkı dayanışma kurulmasını zorunlu kılıyor. Bu alanda daha bugünden, **Melluccı**'nin deyimiyle bir **"gözükmeyen ağ"** oluşmuş bulunuyor. "Gözükmeyen ağ" sayesinde eko-eylemciler hızla harekete geçebiliyor, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunuyor, birbirlerinin deneyimlerinden dersler çıkarıyorlar.

Yeşil anarşistleri orta sınıf duyarlılıklarıyla beslenmiş ve zaman içinde anaakım (mainstream) politikalara eklemlenmiş çevrecilikten ayıran önemli özelliklerinden biri de, ekolojik sorunların sonuçta toplumsal sorunlar olduğu bilinciyle hareket etmeleri, ekolojik sorunlara çözüm arayışlarını toplumsal adalet ve eşitlik talepleriyle birleştirmeleri. Hiyerarşilerin ortadan kalkacağı eşitlikçi bir dünya için savaşmaları.

Sevelim... Sosyalleşelim...

GÜLAY BATUR

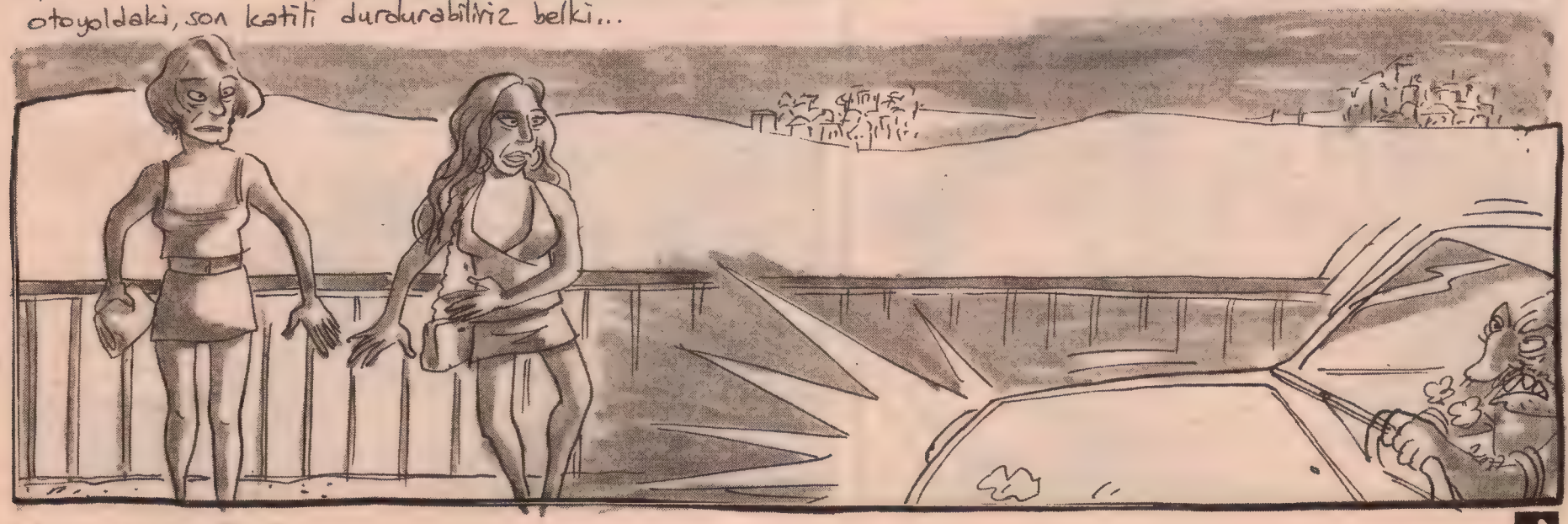

yasaksa eğer
aşkın mahkûm-
larını, morgda ziyaret ederiz.

hayat kadınının, hayatına çekilen KOMPLE MUAMELE nin
tek tanığı oluruz.

BAMM!

askerlikten konuşacaksak eğer, önce bir mahkemede
memet leri dinleriz.

bir çocuğun, tüm öğrendiklerini yalanlarız ona...

ailenden, bi tek solcu abinle tanıştırırsın beni.
O'na Küba'dan sözederiz.

1957-
1980

yaralarımıza bakarız
en son...

kanamışlarsa eğer, buluşuruz seninle...

- Ya abartıyorsun be hocam, ortada fol yok yumurta yok, getirdin mevzuyu nereye dayadın, boşver sohbet ediyoruz işte.
- Bana, benim gibi bir kadına "hocam" diye hitap etmen yine aramızdaki iletişimi 'üçüncü şahısa' kaydırarak, kendine güven duygusu oluşturmaya çalıştığın anlamına geliyor. Lütfen bana yalnızca ismimle hitap et.
- Peki kusura bakma sana isminle hitap edeceğim ama birkaç saattir niye sıradan insanların, sıradan tavrıyla konuşamıyoruz allasen?

Rüyadaki Ruh Güzelliği

OKTAY TAFTALI

Alçakgönüllü ve iyi yürekli büyüklerimiz öyle öğretmemişler miydi? İnsanda ruh güzelliği, huy, akıl, davranış güzelliği, bütün öteki güzelliklerden daha önemlidir.

Adamımız da bunu böyle kabul ediyordu, ancak şu an karşısında oturan kadının fiziki güzelliği, maddenin 'ruh'a üstünlüğünün açık bir kanıtı gibiydi. Evet bu kadının maddi-fiziki güzelliği, adamı her türlü belaya yönlendirebilecek, insanın başına binbir türlü dert açabilecek cinstendi.

Masaya hafif yan oturmuş, ellerini ölçülü bir biçimde bacak bacak üstüne attığı dizinin kapağı hizasında kenetlemiş baygın gözlerle adama bakıyordu. Yandan ayrılmış düz siyah saçları omzu hizasında içeriye, boynuna doğru kıvrılıyor ve beyaz ince boynunun tüm güzelliğini belirgin kılıyordu. Yüzünde, çok ustalıkla yapıldığı anlaşılan hafif bir makyaj vardı, öyle ki: yalnızca yüz hatlarını belirleyen gölge ve kontr'lar skolastik dönem tablolarındaki ifadeleri yansıtan bir duruluk la adamın içine işliyordu. Biçimli ve düzgün bacaklarının yarım topuklu, sade, oval burunlu bir çift ayakkabıyla bütünlenen dayanılmaz bir çekiciliği vardı.

Adam bir yandan, "yine taraklara geliyoruz galiba, aman olum dikkatli ol" diye aklından geçiriyor ve bu bela güzellik karşısında tahribata uğramadan olayı yürütebilmenin yollarını el yordamıyla kestirmeye çalışıyordu.

- E, tıp eğitimi de oldukça uzun zaman alan yorucu bir süreç değil mi?

- Ne gibi?

- Yani diyorum ki altı sene eğitim, hatta üzerine uzmanlık eğitimi falan, bayağı yorucu olmalı, hele sen psikiyatri yapmışsın, herhalde bayağı emek vermek gerekiyor öyle değil mi?

- Sen tıp hakkında ne biliyorsun?

- Yok yani bir şey bildiğimden değil yalnızca öylesine sağdan soldan işittiğimiz kadarıyla...

- Benimle sohbet ederken sağdan soldan işittiğin şeyleri mi konuşmayı yeğliyorsun.

- Ya yok, yani yanlış anlama, hani mevzu olsun, laf olsun diye uluorta konuşuyorum, ne bilim, neyse boşver bir çay daha içer misin, söyleyelim mi?

- Hayır şimdi içmiyorum.

Adam bu kesin ve tuhaf ifadeler karşısında ne diyeceğini bilemiyordu. Kadın kasıtlı olarak mı gıcık gidiyordu acaba? Ama böylesine kıl ve gıcık bir söyleme, gözlerindeki baygın bakışı, o yumuşak ses tonunu ve Türkçe'yi belirgin tonlarla vurgulayışını nasıl uyduruyordu? Hele arada bir biçimli dudaklarını hafifçe öne doğru büzüştürüyor soru sorar gibi yukarı doğru kıvrılan üst dudağı son derece masum bir ifadenin yüzüne yayılmasına yol açıyordu. Ama dilinden dökülen cümleler bu masumiyetle tam bir karşıtlık oluşturuyordu.

Adam birden işi çözdüğünü varsaydı: "olum bu kadın psikiyatri okumuş işi biliyor. Bir yandan masum ve dost bir tavırla, üstelik saatlerce benim yanımda oturuyor, bir yandan da ters bir diyalog sürdürerek ortamı motive etmeye çalışıyor." "Evet ya, bu yalnızca karşıdakini kontrol etmeye ve yönlendirmeye yarıyan bir psikolojik harp taktiği olsa gerek, biraz sabır etmek doğru olur. Ufak tefek "börek" numaralarının psikiyatrist ve zeki bir kadın tarafından uygulanması da olsa olsa böyle olur."

Adam aklından bunları geçirirken, kadın tuvalete gitmek üzere ayağa kalkmıştı. Dik ve düzgün bir yürüyüşü, rahat açılı adımlarla tamamlıyor, siyah dar eteğinin içindeki biçimli kalçaları bulundukları kafede öteki insanların da ilgisini çekiyordu.

"Belirgin bir güzellik, keskin bir zeka, tıp eğitimi, psikiyatr doktor olarak süren bir kariyer. Peki bu kadını şimdiye dek, zengin bir hayali ihracatçının saçları jöleli, solaryum yanığı bir tene sahip büyük oğlu götürmez miydi? Bırak hayali ihracatçının oğlunu, çalıştığı klinikten yakışıklı bir meslektaş veya sağlam akademik çevreden geleceği parlak bir mason adayı... Nasıl olur da bu kadını birisi bu güne, bu yaşa dek kapıp götürmüş olamaz" inanılır gibi değildi.

Kadın yerine otururken çevredeki masalarda kendisini izlediklerini sezinlediği öteki insanlara son derece güvenli ve egemen bakışlar fırlattığında, ortaya çıkan, ezici bir ruh halinin karşı konulmaz ifadesi adamı bir an için irkiltmişti.

- Benim hakkımda düşünce üretmen gerekmiyor, bilmek istediğin bir şey varsa sorabilirsin.

- Hu, efendim?

Adam daldığı düşüncelerden ayrılmakta güçlük çekmiş ve kadının beklenmedik sorusuna anında bir yanıt verememişti.

- Yok canım, noolur yani soru cevap olmasa da insan muhabbetle birbirini tanır zaten değil mi?

- Soruma arabesk bir rasyonalizmle yanıt veriyorsun, bu kaçamak, tavır öz güven eksikliğinden kaynaklanıyor.

- Ya abartıyorsun be hocam, ortada fol yok yumurta yok, getirdin mevzuyu nereye dayadın, boşver sohbet ediyoruz işte.

- Bana, benim gibi bir kadına "hocam" diye hitap etmen yine aramızdaki iletişimi 'üçüncü şahısa' kaydırarak, kendine güven duygusu oluşturmaya çalıştığın anlamına geliyor. Lütfen bana yalnızca ismimle hitap et.

- Peki kusura bakma sana isminle hitap edeceğim ama birkaç saattir niye sıradan insanların, sıradan tavrıyla konuşamıyoruz allasen? Bak sen çok güzel bir kadınsın, çarptın beni, çekip gitmediğine göre sen de benimle birlikte olmaktan haz alıyorsun, ama ortada, haz veren bir duruma uygun diyaloglar geliştiremiyoruz, bilmiyorum olay nedir?

- Olay senin kendini sıradan ve zavallı insanların söylemleriyle sınırlamandan kaynaklanıyor ve her şeyi yine zavallı insanların yetersizliklerinden ileri gelen bir rasyonalizm arayışı içinde yaşamaya çalışıyorsun.

- Ya sen nerelere gittin, neler diyorsun gözünü seveyim?

* * *

Uzun bir gecenin sabahına karşı, kadın dehşetli çığlıklar atarak, yanında yatan adamı yine yumrukluyordu. Uykusundan ansızın yumruk darbeleriyle uyanan adam, artık alıştığı bu duruma hiç şaşırmadan kadının ellerini tutmaya, kendisine ve ona zarar vermesine engel olmaya çalışıyordu. Kadın yine bir rüya görmüş, rüyasındaki olayla gerçekliği birbirine karıştırarak yanında yatan adama şiddet uygulamaya başlamıştı. Aylar boyunca hemen her iki gecede bir buna benzer bir olay adamın canına tak dedirtmişti. Bu güzel ve zeki kadın, bayan Dr. Psikiyatr ileri düzeyde ruh hastasıydı. Karşı konulmaz bir şiddet tutkusu, sözden başlayıp fiziki yumruk ve tekme darbelerine kadar yol alıyor, dış dünya gerçekliğiyle kendi kafası içindeki gerçekliği bağdaştıramadığı anlarda bu şiddetin kime ne ölçüde yöneleceğini kestirmek mümkün olmuyordu.

Adam önceleri bu duruma inanmak istememiş, kadının bir süre sonra bu tuhaf şiddet tutkusundan uzaklaşabileceğini ummuş ama aradan geçen her gün, adamın umudunun yıpranmasına neden olmuştu.

Kadın bir yandan yatağın içinde adamı yumrukluyor, bir yandan da bağırıyordu:

- Allah belanı versin senin, rüyamda gördüm, beni bir çöle götürmüşsün, orada bir büyücüye satmışsın, ama aslında o büyücü yine benmişim, gençliğimden ve güzelliğimden eser bırakmamışsın, beni çöllerde süründürmüşsün, oysa ben henüz çok küçük bir kız çocuğuymuşum, öldürücem seni emi, öldürücem.

Adam bir yandan kadının ellerini tutmaya ve onu yatıştırmaya çalışıyor, bir yandan da yaşamın acımasızlığına kahrediyordu. Böylesine güzel bir kadına, böylesine parlak bir zekaya, iflah olmaz bir "gerçekliği karıştırma" hastalığı revamıydı?

Demek ki bu nedenle hiçbir erkek daha önce bu kadını alıp götürememişti, daha doğrusu canlarını belki zor kurtarmışlardı. Ama gündelik hayatta ve çalıştığı yabancı klinikte kadın kendisini bir başka dilin arkasına saklayarak normal yaşamını sürdürüyor gibiydi. Adamımız da daha öncekiler gibi bu duruma aldanmıştı, oysa şimdi artık kaçmak zamanıydı, olabildiğince hızla kaçmak...

otaftali@hotmail.com

Bizanslı bir prenses, Osmanlı bir Sultan ya da bir cumhuriyet kadının sıradan yaşam hikayesi o'nunkisi... Haremlerde gözde de olmuş gözden giden de... Bir Bizans prensesi gibi fethedilmeyi de beklemiş, bir cumhuriyet kadını gibi feth etmeyi de. Ama olmamış. Onunkisi kadınların makus talihi. Sayıların yerleri değişse de, işlemler değişse de, onun kaderi değişmeyecek bundan sonra... Sağlaması olmayan bir dört işlem. Kökü olmayan bir kare...O şehvetli duyguların düşprensesi. Hayaller kurdurmuş kendi üzerine, günahlarla dolu kaçamak dolunaylı gecelere eşlik etmiş.
Tüm bir şehir uyurken o ayakta kalanlardan. Uyumak yerine yaşamı seçenlerden. Her uyku bir ölümse, o hiç ölmemiş. Ölmemiş ama gözlerindeki parıltı da kesilmemiş demek değil bu elbette. Kimi zaman gemilere yol gösteren bir fener misali göz kırpmış görememiş, görmezden gelmiş... Aydınlıktan bir göz kamaşması, geçici körlük misali...

Anladım

CÜNEYT ÖZDEMİR

Anladım ki; hayat erkekleri eksiltirken, kadınları çoğaltıyor. Erkekler geriye sayıyor, kadınlar ileriye. Erkekler hazırdan yiyiyor, kadınlar biriktiriyor. Tam orta noktadaki buluşmaya da aşk deniyor. Sevginin kaynağı orası. Tükenmeden sonra, büyümeden öncesi değil tam orta noktası. AŞK noktası.

Sonrası yok, öncesi zaten yok. Bir nokta o kadar. Küçük bir nokta değil ama... Nereden baktığınız da önemli o noktaya, yoksa evrenin bir ucundan baktığınızda dünya da bir nokta.

Hüzünlü şiirler, birbirine kavuşmayan şarkılar hep o noktadan uzaklaşan, farklı yönlere giden iki derbeder farklı dünya için yazılmış. Hikaye yani... Sanal alemlerin elle tutulamayan ağır taşları.

Anladım ki; kim kimi ne kadar tüketmişse diğeri o kadar çoğalıyor. Tüm acıları diğerine miras bırakmak ilk bakışta acımasızlık gibi gözüküyorsa da aslında insan ruhu ancak kendi mirasından kurtularak hafifliyor.

Anladım ki aşk sürekliliği kabul etmiyor. Gelip geçici, her şey gibi. Orta nokta dediğin bir an, bir saniye, bir salise... Gözünün önünden geçip gidiyor. İki yalnız kalp Kuwai köprüsüne doğru sesten hızlı capon trenleri gibi sürükleniyor. Sonrası elde kalan patlamalar, enkazlar ya da bir kaç ana sığdırılmaya çalışılan, idare edilen saliseye sığmayan ömürler var.

Son 4 aydır bir hanımefendinin hayat hikayesini ayrıntıları ile ortaya çıkartmakla cebelleşiyoruz. Tek başıma da değil, yaklaşık 6-7 kişi dört bir koldan dağıldık. Bu zarif hanımefendinin hayat hikayesi için, fotoğraf, anı, hikaye, söylenti, görüntü, iddiaları araştırmaya koyulduk. Ve hala bir kadını anlamayı başaramadık. Altı üstü bir kadın demiştik oysa. Üstelik sessiz, yalnız bir kadın bahsettiğimiz. Kişiliğini bir parça sorguladığınızda fazlasıyla sıradan... Ama o kadar da mağrur. Duruşu ile susuşu ile edası ile... MAĞRUR ve bir parça da mağdur gibi...

Onca arbedeye dayanmış güçlü bir kadın. Zaten nedense onca arbededen de bir tek kadınlar daha güçlü çıkıyorlar. Erkekler her zaman eksikler zaten. Daha da eksiliyorlar.

Bir nüfus cüzdanı bile sahibi olamamış. Nerede oturduğunu herkes eliyle gösteriyor, tarif ediyor da mektup üzerine yazacak bir adresi bile yok. Kaç yaşında o da bilinmiyor. Kimine göre 1000 yaşında, kimine göre henüz 18'inde. Kiminle evlense hemen üzerine bir bakire kıyafeti giydiriliyor, kırmızı kuşaklar sarılıyor sütun bacaklarının üstünde duran ince beline. O, o kadar sessiz ki, dilsiz mi acaba diye düşündürüyor.

Elbette onun da en büyük derdi üzerinde hak iddia edenler. Zaten kim güçlü ise üzerinde de o hak iddia etmiş bugüne kadar. Anlayacağınız tek kelime ile ZORBALIK bu kadının erkekoğlundan çektiği. Diğer kadınlar gibi... Günyüzü görmüş gerçi ama çoğu gün bir evlilik hali var üzerinde. Yani ne zaman ki düğün dernek heyecanı geçmiş o gün evde unutulup gitmiş.

Bizanslı bir prenses, Osmanlı bir Sultan ya da bir cumhuriyet kadının sıradan yaşam hikayesi o'nunkisi... Haremlerde gözde de olmuş gözden giden de... Bir Bizans prensesi gibi fethedilmeyi de beklemiş, bir cumhuriyet kadını gibi feth etmeyi de. Ama olmamış. Onunkisi kadınların makus talihi. Sayıların yerleri değişse de, işlemler değişse de, onun kaderi değişmeyecek bundan sonra... Sağlaması olmayan bir dört işlem. Kökü olmayan bir kare...

O şehvetli duyguların düşprensesi. Hayaller kurdurmuş kendi üzerine, günahlarla dolu kaçamak dolunaylı gecelere eşlik etmiş. Tüm bir şehir uyurken o ayakta kalanlardan. Uyumak yerine yaşamı seçenlerden. Her uyku bir ölümse, o hiç ölmemiş. Ölmemiş ama gözlerindeki parıltı da kesilmemiş demek değil bu elbette. Kimi zaman gemilere yol gösteren bir fener misali göz kırpmış görememiş, görmezden gelmiş... Aydınlıktan bir göz kamaşması, geçici körlük misali...

Kadınsı çığlıkları ile yeri göğü inletmiş, zamanı gelince. Çığlık çığlığa bağırmış. Bağırmak yakışır kadınlara. Bağıracaksa bir kadın, çığlık çığlığa bağırmalı ne de olsa...

Boğazın bir ucundan bağırıyorsa öbür ucu yankılanmalı...

Yankılarda kederler dağılmalı. Yankılara sığınmalı ihanetler. Sessizlikler orada parçalanmalı. Ama kadında bağıracağı yeri doğru seçmeli. Bağırmak kadar susmak da onurlu ve yakışıyor kadınların üzerine. Bayramda ya da ölümde giyilen elbiseler gibi..

Yakışanla, yakışmayan da ince bir çizgi. Hasta bir ATA'ya saygı gösterirken herkes gibi o da çığlık atmayı kesebilmeli. O da kesmiş zaten. Susmuş. Çığlığını kopartıp başka bir kadına hediye etmiş. Hiiiç düşünmeden.

Ona bakanlara o da bakmış. Kucağını açmış, yemek vermiş, kardan kıştan saklamış. Bir kadını kadın yapan anneliği biraz da... O da müşfik bir anne ne de olsa. Ama her oğul da onun kadar iyi olmak zorunda değil. Onun etekleri kimileri için cennetten bir köşe, kimileri için cehennem misali yalnızlık edasına dönüşmüş. Kendilerine gün olmuş bakıcı adı uygun görülmüş, gün olmuş birer GARDİYAN...

Anladım ki her kadın bir yalnızlık şiirinin başrol oyuncusudur. Ve o da başrol oynamış elbette. Kiminde figüran düşen bir hayat hikayesinin ta kendisinde ama her zaman başrolde.

Ve bir kadına şiir yazmak için muhakkak tanımak da gerekmiyor. Belki en büyük şiirler ulaşılamayan kadınlar için yazılıyor.

Anladım ki; insan ne kadar çok tanıklık yaparsa o kadar büyük bedel ödüyor. Hele kadınlar bu bedellerini kendilerinden birer parçayı feda ederek sunuyor. Ama gariptir giden parçalar onları hiç azaltmıyor, hep çoğaltıyor. Fizik kanunları derdest edilmiş, bu durumu açıklamakta her kanun yetersiz kalıyor.

Anladım ki bir erkek bir kadını nedensiz de sevebilir. Bir kavşakta birbirine çarpışan arabalar gibi ya da sıradan bir kaza gibi, ya da yeşil yerine yanan bir kırmızı ışık gibi hiçbir nedeni yokken bir kadın uğruna ölebilir. Kadınlar belki değer mi diye sorar. Cevap ne olursa olsun her iki kalp aynı anda uçurumdan atlar. Elele değil ama birbirlerini iterek.

Anladım ki herkesin bir değil birçok hikayesi var. Herkesin hikayesi herkese göre yeniden yazılıyor. Kiminin görüp merak ettiğini kimi gözden kaçırıyor. Kiminin umursamadığı, kimini çileden çıkartıyor. Herkes tek bir yaşamı yaşayıp gitse de kaç kişiyle paylaştıysa o yaşamı elde de o kadar farklı hayat hikayesi kalıyor. Hiçbiri birbirini tutmuyor. Bırakın tutmayı çelişiyor ve ne kadar çelişirse o kadar renkleniyor.

Ve her kadının da duyulmayan bir müziği var yürüyüşünde, uykusunda, sevişinde, sevişişinde, terkedilişinde... O müzik kiminde hayatın ritminden de ağır basıyor, kiminde koşturmacaların arasında kaybolup kulaktan kaçıyor. Ama hep havada asılı öylece duruyor. Birer sağırlar senfonisi...

Bir kadın tanıdım, tanıdık demeli ya da.
Ve pek çok şeyi bir anda anladık.
Kafamıza bir tuğla gibi düştü.

Anladım ki bir kadının kadın olması için illaki insan olması gerekmiyor.. Bir kayalık, bir ada, bir kule, efsaneler, şarkılar, söylentiler, dedikodular, anılar bir yaşam hikayesi bazen cansız bir varlığı bile kadına dönüştürebiliyor.

Ya da tam tersi bunlar yoksa her kadın bir taş parçası.

Ama anladım ki benim tanıdığım kadın canlı. Anladım ki cansız bir adanın hikayesi bir kadına denk düşebiliyor. Şimdilik adı; "kız kulesi" diye yazılıyor.

İçimden bir ses dedi ki; sen camiye gittin, seni hayat kadını olduğun için kovdular da mı kiliseye gidiyorsun?" Ve camiye gitmeye karar verdim.

Sevgili Okuyucularım

MEHTAP KANDEMİR

İçimden bir ses dedi ki; sen camiye gittin, seni hayat kadını olduğun için kovdular da mı kiliseye gidiyorsun?" Ve camiye gitmeye karar verdim. 24 Eylül 2000 tarihinde Taksim İstiklal Caddesi'ndeki Hüseyin Ağa Camii'ne başım bağlı, uzun kollu, kapalı bir şekilde gittim. Hoca efendi mevlüt okumaya gitmiş, camide yoktu. Arka sokaktaki lojmanın zilini çaldık. İkinci katın penceresinden bir kadın "İkindi namazında gelin." dedi. Bekledim. Sohbet yerinin önüne geldiğimde İmam bizi kapıda karşıladı. Herhalde geleceğimi söylemişlerdi. "Buyrun" dedi. Asık suratlı, din adamlarının yüzünde olması gereken alçakgönüllülük yerine çok tepeden bakarak beni dinledi. Hayat kadını olduğumu söyledim; "İslam'a göre kurtuluşum nasıl olmalı?" dedim. Hoca biraz tedirgin oldu ve bana vebalıymışım gibi baktı. Bu bakışı ben çok iyi tanırım. Aynı bakışlar Tayyip Erdoğan'da da vardı. "Bizim yapacağımız bir şey yok, kalben Allah'a dua et, boy abdesti al, yeterli." dedi. Oradan çıktım.

Şimdi geçen ay yazmıştım, Saint Antuan Kilisesi'nin pederinin yakın ilgisi ve insani yaklaşımını. Ellerimi avuçlarına alıp benimle dua edişini hatırladım. Kıyasını siz okuyucuya bırakıyorum. Ama İstiklal Caddesi'nde başıma bir ağrı saplandı. Günlerden pazar olduğu için bütün eczaneler kapalıydı. Hap map alamadım. Dergiye koşup ağladım. Camideki bakışlar aklımdaydı. Müşterilerimden bazılarınınkine benziyordu. Pişman oldum. Allah beni hocalardan korusun. Fakat müslümanlık başka bir şey, hocalar başka. Mutlaka güzel yanları vardır. Her Ramazan ayında, kandillerde çalışmayacak kadar saygılıyım. Saygısız olan onlar. Herkes kendinden sorumludur. Tüm İslam adamlarını genellemiyorum, fakat kadınları aşağıladıkları kesin, hele bizlere vebalı gibi bakıyorlar.

Çok şükür onlara muhtaç değilim.

Pedere kitabımı vermiştim, okuması için. Geçenlerde rüyamda gördüm. Elinde bir kitapla karşımda oturuyordu. Kitabın benimki mi yoksa İncil mi olduğunu seçemedim. Üstelik altı senede bir rüya görürüm. Komşularıma anlattım, iyiye yordular.

Eski hayat kadınlarından duymuştum, tövbe etmek için hamama gidilir, natır kafandan kırk su döker, abdest alırsın, sonra tövbe eder, dua edersin, hamamda bulunan bütün kadınlar kafandan aşağı su dökerler. Herkes toplanıp senin için "Allah tekrar döndermesin" diye dua ederlermiş. Ben bunları saçma buluyorum.

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

Küpeli Çavuş, padişahı güldürdüğü için ödüllendirilirken, zürafa, gelişinden birkaç ay sonra Afrika toprağının özlemiyle kendisi için bir sirkten farksız olan saray avlusuna uzanır ve bir daha hiç kalkamaz yerinden. Diyeceğimiz odur ki, Osmanlı sarayının taşları kardeş kanının yanında, bir zürafanın göz yaşlarıyla da yıkanmıştır.

İstanbul'a Zürafa Geldi

Haydarpaşa rıhtımına yanaşan gemilerden yük boşaltan dev vinçler birer zürafa görünümündedirler. Bu vinçlerden biri ne zaman gözüme takılsa, bir zürafanın İstanbul'a deniz yoluyla yaptığı yolculuğu anımsarım.

Mussolini'nin **Hitler** ile birlikte İkinci Dünya Savaşı'na hazırlandığı yıllarda, Haydarpaşa önlerinden geçerek Kadıköy iskelesine doğru yol alan bir akşam vapurunun, kaptan köşkünün altında bulunan ve ikinci mevki güverteye bakan küçük kamarasında bir grup insanın toplandığını görürüz. Yolcular arasında, yaşantıları boyunca sağ elinin işaret parmağını bir kez olsun diline değdirmeyenler mendireğe dizili karabataklarla bakışırken, bir kitabın sayfasını çevirmek için bu hareketi yapanlar, **Nesip Bey**'i dinlemektedirler nefeslerini tutarak.

Hayranlarının etrafını çevirdiği Nesip bey, Halkalı Ziraat Mektebi'nin kurulmasına emek vermiş bir tarım öğretmenidir. Yine her akşam vapurunda olduğu gibi, Tekel'deki işinden Kadıköy'e dönerken, dönemin siyasi havası üzerine fıkralar anlatmakta, ses tonuyla kendisine kulak verenleri büyülemektedir. Dinleyicileri arasında Kadıköy'de oturmuyor olsa da yazılarına malzeme toplamak için vapura binen gazeteciler de vardır.

Bizim de sohbetine kulak verdiğimiz gün, Avrupa'da kaynayan savaş kazanlarını ve dünyanın gidişini, anlattığı şu fıkrayla yorumlar Nesip Bey: Doğu Anadolu'da turneye çıkan bir Avrupa sirkinin fil bakıcısı ölür. Oldukça yüksek ücret karşılığında bu işe adam arandığını duyan çoban Memo sirke başvurur. Bu işi yapıp yapamayacağı sorulduğunda da, kendinden emin bir şekilde "Her gün birkaç yüz sığırı sürüp götürüyorum, bir hayvanın lafı mı olur?" karşılığını verir. O güne kadar filin resmini dahi görmemiş olan Memo hayvanla karşılaşınca şaşkınlığından küçük dilini yutar ama bozuntuya vermez. Çadırı toplayan sirk yola çıkarken, Memo da filin üstüne biner. Kentin çıkışında kendisine şaşkın bakan köylüsü Haso'ya karısına şu mesajı iletmesini söyler:

Memo binmiş alamete,
Gidiyor kıyamete,
Ya döner, ya dönmez,
Hakkını helal ede!

Nesip Bey'in anlattığı manideki durum, yıllar öncesinde **Musahip Abdi Bey**'in başına da gelmiştir. Sarayın eğlence kaynağı olan Abdi Bey, **Üçüncü Selim**'in fasıl takımı çavuşlarındandır. **"Küpeli Çavuş"** diye de anılan bu muhterem, şakacı kişiliğiyle Üçüncü Selim tarafından pek sevilirdi. Öyle şakacıydı ki, bu uğurda padişahın bir Sadabad ziyareti sırasında, canından oluyordu az kalsın. Abdi Bey, bir arkadaşıyla şakalaşırken derenin soğuk sularında bulur kendini ansızın. Yüzme bilmeyen Küpeli Çavuş, boğulmak üzereyken, imdadına yetişenler tarafından güçlükle kurtarılır.

Abdi Bey'in Üçüncü Selim'den sonra gözüne girmeyi başardığı **İkinci Mahmut**'un tahtta oturduğu 1823 yılında, İstanbul limanına yanaşan bir gemiden indirilen yükler arasında, **Hafız Hızır İlyas**'ın **"Letaif-i Enderun"** adlı kitabında yazdığı gibi bir de zürafa vardır. Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın padişaha armağan olarak gönderdiği zürafa, kendisini ilk kez gören İstanbullu'ların şaşkın bakışları arasında **Çinili Köşk Meydanı**'na getirilir. Zürafanın İstanbul sokaklarında yaptığı bu yürüyüş sırasında, yol kenarında toplananlar boyunu, yürüyüşünü, bakışını tanıdıkları eşe dosta benzeterek gülüşürler.

Zürafa, padişahın 27 Kasım günü buyurduğu fermanla görücüye çıkar. Hayvanın ağaçların yapraklarını yiyişi hayranlıkla izlenirken, Habeş Ahmet Ağa hazırladığı senaryoyu başlatmak üzere bağırır: "Zürafa müteyemmen ve mübarek bir hayvan olup onu eliyle tutarak bir kere gezdiren müslüman yeryüzünde hiçbir zarar ve ziyan görmez." Sonra da, hayvandan çok korkan Abdi Bey'e doğru bakarak şunları söyler: "Haydi, müslüman olan gelsin, zürafayı şöyle bir gezdirelim. Kim bu hayvanı gezdirirse cennete gidecektir."

Padişahın "Memuldür" sözü üzerine kendini eller üstünde bulan Abdi Bey, zürafanın üstüne oturtulur. Abdi Bey'in yalvarmalarından, yakarmalarından korkan zavallı hayvan huysuzlanarak **İshakiye Köşkü**'ne doğru koşmaya başlar. Bu sırada Abdi Bey'in padişaha seslenişi duyulur: "Ahret hakkını helal eyle efendimiz. İlk menzilimiz ecel beşiğidir. İşte bindim gidiyorum. Elveda."

Büyük bir olasılıkla "Bindim bir alamete, gidiyorum kıyamete" sözü zürafa sırtındaki Abdi Bey tarafından söylenmiştir. Ne var ki, kıyamete giden Abdi Bey değil, zavallı zürafa olur. Küpeli Çavuş, padişahı güldürdüğü için ödüllendirilirken, zürafa, gelişinden birkaç ay sonra Afrika toprağının özlemiyle kendisi için bir sirkten farksız olan saray avlusuna uzanır ve bir daha hiç kalkamaz yerinden.

Diyeceğimiz odur ki, Osmanlı sarayının taşları kardeş kanının yanında, bir zürafanın göz yaşlarıyla da yıkanmıştır.

Musa'nın Aynası

MUSA AĞACIK

Fotoğraflar: Alper Yurtsever

Merhaba! Sevgili dostum Metin Üstündağ "Öküz" için söyleşiler yapmam için bir teklifte bulundu. Metin'in teklifine yürekten sevindim. Zira fırsat buldukça okumaya özen gösterdiğim "Öküz"de yazmak benim için büyük bir zevkti. O nedenle bu teklifi tereddütsüz kabul ettim. Ve ilk söyleşiyi pınar duruluğundaki yazılarıyla insandan yana ve daima insan kalarak kaleme alan gazeteci Celal Başlangıç'la gerçekleştirdim. Celal Başlangıç'ı tanıtmama gerek yok sanırım. Pek çoğunuz onu, Radikal'deki "Zaman ve Mekan" sütunundan tanıyorsunuz. Celal'i, her gün binlerce insanın kalp atışlarına tanıklık eden İstiklal Caddesi'nde, "Filistin askısı"na gerek duymadan sorguladım, Kopenhag Kriterleri doğrultusunda çalışma yürüten bir kısım sevgili okurlar...

Pınar Duruluğunda Bir Adam "Celal Başlangıç"

Ya Celal, neden Beyoğlu'ndasın?

- Hayat içine karışıyorum.

Darbeci Kenan Evren'in deyimiyle, "O nasıl oluyor o?"

- Yahu buranın cıvıltısı etkiliyor bir kere. Müthiş bir yaşama sevinci var. Mesela bir köşeden bir Hint müziği, öbür köşeden bir Yunan müziği, bir başka köşeden ise Türk müziği kulağınıza çalıyor. Henüz bir Kürt müziği duymaya başlamadık ama bir gün onu da duyacağımıza inanıyorum. Yani hayatın bütün renkleri Beyoğlu'nda.

Sana boşuna "Demokrasinin Güneydoğu'ya başlangıcı demiyorum" değil mi?

- Sadece Güneydoğu değil. Burada mesela, insanlar sınıfsız gibi geliyor bana. Tabii vitrinlere bakmamak şartıyla.

İstiklal Caddesi'nin orta yerindeki bu demiryolu sana neyi çağrıştırıyor?

- Tabii tarihle iç içesin. Zaten en önemli yanı da o. Dünü, bugünü hatta yarını yaşıyorsun bu cadde üzerinde. Yani bina dokusuyla, tramvayı ile dün var. Mağazalarıyla, vitrinleriyle, insanlarıyla bugün var. O multivizyon, CD'leriyle, müzikevleriyle, kitapçılarıyla yarın var. Bence bu yola şu anda tarihsel süreç içerisinde baktığımızda, en doğru ve en parlak sürecini yaşıyor aslında.

Onca olaya, tanıklığa rağmen Celal Başlangıç'ı insan ve yalın kılan nedir?

- Herhalde böyle olaylar sadece insanın gazeteci yanını değil, insanın insan yanını da ortaya çıkartıyor bence. Çünkü gazeteciliği sadece meslek olarak değil, yüreğinle yaparsan bu iş olur diye düşünüyorum.

Bir iki haberden sonra, "küçük dağları ben yarattım" havası estirenlere sözün?

- Abi dağları yarattıysa gitsin başka dağları da yaratsın. Niye gazetecilik yapıyor ki! Gazetecilik insan içindir. İnsanla ilişkini koparırsan zaten yaptığın gazetecilik tartışmalı hale gelir.

Celal Başlangıç'ın kalemi yazarlığa da elverişli. Neden ille de gazetecilik?

- Meslek olarak birinci açıdan şu: Marx, "insanı ilgilendiren her şey beni ilgilendiriyor" demişti. Ben bu mesleğe karar verirken de Marx'ın ilgilendiği şeylerle ilgileniyordum. Bu anlamda "En kolay, en çabuk, en kestirme sonuç alabileceğim, en etkin olarak hayatın neresinde durabilirim?" diye düşündüğümde düşüncelerime en uygun olarak gazeteciliği buldum. Ama niye bir yere kapanıp yazmıyorum?

Neden?

- Biraz da ben sokak çocuğuyum galiba. Sokağı ve hayatı seviyorum.

Bu arada aşka dair ayet iniyor mu?

- Sürekli iniyor aslında. Ayetlerin önü arkası kesilmiyor. Zaten hayatın en doğru yanı da herhalde bu kadar çok ayetin inmesidir. Yoksa ayetsiz kaldık mı, ayaksız kaldık demektir.

Peki akşamları onca dem almana karşın seni ertesi sabah Demirel'e alternatif kılan güç?

- Yahu çok içmek izafi bir kavramdır. Gündüz benim işim varken hiç içmem. Ancak işim bitince ya kafamı dindirmek için, ya kafamı boşaltmak, ya ertesi güne daha temiz, daha net daha duru başlayabilmek için içerim.

Limitin kaç galon?

- Kimine göre bir kadeh çoktur, kimine göre iki kadeh normaldir yani. Bu bünyeyle ilgili bir şey.

Ya Celal Başlangıç için?

- Yahu onu saymıyorum, eksilmesin diye. Ama akşam ne kadar kıvamında içersem sabah o kadar iyi başlıyorum güne.

Örnek aldığın gazeteci-yazar tayfası?

- Çok var. İşte bir röportajcı **Yaşar Kemal** çok ciddi örneğimdir. Tabii **Fikret Otyam** öyledir. Yazar Yaşar Kemal'i söylemiyorum, o haddim değil. **Halit Çapın** vardır, röportajda kalem sahibi olarak. Mesela araştırmacı yanıyla **Uğur Mumcu** vardır. Yani bunların hepsinin bileşkesi. Tabii ben de kendime özgü bir yerde durmak istiyorum.

Günün birinde emekli olup siyaseti düşündüğün oluyor mu?

- Demirel ne kadar emekli olursa her halde Celal Başlangıç da o kadar emekli olur gazetecilikten. Çünkü siyaseti hiç düşünmedim. **Çetin Altan**'a soruyorlar, "Niye gazetecilik yapıyorsun?" diye... "İnsanlarla eşit koşullarda konuşmak için" diyor. Gerçekten de ben gazeteci olarak insanlarla eşit koşullarda konuşmanın tadına vardım. Burdan kalkıp siyasetçi yanına dönmek, bence irtifa kaybetmektir bir gazeteci olarak.

Şu anda Galatasaray Lisesi'nin önü senin için ne ifade ediyor?

- Tabii hiç kuşkusuz son yıllarda **"Cumartesi Anneleri"**ni, **"Gözaltında kayıpları"** ifade ediyor. Ondan başka bir ifadeyi de artık hatırlatmıyor.

Bugün (20 Eylül) İTO'nun yeni binasının açılışında Demirel'e, "Cüneyt Arcayürek, faili meçhullerin Tansu Çiller'in eseri olduğuna" ilişkin sizin bir iddianızı dile getirdiğini yazıyor, ne düşünüyorsunuz?" diye sordum. Demirel, "Şu anda daha önemli bir işimiz var." yanıtını verdi. "Faili meçhullerin açığa çıkmasından daha mı önemli?" diye sordum. "Sana cevap vermeyeceğim.." dedi. Tekrar sordum, "Sayın Demirel, bana ne zaman görüşmek için randevu vereceksiniz?" diye sordum. "2008'de gel." dedi. Sence ne demek istedi?

- Valla herhalde o zamana kadar faili meçhuller bitecek anladığım kadarıyla. Demirel de o zaman daha rahat konuşacak muhtemelen.

Şiirle aran nasıl?

- Bir zamanlar yazmıştım.

Aklında kalan birkaç dize var mı?

- Var. Şiirin adı GÜN GÖZCÜSÜ

"mor
giysiler
aldım sana.
bu gece
dolunay izin verirse
gönlünce güneşe yakarabilirsin

hasata
erteleme düşlerini

gece - ise -
yağdırılmalı yıldızlar

saçak altlarına
kaçırılmadan kimse

cayma
gündoğumunu çağırmaktan

hem bilirsin - mi -
biraz da biz
aydınlığa sancılı gecenin
mor giysili
gün gözcüleriyiz"

Oğlunla aran nasıl?

- Arkadaş gibiyiz yani. Ama benim iki oğlum var.

Deme yahu?

- Birinci ve ikinci evlilikten de birer tane oğlum oldu. Biri 24 yaşında diğeri ise 17 yaşında. İkisiyle de aram çok iyi.

Baba diyorlar mı sana?

- Onlar baba diyor da büyük oğlanla torunum, "Celalciğim" diyor.

Bir de torunun var demek öyle mi?

- Evet, dört yaşında.

Genç yaşta torun sahibi olmak nasıl bir duygu?

- Valla tabii biz o 12 Eylül'ün hay huyunda çocuğun tadına varamadığımız için, torunla aslında çocukta varmamız gereken tadı yakalıyor insan.

Evlatla torun sevgisi farklı mı?

- Dedemin bir lafı var, "Evlat sermaye, torun kardır" der. Şimdi biz hem sermayeyi hem de karı bir arada yaşıyoruz kuşağımızın özelliği olarak.

Aşıklara tavsiyen?

- Daha çok aşık olsunlar.

Kıskanç mısın?

- Valla çok olumlu bir kıskançlığım vardır. Mesela birisi bir haber yaptığında yahut iyi bir röportaj yaptığı zaman, "Keşke ben yapsaydım" diye kıskanırım.

Kindar mısın?

- Yok, yani sınıf kini dışında kinim yoktur.

Bu hangi sınıf babo?

- Bu 3 A sınıfı.

"Devrimci barlar"da türkülerin ses kirliliğine kurban edilmesine sözün?

- Bir süre evvel devrimciler bara da gitmezdi. Bir yanı ile içki de içmezdi. Parkapostal dolaşırlardı. Birdenbire bara gitmeye başlayınca bar türkü oldu, türkü bar oldu. Ve şimdi bir değişim süreci yaşanıyor. Onun için saatin sarkacı gibi bir yerden bir yere savrulacak. Ama süreç içinde bence doğruyu bulacak yani.

Bursalı öğretmen dostumuzun oğlu Utku kardeşimizin deyimi ile, "Barların ses kirliliğinden dolayı birbirlerini yanlış anlama merkezlerine dönüşmesi"?

- Tersi de oluyor, hayati kolaylaştırıyor.

Nasıl?

- Örneğin karşındakiyle fazla konuşacak bir şeyin kalmamışsa çok yardımcı oluyor.

Yani sen hep hayatın olumlu penceresinden bakıyorsun öyle mi?

- Yahu olumsuzu da var elbette. Ama ben olumsuzunu da yaşamak istiyorum.

Karamsar mısın?

- Yo, hiç değilimdir.

Bundan sonra en çok yapmak istediğin şey?

- Dünyayı dolaşmak isterim, oturup başka türden yazılar yazmak isterim, o kadar çok yapmak istediğim şey var ki, hangisine öncelik tanıyacağıma karar veremiyorum.

Aynı anda kaç hatunla birlikte olmak istersin?

- Her yaşa göre bunun sayısı değişiyor. Onun için ben şimdi sayı vermeyeyim. Yoksa yaşım ortaya çıkar.

Çocuklarının adları?

- Büyüğün adı **Özgür**, küçüğün adı **Yarın**. Büyüğü 7 yıldır üniversiteyi bitiremedi.

Babası kaç yılda bitirdi?

- Ben 4 yılda bitirdim. Şimdi ben üniversite sınıf arkadaşımla evlendim. Ve hemen çocuk oldu. Özgür de üniversite sınıf arkadaşıyla evlendi ve hemen çocuk oldu.

Babasının yolundan gidiyor öyle mi?

- Aynen öyle, fakat bir tek üniversite kısmında gitmiyor. Çünkü ben üniversite sonunda eşimden ayrılmıştım. Şimdi oğlanın evliliğinde de bazı pürüzler var. Annesi diyor ki, "Sen hiç olmazsa üniversiteyi bitirene kadar sabretmiştin." Ben de diyorum ki, "Ama ben üniversiteyi 4 yılda bitirdim. O daha 7. yılda, hala okuyor. Orada bir problem var.

Senin cambaz babanın da menşur bir öyküsü vardı, değil mi?

- Yok, sirkte hayvan terbiyecisi.

Hangi hayvanların?

- Önce yılanlarla ve timsahlarla gösteri yapıyor Avrupa sirklerinde. Ondan sonra da işte ayılarla gösteri yapıyor. Şimdi emekli, Fransa'da sirkte tanıştığı bir Alman kadınla birlikte oturuyor.

Memleketimizde onca hayvan varken baban neden erken emekliye ayrıldı?

- Hatta terbiye ettiği son ayısını buraya getirerek, onu Türkiye'de özel bir hayvanat bahçesine bağışladı.

Eğitimli ayının Türkiye'ye gelişi zor olmadı mı?

- Ayı geldi buraya. Koyduk kafesine. Dönerken insanlar taksinin üzerine atlayınca, babam dayanamadı. Yarı Türkçe yarı Fransızca, "Benim getirdiğim daha medeniydi!" diye bağırdı. Ama esas ayının yurt dışına çıkma hikayesi var abi.

Netekim o nasıl?

- Şimdi babam buraya ayıyı bağışlayacak. Ayının Fransız sınırından çıkmasının tek koşulu var. O da Finlandaya'da yakalanıp yurtdışından Fransa'ya girdiği için çıkabilecek. Eğer Fransa'da yakalanmış olsaydı çıkması imkansız. Dediler ki, "Bu hayvan ne yer?" Babam bir listesini verdi. O liste buraya gönderildi. Buradaki hayvanat bahçesi yetkilileri her yiyeceklerini içeceklerini vereceklerini garanti ettiler.

Sonra?

- Sonra Fransa devleti sordu. "Bu ayı hangi kafeste kalacak?" diye.

Ee?

- Kafesin çizimleri gönderildi!

Ondan sonra mı ayıyı gönderdiler?

- Hayır, kafesi beğendiler ondan sonra fotoğraflarını istediler. Ayrıca fotoğrafları gönderildi. Ondan sonra, "Bu ayı nasıl bir kafesle ve neyle Türkiye'ye götürülecek?" Onların çizimi de hükümete teslim edildi. Bu onaylandıktan sonra ancak ayı Fransa'dan Türkiye'ye gelebildi.

Peki sevgili baban Türkiye'deki ayılar için de bir formül düşünüyor mu?

- O çok zor abi.

Ayılarımız için hiç mi umut yok?

- Yok abi, umut yeni kuşakta.

Sevgili babanın adı neydi?

- Kemal Başlangıç.

Babanla diyaloğun nasıl?

- İyi. Babam şimdi 69 yaşında.

Peki senin yaptığın gazetecilik türü de bir nevi "ayı"ları eğitmek değil mi?

- Yurtdışında babamla röportaj yapan bir gazeteci; "Türkiye'de gazetecilik yapmak mı, yoksa yurtdışında vahşi hayvan eğitmek mi daha tehlikeli?" diye sordu. Babam, "Galiba Türkiye'de gazetecilik daha tehlikeli." dedi.

Ayı terbiyecisi Kemal Bey'in oğlu Celal Başlangıç'ın ayılarımıza sözü?

- Ne bileyim, bunları babam bile eğitemez bence.

Peki Fransa'da yaşayan ayılarımız babanı tanıyor mu, ya da baban onları merak ediyor mu?

- Yok, babam onlarla gösteri yapamayacağını anladığı için pek ilgilenmiyor.

Fıkrayla aran?

- Adamın biri Hindistan'ı geziyor. Bir sirkte genç bir adam penisiyle ceviz kırıyor. Tabii müthiş bir gösteri, salon tıklım tıklım dolu. İçeri girip keyifle seyrediyor. Aradan 25-30 yıl geçiyor tekrardan Hindistan'a gidiyor. Hintliler'e, "Yahu burada yıllar evvel bir adam vardı. Penisiyle ceviz kırardı. Acaba şimdi ne yapıyor?" Hintliler, "Çadırı orada git bak." diyorlar. Çadıra girip bakıyor ki, aynı adam yine ceviz kırıyor. Ama bu sefer Hindistan cevizi. Dayanamayıp soruyor:

"Üstat neden Hindistan cevizi?"

- "Evlat, gözüm bozuldu artık" diyor. Demirel'in sana 2008'e randevu vermesi gibi. Hatta büyüttü de cevizi. Demirel'in yanıtı bana Franco'yu anımsattı.

Neden?

- Franco bir ara doktoruna: "Ne oluyor, nedir bu gürültüler?" diye sormuş. "Halk, size elveda diyor Ekselans!" demiş doktoru. "Peki nereye gidiyorlar?" diye yanıt vermiş Franco.

www.musaagacik.com

Bir dönem genç erkeklerin bakirliklerini bıraktıkları, "erkeklik"lerini ıspatladıkları, ağbiden babadan kalma genelevlere artık rağbet yok. Sebeplerini araştırdık.

Baba Yadigarı Genelevler Can Çekişiyor!

ALİ KEMAL YILMAZ

"Yaşı on sekiz olan gençler hep birlikte geneleve giderlerdi. Samsun'ydım ve on sekiz yaşıma girmiştim. Mahalleden arkadaşlar ısrar etmeye başlamışlardı. Sadece istedikleri kendilerinin beraber olduğu kadınlara girmememdi. Kendilerince bir 'racon'du bu. Oysa hayallerimde yaşattığım bir sevgiliyle beraberdim ben. Bunu onlara anlattığımda bana 'salak' gözüyle baktılar."

Bunu bana anlatan sevdiğim bir arkadaşımdı. Genelev deneyimini başarıyla geçmesi onu hem salaklıktan hem de eşcinsellik suçlamasından kurtarmıştı. Güçlü bir erkek olduğunu kanıtlamıştı.

Şu an yaşı 40 civarı olan Anadolu gençlerinin sünnetten sonra atlattıkları 'erkeklik barikatları'ndandır genelevler. Artık 2000'li yıllardayız, sanal dünya yalanlarının hayat gerçeklerini yok etmek üzere olduğu bir zaman diliminde. Belki kadın erkek ilişkilerinin boyutu değişti, belki yeni popçuların "yatağıma gel", "çıldırt beni", "bayıra karşı yatır beni" şarkılarınında yardımıyla belki cinsellik konusunda insanlar daha bir bilinçlendiler ler ler lar lar. Tüm bunlara eklenen genelevlerin fiziki koşullarının kırık dökük lavabolalarda ilişki sonrası yıkadıkları penisleri onları erkek yapmıyordu.

Elime İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı'ndan gelen bilgi notu geçti: 1998 yılının iki ayına ilişkin Karaköy Genelevleri'nden 39 vesikalı kadın "sanatlarını icra etmekten vazgeçip ıslah-ı nefis" olmuşlardı. Öküz'de yazıları yayınlanan Mehtap Kandemir'in de anlattıklarına göre "müşteri azalması"na bir de resmi ya da resmi olmayan yollardan vesika almak için en az bir milyar lira istenmesi, bir çeşit hava parası, minibüs hattı parası gibi vesika alımının bürokratik işlemlerinin iyice zorlaştırılmasının da eklenmesiyle karneyle çalışan kadınların sayısı 870'e düştü.

"Koca metropol olan İstanbul'da 870 kadına genelevde kaçak çalışan kadınlarla takviye yaptık yıllarca. Günümüzde beş milyon olan viziteden kadına kalan iki milyon olunca kaçak çalışan kadınlar artık gelmiyorlar." Bunları anlatan bir genelev sorumlusu.

Resmi istatistiklerden en yeni olanı 1998 yılına ait. Bu raporda verilen bilgilere göre aynı yılın iki ayında sadece İstanbul'da 5870 kadın "gizli fuhuş" nedeniyle gözaltına alınmış. (Bu rakama yabancı kadınlar dahil değil.)

Ata mirası genelevlerin rağbet görmemesi konusuna genç bir üniversite öğrencisi şu yorumu getiriyor; "Barlarda iki sulu biraya tav olan gencecik kızlar varken niçin geneleve gitsinler ki?"

Olaya cinsel özgürlük gözüyle bakanlar olabileceği gibi, ahlaki çöküş olarak değerlendirenler de var.

Netice itibarıyle eski formattaki genelveler de her şey gibi vaktini doldurdu. Fuhuş aksine azalmıyor, çünkü genelev müşterisi otobüs tutup daha nezih saydıkları Bursa ve Tekirdağ genelevlerine gidiyor. Daha özel ve güzel evler rağbette şimdi. Üstelik karayolu kenarlarında travestilerden daha fazla kadın çalışıyor şimdi.

İsmiyle müssemma yılların Karaköy genelevi yeni neslin beğeneceği bir formata kavuşmadıkça eski Direklerarası gibi tarihi bir hatıra dekoru olarak kalacak galiba.

Ünal Temizyürek fotoğrafladı, onlar için sorular hazırladı. Hasan Ali Toptaş fotoğraflarına yanıtlar verdi.

Usta Olmak Ne Korkunç Bir Şey... Sanat, Makul İnsanların İşi Değildir Bana Göre..

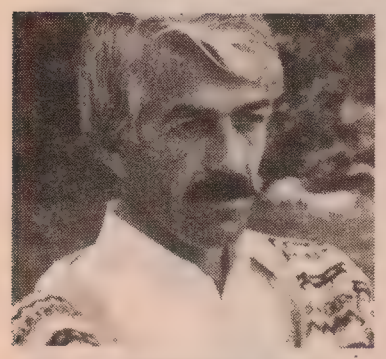

Yazıda bulduğunuzu yazının dışında, hayatta da arar mısınız?..

- Yazıda bulduklarım hayatta da olsun isterim ama, bunun mümkün olmadığını bilirim. Yazı çok farklı bir dünya, çok farklı bir hayat, çok farklı bir deney. Tam tersine, hayatta bulamadığımı yazıda ararım. Ancak kelimelerin arasında huzur duyar, kelimelere dönüşebildikçe varlığımı hisseder, kelimelerin aynasına baktıkça çizgilerimi görürüm. Gerisi, bin kuyruklu bir yalan benim için. Yalandan da öte, oldukça kötü kurulmuş bir sahne, binlerce kez yinelenen bir sahtelik, yaşı yüzyılları aşan bir acı ve bir türlü altından kalkmayı beceremediğim kocaman bir kaos.

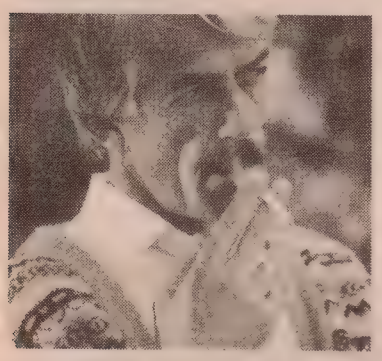

Sonsuzluğa Nokta, Gölgesizler, Kayıp Hayaller Kitabı, Bin Hüzünlü Haz... Bu romanlardan sonra kendinizi daha mı usta görüyor ve daha mı kolay yazıyorsunuz?..

- Hiç olur mu aksine, giderek daha zor yazıyorum. Roman sanatının derinliklerine indikçe, onun olanaklarını tanıdıkça, üstelik de kelime dediğimiz şu zavallı işaretlerin ne denli dehşet verici şeyler olduğunu günden güne daha iyi gördükçe, elimdeki kalem tir tir titriyor. Daha güç beğeniyorum yazdıklarımı. Giderek daha çok korkuyor ve daha tedirgin bir ruh haliyle yazıyorum. Eskiden kılı kırk yarıyorsam, şimdi belki kılı kırk bin yarıyorum. "Mükemmeliyetçilik hastalığı"na tutulmuş biriyim üstelik. Sözgelimi, şu anda üzerinde çalıştığım romanın ilk sayfasını, belki abartı gibi gözükecek ama, tam sekiz ayda yazdım. Bilge Karasu'nun dediği gibi tıpkı: "...yazılarımla uzun uzun yaşamak zorundayım sanki; o yazıların çatısı, yaşayarak (yaşarken, yaşadıkça) çatılacak; yazı etlenip butlanacak, değişik yerlerinden başlanarak yazılıp bozulacak, değişik yollar denenip bırakılacak; sınanıp 'işlenmeye değer' bulunmuş damarlar, yüreğe giden yolu oluştursun diye düzene konup birleştirilecek, ayrılacak; ortaya 'bitmiş gibi' görünen bir yazı çıktığında da en acımasız makaslamalarla kurguya yeniden girişilecek, yazının yüzlerce yerine ufak-bü-yük birtakım ekleme, çıkarma, düzeltme işlemleri uygulanacak..." Bu arada, giderek daha kolay yazdığını söyleyenlerin de beni bir hayli şaşırttığını söylemeliyim. Toprak testiler yapan adamı kolayca anlayabilirim bu konuda, bir örnek iskemle yapan marangozu anlayabilirim; ölçüler aynıdır ne de olsa, çiviler aynıdır, çekicin ağırlığı aynıdır ve adamın eli giderek bunların hepsine alışır da neredeyse adamdan ayrı bir yaratıkmış gibi, gözü kapalı, daha çabuk işlemeye başlar. Ama, öykü, şiir ya da roman dediğimiz şey iskemle değil ki. Galiba, daha kolay yazıyorum sözünün altında, lütfen bana hayranlık duyun, ben ustayım, öksürsem roman olur, öykü olur, şiir olur, tavrı yatıyor. Oysa, düşünülecek olursa, usta olmak ne korkunç bir şey. Dilerim ben kendimi hiç öyle hissetmem. Usta hissetmem yani. Değişik renk ve adlar altında bir örnek iskemleler yapmak istemiyorum çünkü. Zaten ortalık bir örnek iskemleyle dolu.

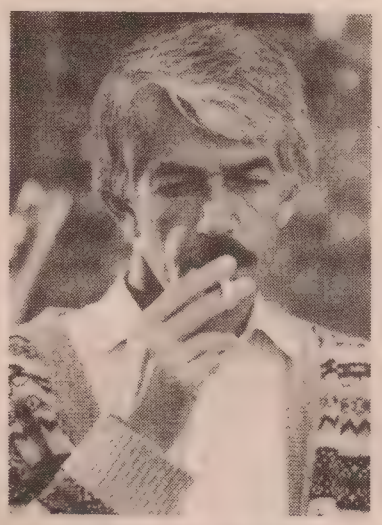

"Canlı olmanın aczi içinizin duvarlarına bir büyüklük olarak" yansımaz ise; neyin gölgesinde yazardınız?..

- Ben, insan kalemi alıp yazmak için kağıdın yüzüne eğildiğinde, gerçekten doğru dürüst bir şey yazmak istiyorsa, ya kendi boyutlarını kavrayamayacak kadar büyümeli, ya da kendi kendini bile göremeyecek kadar küçülmelidir, diye düşünüyorum. İnsan bu ikisinin arasında bir yerdeyse, bir anlamda ortalama bir ruh taşıyor ve bu ruh halinin içinde soluk alıp veriyorsa, kaçınılmaz olarak ortalama şeyler yazacaktır. Sanat, makul insanların işi değildir bana göre. Makul insan, olsa olsa, hayatın kendini tekrar edip durmasına yarar. Makul insandan çok iyi memur olur, çok iyi bakkal olur, ne bileyim, çok iyi berber, terzi, kuyumcu ya da ayakkabıcı olur. Canlı olmanın aczi içimin duvarlarına bir büyüklük olarak yansıyor evet ve ben onun gölgesinde yazıyorum. Aslında, bu aczin kendisinden oluşan kelimelerimin vardığı, varacağı yer de aczin kendisidir. **Borges**'in dediği gibi, her şey acıdan doğuyor. Ama, ısmarlanmış, ya da yahu arkadaşlar bu günlerde hangi tür acılar revaçtadır kaygısıyla laboratuvarlarda üretilerek her yanı allanıp pullanmış olan acıdan değil, gerçekten yaşanan ve gövdenin her hücresini cehennem gibi şiddetle yakıp kavuran acıdan. Mutluluksa yalnızca bir sonuç; bir doygunluk hali. İnsanı hareketsizliğe ve hımbıllığa iten bir durum. Belki de mutluluklarımızı çiğ kalmış, işlenmemiş yanlarımıza borçluyuz, bilemiyorum. Dediğin gibi olsaydı nerede yazardım? Salt insan olduğunu bilmek ve bunu algılamak bile başlı başına bir acıyken, bu pek mümkün değil aslında. Gene de kendi aczimle sarhoş olmanın bir yolunu bulurdum sanıyorum.

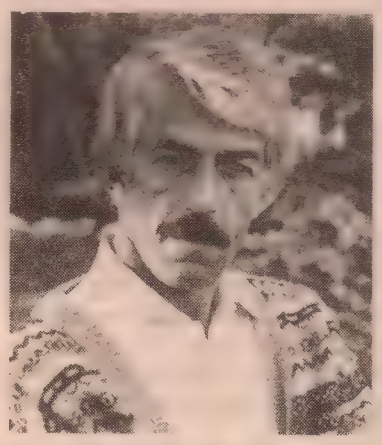

İnsan kendinden başka nereye gidebilir?.

Gittiğini sansa bile hiçbir yere gidemez bence. Gittiği yeri de kendine dönüştürür çünkü. Dönüştüremezse, bir yolunu bulup yıkar gittiği yeri, harap eder. Kimi zaman topla tüfekle yıkar, kimi zaman sevgisini sele dönüştürerek tatlı öpücükler eşliğinde yıkar, kimi zaman da sivri külahlı şeytanların bile hayal edemeyeceği daha başka yollarla yıkar. Belki, gitme arzusunun bu denli baskın oluşu, ikide bir depreşmesi ve insanı alıp olmadık serüvenlere sürüklemesi de, kendimizden başka hiçbir yere gidemeyeceğimizi bir şekilde biliyor, seziyor oluşumuzdandır. Bu gerçekle yüz yüze gelmek istemeyiz tabii, bunu dile getirmekten kaçınırız. Gitmenin her çeşidi bir yanılsamadır bu yüzden ve başka başka adlar altında yaşadığımız birçok şey, aslında bir tür gitmektir. Ne var ki, hayatı canlı tutan, onu harekete geçiren, birçok yanını ortaya çıkarıp onu bizim gözümüzde katlanılır kılan da bu tür yanılsamalardır.

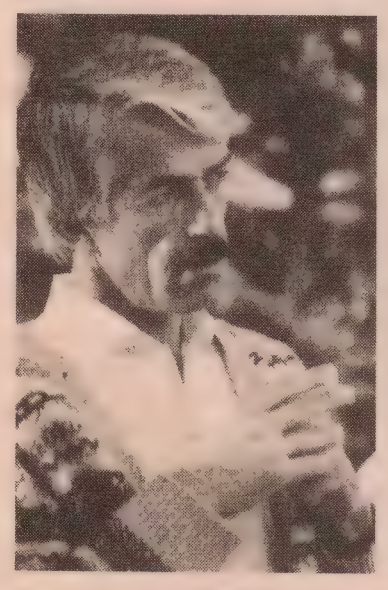

"... Bazen bu kelimeler uzun dizeler gibi durur." Şiirin söze yaklaştırılmasındaki güçlüğü nasıl aştınız?

- Doğrusu, bilmiyorum. Bunun gibi, daha birçok şeyi nasıl aştığımı, nasıl yapıp ettiğimi de bilmiyorum. Bilgiden fena halde korktuğum için, şu anda bilmek de istemiyorum aslında. Ben romanın, öykünün, ya da şiirin bilgiyle değil de, bilgisizlikle yazılabileceğini düşünüyorum. Burada sözünü ettiğim bilgisizlik, bir yanıyla bilgiden önceki saf bilgisizliği içeriyorsa, bir yanıyla da elbette bilgiden sonraki bilgisizliği içeriyor. Belki, 'kalınmış bilgisizlik'le, 'varılmış bilgisizlik' de diyebiliriz bunlara. İşte, sanatı bir sınırsızlığa, bir ölçüsüzlüğe açılma diye kabul ediyorsak, kalem tam da bu noktada, bu alanda çalışmalı diye düşünüyorum ben. Çünkü, bilgi dünyayı ve kendimizi tanımamıza ne ölçüde yarıyorsa, o ölçüde dünyayı ve kendimizi gözden kaçırmamıza da yol açıyor. Bunu inkar edemeyiz. Bu yüzden, benim bir romanı yazarken, ne yaptığımı tam olarak bildiğim söylenemez. Parmak uçlarımla yürürüm ben, onları titreyişleriyle birlikte yüzlerce kez ileriye uzatıp binlerce kez geriye çekerek, milim milim, kelime kelime, hece hece yürürüm. Bir yandan da, dünya hala dönüyorsa herhalde ne yaptığını bilmeyenlerin yüzü suyu hürmetine dönüyordur, diye kendimi boş yere avutur dururum.

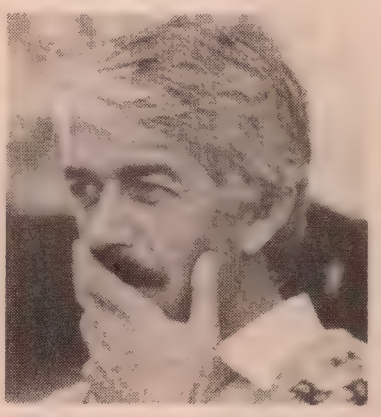

Olayların oluşlarını (oluntuları) kendi sırasına göre mi düzenliyorsunuz?..

- Ben romanı nasıl yazacağımı başlangıçta bilmiyorum. Olacakların sırasını bilir, hangi bölümden sonra neyi anlatacağımı hesaplar, ya da bunları bir şekilde bütün ayrıntılarıyla planlarsam, o romanı ne kadar çaba gösterirsem göstereyim asla yazamıyorum zaten. Başlangıçta, roman uzak ve biçimsiz bir bulut gibi zihnimin karanlığında belirir ve ben onu belli belirsiz görürüm. Kelime kelime yaklaşmaya çalışırım sonra da. Ya başarırım bunu, ya da başaramayıp altında ezilirim. Bu arada, bir yığın not alırım elime, avucuma, kağıtlara, ya da zihnimin boş sayfalarına. Oysa bilirim, bu notların hiçbiri kullanılmayacak, metin bunlardan değil, kendinden doğacaktır. Gene de alırım işte. Sonra, yüzlerce şekle girer roman, yüzlerce kez yıkılır, kurulur, olmaz ya da olur. Ben böyle çalışabiliyorum ancak. Metnin kendisiyle birlikte kurguluyorum metni. Benim gideceğim yere değil de metnin kendisiyle birlikte ikimizin gideceği yere gidiyoruz. Nereye vardığımızı da vardığımız yeri görünce anlıyoruz.

gördüğümüz dünya
yemin ederim,
aslına benziyor

MELİH CEVDET ANDAY

Tam annem beni yatırıp, üstümü örterken, biri koşar adım merdivenlerden çıktı, kapıyı hızla vururken "Mehmet! Mehmet!" diye bağırıyordu. Babam sofradan fırladı, annem ise sessizce gaz lambasını kıstı. Dışardaki bekçi "Rakı, makı varsa saklayın! Gömün! Ne yaparsanız yapın! Çinili karakolundan baskına gelecekler, yanlarında asker de varmış, durum fena, ona göre." dedi ve koşar adım başka evlere doğru gitti. Babam lambayı alıp acele aşağıya indi. Annem "Sen çabuk yat." dedi ve merdiven başındaki idare lambasını, sofranın üzerine koydu.

Anason

EFLATUN NURİ

Yıl: 1931 - Birinci Cihan Harbi'nin daha külleri kalkmamıştı, yaralar yeni yeni sarılıyordu. İnsanlar aç ve sefildi. Kadınlar birbirlerine "Yeşillik toplamaya gidiyoruz geliyor musunuz?" derlerdi. Kollarında bir sepet, ellerinde bir küflü bıçak, yemek için labada, ebegümeci, arap saçı, ısırgan otu, salata için de hindiba ve kuzu kulağı toplanırdı. Bizim bir keçimiz, dört beş tavuğumuz, bir horozumuz, kedimiz, köpeğimiz ve bir de eşeğimiz **Menekşe** vardı.

Süte, yumurtaya para vermiyorduk. Annem her sabah bana bir taze yumurtanın sarısını, burnumu sıkarak ağzımı açtırıp bağırta, bağırta yuttururdu. Babamın da işleri bozulmuştu, öteberi alıp satacak parası kalmamıştı, babam yövmiyeyle tarlalarda ya çapaya, ya ekin biçmeye, yahut bamya dikmeye giderdi. Menekşe de yan gelir yatardı! O günlerde rakı ve gazel plakları, **Hafız Burhan**'ın gazelleri başta olmak üzere yasaklandı. İnsanların daha çok içip, naralar atıp, huzur bozmaları, sonra da, kavga dövüş tabanca, bıçak çekip o sarhoş kafayla hiç yoktan birbirlerini yaralamaları, hatta öldürmelerine neden olarak gazeli ve rakıyı suçlu buldular. Çok geçmeden, Bağlarbaşı, İcadiye semtinde, şarap ve sirke imalatı yapan Garbis! Çamlıca'nın eteklerinde, bir vadiye cüzamlılar gibi terkedilmiş, yoksulluk içinde kıvranan Muhacır mahallesinin insanlarını, kendi kirli işlerinin bir uzantısı olarak keşfeder.

Bu iş çok tehlikeliydi, ama az da olsa peşin para korkuyu yendi! Bütün mahalleli kaçak rakı işine girdi. Geceyarısı evlere acayip büyük kazanlar, içi dışı sırlı, kulplu, kapaklı damacanalar, ortadan kesilmiş büyük fıçılar ve daha birçok ıvır zıvır taşıdılar. Daha sonra yine gece yarıları öküz arabalarıyla küfe küfe yaş üzüm dağıttılar. Üzümleri o yarım fıçının içine doldurduldu, kadın erkek, çoluk çocuk çıplak ayaklarıyla çiğnediler iyice, ezilmiş üzümün posasını, suyunu bir gaz tenekesi ile alıp kazana doldurup kaynattılar. Kazanın huni gibi kapağının üzerindeki dirsekli bir boru, hafif meyille aşağıya doğru iniyor ve kazanın yanında duran damacanaya giriyor. Kaynayan üzüm posası ve suyunun buharı, daha sonra damacananın içine şıp şıp diye damlıyor. Damacana dolunca biraz alkol, biraz anason konup, kapağı kapatılınca rakının işi de bitmiş oluyor.

Bu zorlu çalışma, bazen gün ışıyana kadar bütün mahallede devam ediyordu. O günlerde devlet, polislerin yaptığı hemen her işi yapan bekçilere maaş vermiyordu. Bekçiler her ay başı ev ev, kapı kapı "bekçi parası" diye dolaşırlardı.

Herkes durumuna göre gönlünden ne koparsa onu verirdi; belirlenmiş bir ücret saptanmamıştı.

Mahallemizin birkaç polisi, bu yasak işe göz yumuyordu. Bu iş olmazsa, herkes gibi bekçi de aç kalırdı

Gün geçtikçe işin kokusu çıktı. Polis baskınları başladı. Bu baskınların ne vakit, hangi gece olacağı bilinirdi. Çünkü Üsküdar'a bağlı, **Selamsız** semtindeki Çinili karakolundan bizim mahalle karakoluna haber geliyordu.

Bu baskınlarda yakalanan olursa, günlerce karakolda dayak yiyor, aşağılanıyor, işkence görüyordu ve üstelik, nerede hangi hapishanede, ne kadar yatacağı belli olmuyordu. Birkaç yıl sonra, ölmez sağ kalırsa çıkıp gelirlerdi.

Her günkü gibi, akşama doğru üzümler çiğnenmiş, kazan kaynamış, üç, dört damacana rakı hazırlanmış odaya saklanmıştı. Babam, annem, büyük halam çok yorulmuşlardı. Babam bahçedeki koca dutun altına serili hasıra, Ayşe halamla karşılıklı oturmuş konuşuyorlardı. Halam sigara kağıtını iki parmağının arasında kıstırdı; baş parmağını bastırdı. Teneke tütün tabakasından, üç parmağı ile aldığı bir tutam kadın saçı gibi tütünü o küçük kağıdın içine koyup sardı.

Halam sardığı sigarayı babama uzattı, kav çakmağıyla yaktı. Babam sigaradan derin bir nefes çekti, üfledi uzun uzun öksürdü, sırtını dut ağacının kalın gövdesine dayadı. Haminnem keçinin başını iki ayağının arasına kıstırmış, mavi bir tasa, süt sağıyordu; süt yorgan ipliği gibi ince ve dümdüz tasın içine girerken "fıs, fıs!" diye ses çıkarıyordu. Ayşe halam bana bir salkım üzüm vermişti. Annem kümesin kapısını kapattı, bahçe kapısının yanındaki mor leylaktan küçük bir dal kopardı, elimdeki üzüm salkımını aldı. Kulağıma eğilerek "yenmez o! hem ezik, hem çürük, hem de çamurlu" dedi ve burnuma leylak dalını uzattı.

Üst odaya çıktım, pencerenin kenarındaki sedirin üzerine atladım, içi ot doldurulmuş yastıklara abandım. Açık pencereden dışarıya sarktım. Hava kararmak üzereydi. Bir ev aşağıdaki, tahtaperdeyi aşıp, sokağa taşmış, beyaz ve sarı hanımeli çiçeklerinin kokuları geliyordu. Kuyu başında saklambaç oynayan çocukların seslerine kuyudan su çeken birinin kızıp "Hadi bakalım evli evine, köylü köyüne, evi olmayan yılan deliğine" diye bağırdığını duydum. Karga sürüleri gökyüzünün koyulaşan maviliği içinde yüksek sesle sanki konuşur gibi bağıra çağıra geçiyorlardı. Annem lambalara gaz dolduruyordu, gaz kokusu odaya yayıldı. Yoğurtçu kapının önünde durdu; "Silivri yoğurtlu kaymak!" diye bağırdı. Annem bir tabakla kapıya çıktı; "Yarım okka yoğurt ver **Kazım efendi**." dedi.

Ahşap evin çürümüş tahtaları arasındaki yuvasından bir yarasa uçtu ve kanadı saçıma değdi, ürktüm! Başımı içeri çektim. Annem "Nuri aç ağzını" dedi, yoğurdun kaymağını ağzıma soktu. Kaymak kocamandı, ikiye katlanmıştı ve zorla çiğniyordum. Fenerci Sırrı, küçük merdivenini, köprünün karşısındaki Fenere dayadı merdivene çıkıp, sokak fenerini yaktı. Annem "Gir içeri lambayı yakacağım, sivrisinekler içeri dolar." dedi, pencereyi kapatıp, kağıt makaralı perdeyi çekti.

Sofra bezini odanın ortasına serdi, yuvarlak hamur tahtasına sofrayı kurdu. Bir okka ekmek ve yoğurt tabağını önümüze uzattı. Babam koca ekmeği ikiye, daha sonra birkaç küçük parçaya böldü. Ekmeğin kabuklu yerini, bir kaşık gibi kullanarak, yoğurda daldırdı. Ben de aynı onun gibi yaptım! Annem "Yapma öyle, kaşık var önünde!" dedi. Sonra üzgün olarak, "Hava sıcak, dünden bir şey kalmıyor; bir tencere kuru fasülye ekşimiş, dökücem" dedi. O gece sadece yoğurt, ekmek yedik.

Tam annem beni yatırıp, üstümü örterken, biri koşar adım merdivenlerden çıktı, kapıyı hızla vururken "Mehmet! Mehmet!" diye bağırıyordu.

Babam sofradan fırladı, annem ise sessizce gaz lambasını kıstı. Dışardaki bekçi "Rakı, makı varsa saklayın! Gömün! Ne yaparsanız yapın! Çinili karakolundan baskına gelecekler, yanlarında, asker de varmış, durum fena, ona göre." dedi ve koşar adım başka evlere doğru gitti. Babam lambayı alıp acele aşağıya indi. Annem "Sen çabuk yat." dedi ve merdiven başındaki, idare lambasını, sofranın üzerine koydu. Babamın arkasından aşağıya indi.

Ben hemen kalktım, trabzanların arasından aşağıya baktım. Tam merdivenin alt basamağı ile karşısındaki su küpünün arasına babam acele bir çukur kazdı. İki damacanayı çukura koydu ve üzerini iyice toprakla örttü. Ayakları ile bastırıp, toprağı çiğnedi.

Üzerine aynı yerde serili olan hasırı örttü. Öbür damacanaları da diğer odalara gömdü, bahçeye çıkıp kazanı, yarım fıçıyı, duvarın üzerinden Mecit efendi sarayının bahçesindeki baldıran ve böğürtlenlerin arasına sakladı.

Babam sofraya tekrar oturdu. Ben yatağıma girerken, "Sen daha uyumadın mı?" dedi. Telaştan beni etraflarında fark etmemişlerdi.

Gece yarısı gürültü, patırtı ve düdük sesleriyle uyandım. Kapı tekmeleniyordu. Annem lambayı aldı, kıstı, elini kalbinin üzerine götürdü. Yüzünü o kadar beyaz görmemiştim; titriyordu, ardına kadar açık oda kapısına yaslandı, bitkindi... Babam kapıyı açtı, iri bir asker elinde silah, babamı göğsünden öyle bir itti ki, merdivenlerin korkulukları esnedi. Bir anda birkaç asker, polis içeri daldı, annem kenara çekildi. Üstteki iki odanın her yerini kokladılar, aradılar, dağıttılar. Hepsinin ellerinde silah vardı; ayrıca polislerin bellerinde upuzun kılıçlar sarkıyordu. Merdivenlerden indiler. Bir kısmı helanın yanındaki kömürlüğe, diğerleri de bahçeye açılan mutfak gibi kullandığımız toprak odaya girdiler.

Ben de merdivenlerden bir kedi gibi yavaşça indim! Alt basamağa oturdum.

Kalbim öyle çarpıyordu ki sesini duyuyordum.

Bir polis yerleri kokluyordu. Annem daha önceden, yerlere gaz serptiği için; anason kokusunu alamıyordu.

Gözlerimi küple merdiven arasında gömülü yere dikmiştim, ikide bir sağa-sola bakıyordum. İri yarı şişman, kolu sırmalı biri bana sert sert baktı. Eğildi, hasırın ucunu tuttu ve kaldırdı. Ben o an ağlamaya başladım. Eğildiği yerden yüzüme şaşkın şaşkın baktı. Hasırın ucunu bıraktı, doğruldu. Ağlamayı birdenbire kesmiştim! Güldü! Başımı okşadı...

yere düşen leke

TUNCER ERDEM

yıldızları bir bir söndürürken güneş
ısıtmaya başlar toprağı, suyu
gözün ulaştığı her yerde
renge bürünüverir madde

gerisinde hep o karanlığın oğlu
bir illet gibi kaçıp durur ışıktan
içinde bir şeyler vardır geceden kalan
sirenler, çığlıklar ve korku

bir kağıda düşen lekeler gibi
kıyıdaki taşların suya vuran sureti
uzak adalardan duyulan neşeli şarkılardır
ışığın güneşten kopup gelişi

eski bir fotoğraf var defterimde
adam çömelmiş, gerisinde bir tekne
yüzüne bir gölge düşmüş
yere kocaman bir leke

Orhan Kemal'in ailesi, yazarı yaşatmak ve genç kuşaklara tanıtmak amacıyla bir dizi projeye imza atmaya hazırlanıyor. Üç ay önce kurulan Orhan Kemal Kültür ve Sanat Koordinatörlüğü kapsamında yürütülen projelerden başlıcaları bir Orhan Kemal Müzesi ve vakfı oluşturmak. Orhan Kemal'in oğlu Işık Öğütçü'yle projeleri üzerine konuştuk.

Fotoğraf: Ara Güler

Edebiyat Seninle Gurur Duyuyor

OYLUM GÖLBAŞI

Orhan Kemal Kültür ve Sanat Koordinatörlüğü kimler tarafından, ne zaman kuruldu?

- Bu koordinatörlük bir aile oluşumu, üç ay önce kuruldu.

Vakıftan önce bir koordinatörlük kurmanızın nedeni nedir?

- Birçok projeyi bünyesinde barındırdığı için bir koordinatörlük kurmayı düşündük. Ayrıca vakıf kurmanın prosedürü de farklı. Vakfı, daha sonra kurmayı düşünüyoruz. Vakıf kurarken belli bir maddi değerin olması lazım. Bunu gerçekleştirmek için de birtakım ekonomik değerlerin toplanması lazım. Bütün çalışmalar, bu ekonomik değerleri toplamak için yapılıyor. Gerçekleştirmeyi düşündüğümüz projeler arasında olan kitap satışı ve kafeteryanın tüm gelirini zaman içerisinde toplayıp vakfın temel parasını oluşturacağız.

Orhan Kemal Müzesi oluşturmayı düşündüğünüzü biliyoruz. Müze dışında ne gibi projeleriniz var?

- Uzun yıllardan beri bir Orhan Kemal Müzesi oluşturmak hayalimizdi. Dostlarımızın da teşvikiyle bu oluşumu sağladık; öncelikle müze dedik. En son yaşadığı yer olan Basınköy'deki evinden ve önceden yaşadığı evlerden sağlam olarak gelen eşyaları korumuştuk. Cihangir'de bir binamız var. O binanın birinci katı müze olacak, altında bir kitap satış bölümü bulunacak, içinde bir de kafeterya olacak. Bunların benzerleri yurtdışında çok var. Öyle bir sistem oluşturuyorsunuz ki bu sistem birtakım giderleri karşılamaya başlıyor. Finansmanı da düşünerek böyle bir oluşum planladık.

Vakıf kurulduktan sonra ne gibi projeler gerçekleştirmeyi düşünüyorsunuz?

- Vakıf kurulduktan sonraki hedeflerimiz çok daha değişik. Yıllardır konuşulan ama bir türlü gerçekleştirilemeyen bir şey var; anıt mezar. Öncelikle bunu gerçekleştirmek istiyoruz. Sonra bir kültür merkezi açmayı düşünüyoruz. En büyük düşlerimizden biri bu. Ayrıca Orhan Kemal Enstitüsü ya da üniversitesi kurmak istiyoruz. Belki hedefleri çok büyük koyduk. Ulaşılamayacak gibi geliyorsa da bu bir çalışma, birlik meselesi. Buna ulaşabileceğimizi düşünüyorum.

Projelerin finansmanını nasıl sağlayacaksınız?

- Müzeyi kuracağımız bina zaten bizim. Şu anda yapılanlar ailenin finansmanıyla yürüyor. Belli bir düzeye geldikten sonra da bu çark kendini döndürecektir. Mesela kitap satışında, Orhan Kemal'in eserlerinin İngilizce, Almanca, Fransızca çevirileri de olacak. Bu çevirileri turistik yörelere açılarak, turistlere sunmayı düşünüyoruz. Mesela '72. Koğuş' İngilizce'ye çevrilmişti, biz de 'Baba Evi'ni çevirtiyoruz. Bir iki kitabı daha İngilizce'ye çevirtmeyi düşünüyoruz. Yabancı dildeki kitapları biz basacağız. Bunlara ek olarak kendi sesinden kaset hazırlıyoruz. Kasette iki hikayesi ve dört kitabından bölümler var. İleride elimizdeki fotoğraflarla sesini birleştirerek bir CD hazırlayacağız.

Orhan Kemal Müzesi'ni neden babanızın son oturduğu evde, Basınköy'de, değil de Cihangir'de kurmayı düşündünüz?

- Konum çok önemli. Basınköy çok uzak bir yer, müzeyi orada açarsak ziyaretçi gelemeyecek. Ayrıca üçüncü kat, insanlar çıkıp inemeyecek. On-on beş kişi geldiği zaman komşuları rahatsız etme sorunu ortaya çıkacak. Ama Cihangir'deki bina her açıdan müsait. Müze olması için insanın mutlaka orada yaşaması gerekmiyor. Ayrıca yaşadığı mekan olarak düşünürseniz babam Fener'de de yaşadı, Unkapanı'nda da yaşadı, Fatih'te de yaşadı... Bunların her birinde bir müze olması lazım. Ayrıca Cihangir kültür-sanat açısından yoğun bir yer. Birtakım şeyleri insanların ayağına getirmek her zaman faydalı. Önemli olan herkesin, bu insanın hangi koşulda yazı yazdığını bilmesi, atmosferini görmesi. Mekan Basınköy olmuş, Cihangir olmuş önemli değil. İçindeki eşyalar zaten o havayı veriyor.

Orhan Kemal'in eserlerinde Anadolu'nun ayrı bir yeri var. Ayrıca kendisi de Adana'lı. Babanızın doğduğu, eserlerine konu ettiği topraklarda da bu tür girişimlerde bulunmayı düşünüyor musunuz?

- Ceyhan Belediyesi'nin her yıl düzenlediği bir yarışma var. Hatta çalışmalarımız sırasında Adana'dan bir kişi aradı, birtakım şeyleri tekrardan canlandıracağını söyledi, katılır mısınız dedi. Bu tür çalışmalara her zaman katılırız ama bu çalışmaları Adana'da ya da başka bir şehirde yapmak zor. Bir yerde yapılıp yürütülmesi çok daha faydalı. Ama orada saygı göstermişler, onur duyuyorlar, hikaye yarışması düzenliyorlar... Bu tür şeylere biz de gönülden katılırız.

Tüm bu projelerin biraz geciktiğini düşünmüyor musunuz?

- Bir gecikme var. Bunu biz de kendi kendimize söylüyoruz. Ama böyle bir mekanın bulunması, buna karar verilmesi, hazırlanması, harekete geçilmesi belki otuz yıllık süreyi çok kısa bir sürede kapatacak. Tabii bu gecikmede yalnızca ailemizin değil herkesin payı var. 70'li yıllarda babamın kitapları 5000 adet basılır 2 yılda tükenirdi, şimdi 3000 adet basılıyor 4 yılda tükeniyor. Bunun nedenini ailede değil de okuyucu kitlesinde aramak lazım. Neden okumuyorlar? Ne kadar tanıtımı yapılmasa bile Orhan Kemal her zaman vardı, bilinen bir insandı. Ansiklopedilerde, literatürde yer alan bir insandı. Yalnızca ailesi geç kalmış değil. Telif haklarıyla ailelere çok büyük paralar gelmiyor. Bu nedenle de aileler bu tür işlere girişemiyor. Her şeyin bir kesişme noktasının olması, birtakım koşulların bir araya gelmesi gerekiyor. Biz bunu yapmasaydık gecikme var denebilirdi ama yapıyoruz. Artık gecikme olmayacak.

Bu projeler için çeşitli kurum ya da kişilerden destek geliyor mu?

- Şu anda en çok basından, internetten manevi destek görüyoruz. Haber yapıyorlar, duyuruyorlar... Bu işlerde çok büyük maddi beklentiler zaten olamaz. Öyle bir talebimiz de olmadı. Önce bir şeyler sunmamız lazım. Ondan sonra birtakım büyük hedeflerimiz var. İnanıyorum ki o zaman herkes karınca kararınca bu işe el atacaktır.

Orhan Kemal Roman Armağanı'nın içeriğinde bir değişiklik söz konusu olacak mı?

- Öncelikle, müracaat adresimiz değişti. Ayrıca önceden Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazanan bir yazar bir daha yarışmaya katılamıyordu. Şimdi bu kural değişti, yarışmaya katılıp ödül kazanan bir yazar, 7 yıl sonra yarışmaya tekrar katılabiliyor. Ödülün verildiği ilk on yıl, anma toplantısı yapılırdı. Bu yıl yine bunu gerçekleştirmeyi, kazanan yazara ödülünü orada vermeyi düşünüyoruz. Ayrıca TÜYAP Kitap Fuarı'nda Tekin Yayınevi'nin başvurusuyla bir panel düzenlenecek.

Bir tür sınır ötesi yolculuk. Her bir plaza kendi çapında bir cumhuriyet. Plazoitlerin temel karakteri plazalı olmak. "Nerelisiniz?" "Medya plazalıyım." "Neresinden?" "Dördüncü kattan. Siz?" Plazoitler plaza dışında yaşayamıyorlar. Plazalardaki işlerinden çıkartılırlarsa işsiz kaldıkları için değil, kendilerini plazadan dışlanmış hissettikleri için bunalıma giriyorlar. Güvenlik kameralarını özlüyorlar, manyetik kartlarını okuyan turnikelerin trrrık sesi kulaklarından silinmiyor. Her kültür nasıl kendi insanını yarattığı gibi kendi dilini de yaratıyorsa, plaza kültürü de kendi dilini yaratmış. Plazoitler bilgisayar terimleri ile birtakım İngilizce kalıplardan oluşan bu dili, nerede nasıl kullanacaklarını hemen öğreniyorlar, ama kendi öz dillerini unutuyorlar. Masalarında bulunan çok marifetli telefonları çalınca tabii ki açıyorlar; ama "alo", "efendim" ya da "buyrun" gibi alışılmış, klasik bir kelime söylemek yerine, kendi adlarını söylüyorlar.

Plazoitler

AYFER TUNÇ

Sanırım lise öğrencisiydim, bilimkurguya pek meraklı değildim ama Milli Eğitim Bakanlığı'nın o küçük şirin kitaplarına çok meraklıydım. Bir gün MEB yayını bir kitap aldım, hayatım değişmedi. Ama okuyunca çok şaşırdım. Adını ilk kez duyduğum yazarın benimkiyle pek benzeşmeyen, garip bir hayal gücü vardı.

Zamanla o kitabı unuttum, ama gün geldi kader beni bir "plaza"ya itti. Plazada çalışmaya başladım. "Trend" henüz yeniydi. O steril binalarda çalışmak matah bir şey sanılıyor, hayata yeni atılan fikirsiz kızların ve oğlanların plaza görünce akılları başlarından gidiyordu. Ben huylanıyordum bu plazalardan. Fazla kibirli ve küstah, hatta tehlikeli görünüyorlardı gözüme. Bu garip ve karışık binalarda kaybolmaktan korkuyordum.

Bir plazada çalışmaya başlayınca ışıklı koridorlarında kaybolmadım, *Uzay Yolu* dizisinin hayal gücünü aşan, metalik asansörlerinde kapalı kalmadım, aksine, plaza üstüne düşünmeye başladım. Çünkü bu binalar hızla kendi kültürlerini oluşturuyorlar, hatta kendi insanlarını yaratıyorlardı. Beni ürküten bu mekândan bir süre sonra kurtuldum. Ama düşünmeye devam ettim. Bir gün plaza kültürü üzerine "geyik" yaparken, arkadaşım Vedat plaza müritlerine "plazoit" deyiverdi.

Kelime büyüleyiciydi. Plazoit. Bir tür yaratığı, giydirilmiş bir robotu anlatıyordu sanki. Bu tanımla birlikte, oluşmakta olan bu kültürün yazılı olmayan anayasasının maddeleri de bir parça aydınlandı.

Anladım ki, alabildiğine steril, fazla şık, fazla ışıklı, fazla sessiz, ürkütücü derecede büyük mekânlardan oluşan, bazı bölümlerine girmenin kesinlikle yasak olduğu binalara kısaca plaza deniyor. Plazoit ise plazalarda yaşayanların genel adı. Plazoitler günlerinin neredeyse tamamını gönüllü olarak plazalarda geçiriyorlar. Plazalarda bulunan işyerlerinde çalışıyorlar, plazalardaki "shopping center"lardan alışveriş yapıyorlar, plaza sinemalarına gidiyorlar, plaza kafe-barlarında içki ve kafeinsiz kahve içiyorlar, plaza restoranlarında diyet yemekler yiyorlar, plazalardaki eğlence merkezlerinde bowling oynuyorlar, plaza-hastanelerde chek-up yaptırıyorlar. Bu kadarla kalsalar iyi. Hafta sonlarında sevgilileriyle buluşup, gezmek için başka plazalara gidiyorlar. Bir tür sınır ötesi yolculuk. Her bir plaza kendi çapında bir cumhuriyet.

Plazoitlerin temel karakteri plazalı olmak. "Nerelisiniz?" "Medya plazalıyım." "Neresinden?" "Dördüncü kattan. Siz?" Plazoitler plaza dışında yaşayamıyorlar. Plazalardaki işlerinden çıkartılırlarsa işsiz kaldıkları için değil, kendilerini plazadan dışlanmış hissettikleri için bunalıma giriyorlar. Güvenlik kameralarını özlüyorlar, manyetik kartlarını okuyan turnikelerin trrrık sesi kulaklarından silinmiyor.

Her kültür nasıl kendi insanını yarattığı gibi kendi dilini de yaratıyorsa, plaza kültürü de kendi dilini yaratmış. Plazoitler bilgisayar terimleri ile birtakım İngilizce kalıplardan oluşan bu dili, nerede nasıl kullanacaklarını hemen öğreniyorlar, ama kendi öz dillerini unutuyorlar. Masalarında bulunan çok marifetli telefonları çalınca tabii ki açıyorlar; ama "alo", "efendim" ya da "buyrun" gibi alışılmış, klasik bir kelime söylemek yerine, kendi adlarını söylüyorlar. Okey, babay, şiit, beybi, darling kelimelerinin başka bir dildeki karşılıklarını unutmuşlar. Bir yere çarpınca ops, canları acıyınca auvah! diyorlar.

Plazaların hemen hemen tümünde geçerli olan, maddeleri ilan edilmemekle birlikte tüm plazoitlerce bilinen bir tür sözlü anayasası, yani yasaklar listesi var. Mesela iyi bir plazoit sigara içmediği gibi, sigara içen dostlarından kurtulmak için ciddi çaba harcıyor. Önce sigara içen dostunu yerli yersiz uyarıyor, bakıyor ki dostu oralı değil, selamı sabahı kesiyor.

Ancak yönetici sınıfın üst kademelerine mensup plazoitler genellikle puro içiyorlar. Yönetici sınıfa atlayan plazoitlerin çoğunun ilk yaptığı şey puroya başlamak. Söndürülmüş bir puroyu parmaklarının arasında sürekli gezdiren bir plazoit görürseniz, anlayın ki o yeni sınıf atlamış bir yönetici plazoit.

Plazoitler adlarını ve hangi sınıfa mensup olduklarını gösteren kimlik kartlarını, güvenlik görevlilerinin görebileceği şekilde, seve seve boyunlarında taşıyorlar.

Sürekli diyet hali yaşıyorlar. Diyet mönüsü yiyorlar, masalarında ithal krik kraklar bulunuyor. Diyet halinde olma kuralını cips ve çikolata yiyerek bozuyorlar. Diyetlerini cips ve çikolata yiyerek bozdukları için, tekrar diyet yapmak zorunda kalıyorlar ve garip bir biçimde yine kurala uymuş oluyorlar. Biraz karışık bir durum.

Hiyerarşi plaza anayasalarının en baba maddesi. Plazoitler işçi sınıfı, burjuva sınıfı, aristokrasi gibi geçmişte kalmış, basit, ilkel sınıflandırma sistemlerini çoktan aşmışlar. Onlarda hizmet sınıfı, orta kademe yönetici sınıfı, tepe yönetimi türünden sınıflar var. Bazı sınıflar arasında geçişlilik imkânsız. Örneğin hizmet sınıfına mensup bir plazoit ağzıyla kuş tutsa yönetici sınıfa atlayamıyor. Zaten bunu akıllarına da getirmiyorlar. Haddini bilmek de bir plaza kuralı. Yönetici sınıflar da kendi aralarında birçok sınıfa bölünüyorlar, bunlar arasında geçişlilik, ömrünü adamak kaydıyla mümkün.

Plazoik ortamlarda alt yönetici sınıftan bir plazoitin, üst yönetici sınıfa atlayabilmesi için göstermesi gereken tavır ve davranışların tümüne yalakalık değil, "üstleriyle yakın ve samimi ilişkiler içerisinde olma" deniyor. Ama sınıf atlamak için bu yeterli değil. Zeki olmak, ne zaman, nerede, ne kadar samimi ve yakın olmak gerektiğini de bilmek gerekiyor.

Okul, kışla, işyeri gibi mekânlarda topluca yemek yenilen yerlere eskiden yemekhane denirdi. Plazalarda buna restoran deniyor. Yemekhanelerden farkı, yılbaşı, sevgililer günü gibi özel günlerde masraftan kaçınılmadan süslenmesi ve zeytinyağlı büfesi, salata barı gibi küçük bölümlerinin bulunması.

Hiyerarşinin keskin olduğu birçok plazada genellikle birden fazla restoran var. Bu tür plazalarda her plazoit kendi sınıfı için ayrılmış olan restoranlarda yemek yiyor. Plazoitlerin güçlü bir içgüdüsü var. Kendilerine hangi restoranın hangi sınıfa ait olduğu söylenmese bile, doğru restoranı buluyorlar. Bununla da yetinmiyorlar, hangi masada oturmalarının uygun olacağını da doğru tahmin ediyorlar. Kıdemsiz bir plazoit doğrudan kapı ağzındaki masayı seçerken, kıdemli bir plazoit cam kenarına kuruluyor. Alt sınıftan bir plazoit, üst sınıftan bir plazoitin restoranına girmeyi aklından geçirmek bir yana; ne yiyor bu adamlar diye merak edip kapısından bakmayı bile düşünemezken, alçakgönüllü olmasıyla ün salmış bir yönetici plazoit nadiren de olsa, alt sınıfın restoranına gidip yemek yiyor ve alçakgönüllü olduğuna dair ününü daha da pekiştiriyor.

Giyim kuşam konusunda da yazılı olmayan, ama ağır kuralların plazalarda işlediğini görmek mümkün. Kadın plazoitler genellikle mini etek-ceket veya şık pantolon-ceket giyiyorlar, erkek plazoitler muhakkak kravat takıyorlar. Blucin giyip işe gelmek ancak asi ruhlu plazoitlerin kırk yılda bir yapabildikleri bir çılgınlık. Kadın plazoitler modaya uygun ol-

mak şartıyla biraz daha özgür gibi duruyorlar, ama erkek plazoitlerin en büyük özgürlük alanı, cesaretleri varsa kravatları. Üst düzey yönetici plazoitler genellikle kol düğmesi kullanıyorlar. Alt sınıftan bir plazoitin kol düğmesi kullanması ise yöneticileri tarafından pek hoş karşılanmıyor. Bir kadın plazoitin başına gelebilecek en kötü şeylerden biri çorabının kaçması. Bir erkek plazoitin başına gelebilecek en kötü şeylerden biri ise, gömleğinin markasının yöneticisinin gömleğinin markasıyla aynı olması. Alt yönetici sınıftan bir plazoit, üstünün seçtiği markanın bir kalite altını seçmek zorunda. Zaten genellikle öyle oluyor. Tüm plazoitler giyimde çaplarına ve sınıflarına göre, ünlü markaları tercih ediyorlar.

Plazoitler sağlıklı yaşama çok düşkünler. Plazalardaki ücretli spor salonlarında spor yapmaktan, spor sonrası taze sıkılmış portakal suyu içmekten, vitamin hapları üzerine konuşmaktan hoşlanıyorlar. Çoğunun en sevdiği şehir, görmemiş bile olsalar New York. Paris'i de sevdiklerini söylüyorlar ama bu, içlerinden hâlâ atamadıkları kültürel bir kalıntı. En sevdikleri yazarlar Ayşe Arman, Selahattin Duman ve Kürşat Başar. Ayşe Arman onları eğlendiriyor, Selahattin Duman güldürüyor, Kürşat Başar'ı da kadın plazoitler yakışıklı buluyorlar. Serdar Turgut'u ve Fatih Altaylı'yı da okuyorlar. Kitap ve CD alırken en çok satanlar listesine mutlaka göz atıyorlar.

Özel günleri, bilhassa Noel ve Sevgililer Günü'nü kutlamayı hiç ihmal etmiyorlar. Böyle günlerde pahalı restoranlarda rezervasyon yaptırıyorlar ve hediye almak için dünya kadar para harcıyorlar. Kredi kartlarının artması ve kart limitlerinin sık sık yükselmesi onlar için hayati bir mesele. Gelecekten beklentileri yükselmek, plazoik evler satın almak ve arabalarını sık sık yenilemek.

Plazoitlerin sanki özel hayatları yok. Özel hayatlarını gayet eğlenceli bir şekilde yazarak özel olmaktan çıkaran yazarlara olan düşkünlükleri, plazoitlerin özel hayat kavramlarının değişmesine yol açmış sanırım. Başlarına gelen her türlü özel olayı rahatça konuşabiliyorlar. Gen mühendisliğinden ve bilgisayar teknolojisinden müthiş heyecan duyuyorlar. İletişim araçlarındaki –yani cep telefonundaki- teknolojik ilerlemeyi yakından takip ediyorlar. İnternetten çok hoşlanıyorlar, chat yapmaya bayılıyorlar.

Sanatı düşündürücü değil, eğlendirici olması şartıyla çok seviyorlar. Amerikan filmlerini tercih ediyorlar. Derinlikten korkuyorlar. Derin düşünceden, derin devletten, derin aşktan çok korkuyorlar. Muhalefet, faşizm ve başkaldırı gibi kelimelerin plazoik ortam sözlüğünde anlamları başka. Faşizmin bir Hitler cinsi, muhalefetin ise plazalarda huzuru bozan ve sonunda işten atılan yetersiz plazoitler olduğunu sanıyorlar. Plazoitlerin değerler sisteminde para, güç, iktidar, statü, başarı, nabza göre şerbet, çok iyi düşündünüz efendim gibi yükselen değerler büyük paya sahip.

Vesaire vesaire...

İşte zamanla unuttuğum o kitabı ben, bir plazada hatırladım. Plazoitlere, onların söylemlerine ve durumlarına dalıp gitmiştim de, bir an "dejavu" yaşadım. Ben bunları bir yerden hatırlıyorum... Hatırladım, ürperdim. Çünkü Aldous Leonhard Huxley "Cesur Yeni Dünya" (Brave New World) adlı kitabında, 1932 yılında, plazaları, plazoitleri ve plazoik ortamları yazmıştı. İkinci Dünya Savaşı yaşanmadan önce, soğuk savaş yaşanmadan önce, cep telefonlarından, internetten, tüp bebekten, gen mühendisliğinden çok önce. Bugünlerde hiç de inanılası olmayan garip şeyler yazanlar var mı acaba?

Hem Okudum Hem de Yazdım

MAHMUT ŞEVKİ OKUTAN

Adres: Öküz Dergisi. İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No:20 80080 Beyoğlu / İstanbul

Yanıkkır Akşamları
Mustafa Erdal
Küçükmenderes Gazetesi Yayınları

Medya'nın, özellikle yazılı medyanın İstanbul'la birlikte anıldığı bir memleketteyiz. Ancak işte Mustafa Erdal gibi Anadolu'lu gazeteciler de var hala. Bu kitap Mustafa Erdal'ın Ödemiş'te yayınlanan Küçükmenderes Gazetesi'ne yazdığı baş yazılarından oluşuyor. Kitabın ismide Küçükmenderes Ovası'ndan dolayı "Yanıkkır" olmuş. Mustafa Erdal'ın ayrıca Topluluğne ve İnceçene isimli kitapları da var. Yanıkkır hem yöreyi hem de Mustafa Erdal'ın basın ve yazın alanındaki çabalarını karşılayan mecaz bir isim gibi de. Anadolu'da hala onurlu ve fedakar gazeteciler var. İsteme Adresi: Küçükmenderes Gazetesi Cumhuriyet Caddesi 12/2 Ödemiş

Aşklar ve Çiftler
Dali-Gala
Çev: *Atilla Dirim*
Herbert Genzmer
İletişim Yay.

Gerçeküstücülük akımının babası, ismi sürrealizmle adeta özdeşleşmiş dünyaca meşhur bir uçuk ressam ile onun sevgilisi, ilham kaynağı, koruyucusu, menejeri(!) olmuş, yine 'kaçık' bir kadının aşk hikayesi. Katalonya taşrasından başlayıp İspanya iç savaşı ve iki dünya savaşı görmüş, Amerikan tarzı hayata da yetişmiş bir aşk hikayesi.. Megolamanlık, gizli eşcinsellik, şarlatanlık, faşizm ve katolisizmle dirsek temasları, çocuk kadınlık, kompleksler, müstehcenlik kavramlarıyla haşır neşir iki özneli sıradışı bir tuhaf öykü.

Herkes Kendi Penceresi Önünde Durur
Sevgi Özcan Güven
K. Yayınları

Dikkatli Öküz okurları Sevgi Özcan Güven ismini Ali Kemal Yılmaz'ın yaptığı daha ziyade 'cinsel tercihi' nedeniyle yaşadıklarını anlattığı bir röportajdan anımsayacaklardır. Oysa Sevgi Özcan Güven 'cinsel tercihi' kadar yazarlığıyla da anılmak, tartışılmak istiyor. Bu kitap onun üçüncü kitabı. Hakkında, Tahir Alangu, Hasan İzzettin Dinamo, Samim Kocagöz ve Fakir Baykurt övgü dolu sözler sarfetmişler. Tanışmak için iyi bir fırsat. İrtibat: K. Yayınları, Tel: 0 232 381 75 75

Tarih, Başkalık, Zamansallık
François Hartog
Çev: *M. Ş. Özcan, A. Kahiloğulları, L. Yılmaz*
Dost Kitabevi

Tarih, destan mıdır? Başkasını, başka olanı, zihnimizde nasıl canlandırırız? Modernler, modern öncesine nasıl bakıyor? 'Vahşiler' denilen sınıflama bu bakışın içine nasıl yerleşmiş? Tarihe 'başka' bir gözle bakılabilir ve başkaları görülebilir mi? Bildik tarih metinlerine benzemeyen, soran bir kitap.

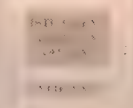

İşte Hayat Biraz da Nasihat
Mete Mert
Kendi Yayını

Şiir kitabının 'kimlik' isimli ilk şairinde Mete Mert, *'bal babayım / kardeşim, ağabeyim, kocayım / enişteyim, amcayım, dayıyım / çevreme insan olarak hayırlıyım isterdim kalbinde taht kurayım / anadan babadan dualıyım / kitabımı okursanız şiirlerle / her şeyi sana anlatayım'* diyor. İrtibat: 0 212 351 60 30 31 - 0 532 416 57 57

Kafka: Minör Bir Edebiyat İçin
Deleuze-Guattari
Çev: *Ö. Uçkan, L. Ergüden*
YKY

Gilles Deleuze ve Felix Guattari ikilisinin felsefe tarihinde çok özel bir yeri var. Bu iki felsefeci hem tek başlarına hem de birlikte ürünler vermişler. Ta ki Guattari'nin erken sayılabilecek ölümüyle yarıda kalan 'Felsefe Nedir' kitabına kadar. İkili birlikte Anti-Otipe, Kapitalizm ve Şizofreni, gibi felsefe tarihi açısından büyük öneme haiz kitaplar yayınladılar. Kafka: Bu kitap Kafka'yı yazdıklarıyla, mektuplarıyla didik didik eden ve okuyanı zorlayan, kafkaesk bir metin.

Birisi
Bütün Şiirleri
Nahit Ulvi Akgün
Adam Yayınları

Şiirimizin kendine has alçakgönüllü ustalarından Nahit Ulvi Akgün'ün bütün şiirleri bu kitapta yer alıyor. Kitaba da zaten o en meşhur dünyanın en güzel 'İlk Aşk' şiiri isim babalığı yapıyor. *'bir şey var aramızda / senin bakışından belli / benim yanan yüzümden / dalıveriyoruz arada bir / ikimizde aynı şeyi düşünüyoruz belki / gülüşerek başlıyoruz söze / bir şey var aramızda / onu buldukça kaybediyoruz isteyerek / fakat ne kadar saklasak nafile / bir şey var aramızda / senin gözlerinde ışıltıyor / benim dilimin ucunda'.*

Bir Geçiş Dönemi Romancısı Yaşar Kemal
Nedim Gürsel
Everest Yayınları

Kitap dünyaca ünlü romancımız Yaşar Kemal'i yazdıklarından, anlattıklarından, derlediklerinden yola çıkarak çözümlemeye çalışıyor. Nedim Gürsel, Kemal'in eserlerinden ipucu cümleler paragraflar çıkarıp onun çocukluğundan bugününe kadar insan ve yazar olarak geçen hayatını irdeliyor. Kitapta Nedim Gürsel'in 1988 yılında gerçekleştirdiği uzun bir söyleşi de yer alıyor. Yaşar Kemal'i bir de Nedim Gürsel aracılığıyla tanımak isteyenler için...

Mustafa Denizli, Fenerbahçe'yi 6 yabancıyla oynatınca yer yerinden oynadı, tüm medya ve herkes sözleşmiş gibi **"BU BİR SKANDAL"** dediler. Yandaki **"EN ÇOK SATAN KİTAPLAR"** listesine bakarsak, listede değil 6 yabancı, tam 8 yabancıyı göreceksiniz. Bu liste bir haftalık liste de değil üstelik. Peki bu tablo dilimiz edebiyatımız, yayınevlerimiz, eleştirmenlerimiz, kitapçılarımız, yazarlarımız ve okurlarımız adına **BİR SKANDAL** değil mi?.. Biz ille de "Kitap olsun, Türk olsun" demiyoruz. Sadece yazın ve yayın dünyasının ne zamandır (bir iki yazarın dışında) daha çok çeviri kitaplarla ayakta durduğuna dikkat çekmek istiyoruz. Asıl tartışılması gereken bu. Ne ka liste, o ka skandal!

EN ÇOK SATAN KİTAPLAR

1. **Kızıla Boyalı Saçlar** — Kostas Mourselas *(Om)*
2. **Evlilik** — Danielle Steel *(İnkılâp)*
3. **Safiye Sultan / 3** — Ann Chamberlin *(İnkılâp)*
4. **Bir Çift Yürek** — Marlo Morgan *(Dharma)*
5. **Yüzbaşı Corelli'nin...** — L. De Bernieres *(YKY)*
6. **Bridget Jones'un Günlüğü** — Helen Fielding *(Gendaş)*
7. **Nurbanu** — Teoman Ergül *(İnkılâp)*
8. **Siluetini Sevdiğimin...** — Faruk Bildirici *(Doğan)*
9. **Sevda Kadınları** — Elfriede Jelinek *(Gendaş)*
10. **Shannara'nın Kılıcı** — Terry Brooks *(İthaki)*

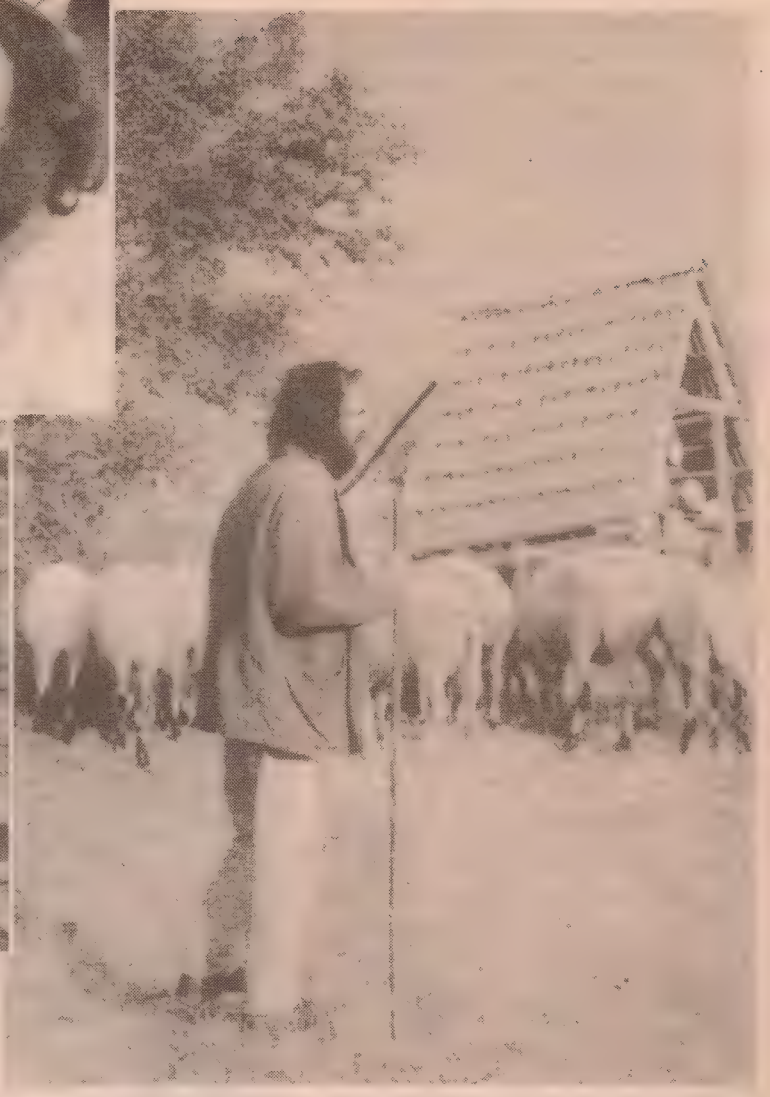

Safai, beş altı yıldır bir dağ başında kendi yaptığı kerpiçten 'evceğiz'de (yaşadığı yere 'Esenliktepe' adını vermiş, ancak "Göller Bölgesi'nin oralarda bir yerde" olduğunu söyleme izni aldık.); kimileyin boyamalara fırça, kimileyin kendi ürettiği neye nefes olan, kimileyin çeviri yapan kimileyin 'özün'(şiir) düzen, kimi domateslerle domates olup onlarla sevinçleri, dertleri paylaşan, kimileyin koyun güden, kimi oralardaki arıcıklarla ya da kediciklerle sohbet eden, yakınlardaki köylerin çocuklarına derslerinde yardım eden, ekmeği, peyniri, şarabı kendi üreten bir 'adam'. Arkadaşımız 'Barkın', onun izini bulup yaşadığı 'fakirhane'ye konuk olmayı başardı ve dinlediklerini sıcağı sıcağına geldi Öküz'e anlattı. İşte Safai'nin anlattıklarından bazı parçalar

'Dağ'da Bir 'Adam"

Nietzsche'nin 'Böyle Buyurdu Zerdüşt'ünde çok güzel bir bölüm vardır. Zerdüşt bir gün kente iner de kentin kapısındaki deli o kente girmemesini, o kentte erdemsiz insanlar, sevimsiz kişiler, olumsuzluklar olduğunu, o kentin yaşanılası olmadığını savlar Zerdüşt'e. Zerdüşt de onlardan daha niteliksiz olanın o delinin kendisi olduğunu söyler, eğer anlattığı gibi ise o kent, neden oradan çekip gitmediğini sorar ona. Şimdi, ohoo, barlar, meyhaneler buncağızın söylediklerini söyleyenlerle dolu değil mi? Bilmez miyiz, iki buçuk üç yıla yakın, Antalya'da cafe-bar da işletmek zorunda kaldık bir sanatevi kurumunu ayakta tutmak için. Dilin kemiği yok kardeşim; ve çene salt zıkkımlanmak için değil; laf tüketmek, zaman tüketmek için de kullanılıyor insanlarca. Ama kuşkusuz kişinin ne söylediği değil, ne olduğudur önemli olan.

Kendini tanımanın sonu, sınırı var mı? Kişinin kendini deşebildiği, eşebildiği; kendinin avukatı değil de yargıcı olabildiği oranda gerçekleştirebildiği bir savaşım o. Ama sen 'sen'in avukatlığını yapmaya sıvandıysan, o zaman sen kendini tanımaya değil, kendini aklamaya yanlısındır. Sen seni kargışlamaya kalkışırsan, bu kez de, yargılamaya kalkıştığın 'sen' elinden kaçar, gider. Kişinin kendini kargışlaması özezerce bir yaklaşımdır, kendini aklamaya çalışması da özseverce. Tüm bunlardan arınmış olarak, bir bilimci gibi kendini laboratuvara sokup ameliyat masasına yatırmaktır güzel olan, doğru olan. Ve bu, bir noktada bitiveren bir uğraş da değildir, bir savaşım da değildir. Çünkü 'benlik' bir noktada köreliveren bir olgu değil. Onun için bu savaşımı her gün ve her gün gerçekleştirmek zorundayız. Kaygılar, kuşkular, acabalar, belkiler, umarsızlık duyguları, umut istençleri habire üşüştürülecektir usumuza. Tüm bunlardan arınmak da gündelik yaşam biçemi olmalıdır. Nasıl her gün tuvalete gidiyorsak, her gün benliğimizle savaşım sürdürmek zorundayız.

"Yüz programlı çamaşır makinesi" deniyor, örneğin. Hiçbir erkeğin kafası 30 programa ermez, hiçbir kadının kafası 20 programa ermez, hele Türk kadınının kafası 5 programa da ermez. Durum böyleyken kocasını 100 programlı çamaşır makinesi almaya zorlayıp durması teknolojinin insanı kullanmasının bire bir örneği.

Sen eğer umutsuzluğu bütün bütün söküp atarsan yüreğinden o zaman 'umut' kavramını da söküp atmış olursun. 'Umutluluk, umutsuzluk' bir bütündür kendi içinde. Dememiz o ki, 'umut' denen kavram bile, uçan balon içinde yukarı doğru yükselmeyi amaç edinmiş kişi için bir kum torbasıdır. Belki en son atılası kum torbalarından biridir; ama biraz daha fazla yükselebilmek için kişi bunu da boşlayabilmenin gereğini kavramalıdır. Hiç de boşlukta kalmaz umudu, sözde sevgiyi boşlayabilir ise kişi.

Beş milyar annemiz, babamız, kardeşimiz, çocuğumuz insan bedeni içre; trilyonlarca anne, baba, kardeşimiz bitki, hayvan, ağaç, bedeni içre var. İsa'ya bir gün izdeşleri ile konuşmaktayken "Seni annenle kardeşlerin bekliyor." derler, "Annem ve kardeşlerim sizlersiniz." diye yanıtlar onları İsa. Her şey ve de herkesle kan bağı içinde olduğumuzun bir ayrımına varabilsek; o zaman zaten soruların ve sorunların çok büyük bölümü ortadan kalkacak. Şimdi senin evindeki ampulle bizim evimizdeki ampul eğer içlerinde elektrik yoksa kardeş değillerdir. Ama sen de, buncağız da düğmeye basıp da içine erk doluverdiği zaman onlar kardeştir. Onlar bir bütünün yansımalarının parçalarıdır. Acunda ne varsa; canlı, cansız sayageldiğimiz her şey, doğrudan, dolaysız olarak kan bağı içindedir. En nitelikli sayageldiğimizden en niteliksiz sayageldiğimize değin, her şey birlik içindedir, bütünlük içindedir çünkü.

Cumhuriyet tarihinde ilk kez 'kerpiç'e çağcıl bir yorum getirildi bu uzamda. Cumhuriyet döneminde çağcıllaşma adına kerpiç 'tu kaka' ilan edilmişti. Ama olağanüstü görsel, olağanüstü görkemli bir malzeme. Çağcıl bir malzeme gerçekte, her yönüyle çağcıl bir malzeme. Ne mimarlık fakülteleri ne mimarlar odası ne de tüketicilerimiz ilgi gösteriyor kerpiçe.

Hiçbir ağaç meyvesini "Ne olacak benim meyvem? Meyve özü mü olacak, karıncaya yem mi olacak, birileri mi zıkkımlanacak?" diye kaygılanarak vermez. Oğuz Atay bugün yaşasaydı 'edebiyat gangsterleri'nden falan değil 'yazın mafyası'ndan söz ederdi. Çünkü her şeyin bir mafyasının ortaya çıktığı bir evreyi yaşıyoruz. Ama kalıcı bir evre mi? Hayır; insan olmak ölmez, erdem ölmez, doğru ölmez. Bunlar, kimi zaman, Safai hesabı, dağ başına çekilip orada beklerler. Hiçbir tek tanesi ölmez; hiçbir tek tanesini öldürmeye de hiç kimsenin gücü yetmez. Bu kavramlar yaşamsal uygulayımlarda var olmuşlardır, varlıkları kimileyin göz ardı edilmiştir, umursanmamıştır şu ya da bu gerekçelerle. Ama o süreç geçtikten sonra onların zamanı gelmiş, yeniden göz önüne çıkıvermişlerdir.

Tin örtüşmediği sürece tenlerin örtüşmesinin oldukça sıradan, oldukça soysuz, oldukça yeğlenmeyesi bir yaklaşım olduğu sanısında, inancındayız. Ha, nedir tinlerin örtüşümü? Artık bilimin de benimsediği gibi, canlı, cansız her şeyin bir de tinsel boyutu vardır. Kimlerininki alçak dalga boyunda, kimlerininki yüksek dalga boyunda olmacasına her birimizin bir erksel boyutu var; ve bir de o erksel boyutların yeğlediği erk odakları boyutu söz konusu. Tanrı denen olumlu erk, ve İblis adı verilen olumsuz erk odakları da var acunda. Eğer kişi belli bir yoğunluğa eriştirmiş olduğu erkini tutup da olumsuz erklere ya da çok düşük erksel boyutu olan birine sunuverirse, öz erkini tüketiverir; posa olur posa.

89 sonunda, 90'lı yıllarda dil araştırmacılarından Emin Özdemir Antalya'da, Kaleiçi Sanatevi söyleşisinde "Ortalama üniversite öğrencisinin gündelik yaşamında kullandığı sözcük sayısı üç yüz." demişti. Üniversite öğrencileri üç yüz sözcük kullanabiliyor! Bu üç yüz sözcüğün neredeyse yüz ellisi de 'kitle kirletişim araçları'yla eğrilip, soysuzlaştırılıp dilimize sokuşturulmuş olan sözcükler. Kirlenme bir uçtan başladığı zaman orada kalmaz. Yaşamın her boyutunda benzer kirlenmeyi görür görmek isteyen duyarlı göz. Eee? Tinler kirleniyor da diller kirlenmiyor mu? Dil de kirleniyor. Buna biz izin verdiğimiz için böyle oluyor bu. Biz ilkeli davranmadığımız için tinimiz de dilimiz de kirleniyor. Haa; bir sürü yeni sözcük, küreselleşmekten ötürü, doğal olarak her gün dile girme savaşımı veriyor. İlkeli insanların oluşturduğu ilkeli toplumlardaki ilkeli kurumlar, o girmek için savaşım veren sözcüklerin yerine hemen öz dillerinden yeni sözcükler türetegelir, türetegelmelidir, türetegeliyor. Ne var ki bizim ülkemizde ilkesizlik her alanda aldı başını giti!.

Biz de sütten çıkmış kaşık falan değiliz kardeşim. Biz aklanmayı, arınmayı, İblis'in dürtüklemelerine karşın, ilkeli bir biçimde o savaşımı yürütmeyi amaç edinmiş olan kirli, paslı, pasaklı bir herifiz. En kötüsü, kişinin kirini bilip de onun üstesinden gelmemesidir. Bundan ötürü kalabalıkları ne kargışlayabiliyorsun, ne eleştirebiliyorsun. Onlar kirlerinin ayırdında değiller. İşte onun için savaşım, mavaşım vermeye ne yakınlar, ne yatkınlar. Birileri kirlenmişliğinin, yanlışlarının, eksiklerinin, olumsuzluklarının ayırdına varmasına karşın o savaşımı gütmüyorsa işte eleştirilesi olan odur.

[Safai'nin Üstaşkınlık Övgülemeleri adlı akrilik boyama sergisi 30 eylül - 17 ekim tarihleri arasında Art Hall Sanat Galerisi'nde gezilebilir (sergi ve söyleşiler konusunda daha ayrıntılı bilgi için tlf.: 0 216 456 04 58). Serginin sanal adresi: www.safai.gen.tr , ayrıca esenliktepe(yahoo.com adresinden iletişim sağlanabilir.]

Pere Lachaise mezarlığında "kuma yazılan şöhretler bile ölümsüzlüğe uzanıyor"sa, Yılmaz Güney neden "adam" yerine konulmuyor ki?.. Aşkolsun Mine G.Kırıkkanat...

"Şöhretlerin Mezarkenti"nde Bir Türk, Yılmaz Güney Yok mu?

AGÂH ÖZGÜÇ

İki ayda bir yayınlanan **Coliseumlife**, piyasadakilere hiç benzemeyen "çok özel" bir dergi. İçeriğiyle, özellikle de grafik tasarımıyla... Bu özenli ve dev boyutlu dergi, Acarlar Şirketleri tarafından yayınlanıyor. Kasım-Aralık ayında çıkacak olan 6. sayısıyla birinci yılını dolduracak. Şimdiden kutlarız. Adresime gönderilen 5.nci sayısını merakla karıştırırken, ilk dikkatimi çeken Mine G.Kırıkkanat imzalı bir yazı oldu: "Şöhretlerin mezarkenti Pere Lachaise"

Yazıyı okumadan önce, **Mine G.Kırıkkanat** imzası bir anda bir şeyleri hatırlatır gibiydi. Yanılmıyorsam yıllar önce **Aziz Üstel**'in bir programına o, ben ve **Mine Çayıroğlu** konuk olmuştuk. Galiba o yıllar Saulnier soyadını taşıyordu. Ve Üstel'in programı nedeniyle ilk kez tanışmıştık. Hayal meyal hatırladığıma göre çok hoş bir kadındı. Daha önce de "Kafes Kadınları Ya Da Kadın Kafesleri" adlı bir kitabını okumuş ve değişik, kendine özgü anlatı biçiminden etkilenmiştim.

Coliseumlife dergisindeki yazısı da ilginçti. Ve Paris'teki uluslararası şöhretlerin, ölümsüz isimlerin yattığı Pere Lachaise mezarlığını akıcı diliyle anlatıyordu. Ve gerçekten Pere Lachaise, dediği gibi "şöhretlerin mezarkenti"ydi. Bu "mezarkent"te kimler yatmıyordu ki?

İşte, her biri birer sanat şaheseri olan heykeller, büstler ve anıt mezarlarla dolu bu "cennet park"ta yatanları şöyle sıralıyordu Kırıkkanat: **Soprano Maria Callas, Rossini, Georges Bizet, Frederic Chopin, Yves Montand, Edith Piaf, Jim Morrison, Modigliani, sinema oyuncusu Simone Signoret, Alfred de Musset, Collette, Balzac, La Fontaine, Moliere, Oscar Wilde** ve ötekiler. Şairler, yazarlar, sinema oyuncuları, müzisyenler, ressamlar, heykeltraşlar...

Bu "mezarkent"te yatan bir Türk yok mu? Örneğin bir **Yılmaz Güney**.

O, nerede?..

Demir parmaklıklarla çevrili o muhteşem anıt mezarlar arasında ve Pierre Andres (o kimse?) adlı bir Fransız'ın hemen yanıbaşında yatmıyor mu?

Ne var ki Güney'in mezarı "Art Deco mimarisi"nin izlerini taşımıyor. Ne de yontucu Cabellaro tarafından inşa edilmiş. Mermer taşlı zemin üzerinde dört direkten oluşan mütevazı ve gösterişsiz bir mezar Güney'inki...

Ama o bir Türk sanatçısı.

Pere Lachaise mezarlığında "kuma yazılan şöhretler bile ölümsüzlüğe uzanıyor"sa, Yılmaz Güney neden "adam" yerine konulmuyor ki?..

Aşkolsun Mine G.Kırıkkanat...

Orhan Çoban bugün 65 yaşında. 1960'lı yılların başından bu yana yaklaşık 800 filmde garson rolü oynamış. Bu bir rekor. Yalnızca Türk sinemasında değil, dünya sinemasında da aşılması mümkün olmayan bir rekor. Ama her şeyden önce o bir "artist". "Garson" rolleriyle Yeşilçam'da şaşırtıcı bir rekora imza attıysa Orhan Çoban'ın suçu ne?..

Yeşilçam'ın Rekorcu "Artist Garson"u Orhan Çoban

Güneşli bir pazar sabahı...

Orhan Çoban, Fatih'teki evinden çıkıp Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde tur atıyor. Arada bir de vitrinlere bakıyor. Bir sinema önünden geçerken, kendisine dikkatle ve uzun uzun bakan bir ana-kızla karşılaşır. Kız, annesinin kolunu çimdikliyerek Orhan Çoban'ı gösterir:

"Bak anne, artist geçiyor".

Kadın gülerek der ki:

"Kızım, sen artistleri tanımıyorsun, o bir garson..."

Şimdi burada yanılgıya düşen kim? Anası mı, kızı mı?

Aslına bakarsanız, hiçbiri değil. İkisi de kendi açılarından haklı. Orhan Çoban'ı kimi garson olarak tanıyor, kimi de artist.

Çoban'ın dostlarından biri anlatıyor.

Bir gün son çıkan emeklilik kanunundan yararlanmak için Sosyal Sigortalar Kurumu'na başvurmuş. Kendini tanıtmış. Kurumun yetkililerinden biri ne derse beğenirsiniz?

"Seni biz artist değil, garson olarak tanıyoruz kardeşim."

Hadi bakalım şimdi.

Orhan Çoban, bir daha SSK'ya gider mi? Olayı gurur meselesi yapıp emekli olmaktan vazgeçmiş.

Kimi zaman başına dert olan sinemadaki garsonluk olayı bakın nasıl başlamış. Yıllar önce **Atıf Yılmaz**'ın yönettiği **"İki Gemi Yanyana"** adlı filmde ilk kez garson rolü vermişler Orhan Çoban'a. Bu rolde öylesine beğenilmiş ki... Ondan sonrası malum. Garson aşağı, garson yukarı. O filmden sonra "garsonluk" Çoban'a miras kalmış.

Orhan Çoban'ın garson rolleri öylesine yer etmiş ki kafalarda, en ünlü restoran ve gazinolardan ne teklifler almış. Yanıtı ise "Hayır" olmuş, her seferinde.

"Ben garson değil artistim" diyormuş.

Orhan Çoban bugün 65 yaşında. 1960'lı yılların başından bu yana yaklaşık 800 filmde garson rolü oynamış. Bu bir rekor. Yalnızca Türk sinemasında değil, dünya sinemasında da aşılması mümkün olmayan bir rekor.

Orhan Çoban, yalnızca garson rolleri oynayarak hayatını kazanmıyor. Onu Mahmutpaşa'da defolu, yani arızalı oyuncak gibi parti malları satarken görebilirsiniz. Kimseye muhtaç olmadan, sessiz ve derinden giderek ekmek parasını kazanıyor.

Ama her şeyden önce o bir "artist".

"Garson" rolleriyle Yeşilçam'da şaşırtıcı bir rekora imza attıysa Orhan Çoban'ın suçu ne?..

Evet bu bir "aşk romanı" ve kahramanının adı da Melih Tansal... Ve Elif Pektaş. 28 yıl önce tanışmışlar. 28 yıldan beri birlikteler. 1972'den beri...

Sansar Melih'le Kanserli Elif'in Aşk Dramı...

Kim bu "Sansar Melih"?
Bir "mafya babası" mı?
Yoksa gizli bir örgüt lideri mi?

Hiçbiri değilse neden "Sansar Melih" diyorlar? Neden sansar? Ya da nedir sansar? Önce bir sözlüğe bakıyoruz. Ne yazıyor?

"...tilkiden küçük, gelincikten büyük, kümes hayvanlarına zarar veren, postu değerli bir yaban hayvanı."

Sözlükteki "sansar"ın tanımı böyle. Ama o, böyle değil. Hele hiç "zararlı" değil. Eğer "zararı" varsa, yalnızca kendisine...

Sansar Melih, ne bir "mafya babası", ne de "gizli bir örgüt lideri" Adının yanına yakıştırılan "Sansar" ekine bakmayın, o üretken bir iş adamı. Fabrikasında İtalyan kalıplarıyla Türital markalı terlikler, sabolar üretiyor, ihraç ediyor. Taklitleriyle de başı dertte. Ama o korsan rakiplerinden aslanlar gibi tazminatını alıyor. Hem de söke söke, kimsenin gözünün yaşına bakmadan. İşte bu işadamının "sansarlık hakkı" bu noktada devreye giriyor. Çünkü onun da kanunlar çerçevesi içinde "postu değerli"... Ama "yaban" cinsinden değil. Tersine sevecen, incelikli ve hoşgörülü. Eğer bu özelliklere sahip olmasaydı, gönül verdiği kanser hastası Elif'le bunca yıl birlikteliği sürebilir miydi?

Evet bu bir "aşk romanı" ve kahramanının adı da Melih Tansal... Ve Elif Pektaş. 28 yıl önce tanışmışlar. 28 yıldan beri birlikteler. 1972'den beri...

O yıllarda Elif Pektaş dal gibi incecik bir mankendi. Sinema oyunculuğuna da o yıllarda başlamış. İlk filmi **"Çapkın ve İnsafsız"** ve ikincisi **"Tom Braks"**. Podyumlar ve film setleri derken, o güzelim ve biçimli vücudunu gizliden gizliye, sinsice saran bir hastalık. Doktorlar, hastaneler ve sonuç.

Kan kanseri.

Elif Pektaş, 10 yıldan beri yaşam savaşı veriyor. Gücünü yitirmeden, en umutsuz anlarında bile kanser canavarına yenik düşmeden... Bu direnme gücü nereden geliyor? Yıllardır birlikteliğini paylaştığı insandan. Melih Tansal ona hayat veriyor.

Üç yıl Paris'te kanser tedavisi gören Elif Pektaş, uzun bir süreden beri Cerrahpaşa Hastanesi profesörlerinden **Süheyla Serdengeçti**'nin denetiminde. Pektaş'ı Yeşilköy'deki evlerinde ziyaret ettiğimde Şişli Florance Nightingale Hastanesi'nden çıkalı birkaç gün olmuştu. Bir kez daha saçları tamamen dökülmüştü. Boyun hizasından kesilmiş ve hafifçe alnına dökülen saçlarıyla, bir dönemlerde Mirelle Darc'a ne kadar da benziyordu. Pektaş'ın tipik özelliklerinden biri olan bu saçların yerinde şimdi yeller esiyordu. Zaman zaman saçların dökülmesi bu tür hastalıkların belirtisiydi. Ama ne farkederdi ki? Nasıl olsa kökü ondaydı. Dipleri seyrekleşmiş ve asker traşını anımsatan bu haliyle de güzeldi. Pektaş'ın yanık tenli yüzüne çok değişik bir hava veriyordu. Onu tanımayan, yıllardır acılarını çektiği hastalığını bilmeyenler için çok sağlıklı bir görüntüsü vardı.

Sinema oyuncusu Elif Pektaş ve işadamı Melih Tansal.

Bu sıradan bir aşk öyküsü değildi. Bu ilişkide tutku ve dram iç-içeydi. Melih Tansal, yıllar önce eşini kanser nedeniyle yitirmemiş miydi? Benzer bir sonuca ikinci kez teslim olmamak için, 28 yıldır birlikteliğini sürdürdüğü hayat arkadaşını yaşatmak zorundaydı. Tüm kaprislerini olgunlukla ve hoşgörüyle karşılayıp çekmek zorunda kalsa da... Böyle uzun soluklu sevdaların, zaman aşımıyla "tutku"ların da ötesine geçip günün birinde vazgeçilmez bir dostluk alışkanlığına dönüştüğünü düşünürsek...

*Bu sayıdan itibaren **"Boynuzu Terleyenler"** isimli bu köşede, genç şairleri tanıtacağız... Yayınlanmamış birkaç şiirinizi ya da şiir dosyalarınızı bir resminiz ve özgeçmişinizle beraber bekliyoruz.. **Adres:** Öküz Dergisi **"Boynuzu Terleyenler"** köşesi, İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80080 Beyoğlu-İstanbul*

Boynuzu Terleyenler

Hakan Türköz 1969 Denizli Bekilli'de doğmuş, çocukluğu Almanya'da geçmiş. 10 yaşında annesini, 12 yaşında babasını kaybetmiş. Eğitim Yüksek Okulu Ziraat Fakültesi ve Konservatuar'da okumuş, düğünlerde darbuka çalmış, pavyonlarda şarkı söylemiş.. İşte şiirleri...

Hakan Türköz

Sevgilim Aradı

Sevgilim aradı
"Yarın sabah 6.30'da
Ankara'da olacağım" dedi.
Terminalde karşılayacağım onu.
Ve sevişeceğiz eve geldiğimizde

Tırnaklarımı keseceğim bugün
Daha iyi dokunabilmek için ona.

O Zengin Karı

O zengin karıyla evlendiğimde
Neyim vardı ki .ikimden başka

Yavaş

Sonbaharda her şey yavaşlıyor.
Tüm dünya
Her zerre
Önüne geçilmez bir biçimde...
Nefes alışlarımız
Saatin tik takları
Her şey yoruluyor
Ben de haftada bir postaya düşüyorum

11 Mart 1994

Bugün doğru dürüst bir şey yemedim
Keçi boku gibi iki parça düştü
Yatmadan önce
Tuvalete girdiğimde
Altımdan deliğe
Yavaşça sıkıntıyla
Ve bugün de bulamadım kurtuluşu!

öküz ALBÜMÜNDEN

Can Baba Datça'da son günlerinde efsane görüntü yönetmeni Gani Turanlı ile hasbihal ederken...

Ünlü sinema yönetmenimiz Metin Erksan, çok sevdiği bayrak ile...

İşte yılların; "Müjde Ar, Pereja limon kolonyası reklamında mı oynadı yoksa Fuar mı" geyiğine son noktayı koyacak fotoğraf...

İşte babalar bir arada... Fikret Otyam, Orhan Kemal ve Ahmet Arif...

Ece Ayhan, İlhan Berk ve Arslan Kaynardağ sahafları denetlerken...

Hasan ve Metin Kaçan biraderler mazide oturmuş nefesleniyorlar...

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No:20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Çıldıran Irmak

Müjde Kösemen için...

Her gece
Aynı ağrıyla
Bak, kayıyor bir yıldız

Nasıl da beyaz!
Durmuyor kanı
Şimşeğin.

Eski bir gökyüzü
Buldum-
Son sözümdü bu.

Kadir Aydemir - İstanbul

Para Delileri

Toplumca, para delisi olup çıktık. Bankamatikler bizi para delisi yaptı. Caddeler, sokaklar, alışveriş merkezleri, para alan, para veren, para sayan para konuşan insanlarla dolu... Bir çılgınlıktır gidiyor. Hatırlıyorum da insanlar çok değil, daha yirmi-otuz sene önce cüzdanlarını çıkardıklarında yan dönerlerdi. Paralarını göstermekten çekinirlerdi. Cüzdanı sadece kendilerinin görebileceği bir şekilde açar ve verecekleri parayı özenle seçip çıkarırlardı. Fazlasını göstermekten adeta hicap duyarlardı... Bu soylu davranış, günümüz insanının hiç umurunda değil... İkibinin insanı, sahip olduklarını göstermekten hoşlanıyor. Özellikle parasını. Kaç para olursa olsun! Yürürken, kalabalığın ortasında para saymak haz veriyor yurdum insanına.

Dünün insanı ise bankadan ya da kurum mutemedinden aldığı parayı cüzdanına iyice yerleştirmeden sokağa adımını atmazdı.. Terbiyesi müsaade etmezdi! Ayrıca, belki pek şık değil ama atalarımız "Para karıya gösterilir." dememişler miydi?

Ama bugün bakıyorsunuz, yediden yetmişe her Türk evladının elinde bir deste, cebinde bir tomar para...Ben şahsen bu para çılgınlığının baş sorumlusunun bankamatikler olduğuna inanıyorum. Başka yerde aramayalım. Suçlu, bankamatikler!

Filmi hep birlikte izliyoruz. Hatta hepimiz aynı filmde oynuyoruz... Her ayın birinde veya on beşinde insanlarımız, ana caddeye veya bir ara sokağa bakan bankamatiklerin önlerinde uzun ve sabırlı kuyruklar oluşturuyorlar sabahın kör karanlığında. Makinadan parayı kapan, kalabalığın arasına atıyor kendini.

Yüzünde garip ve mağrur bir tebessüm... Bir an, yani tomarı eline, avucuna aldığı an sadece bir taşıyıcı, bir para taşıyıcısı olduğunu unutuyor. Gülümsüyor!...

Paranın yüzü sıcak ya! Oysa ayakları onu, herhangi bir esnafa otomatik çamaşır makinası taksidi ödemeye götürüyordur. Sonra elektrik idaresine, suya, telefona, bakkala, kasaba... Ve sonra bu zavallı insanlar ellerinde kalan son birkaç kuruşla döviz bürolarında buluyorlar kendilerini. Yüz Mark almak için... Döviz bürolarından çıkan insanlar, daha bir mağrur oluyorlar. Daha başı dik yürüyorlar caddelerde. Zafer kazanmış komutan edasıyla! Para konuşuluyor artık, "Paran kadar konuş!" denildiğinden beri... Para konuşuluyor... Kardeş kardeşe, Mark, Dolar karşılığı para veriyor.

İnsanın kanı donuyor!... Artık hiç sevgi alıp veren yok! Para alınıyor, para veriliyor! Hiç dostluk alıp veren yok! Mark alınıyor, Dolar veriliyor! Otuz sene önce böyle değildi. Bankamatikler yoktu o zamanlar! Para alıp para vermezlerdi insanlar birbirlerine. Selam verirlerdi, selam alırlardı.. Sevgi alırlardı, sevgi verirlerdi... Top yekün para delisi olduk bugün... Bankamatikler, bizi para delisi yaptı...

Mustafa Baltacı - Didim

Karababa Çiçeği

tanrı ateşinin çalındığı
Olimpos'tan dönerken akşamüzeri
topladığım bir demet karababa çiçeğini
sunuyorum sevgilime
Dino'nun görmeden resmini çizdiği...

Turgay Değirmenci - Antalya

Memleket Bu...

Kanı beş para ettirilmeyen bu hayatta, düzen buysa nizam benim düsturu ile Zeus'lara, Promethevari muameleler; fakat amacım bilgi ateşi değil, halkın övgüsü. Marx gibi sınıfsızlık bilincinde olarak, sınıf oluşması için, kısayı uzun şaşe Marlboroya tercih ederim. Varlığım mahiyetimden önce gelir, lakin; "çıt çıt, çıt, çıt çedenede, sarbedeni bedene" teraneleriyle, mahiyetinde içine yoldan hazmedilememiş gıda artıklarının, dışarı atılıp yerçekimi olayına maruz kalması eylemi gerçekleştirilir. Plajda bile gümüş çerçeveli "Kanıt" gözlüğü takılır.

Pratiksel alanda öcü görüp "yusuf, yusuf" atan Müslümanlara (!) her şey hoşgörü her yol takiyye.

Demokrasinin tek getirisi, git gide sağlamlaşan "terk etmem asla seni" güfteli Atatürk inkılapları.

Halkçılık, "manda yuva yapmış söğüt dalına, yavrusunu sinek kapmış gördün mü?" haleti ruhiyesinden yola çıkarak, Menderes 500 SL ile kırmızı ışıkta, seyir halinden seyirtip, intikal olayını, bir saatin altmışta biri veya ikisi kadar tatil etmek.

Humanizm, "besle kargayı, oysun gözünü" mantığını bile alaşağı edememiş, Pragmatizmin ekonomik versiyonu olan "hepimiz kardeşiz, bu kavga ne diye, paralar oy, oy, oy" şiarına alet olmuş, tek ışın kılıcı bile kalmamış, bilimkurgu canavar.

Kapitalizmimiz ise, Sam amcasının sulbünden nur topu gibi bir "ay balam" doğurup Lenin dayının katkılarıyla, ona emperyalizm adını koyar. Gün geçtikçe serpilip büyüyen bu cingöz bebe, nice yaramazlıklardan sonra akıllanıp, Marx abiyi bile kızdırır olmuş. Marx abi ise, bekle gör politikasını izleyip, genç delikanlının alnının kırışıp, dizlerinin romatizmasının azmasını beklemiş. Halen bile onun "peşin al, hayatın boyunca öde" politikasına engels olamamış. Bu perva-sız genç, piyasanın arz-talep olayını hatta kişi başına düşen gayri safi milli hasılayı bile allak bullak eder. Marx abiyi de kızdırır, kızdırmasına ama, "yoktur eşin lüküs hayat" olayı revaçtadır artık. Sağın tenakuzu, diğer bir deyimle sola yatık arkadaşlar için tek çare, içerisinde Feodalizm, serflik, ilkel komün vb. birçok yiğitleri yitirdiğimiz, bu tarihsel sürecin, artık bu arsız oğlanın da hakkından gelmesidir. Bugünlerde ise, az çok teşrik-i mesaimiz olduğu için biliyoruz ki; globalleşme entrikaları ile elini yamyamlarımızın bile cepkenine atmış. Vay namert...! Yok, yok ağzımı bozmuyorum, pokemon ayağına çocuklarımızın masrafının, mutfak masrafını geçmesine göz yumduk da..! Hayır efendim! Elin yamyamları Papua Yeni Ginece de bilmezler ki, art niyet, falan filan olayını, nasıl izah edecez. Bizim "hop, hop" Allah bilir, oralarda ibrik veya perma tarafa falandır.

Eskiden lat'a uzza'ya tapan, şimdinin put yemiş bülbüle dönen paraperest Müslümanlarının (!) tek kaygısı, artık tapacakları doların renginin, kendi ideal renkleri ile olan ton farklılığıdır.

Rejim, sistem değişsin med-cezirininin fuzuli dalgalarıyla dolu. "Gözü patlat, gözlüğe dokunma" kanun hükmünde zihniyeti, ta başından, "fakirin canını sallamam, zenginin malı dokunulmaz" ana temasını savunmaya, toplum ahlakı, örf ve ananelerini bir kenara atarak anadan üryan olmuştur. Kendi içinde kademe anlayışını bensayan bazı kadimler kademe, kademe kademeleşmiş ve bu kademeleşmiş (bi saniye karışmasın da) kademe halinde hızını alamayarak daha da kademeleşmiş. Son şekliyle de yurdum insanına astronomik ücrete mal ile bu maliyet gözlemlenebilmiştir. Pek mis olmasa da... "Sezar'ı kim artçı şoklar, ben Sezarcıyım" mantalitesi bize çok dallı budaklı bir Roma ailesine mal olmuştur. Bütün bunları çözümleyip, içinden çıkabilecek tek kişi ise Angudsman'dır.

Günümüzün "bayram gelmiş neyime" tipli, Nihilist, hikat garibesi insanlarının egoları, Narsis'in suyu gibi... Biri çıkıp da yellenmeden bulandırmalı.

Yaşamak isteyen varsa beri gelsin.

Samir Aydın - Batman

Cem ile Cemile

Cem düşmüş yollara
Cemile'yi bulmak için
Maksat hikayede kafiye olsun

Cem Güngör - Mudanyal

Bilinmeyen'e

Sen de bilirsin aslında her yaşamayışında içindeki sıkıntıyı seni bana, beni sana zorlayanı diyelim istersen?...

O gündüz tiksintilerini erteleyip orgazmları, ışığın söndüğünde yanımda olmayışların, yastığa "sen" diye sarılışlarım, seni isteyerek ve sırf senin yüzünden en son seviştiğim ama hiçbir şey hissetmediğim adamları düşünerek mastürbasyon yapışlarım, uykuya bir gün seni göreceğimi, sesini duyacağımı, tenine dokunabileceğimi düşenerek dalışlarım bir gün seni bana getirecek ya da beni sana; bizi birbirimize zorlayanı diyelim istersen, ha?... İnanmayanlara ne diyelim? "Görmediğin, bilmediğin biri ha? saçmalama!"

Seni görmeyişim bir şeyi değiştirmez seni tanıyorum, bilmeyişim? Hissediyorum... Ve sana hep mektuplar yazıyorum... "Bilinmeyen'e..." ... Buna pek benzemiyor ama...

Irish - Ankara

Kim?

Alevlerle çarpışan savaşçı!
Sen mi yanacaksın;
Alevler mi sönecek?

Canan-Hüseyin Şenol / İzmir

Sevmek Yaşatmaktır

"Sevmek yaşamaktır" derdi sevgilim. Oysa şimdi anlıyorum. Sevmek yaşamak değil yaşatmakmış. Sevmek sevdiğine köprü olmakmış, yol açmakmış. Ömründen alıp onun ömrüne katmakmış. Onu çiçek tarlasında dolaştırırken kendin diken üstünde yürümeye çalışmakmış. Sevmek delirmekmiş. Sevilmek akıllı işi.

Ben aşık olduğum kadını, o da bana aşık oluncaya kadar severim. Onu kendime aşık edene kadar yani. Artık sevme sırası ona gelmiştir. Ve işte en yüce yerindeyim sevgi basamaklarının. Sevilmekteyim.

Sevdiğin sürece içinde hep bir çark çalışır durur. Sevdiğini haklı çıkarma uğraşı içindedir. İşte ben; gördüğünü görmezden gelmeni, doğru bildiğini unutmanı, hep alçak sesle konuşmanı ve saat başı seni seviyorum demeni sağlayan bu çarkı alır -kadınım bana aşık olduktan sonra- onun içine koyarım. Çünkü biliyorum ki benim de haklı olduğum yerler olmalı. Hatta her zaman ben haklı olmayı isterim.

Şiir de yazarım. Beni sevsin diye. Hem ne güzel şiirlerdir onlar. Oysa elim ne kaleme gider ne de kağıda, o da beni sevmeye başladıktan sonra. Sizi deli gibi seven birine ne yazabilirsiniz ki 'ben de seni seviyorum' dan başka.

İnsan kendine yeni bir aşk aramaya başlamışsa ya bir sevdiği yoktur ya da bir seveni vardır.

Ama öyle bir gönül sığmış ki içime, ben ne diyorum, o ne yapıyor. Yine dönüp dolaşıp en çok sevdiğime takıyor aklını. Ya ben kendimi kandırıyorum, ya da şu bendeki gönül acı çekmekten hoşlanıyor. Kimden yanasın be gönül; benden mi, sevdiğimden mi?

Eser Ergün - Kıbrıs

İlkler

bir ilk
bir sonda saklıysa,
o ilki yaşamalısın
sonunu
düşünmeden.

Onur Göknil - İzmir

Aksaray

Ben İnsandım

Yoktu. Hiçbir farkım diğer kullarından Tanrım, ondokuzundaydım daha. Ömrüme doyamamıştım **Ben İnsandım,** canımı aldılar, ecelsiz pırıl pırıl bir sabah vakti, yoluna başkoyduğum, vebalim, sevdalım toprağına uzandım saplandı yağlı kurşunlar, delikanlı bedenime tepeden tırnağa kandım. Ben bütün ezilenlerin sadık dostu. Zulme, baskıya, sömürgeciye düşmandım. Bağımsızlık ve özgürlük kavgamla en ön saflarda mazlum halkımın yolculuğunda kadeh tokuşturdu hain takımı. Bilmedikleri ben, yakılan ağıta, duyulan zılgıta ben. Dinmeyen silah seslerinde yaşadım. Ben köylülerin, ben ezilenlerin. Muhteşem kini, ben şaha kalkan halkımın gür sesi, ben baştan başa bir **İsyandım,** ne boş meteliğe ırzını vermeye hazır, ne hain ne de yediği insan eti içtiği kan olmuş **Sultandım. Ben İnsandım.** Ben pençelerini ve iğrenç dişlerini vücuduma geçiren sümürgecinin gözündeki kandım. Zulüm, işkence, kahır ve dert belki de unutulur ama belki de ben unutulmam çünkü. Ben dilden dile dolaşan bir destandım. Ben toplu infazlar ve idam. Ben **Sürgündüm.** Kirve, hısım ve Akraba kimileriyle Akrandım. Aracıkta benzin döktüler üzerimize, birbirine karıştı küllerimiz. Binlerce can yandı, benzerimdi beni katledenler. Ama **Ben İnsandım.** Tarihtim ben, horlayanların tarihi, geçtim zulüm pençesinden kan kızıla boyandım, İmparatorlar, Sultanlar, cümle iblisler yok etmek istediler beni, saldım toprağıma kökümü, bugüne dek dayandım. Çünkü **Ben İnsandım,** deştim karnını hain sömürgecinin, emperyalistin cepeden cepeye koşan kalkandım. Yurt sevgisini iğrenç bir maske gibi suratlarında taşıyanlar canımı aldılar, ecelsiz, savaşsız, sömürüsüz bir dünya içindi kavgam, ben bir **militandım** ondokuzundaydım daha goncacık bir fidandım. Bağımsız ve özgürdüm, kutsal özlem uğruna alkanlara boyandım. Ben bitmeyen kavga, ben bağımsızlığa susamış ülke, ben kurtuluşa gübrelenmiş toprak ve ben yine **İnsandım.**

Siyament Bala - Hakkari

Haydi

Geldim yanına
Saçlarımı da jöleledim
Artık
Gidebiliriz ölüme

Hüseyin Erer - İmam Adnan Sok.

Merhaba;

Çaycılıkla uğraşan ve fakirlik sınırının 500 milyon olduğu bu ülkede fakir bir gencim. Yeni evliyim... Tek lüksüm bu ülkede okumaktır... Lüks diyorum; her hafta bir Leman, ayda bir Öküz ve en az bir kitap alıyorum... Bunların bana aylık maliyeti 7-8 milyon civarındadır.

Evet; sayın (!) Leman yazar ve çizerleri, yazacağım eleştiri okur veya dumur köşesine uygun mu bilmiyorum. Ama; şunu bilesiniz ki, 27 Ağustos'tan beri ülkedeki düzene yazınsal görsel, işitsel alanlarda ve partizanlık düzeyinde kafa tutan(!) tüm kuruluş ve kişilere sizin şahsınızda naçizane hicvimdir...

Niçin 27 Ağustos?...

Ben ve eşim 27 Ağustos Pazar günü Taksim'de öğlenden sonra eşimin eskiyen ayakkabısını yenilemeyi ve ardından paramız kalırsa birer kokoreç yemeyi düşünüyorduk, cebimizdeki 18 milyona güvenerek...

Taksim'e vardığımızda vakit erkendi ve ucuz bir yerde çay içmek için alternatifler aramaya başladık... Galatasaray'dan meydana doğru çiseleyen yağmurun altında yürürken aklıma İmam Adnan sokaktaki Leman Kafe ve Kültür (?) Merkezi geldi... İkinci katta köşede pencere kenarında sevgili eşimle sohbete koyulduk. Arka masada da Lütfü Oflaz ağabeyimiz oturuyordu... Sevgili eşimin gözüne fiat listesi ilişti... İnce belli çay - 600 bin, büyükçay 900 bin, meyva suyu 1.200 bin... Bilmiyorum, şu anda yazıyı okuyan ve dinleyenler arasında yoksulluk çeken arkadaş var mıdır? Varsa bilenler; yoksulların bu gibi durumlarda pratik hesap yapabilme yetenekleri gelişmiştir. İkişer çaydan 2.400 bin vereceğimize birer meyva suyu içelim diye düşündük. Haa...! aklınıza, "Fiyatı beğenmiyorsanız çekin gidin." diye bir fikir gelebilir ki gelir... Nihat Genç ve Cezmi Ersöz dostlarında yazılarında belirttikleri gibi, bu ve bunun gibi durumlarda yoksulun mahçubiyetini, sıkılganlığını ve soğuk yüzlerini, boranlar, tayfunlar kapsa da beyninde... Richter ölçeğiyle 10 şiddetinde de atsa nabzı yinede soğuk yüzüyle seyreder olanları, gidemez... Gidemedik...

Neyse, iki meyva suyu söyledik. Garson yanlışlıkla iki bira getirdi, özür dileyerek götürebileceğini söyledi... Biz de yukarıda da değindiğim gibi yoksula münhasır o soğuk ve beyaz mahçubiyetle ve de emeğe olan saygımızla biraları içebileceğimizi söyledik.

Kahrolası parasızlığın verdiği eziklikten midir nedir bilmiyorum... Gözümüz korkarak fiyat listesinde bira fiyatını aradı. 1.650 bin evet 1.650 bin, bir bardak bira 1.650 bin... Utanarak sevgili eşimin gözlerine baktım. Mübalağa yapmıyorum, birden aklıma Deniz Gezmiş geldi. Birine yardım için evden çaldığı parayı... mücadelesini... mücadele sonunda aldığı hazin mükafatını... onun gibi binlerce isimsiz yiğit ve yitik insanları... inanıyorum ki soğuk ve beyaz mahçubiyet ölürken bile yüzlerinden silinmemiştir.

Evet, Leman yazar ve çizerleri...!

Daha fazla söze gerek yok...! Savunmanız; kira, eleman, kahrolası vergiler... gibi giderler olamaz. Çünkü bu durumdan dolayı sitemlerimi dinleyen dostlarım, en pahalı türkü kafe barlarda o güzelim Karacaoğlan, Yunus, Nesimi ve Pir Sultan türkülerini meze diye pespaye bir mekanda popülizmin doruğa ulaştığı kafede bira 900 bin...

Aslında sizin şahsınızda tüm yazarlara (!), çizerlere (!), aydınlara (!) türkü kafe barlara (!) teşekkür ediyorum. Halkın özlemlerini, yarınlarını, umutlarını en gaddar diktatörler bile yıkamadı ama; son 10 yıldır popülist yaklaşımlarla insanlarımızın değerlerini sizler yıktınız. Bir atasözü vardır: "Ağacın kurdu kendindendir."

Evet, beni ve nice insanı sizin gibi pespaye popülistler istemeyerek de olsa uyandırdı. Biliyorum ki; asıl düşman içimizden çıkıp değerlerimizi, özlemlerimizi hoyratça kullanarak bundan rant elde edenlerdir. Kesinlikle 1993'ten beri okuduğum Leman'ı 27 Ağustos 2000'den sonra daha farklı alıp takip edeceğimden kuşkunuz olmasın.

Sizi hicvettiğim bu yazıyı umarım yayınlarsınız. "Biz yanlışlarımızı görmezden gelirsek bir zaman sonra kendimizi de görmezden gelip şizofreninin gömleğinde görürüz." sözümle noktalarken hepinizi halkın yanına çağırıyorum.

Karşısında değil...

Fatih Tan - Topkapı

ÜZÜLDÜK: Üzüldük çünkü, çok sevgili bir dostumuzu, sevgili **Gürdal Tosun**'u vakitsizce, hem de çok vakitsizce kaybettik. Gürdal; **Leman** daha **Limon**'ken bizlerle birlikte **"Dobo"** isimli bir karakterde oynuyordu. Ve 75. sayımızda **Deniz Durukan**'la yaptığı röportajda son arzusunun **bir an önce huzura kavuşmak** olduğunu söylemişti. Umarız arzusu yerine gelmiştir. Kendisine Allah'tan rahmet, ailesine, yakınlarına, sevenlerine ve tüm sanat camiasına başsağlığı dileriz... **Güle güle Gürdal...**

ÖKÜZ

SEVİNDİK: Arkadaşlarımız **Asiye** ile **Güven Erkin** ve **Nalan** ile **Süreyyya** evlendiler, Öküz olarak kendilerine ömür boyu mutluluklar diliyor ve bir an önce her iki çiftten de en az birer düzine sağlıklı buzağı bekliyoruz.. Hadi çocuklar...

ÖKÜZ "HAYATIM ROMAN" ROMAN YARIŞMASI

Eğer siz de "hayatım roman" diyorsanız, işte "hodri roman!" Yazacağınız romanların, tür, konu, teknik ve sayfa sayısı tamamiyle keyfinize kalmış. Ödül kazanan hayatların romanları filme alınacak.. Yarışmaya amatör, profesyonel eli kalem tutan herkes katılabilir. Kazananlar 2001 yılının Mayıs ayında -yani Öküz'ün 6. doğum gününde- açıklanacak. Ayrıntılı bilgi gelecek sayımızda...

Müjdeler olsun! 75. sayıdaki ÖKÜZ Ödüllü Bulmacas'ına doğru cevap veren okuyucularımız, çam sakızı Öküz armağanı hediyeleriniz postalandı... (Ayrıca öyle bi gaza geldik ki, fi tarihinde yaptığımız, sonra da yanıtlarını vermeyi unuttuğumuz ve sizin de her fırsatta yüzümüze vurduğunuz Bu Çocuklar Kim isimli yarışmamızın da cevaplarını gelecek ay inşallah yayınlayacağız.)

Sayı: 77 / Ekim 2000 ● Ayda Bir Yayımlanır ● **Sahibi:** Şimera Basın Yayın Ltd.Şti. Adına Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Yayın Koordinatörü:** Hatice MERYEM **Haber Merkezi:** Ali Kemal YILMAZ, Oylum GÖLBAŞI, Ali Ekber Uslu, ● **Temsilciliklerimiz: Ankara:** Ahmet Erhan ● **Diyarbakır:** Kemal Varol ● **Sydney:** Nihat Ziyalan ● **Harvard:** Ragıp Duran **Viyana:** Oktay Taftalı ● **Datça:** Oktay Güzeloğlu **Karaköy:** Mehtap Kandemir ● **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU, Mert HOŞGÖR ● **Dizgi:** Cemal VANLI ● **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU ● **Satış:** Cüneyt AYDIN ● **İşletme:** Orhan AÇAR ● **Müessese:** Ali YAVUZ ● **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ ● **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 121 **Fax:** 251 52 67 ● **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. ● **Baskı:** Ilıcak Matbaası ● **Dağıtım:** Bir-Yay ● **Reklam Rezervasyon:** Emin YARAŞ

Abonelik için **Tel: 0(212) 251 42 44** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

Aksamsefasi

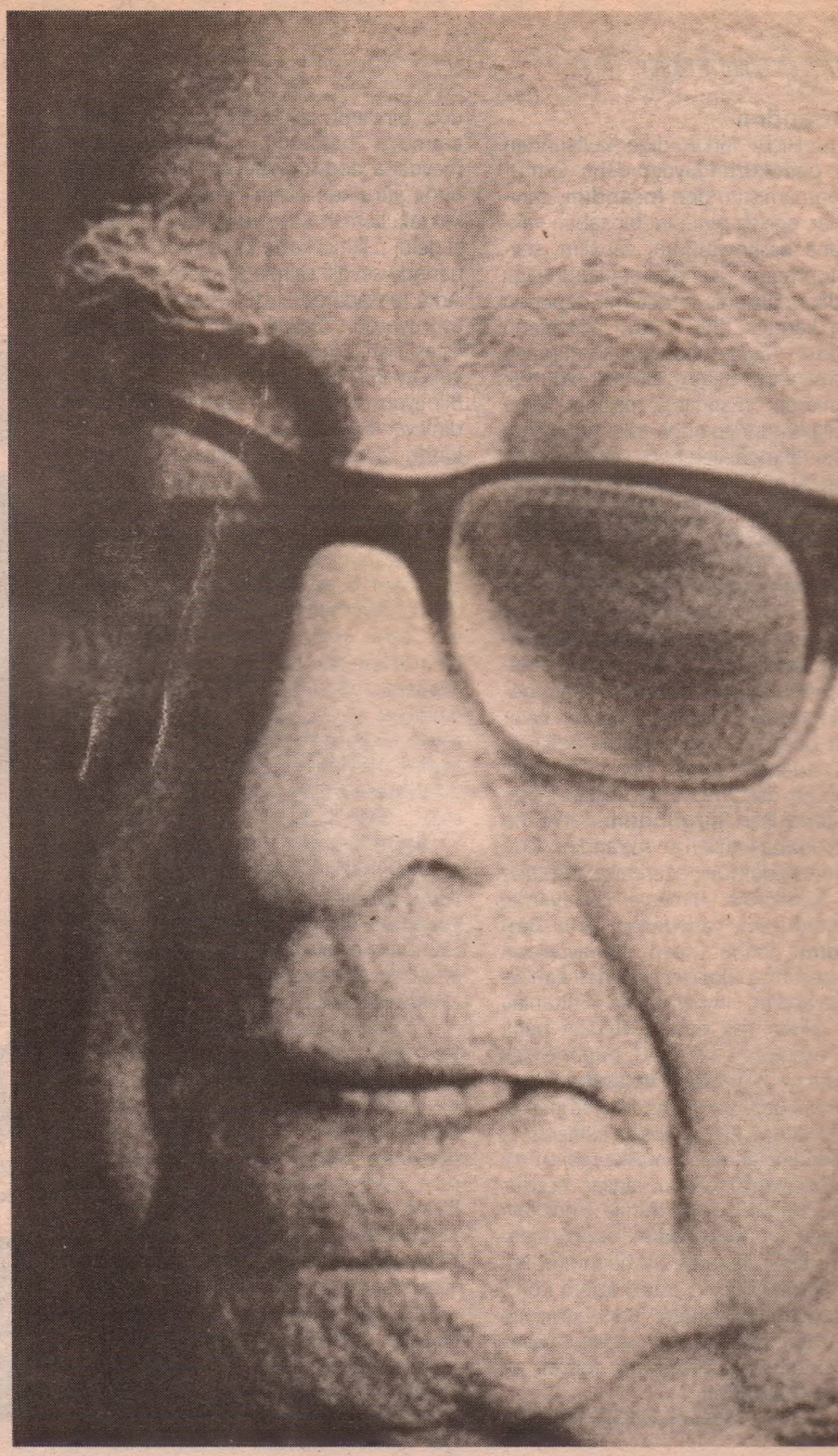

İçi Sallana Sallana

Kendi gövdesini güderken
Bir başlı oluyordu

Çift sürerken
Arpa buğday taşırken
Saman yüklüyken
Yonca ulaştırırken
İki başlıydı o

Nedenini bilemezdi ki
Oraya girebilse içi sallana sallana
Öküzcük
Belki de beş yüz altı yüz başlı olacaktı

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Şile - 03 / 09 / 2000

Boynuzdaki Onluk - 7

Yoksul sevinmelidir,
paranın çoğu bütün dinlerde
günahtır çünkü.

Boynuzdaki Onluk - 8

Para karanlığı sever.
Büyük yöneticilerin aylıklarını gece yarılarında
yükseltmeleri bundandır.

Boynuzdaki Onluk - 9

Öküzler geviş getirirken
para mı sayarlar?.

Akşamsefası